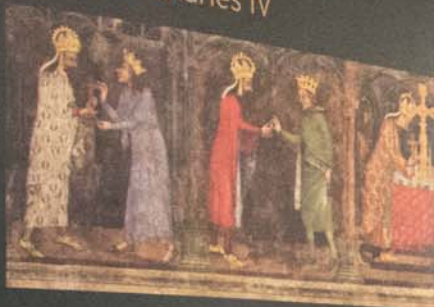

VÝROČNÍ zpráva NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

2016

Móda dvorských pánů za Karla IV. / Fashion at the Court of Charles IV

V 14. století rostla zejména ve vyšších společenských vrstvách oblibe západoevropské, přesněji francouzské módy. U samotného císaře Karla IV. sehrál velkou roli jeho pobyt a výchova na francouzském královském dvoře. K rozšíření francouzské módy v Čechách přispěla také první manželka Karla IV., Blanka z Valois, která „přinesla s sebou šat podle obvyčeje svého národa“. Avšak ne všem se cizí móda zdála vhodná. Mravokárci včetně Karlova kronikáře Beneše Krabice z Weitmile kritizovali „nestoudná“ krátká a těsná oděvy.

Takže netže ani dýchát, u mužů vycpávky na prsou – Kolem látkou byl tak stlačen, že se podobal honicim psům, kterým se říká chrti“. Oděv byl nastak šerý a přiléhavý, že bylo zapotřebí cizí pomoci při oblékání, kněrozdání nebo zapínání na knoflíky. Ozdobou oděvu se staly různé symbolické ornamenty či geometra, vykládané příma na látku, nebo kovové, většinou stříbrné, ná látku našité. Kolem hrde se nosily široké „jablka“, u šlechticů a kronikářů Karlovy doby je přirovnávali k „páskům, které nosivají psi na ochranu proti útokům vlčím, aby jich vlci na krku nemohli pokousat“. Oblibu si získaly stříbrce opatřené dlouhými špicemi, jakoby „šapími nosy“, bohatě zdobené. Opatřeny bývaly zvláštními podešvemi – dřevěnými nebo koženými.

Nezbytnou součástí oblečení bývaly u mužů i žen opasky. Původní praktický účel pásu se změnil v tomto období v ryze dekorativní. Pásky byly zhotovovány ze stříbra, zlacené, šáskované z destiček, zdobené perlami a drahokamy. Podle dobových

Vyobrazení je patrné, že byly nosány visku na hroch na přiláhané sáhelce či kabátě. Na pás ořezané muži i ženy vlky, šablky, ale také zvonečky, rucečky, nebo pousad na vršku – jablka, pomand. Velkou roli hrála i barevnost oděvu – rozličný červená šarlat, zelená, žlutá a modrá, která postřela k orážíni tajně jako nosní barvy žláz, vyzobáky z květní káňánu. Často se kombinovaly dvě barvy (černá a bílá). Česká móda druhé poloviny 14. století, dopovídaná zejména francouzskou kulturou, spočívá odlišnosti západní země – včetně Anglie, kam byla importována díky srovi Karla IV. sňatkem provolání za anglického krále Richarda II.

Mušský oděv / Men's clothes

Zde jsou uvedeny některé z hlavních prvků mužského oděvu z 14. století, včetně detailů šatů a doplňků.

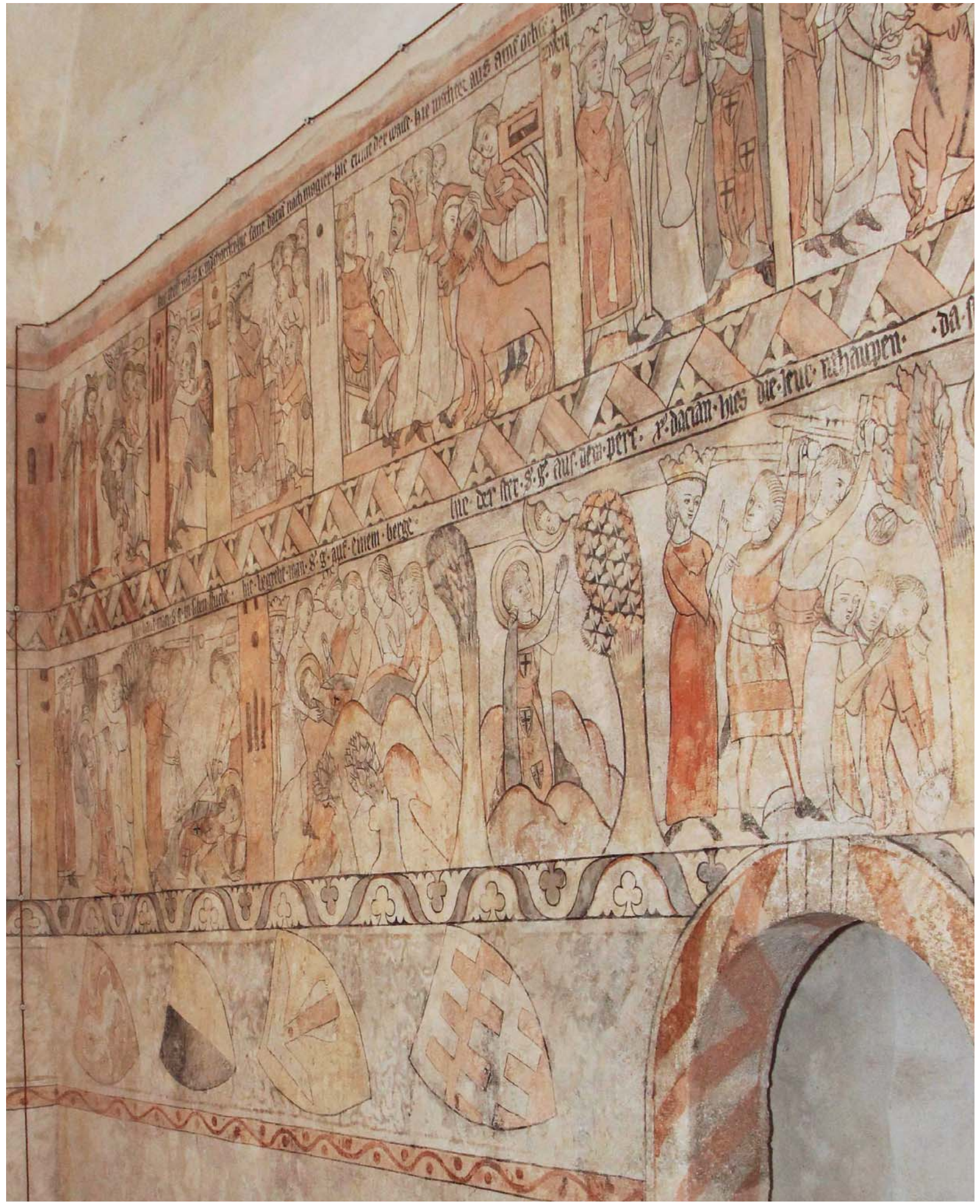

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

Fotografie na obálce: Výstava Karlštejnský poklad – kultura císařského dvora Karla IV. (Gabriela Čapková)
Fotografie na straně 2: Svatojiřská legenda v bývalém rytířském sále hradu a zámku v Jindřichově Hradci (archiv NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích)
Fotografie na straně 6: Letecký pohled na zámek Uherčice a obnovu vegetační úpravy parku (archiv NPÚ – zámek Uherčice)
Fotografie na straně 12: Torzo presbytáře minoritského kostela v Benešově po konzervaci (Dagmar Primusová)
Fotografie na straně 78: Okouzlení antikou, stálá výstava na zámku Duchcov (Gabriela Čapková)
Fotografie na straně 122: Hradozámecká noc 2017 na hradě Karlštejn (Gabriela Čapková)
Ostatní fotografie archiv NPÚ

OBSAH

1	Úvod generální ředitelky	3
2	O Národním památkovém ústavu	7
3	Vybrané významné události a aktivity roku 2016	13
	Obnovy kulturních památek	13
	Výstavy, konference, semináře a další akce	33
	Výjimečné dny a události návštěvnické sezony	42
	Klíč k památkám – věrnostní program Národního památkového ústavu	47
	Vzdělávací aktivity	48
	Nové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ	52
	Publikační činnost	54
	Úspěchy na poli mezinárodní spolupráce	62
	Administrace dotačního programu Kreativní Evropa	64
	Vědecko-výzkumná činnost	65
	Přehled projektů financovaných z evropských zdrojů	72
	Program podpory archeologických výzkumů	76
4	Jednotlivá pracoviště	79
	Generální ředitelství	79
	Územní odborné pracoviště v Praze	82
	Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	84
	Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	86
	Územní odborné pracoviště v Plzni	88
	Územní odborné pracoviště v Lokti	90
	Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	92
	Územní odborné pracoviště v Liberci	94
	Územní odborné pracoviště v Josefově	96
	Územní odborné pracoviště v Pardubicích	98
	Územní odborné pracoviště v Telči	100
	Územní odborné pracoviště v Brně	103
	Územní odborné pracoviště v Olomouci	106
	Územní odborné pracoviště v Kroměříži	108
	Územní odborné pracoviště v Ostravě	111
	Územní památková správa v Praze	114
	Územní památková správa v Českých Budějovicích	116
	Územní památková správa na Sychrově	118
	Územní památková správa v Kroměříži	120
5	Hospodaření	123

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

říká se, že dobrých zpráv není nikdy dost, jsem proto ráda, že výroční zpráva Národního památkového ústavu za rok 2016, kterou právě otevíráte, jich obsahuje množství nadmíru bohaté. Rok 2016 byl pro Národní památkový ústav rokem úspěšným ve všech oblastech jeho činnosti, ať již se to týká památek jím spravovaných a zpřístupněných široké veřejnosti či naplňování odborné péče o památkové dědictví České republiky.

Obdobně jako v posledních dvou letech musím s potěšením konstatovat, že NPÚ v roce 2016 hospodařil velmi dobře. V hlavní činnosti jsme dosáhli vyrovnaného salda a z hlediska hospodářských výsledků je patrné, že naše instituce jako příspěvková organizace Ministerstva kultury hospodařila skutečně efektivně. Rovněž mne těší, že se nám podařilo dosáhnout i vyššího ocenění záslužné práce našich zaměstnanců, a to nejen navýšením základních tarifů, ale i vyššími odměnami v závěru roku. Naše vlastní výnosy oproti roku 2015 vzrostly o téměř 42 milionů korun a hlavní podíl na tom mají tržby ze vstupného.

Památky ve správě Národního památkového ústavu navštívilo v uplynulém roce více než 5 619 000 návštěvníků a jedná se tak o nový absolutní rekord v novodobé historii České republiky. Na hrady, zámky a další památkové objekty v naší správě si našlo cestu o 600 tisíc návštěvníků více než v roce 2015. Takto vysoká návštěvnost znamená do budoucna velký závazek, ale zároveň i šanci pro naše památky, neboť do jejich obnovy můžeme reinvestovat více prostředků, které díky vyšším výnosům získáváme.

Nejvyšší návštěvnost z více než stovky hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ zaznamenal již tradičně státní hrad a zámek v Českém Krumlově s 426 tisíci osobami. Následuje zámek Lednice s návštěvností 411 tisíc a první trojici uzavírá jihočeská Hluboká, na kterou se vydalo na 293 tisíc návštěvníků. Tradičně vysoká návštěvnost Českého Krumlova a Lednice odráží zájem veřejnosti o památky zapsané na Seznamu světového dědictví, nicméně v sezoně 2016 zaznamenala vyšší návštěvnost naprostá většina památkových objektů, které Národní památkový ústav spravuje, a to včetně těch méně známých.

Je jen potěšující, že řada českých turistů opět upřednostňuje objevování domácích památek před zahraniční cestou. Svoji roli samozřejmě sehrála i bezpečnostní situace ve světě a vnímání České republiky jako jedné z nejbezpečnějších destinací. Nesmíme však opomenout ani skutečnost, že památky ve správě NPÚ nabízejí stále bohatší programy a že se postupně zlepšuje stav jednotlivých hradů a zámků, ať už pomocí velkých investic, či prostřednictvím postupných menších etap obnovy. Nesporně důležitý je také inovativní přístup jednotlivých kastelánů. Na vysoké návštěvnosti se též podílela řada akcí spojených zejména se 700. výročí narození Karla IV., které ale NPÚ pojal širěji, jako připomínku působení Lucemburků v našich zemích.

Ještě před zahájením hlavní části sezony spustil NPÚ na jaře 2016 nové webové stránky instituce s více než stovkou památkových objektů, které má ve správě. Důvodem sjednocení formy i designu byla potřeba zjednodušit navigaci a zřehlednit památkové weby pro návštěvníky. Na hlavní stránce webu byl pak navíc zaveden rozcestník, který obsahuje kromě seznamu památek i nastavitelný filtr zohledňující návštěvnické potřeby, tipy na další výlety v okolí památky či tematické okruhy. Naplno spuštěn byl i věrnostní program Klíč k památkám. Jeho elektronická podoba, na rozdíl od předchozí pouze papírové verze, umožnila rozšířit služby věrnostního programu na chytré mobilní telefony. NPÚ posílil i komunikaci

přes sociální média a v průběhu roku uskutečnil několik úspěšných marketingových kampaní.

700. výročí narození Karla IV. znamenalo pro Národní památkový ústav obrovskou příležitost i výzvu připomenout nejen jeho osobnost, ale i celý rod a život jeho doby v rámci Lucemburského roku, který byl součástí dlouhodobého projektu Po stopách šlechtických rodů. Ústřední akcí se stala výstava Karlštejnský poklad a kultura císařského dvora Karla IV. na Karlštejně. V průběhu sezony doplnily tuto výstavu ještě další klíčové expozice: na zámku v Jindřichově Hradci Následovníci svatého Jiří a na hradě Veveří Lev a orlice – Moravští Lucemburkové a jejich hrad. Křivoklát lákal na vystavenou Bibli Václava IV. a noční scénické prohlídky Lucemburkové na Křivoklátě měly takový úspěch, že se správa hradu rozhodla je zařadit i v prosinci jako program Královského adventu. Na památkách v Olomouckém kraji byla nejvýraznější akcí Lucemburského roku výstava Albert II. ze Šternberka ve službách Karla IV. na hradě Šternberk. Územní odborné pracoviště NPÚ v Lokti připravilo v prostorách chebského muzea

výstavu Karel IV. a Nové Čechy doplněnou o přednáškový cyklus, výstava Doba králů a císařů. Lucemburské architektonické dědictví severozápadních Čech, pak byla k vidění na zámku Krásné Březno v sídle územního odborného pracoviště NPÚ v Ústí nad Labem. Na desítkách památek ve správě NPÚ probíhala celá řada dalších zajímavých a různě laděných akcí, které ve větší podrobnosti přináší následující stránky této výroční zprávy.

Lucemburský rok pomyslně vyvrcholil Hradozámeckou nocí, která již tradičně probíhala poslední srpnovou sobotu. Letos se do ní zapojilo 95 památek, což bylo nejvíce za sedmiletou historii, a během výjimečného večera na ně zavítalo rekordních 33 tisíc návštěvníků. Hlavní program Hradozámecké noci se odehrál v centru oslav 700. výročí narození Karla IV., tedy na hradě Karlštejn, a vyvrcholil ohňostrojem, který zde byl uspořádán poprvé v historii.

Kromě nových prohlídkových tras a expozic spojených s Lucemburským rokem se mohli návštěvníci potěšit například novou stálou expozicí Okouzlení antikou na zámku v Duchcově, která v osmi komnatách představuje téměř 150 historických odlítků slavných i méně známých antických uměleckých děl. Zákupy si celý rok připomínaly 100. výročí úmrtí předposledního majitele zámku, rakouského císaře Františka Josefa I. – stěžejní aktivitou zde bylo zpřístupnění nové prohlídkové trasy s názvem Návštěva u Habsburků. Nová interaktivní expozice na zámku v Lysicích je věnovaná Marii von Ebner-Eschenbach, první ženě, které udělila univerzita ve Vídni čestný doktorát, a která byla vedle jiných poct v roce 1911 nominována na Nobelovu cenu za literaturu. Do kláštera Zlatá Koruna se pak v dubnu 2016 po 78 letech vrátil gotický deskový obraz známý jako Zlatokorunská madona, která se před šesti sty lety stala patronkou a ochránitelkou zlatokorunského cisterciáckého kláštera.

Mimo vlastních akcí se NPÚ v roce 2016 připojil také ke Dni památek, Víkendů otevřených zahrad, Noci kostelů či ke Dnům evropského dědictví. Vyšší atraktivitu památek v naší správě pak dokresluje i ocenění obnoveného hospitálu Kuks titulem Stavba roku 2016 či úspěch v soutěži DestinaCZe 2016, vyhlašované agenturou CzechTourism, kde se Květná zahrada v Kroměříži, památka UNESCO, v kategorii Kudy z nudy – zážitek pro celou rodinu stala vítězem soutěže.

Ve své odborné působnosti se NPÚ zaměřil na prohloubení odborného zpracování základní evidence mobiliárních fondů a zkvalitnění dat v Památkovém katalogu, nově spuštěné databázi památkového fondu České republiky, tak aby se stala užitečným informačním zdrojem pro odbornou veřejnost i vlastníky kulturních památek. V roce 2016 také pokračovala součinnost několika projektů k nominaci pro zápis na Seznam světového dědictví. Jako metodická organizace je NPÚ zapojen do spolupráce se Saskem na úpravě projektu Hornická kulturní krajina Krušnohoří/Erzgebirge a se Slovinskem pro sérii nejvýznamnějších děl Josipa Plečnika v Lublani a v Praze. Podílel se i na přípravách nominace Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem. Nejsložitější je potom projekt sedmi států s názvem Slavné lázně Evropy, kde je NPÚ zapojen do práce na odborných textech i v procesu úpravy rozsahu ochrany tří lázeňských měst Karlovarského kraje. Zástupci NPÚ v řídicí skupině národní nominace Žatec – město chmele pak významně napomohli tomu, že se v roce 2016 podařilo celý materiál dokončit tak, aby mohl být předán Centru světového dědictví v Paříži.

Kromě již tradičně bohaté vědecko-výzkumné a publikační činnosti uspořádal NPÚ během roku 2016 řadu edukačních projektů, odborných workshopů, konferencí a přednáškových cyklů pro veřejnost. Novinkou roku se stal kupříkladu přednáškový cyklus určený veřejnosti popularizující opomíjené hrady a zámky nazvaný Hovory s kastelány. Spolupráce Metodického centra průmyslového dědictví s norským ředitelstvím Riksantikvaren byla v dubnu 2016 úspěšně završena mezinárodní konferencí Technické památky a jejich využití v Norsku a České republice, kterou doprovázelo zahájení stejnojmenné putovní výstavy a vydání odborné dvojjazyčné publikace. Další série akcí pak byla z velké části věnována probíhajícímu výročí narození Karla IV.

Jedním z hlavních vrcholů roku 2016 jednoznačně bylo slavnostní vyhlášení výsledků třetího ročníku Geny Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro s podtitulem Společenské ocenění příkladů dobré praxe. Tímto, dovoluji si říci, již tradičním počinem chce NPÚ zhodnotit a vyzdvihnout, co se v oblasti památkové péče podařilo, a ocenit ty, kteří se o to přičinili. Ocenění symbolizované stříbrnou plakétou získal tentokrát tým restaurátorů za obnovu renesančních vrat a nástěnných maleb hlavní brány kláštera ve Vyšším Brodě, mnohokrát zasloužitá činnost spolku Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV, zaměřená na obnovu pevnosti a připomínání vojen-

ské tradice Josefova, a záchrana zříceniny hradu Hartenberg v Hřebenech iniciovaná Bedřichem Loosem a Občanským sdružením Hartenberg. Zvláštní cenu získali za obnovu středověkých omítek a výměnu střešní krytiny tvrze v Sudkově Dole její majitelé Eva Laurinová a Ivo Laurin a za záchranu tvrze v Hradeníně ředitel Regionálního muzea v Kolíně Vladimír Rišlink. Plaketa pro osobnost památkové péče byla za dlouholetou činnost udělena památkáři a stavebnímu historikovi Jiřímu Škabradovi. Plaketu z českého křišťálu si pak odnesl vítěz veřejného hlasování Památky děkují David Hamza za záchranu zříceniny hradu Templštejn u Jamolic.

Rok 2016 byl pro Národní památkový ústav významný i díky mnoha památkovým obnovám. Po pětadvacetileté pauze se například v září loňského roku veřejnosti otevřel obnovený Taneční sál na hradě Buchlově, na zámku Velké Losiny byla dokončena kompletní rekonstrukce střechy objektu nízkého zámku a kompletní obnova kočárovny. Opravy krovů střech jižního paláce se pak dočkal hrad Bítov, na zámku Hořovice byla dokončena tříletá generální oprava střech a statiky zámku a dokončeno bylo také značně diskutované experimentální zastřešení nejcennějších částí hradu Krakovec. Probíhala rovněž dlouhodobá restaurátorská obnova sochařské výzdoby parku konopištského zámku, která začala již roku 2012. Významně pokročil unikátní projekt restaurování středověké věže Jakobínka na hradě Rožmberk za použití dobových postupů a techniky. Všechny tyto i další obnovy probíhají pod odborným dohledem památkářů sekce památkové péče Národního památkového ústavu a obnova památek v naší správě se tak stává současně i výkladní skříní vzorové památkové péče o kulturní dědictví. Odborníci NPÚ rovněž spolupracují na celé řadě obnov menších či větších památkových objektů, kdy k těm nejvýznamnějším patří například kompletní oprava budovy Národního muzea v Praze.

Významným počinem bylo otevření Centra studijních pobytů v Českém Krumlově vzniklého díky podpoře z Finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru. Centrum bude sloužit zejména účastníkům intenzivních studijních pobytů z tuzemských i zahraničních univerzit. Cílem projektu byla nejen stavební a památková obnova dlouho nevyužívaného a historicky zajímavého objektu bývalé konírny, ale zároveň snaha jej funkčně rehabilitovat pro zcela nové účely.

O další památkové obnovy usiluje Národní památkový ústav i prostřednictvím projektů podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). NPÚ se v roce 2016 přihlásil o evropské prostředky v šesti projektech v celkové výši 617,5 milionu korun, přičemž evropská dotace by převýšila částku 500 milionů korun. Konkrétně se jedná o projekty Slatiňany – šlechtická škola v přírodě, Pernštejn – vrchnostenská okrasná zahrada, Horní zámek Vimperk – probouzení zimního zámku, Klášter Kladruby – život v řádu a Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni-Bolevcí. Úspěch zmiňovaných projektů může výrazným způsobem přispět k obnově a ochraně našeho kulturního dědictví. Současně byly zahájeny práce na další desítky projektů do pokračující výzvy IROP v roce 2017.

Vážené čtenářky a vážení čtenáři, Národní památkový ústav má za sebou bezesporu velmi úspěšný rok. Ráda bych proto vyjádřila poděkování všem, kteří se o to přičinili. Úspěchy Národního památkového ústavu jsou totiž především úspěchy všech zaměstnanců – každodenní nadšené a poctivé práce dvou tisíc památkářů, archeologů, kunsthistoriků, vědeckých pracovníků, manažerů památkových objektů či zahradníků, zkrátka všech, kteří přispívají k budování respektu naší instituce v očích veřejnosti a ke zvyšování povědomí o důležitosti ochrany našeho kulturního dědictví.

Vám všem, ale i věrným návštěvníkům památek a podporovatelům naší instituce upřímně děkuji.

Ing. arch. Naďa Goryczková
generální ředitelka Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou Ministerstvem kultury ČR („MK“).

NPÚ se po transformaci proběhlé k 1. lednu 2013 člení na následující organizační celky. Generální ředitelství v Praze („GnŘ“) řídí a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném zákonem, statutem a vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a dále poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Územní památkové správy („ÚPS“) v Praze, v Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži zajišťují správu památek ve správě NPÚ.

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 162/3

118 01 Praha 1

zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003

IČO: 75032333, DIČ: CZ75032333

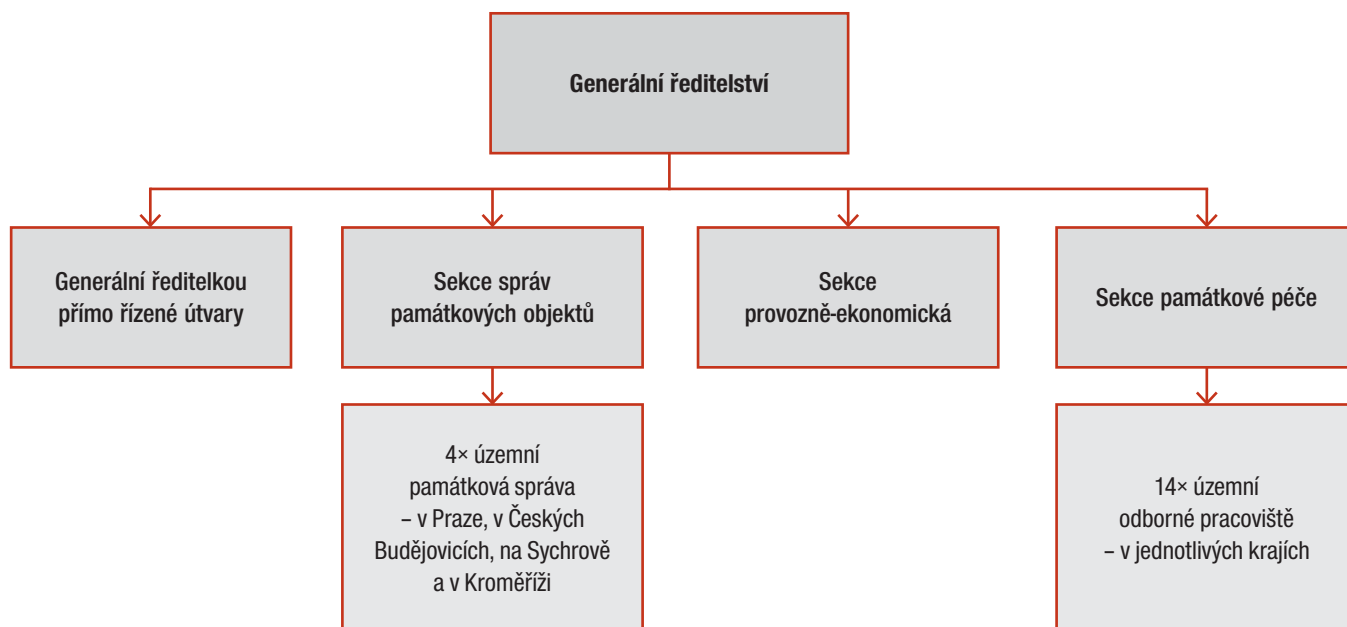
Kontakt

ústředna: 257 010 111

fax: 257 010 168

e-mail: epodatelna@npu.cz

www.npu.cz

Činnost NPÚ

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek („KP“), zejména státních hradů („SH“) a zámků („SZ“), které jsou v přímé správě NPÚ.

Národní památkový ústav na základě svého zákonného pověření

- plní úkoly stanovené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;
- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- vydává v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovité a movité kulturní památky, jejich soubory, památkové rezervace, památkové zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- shromažďuje a odborně zpracovává vědecké poznatky související s kulturními památkami, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, a napomáhá jejich praktickému uplatnění;
- pro vykonávání odborných činností systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím při vyhledávání archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačníchází odborné literatury;
- vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o kulturních památkách, památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- vyjadřuje se k návrhům na prohlášení nemovitých a movitých věcí za kulturní památky nebo zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení věci za kulturní památku;
- připravuje podklady pro územní památkovou ochranu, zejména pro prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a památkových zón a pro územní rozhodnutí o ochranném pásmu nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci do Seznamu světového dědictví;
- zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma; dává návrhy na odstranění zjištěných závad orgánům státní památkové péče;
- sleduje technologické způsoby obnovy kulturních památek, shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek, včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro Seznam ohrožených nemovitých kulturních památek;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na kulturní památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchraného charakteru na kulturních památkách, kterým hrozí buď zánik nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- sleduje dodržování ochranného režimu památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- sleduje kulturní dědictví našeho státu zahrnuté do Seznamu světového dědictví pro účely povinných zpráv, tzv. monitoringu;
- poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek a dotčeným obcím při zajišťování péče o kulturní památku;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech, poskytuje pomoc obecním úřadům obcí s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
- poskytuje konzultace vlastníkům kulturních památek a projektantům v průběhu zpracování přípravné a projektové dokumentace obnovy nemovitých kulturních památek nebo staveb, stavebních změn, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- poskytuje potřebné odborné podklady orgánům státní památkové péče;

- zpracovává písemná vyjádření jako obligatorní podklad závazných stanovisek orgánů státní památkové péče k zamýšlené údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování a jiné úpravě kulturních památek nebo jejich prostředí a ke stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitostech v památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace; prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu;
- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav týkajících se státní památkové péče oslovuje širokou veřejnost;
- podílí se na odborné edukaci, výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám;
- vydává osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce; provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliáře na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním subjektům.

Personální údaje o zaměstnancích NPÚ k 31. prosinci 2016

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
Do 20	55	111	166	8,50
21–30	140	260	400	20,47
31–40	149	244	393	20,11
41–50	150	235	385	19,70
51–60	175	213	388	19,86
Nad 60	113	109	222	11,36
Celkem	782	1 172	1 954	100,00

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	33	80	113	5,78
Vyučen	170	107	277	14,18
Střední odborné	4	2	6	0,31
Úplné střední	132	309	441	22,57
Úplné střední odborné	146	214	360	18,42
Vyšší odborné	6	19	25	1,28
Vysokoškolské	291	441	732	37,46
Celkem	782	1 172	1 954	100,00

Vzniklé a skončené pracovní poměry

Nástupy	518
Odchody	487

Průměrná mzda byla v loňském roce 22 999 Kč.

Trvání pracovního poměru

Doba trvání	Počet	%
Do 5 let	1 344	68,78
Do 10 let	206	10,54
Do 15 let	154	7,88
Do 20 let	92	4,71
Nad 20 let	158	8,09
Celkem	1 954	100,00

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2016

Objekt	Návštěvnost
Český Krumlov	426 691
Lednice	410 937
Hluboká nad Vltavou	293 673
Karlštejn	257 666
Kroměříž	209 417
Konopiště	148 753
Valtice	127 334
Sychrov	126 621
Bouzov	121 534
Pernštejn	114 288
Kuks – hospitál a Betlém	113 362
Trosky	109 722
Křivoklát	100 247
Buchlovice	98 072
Veveří	98 037
Telč	93 378
Ratibořice	82 029
Buchlov	81 839
Červená Lhota	80 353
Bečov	70 365
Bítov	69 392
Bezděz	68 073
skanzen Veselý Kopec	66 241
Žleby	62 075
Rabí	61 644
Rožmberk	60 905
Šternberk na Moravě	60 689
Jindřichův Hradec	59 951
Opočno	56 829
Vranov nad Dyjí	55 337
Mnišek pod Brdy	54 506
Frydlant	53 124
Litomyšl	50 249
Hradec nad Moravicí	49 876
Landštejn	49 742
Velhartice	46 093
Třeboň	45 478
Náchod	44 142
Kynžvart	38 490
Kratochvíle	38 231
Zvíkov	37 313
Milotice	37 020
Točnick	34 740
Hrádek u Nechanic	34 712
Kunětická hora	34 635
Jaroměřice nad Rokytnou	34 545
Lemberk	34 349
Švihov	34 199
Zákupy	33 689
Lysice	33 490
Třeboň – Schwarzenberská hrobka Domanín	33 489
Velké Losiny	33 271
Házmburk	32 876
Zahrady pod Pražským hradem	32 194
Ploskovice	32 146
Rájec nad Svitavou	28 402

Objekt	Návštěvnost
Plasy	28 051
Hrubý Rohozec	27 464
Zlatá Koruna	27 047
Javorník, Jánský Vrch	26 577
Kozel	26 169
Slatiňany	25 872
Lipnice	25 665
Veltrusy	25 480
Libochovice	25 106
Jezeří	24 250
Nové Hradky	23 368
Benešov nad Ploučnicí	23 217
Raduň	22 363
Krakovec	22 178
Horšovský Týn	20 832
Vizovice	20 616
Mnichovo Hradiště	20 503
Zubrnice	19 727
Janův hrad	19 525
Grabštejn	19 308
Kladruby	19 086
Velké Březno	18 861
Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie	17 120
Krásný Dvůr	17 075
Náměšř nad Oslavou	16 843
Hořovice	15 437
Duchcov	14 915
Sázava	14 321
Březnice	13 950
Dačice	13 862
Důl Michal v Ostravě	12 796
Manětín	12 745
Stekník	12 488
vila Stiassni v Brně	10 614
Vimperk	10 526
Nový Hrádek u Lukova	10 326
Bučovice	10 272
Kunštát	10 223
Žebrák	9 652
Nebílovy	8 522
Betlém Hlinsko	7 986
Rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha na Řípu	7 917
Hamousův statek ve Zbečně	6 680
Hanácké skanzen v Příkazích	5 613
Valeč	5 110
Uherčice	4 367
Litice	3 135
Červené Poříčí	2 441
kostel Krásné Březno	1 996
Doksany	0
Plzeň-Bolevec	0
Přímda	0
Gutštejn	0
Vízmburk	0
CELKEM	5 584 652

 památka UNESCO

Změny památkového fondu v roce 2016

Kraj	Prohlášené nemovité kulturní památky	Prohlášené movité kulturní památky	Zrušené kulturní památky
Hlavní město Praha	5	15	0
Středočeský kraj	7	1	1
Jihočeský kraj	5	12	11
Plzeňský kraj	21	5	0
Karlovarský kraj	3	1	0
Ústecký kraj	10	2	2
Liberecký kraj	7	0	3
Královéhradecký kraj	10	3	2
Pardubický kraj	10	1	0
Kraj Vysočina	8	1	4
Jihomoravský kraj	10	9	18
Olomoucký kraj	8	7	1
Zlínský kraj	3	2	4
Moravskoslezský kraj	5	11	0
Celkem	112	70	46

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ v roce 2016

Kraj	Počet zpřístupněných objektů	Pracoviště NPÚ
Hlavní město Praha	1	ÚPS v Praze
Středočeský kraj	14	ÚPS v Praze
Jihočeský kraj	14	ÚPS v Českých Budějovicích
Plzeňský kraj	12	ÚPS v Českých Budějovicích
Karlovarský kraj	3	ÚPS v Praze
Ústecký kraj	14	13 – ÚPS v Praze 1 – ÚOP v Ústí nad Labem
Liberecký kraj	8	ÚPS na Sychrově
Královéhradecký kraj	5	ÚPS na Sychrově
Pardubický kraj	5	ÚPS na Sychrově
Kraj Vysočina	4	ÚPS v Českých Budějovicích
Jihomoravský kraj	15	14 – ÚPS v Kroměříži 1 – ÚOP v Brně
Olomoucký kraj	5	ÚPS v Kroměříži
Zlínský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Moravskoslezský kraj	3	ÚPS v Kroměříži
Celkem	106	

Počet nemovitých a movitých kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2016

Kraj	Nemovité kulturní památky	Movité kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
Hlavní město Praha	2 116		49	3	18
Středočeský kraj	4 350		29	14	62
Jihočeský kraj	5 436		38	24	85
Plzeňský kraj	3 220		22	8	67
Karlovarský kraj	1 421		13	6	23
Ústecký kraj	3 531		14	9	33
Liberecký kraj	2 250		13	8	27
Královéhradecký kraj	3 034		20	7	35
Pardubický kraj	2 106		14	5	24
Kraj Vysočina	2 972		16	6	28
Jihomoravský kraj	4 264		33	9	24
Olomoucký kraj	2 211		13	3	24
Zlínský kraj	1 405		15	4	17
Moravskoslezský kraj	2 085		15	5	25
Celkem	40 401	cca 100 000 *	304	111	492

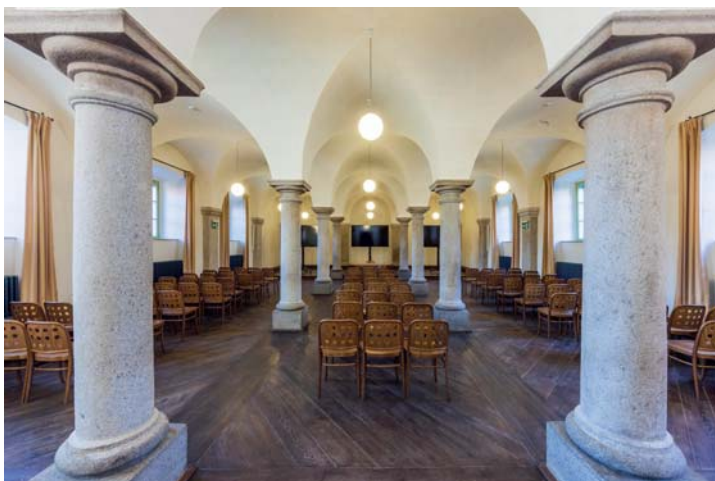
* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést jen odhad cca 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

Obnovy kulturních památek

Kulturní památky z mnoha různých období představují jedno z největších bohatství České republiky. Některé jsou bohužel ve špatném stavu, musí být opraveny či restaurovány. Národní památkový ústav tak každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy.

Český Krumlov – Centrum studijních pobytů (Jihočeský kraj)

Na zámku v Českém Krumlově bylo na podzim roku 2016 slavnostně otevřeno Centrum studijních pobytů, které vzniklo rekonstrukcí Sloupového sálu na prvním zámeckém nádvoří.

Cílem projektu byla památková obnova chátrajícího, mimořádně cenného objektu v areálu národní kulturní památky hradu a zámku v Českém Krumlově a konverze tohoto objektu pro potřeby studijního centra s nutnou ubytovací kapacitou, hygienickým zázemím a funkční studijní a technickou infrastrukturou. Centrum tak může poskytnout plnohodnotné zázemí pro studijní programy zejména z oblasti správy, obnovy a rozvoje památky UNESCO, ale i z dalších oborů. Výrazně se tím rozšiřuje nabídka služeb poskytovaných správcem zámeckého areálu a zásadním přínosem je také památková kultivace významné části zámku.

Lednice – Minaret (Jihomoravský kraj)

Během roku 2016 probíhalo restaurování mozaikových podlah v osmi místnostech prvního patra Minaretu. V 90. letech 20. století byly při jeho statickém zajištění mozaikové podlahy rozřezány na čtverce, vyjmuty a odvezeny do restaurátorské dílny, kde byly očištěny a zpevněny z rubové strany, a po provedení statických úprav byly jednotlivé díly mozaiky vráceny zpět. Až v současnosti došlo ke kompletnímu restaurátorskému zásahu na místě, který spočíval ve vyjmutí nerovných a nestabilních částí, dorovnání do roviny, zpevnění spodních vrstev, doskládání chybějících částí a spár totožnými kamínky, vyspárování, vybroušení doplněných částí a k celoplošné závěrečné fixaci. V každé místnosti je vyskládán z pestrobarevných kamenů jiný geometrický ornament. Restaurování mozaiky navázalo na restaurování stěn, stropů a příslušných zdobných prvků v místnostech. Tím byly ukončeny všechny restaurátorské práce v interiérech Minaretu a tyto prostory budou zpřístupněny veřejnosti pro letošní hlavní turistickou sezonu. K dokončení oprav celého Minaretu zbývá ještě obnovit fasády až do úrovně prvního patra, včetně loubí a vstupu do sklepa.

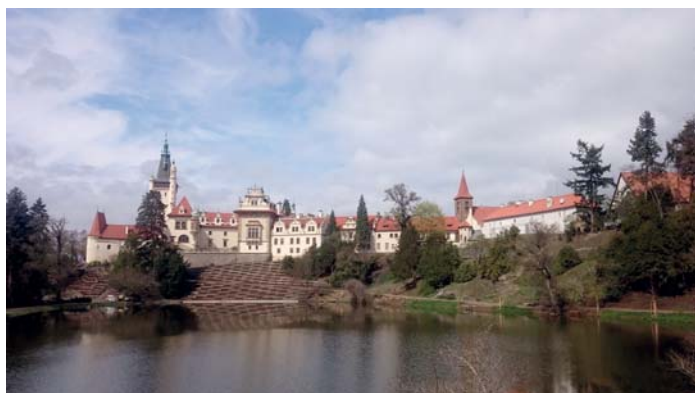
Mozaikové podlahy Minaretu: stav před a po restaurování

Průhonice – Podzámecké alpinum (Středočeský kraj)

V roce 2016 probíhala v bezprostřední blízkosti zámku obnova partií Podzámeckého alpina, které trpělo dlouholetou absencí adekvátní údržby. Řešené území se rozkládá na severozápadním až jihozápadním skalnatém ostrožním břehu potoka Botiče a Podzámeckého rybníka, který tvoří spolu se zámkem jeho hlavní pohledovou dominantu.

Cílem projektu bylo zprostředkování přímého kontaktu návštěvníka se specifickým sortimentem alpinek s důrazem na celoroční působení a uplatnění historických sortimentů doby hraběte Silva-Taroucy. Důraz byl kladen na obnovení tradičního pohledového panoramatu souboru zámek-kostel a bylo obnoveno původní rozárium ve vrcholové partii v blízkosti kostela, jehož plocha je vymezena opěrnou zdí a dvěma terasami s odpočívadly. Navržené úpravy sledují záměr rekonstrukce veřejnosti dlouhodobě nepřístupných míst v rámci stávající struktury parku a opětovné otevření výhledů na ostatní části parku, což je cenné pro celkovou kompozici, jak v dálkových pohledech, tak i detailu.

V rámci terénních úprav byly očištěny skalní výchozy od náletových keřů a sedimentů zeminy. V místech velmi prudkého svahu byla realizována stabilizace svahů haťováním v podobě dřevěných prken. Byly obnoveny zchátralé stavební prvky – linie opěrných zdí, zídek komunikací, teras a schodišť. Rozpadlé části zdí byly doplněny zdívem stejného charakteru. Byla použita forma imitace suchého zdění, původně v parku používaného, využívající železobetonu na rubové straně zdi, který se však na lícové straně zdi pohledově neprojevuje. V případě udržitelného stavu původních zdí byla použita původní technologie zcela suchého zdění. Na koruně opěrné zdi bylo z bezpečnostních důvodů vytvořeno nové kované zábradlí, byly umístěny nové kované pergoly na rozáriu i podél jeho opěrné zdi. Byla obnovena studánka se zděnou konchou nacházející se v jižní části Alpina, dále

došlo k opravě mohutné opěrné zdi pod hlavní přístupovou cestou od zámku do parku. Obnovou prošly rovněž zčásti zaniklé mlatové komunikace, s využitím původních modelací. V prostoru obnovovaných partií Alpina byly umístěny lavice k sezení, odpadkové koše a konstrukce na popínavé rostliny. V rámci obnovy Podzámeckého alpina byly odstraněny vybrané a v terénu předem označené dřeviny a plochy keřových porostů a provedeny nové výsadby stromů, keřů, růží a trvalek. Práce byly úspěšně dokončeny na jaře roku 2017. Projekt byl financován z fondů EHP.

Praha 1 – oprava hlavního průčelí Lorety směřujícího do Loretánského náměstí (Praha)

V roce 2016 byla po dvou letech dokončena oprava hlavního průčelí pražské Lorety na Loretánském náměstí, poutního místa a jednoho z nejvýznamnějších kostelů v Praze. Práce se týkaly nejen opravy omítek, štukových prvků, unikátní sochařské výzdoby, opravy ciferníků věže, související a navazující střešní krajiny, ale i opravy oken a kamenických součástí fasády včetně opravy dlažby v rámci hlavního nástupu do areálu. Pracím předcházelo zpracování restaurátorských průzkumů a záměrů, které například prokázaly, že fasáda Lorety prošla v průběhu staletí nejen okrovým odstínem nátěru, tak jak vnímáme tuto nemovitou kulturní památku v současnosti, ale na této hlavní fasádě byly nalezeny stopy cihlově červeného, zeleného či šedivého odstínu nátěru. V dalších letech bude navazovat oprava ostatních fasád objektu.

Praha 1 – generální obnova Uměleckoprůmyslového musea (Praha)

Úpravy exteriéru a interiéru budovy Uměleckoprůmyslového musea proběhly mezi lety 2014–2016. Postupně byly obnoveny fasády, střecha, parter, zahrada i hospodářské části dvora. K hlavnímu vstupu na průčelí byl doplněn boční vstup přes jižní zahradu, zadní vjezd pro zásobování z ulice Široká zůstal beze změn. Hlavní náplní prací byla restaurátorská obnova bohatě zdobených reprezentačních vstupních prostor a výstavních sálů s malbami, bohatou štukovou výzdobou, zlacením, intarzovanými i fládrovanými dveřmi, dobovými svítilny a dalšími uměleckořemeslnými prvky a povrchy. V interiéru bylo řešeno především znovuotevření deseti výstavních sálů (používaných dosud částečně jako depozitáře a pracovní) nebo úpravy podkroví pro kancelářský provoz a příruční depozitáře. Došlo i k vybudování prostor pro návštěvníky v jižní části dispozice přízemí. Objekt byl při výstavbě určen a dimenzován především pro výstavní účely a v tehdejší době měl vybudované jen poměrně malé zázemí. Pro současný několikanásobně větší provoz bylo proto nutné doplnit provozní i sociální zázemí a obnovit dožilé technologie.

Praha 1 – stavební obnova a restaurování Vlašské kaple (Praha)

V roce 2016 byla zahájena stavební obnova vnějšího pláště kaple, oprava krovu a střešní krytiny (s výjimkou střechy nad sakristií) včetně klempířských prvků a restaurování všech vnějších uměleckých a uměleckořemeslných prvků (obnova vitrážových oken, restaurování kovaných mříží, vrat, kamenických prvků a sochařské výzdoby, štukové výzdoby, zlacení dvou křížů a prvků portálu) a pokládka nové kamenné dlažby na terase vstupního portálu. Obnova byla provedena podle projektu Girsra AT z roku 2005, i když projekt nebyl z finančních důvodů realizován celý, a to především ve stavebních úpravách interiéru. Navazovat bude restaurování vnitřní malířské a štukové výzdoby. V současné době probíhá čištění maleb na základě restaurátorského záměru, práce provádí vlastníkem (Italský stát) vybraná italská firma Ahrcos. Oválnou dispozicí a typově čistou manýristickou architekturou s kvalitní uměleckou a řemeslnou výzdobou je Vlašská kaple jedinečnou

a významnou stavbou své doby ve střední Evropě. Při obnově pláště byla po průzkumech a laboratorní analýze a bohaté diskuzi vybrána okrovoterakotová barevnost kaple, odpovídající nejstarším vrstvám ještě původní manýristické podoby stavby, pro portikus byla vybrána barevnost světle šedého odstínu, která se jevila dle průzkumů jako nejvíce odpovídající barevnosti celého areálu Klementina, jehož součástí Vlašská kaple od počátku byla, v době vzniku tohoto vstupního přístavku.

Praha 6 – rekonstrukce barokního opevnění v rozsahu bastionu č. XIII a XIV a jejich společné kurtiny s úpravami navazujícího terénu (Praha)

V roce 2016 byly v souvislosti s ukončenou výstavbou tunelového komplexu Blanka zahájeny práce na opravě bastionové fronty XIII a XIV spolu s navazujícími částmi líců obou bastionů s cílem zastavit další postupnou degradaci původního zdiva, rehabilitovat části v minulosti architektonicky i stavebně nevhodně sanované a opravované a obnovit vzhled dochované části hradebního tělesa nad stávajícím upraveným terénem do předpokládané historické podoby.

Stavební práce s důsledným využitím dobově odpovídajících technologických postupů a druhotným užitím historických stavebních materiálů (cihel z rozebraných staveb) vedou k žádanému výsledku. Jakkoliv trvanlivost prováděných prací prověří teprve čas a počasí, vzhled nově vyzvednutých i vyspravených částí eskarpního zdiva šancí je mimořádně působivý.

Praha 7 – obnova jehlancové střechy jižní věže kostela sv. Antonína na Strossmayerově náměstí (Praha)

Po zdařilé obnově střechy severní věže v roce 2012 byla v roce 2016 ve stejném duchu obnovena jehlancová střecha jižní věže kostela sv. Antonína, nově zapsané kulturní památky. V původním charakteru byl opraven krov včetně bednění, proběhla výměna břidlicové krytiny, repase makovice a také výměna a repase klempířských a zámečnických prvků.

Praha 3 – restaurování štukové výzdoby auly Gymnázia Karla Sladkovského (Praha)

Ve veřejných prostorách objektu je dochovaná stylová štuková výzdoba z roku 1899. V minulosti proběhla obnova štukové výzdoby vestibulu a hlavního schodiště. V roce 2016 byly odborně restaurovány štuky a výmalba auly gymnázia. Podle nálezu realizovaných restaurátorských průzkumů bylo provedeno očištění štuků, zajištění uvolněných částí, jejich doplnění a rekonstrukce barevnosti štuků a omítných částí.

Praha 1 – obnova fasády Fantovy budovy hlavního nádraží v Praze (Praha)

S koncem roku 2016 byla dokončena obnova fasády hlavní středové části Fantovy budovy v areálu hlavního nádraží v Praze. Proběhlo restaurování kamenných prvků a sochařské výzdoby z pískovce, jež se týkalo především odstranění dřívějších nevhodných zásahů, cementového pačoku a asfaltového nátěru, odstranění nesoudržných a dožilých částí a jejich doplnění shodným materiálem. Dále proběhlo restaurování štukových prvků, zaměřené zejména na domodelování silně degradovaných částí výzdoby a obnovy barevnosti fasády. Na základě nálezových situací a dochovaných historických vyobrazení stavby byla vyzkoušována nová barva fasády, která nejněběji odpovídá původní podobě nádraží. Část značně narušeného keramického

obkladu lemujícího vitráž a hlavní vstup byla nahrazena replikami v barevnosti shodné se současnou podobou původního obkladu. Podařilo se tak obnovit původní historický vzhled této části stavby s omítkou a štukovými prvky v šedoběžovém (teple šedém) odstínu se světlejšími pískovcovými sochami a architektonickými články a výraznými barevnými keramickými obklady a zámečnickými prvky.

Benešov – torzo minoritského kostela (Středočeský kraj)

V roce 2015–2016 došlo na realizaci konzervace značně narušeného torza minoritského kostela v Benešově. Tato mimořádná památka byla ohrožena statickými poruchami, degradací kamene i tvrdými výplněmi spár. Pozůstatky závěru kostela ze 14. století se podařilo očistit, stabilizovat a obnovit spárování v měkkí, vizuálně příznivé podobě, při zachování autentických detailů.

Konopiště – restaurování sochařské výzdoby zámeckého parku (Středočeský kraj)

Současná podoba parku zámku Konopiště je spojena s osobností Františka Ferdinanda d'Este. Sochařská výzdoba parku je unikátním souborem více než 50 děl pocházejících většinou ze severoitalských zahrad rodů Este a Obizzi. Zahrnuje časově, slohově a materiálově (mramor, mušlový vápenec, umělý kámen) různorodá díla sestavená na počátku 20. století v nový výtvarný koncept. Postupná obnova sochařské výzdoby je od roku 2012 předmětem spolupráce NPU s Univerzitou Pardubice. Studenti Fakulty restaurování v Litomyšli na odborné školní praxi restaurovali již osm děl, v roce 2016 bylo dokončeno restaurování dalších, následně osazených na původní místo – velké vázy, sochy římské bohyně Minervy, stély s bustou Bakchantky a stéla s bustou Fauna, kterou návštěvníci mohou po dlouhé době vidět včetně hlavy odpovídající původnímu výtvarnému záměru. Z dokumentace starších restaurátorských zásahů je zřejmé, že stávající hlava busty byla z roku 1993 a její modelace vycházela z nečitelného torza původní poškozené hlavy. Studium restaurátorských zpráv z let 1962 a 1963 byla dohledána původní podoba hlavy odpovídající grafické dokumentaci

Stéla s bustou Fauna ze zámeckého parku na Konopišti

nabídkového katalogu firmy Jacopo Ceconi Portland Cement Waren Fabrik Salzburg, katalogové číslo 55. Studenti nižších ročníků fakulty restaurování vytvořili návrh a následně výdusek hlavy odpovídající původnímu výtvarnému záměru díla.

Panenské Břežany – zámek s kaplí sv. Anny (Středočeský kraj)

V roce 2016 byla dokončena obnova zámku s kaplí sv. Anny v Panenských Břežanech. Kaple sv. Anny je prezentována jako špičková stavba navržená J. B. Santinim, nevelká zámecká budova se proměnila v Památník národního útlaku a odboje. Poměrně náročnou obnovu obou budov se podařilo dotáhnout do zdárného konce. Na exteriéru i interiéru mimořádné barokní kaple i na novobarokních fasádách zámecké budovy měla zásadní význam kvalitní štukatérská práce.

Panenské Břežany: detail obnoveného průčelí zámku

Zámek Koloděje nad Lužnicí (Jihočeský kraj)

Pět let trvala postupná obnova barokních nástěnných maleb v interiéru kolodějského zámku přestavěného po roce 1714 ze starší tvrze. V roce 2016 byla tato dlouhodobá akce zakončena restaurováním interiéru zámecké kaple sv. Anny. Rozměrnou fresku na klenbě kaple dokončil podle zachované signatury a datace roku 1744 Jiří Vilém Josef Neunhertz (1689–1749). V pendativech kupole jsou namalovány postavy čtyř evangelistů se svými charakteristickými atributy. Nad nimi probíhá pás malované architektury s iluzivním průhledem do volného nebe, kde se Panna Maria, doprovázena sv. Josefem a sv. Annou, vznáší na korábu vstříc Nejsvětější Trojici. Restaurování bylo technologicky velmi náročné, v minulosti totiž došlo k narušení a posunu cihelného zdiva klenby. V ploše malby tak vznikl – vedle množství drobných prasklin i výrazných hloubkových trhlin – problém schodovitých nerovností. Defekty ve zdivu a omítce byly postupně vytmeleny, povrch malby očištěn, konzervován a retušován.

Mladošovice – kostel sv. Bartoloměje (Jihočeský kraj)

Když roku 2015 restaurátoři pracovali na klenebních konzolách v presbytáři tohoto kostela, odhalili plnou plasticitu maskaronů na konzolách s původní polychromií z osmdesátých let 14. století. V roce 2016 byly sejmuty druhotné nátěry v celém interiéru presbytáře a navazující východní stěně lodi. Během restaurátorských prací byly v severní zdi odhaleny pozůstatky středověkého sanktuáře, který původně po stranách doprovázely postavy adorujících andělů. Na jižní stěně se po vyjmutí zazdívků ukázalo kompletně dochované trojdílné sedle. V okenních nikách závěru kněžiště byla odkryta a restaurována středověká polychromie s dekorativní výzdobou v podobě rozvilin, které se objevily rovněž kolem klenebních konzol s maskarony. Uprostřed podélných stěn se podařilo nalézt pozůstatky konsekračních křížů ze dvou období a malby postav světců. Na vítězném oblouku byly odhaleny pozůstatky monumentální středověké malby akantu a rytá graffiti. Barokními klenbami byly částečně zakryty malby Panny Marie s Ježíškem a Ukřižování. Restaurování tak prezentovalo několik vrstev středověkých úprav ze 14. a 15. století.

Hrad Rožmberk – experimentální projekt restaurování středověké věže Jakobínky (Jihočeský kraj)

Projekt restaurování a obnovy věže Jakobínky začal na podzim 2013 ručním kácením stromů v nedalekém lese a jejich ručním odkorňováním a opracováním. Přípravy na stavbu středověkého lešení byly zahájeny v září 2015. Vzhledem ke svažitému terénu okolo věže bylo nutné vyměřit základové prahy pro stavbu lešení ověřeným historickým postupem zavěšenou krokvicí a latěmi. V létě 2016 vyrostlo na deseti základových prazích středověké lešení, které dosáhlo do výšky 50 m až ke krakorcům. Projekt bude pokračovat v roce 2017, kdy bude v horní části lešení instalováno historické zdvihací zařízení k dopravě materiálu na rekonstrukci věže.

Během května 2016 proběhl na věži specializovaný workshop v rámci výměnného pobytu programu ERASMUS, kdy do Rožmberka nad Vltavou přijelo osm tesařských učňů z Francie, aby nasbírali cenné zkušenosti a zapojili se tak do probíhajícího projektu restaurování a obnovy středověké hlásky. Společně s nimi se tradičním rukodělným technikám učil stejný počet tesařských učňů ze Střední školy řemeslné v Jaroměři.

Záměrem projektu je zachránit a zpřístupnit významnou památku a současně také zachraňovat a uchovávat znalost historických řemesel, ověřit historické stavební postupy a technologie a šířit povědomí o jejich využitelnosti i v dnešní moderní a technicky vyspělé době nejen v Čechách, ale i v zahraničí.

Zámek Hluboká – mobiliář druhého patra (Jihočeský kraj)

Od počátku roku 2016 probíhala rehabilitace části hostinských pokojů (tzv. apartmány rodiny Paarů, Larischů a Černínů) ve druhém patře SZ Hluboká. Vedle obnovy, restaurování a rekonstrukce původní historické výmalby, podlah a dřevěných prvků byly restaurovány kožené malované tapety ze 17. století, soubor 23 kusů lamp, luceren a lustrů benátského a holandského typu i 13 kusů historických kachlových kamen s neorokokovým a neogotickým dekorem z 19. století. V rámci typologicky zajímavého souboru vynikají kamna zdobená fajánsovými kachličkami, vyrobenými v Holandsku 17. století.

Starý zámek Libějovice (Jihočeský kraj)

Areál libějovického zámku se dochoval v poměrně autentickém stavu pozdně středověké tvrze s dílčími renesančními úpravami, tuto podobu si uchoval především kvůli brzké ztrátě rezidenční funkce. V nedávné minulosti byly realizovány úpravy v interiérech a oprava střech, v roce 2016 pokračovala postupná oprava venkovních fasád, jejichž průzkum provádělo ve čtyřech etapách českobudějovické ÚOP. Na fasádách se dodnes uplatňuje větší počet pozdně středověkých a renesančních prvků (portálů a okenních ostění) a také barokních a klasicistních výplní. Na západní hlavní pohledové straně jsou vystupující křídla areálu včetně vjezdové brány vyzdobena renesančními obloučkovými štíty, z nichž nejceněnější je štít s nárožními baštičkami severozápadního patrového rizalitu. Při opravách byla na všech fasádách zvolena monochromní okrová barevnost, která se zde uplatňovala od druhé poloviny 19. století. Architektonicky členitější prvky fasád byly zdůrazněny bílými paspartami a lizénami, vycházejícími ze starší nálezové situace.

Františkovy Lázně – Hotel Praha (Karlovarský kraj)

V roce 2016 došlo ve Františkových Lázních v Ruské ulici k celkové opravě komplexu čtyř budov (čp. 25–27 a 49) dnes funkčně spojených v jeden hotelový komplex. V rámci této opravy byl zpracován restaurátorský průzkum fasád všech čtyř objektů a na jeho základě došlo k obnovení historické barevnosti. Tři domy byly provedeny v monochromní barevnosti, jeden v kombinaci dvou odstínů světlé okrové barvy. Touto rehabilitací historického stavu došlo k výrazné proměně jednoho celého domovního bloku v jádru Městské památkové rezervace Františkovy Lázně a k odklonu od tzv. františkolázeňské tradiční barevnosti, tj. od kombinace bílé a žluté barvy. Poměrně silný, většinou kritický názor místní veřejnosti byl jedním z impulsů pro uspořádání metodického dne k povrchové úpravě fasád historických staveb, který se konal v srpnu 2016 v areálu zámku ve Valči za účasti odborných pracovníků z pěti pracovišť NPÚ. V odborné diskusi vedené v rámci metodického dne byl většinou přítomných zvolený přístup spočívající v rehabilitaci historických barevností prokazatelně zjištěných precizními průzkumy odsouhlasen a doporučen i pro další objekty v MPR Františkovy Lázně, které budou postupně procházet obnovou fasád. Bylo rovněž mj. konstatováno, že tzv. františkolázeňská barevnost fasád byla plošně a bez předchozího zpracování průzkumu aplikována až v období po 2. světové válce.

Libnov – obnova kaple (Karlovarský kraj)

Celkovou obnovou včetně sochařské výzdoby prošla kaple na Chlumku v Libnově u Karlovy Lázně. Kaple byla dlouhou dobu v havarijním stavu. V roce 2015 se přistoupilo k opravě střechy a v roce 2016 byly restaurovány vnitřní omítky, nástěnné malby interiéru, byl obnoven celý exteriér kaple a zrestaurovány tři sochy, které jsou součástí výzdoby štítů. Nyní je tedy tato drobná sakrální architektura opět hodnotnou součástí krajiny. Zajímavostí je, že sochařská výzdoba se sochami sv. Josefa, sv. Anny a sv. Jáchyma byla dlouhou dobu umístěna na soukromém pozemku v obci Libnov a tím se zřejmě paradoxně zachovala až dodnes.

Budyně nad Ohří – věž městského opevnění čp. 315 (Ústecký kraj)

Věž čp. 315 v Budyni nad Ohří, která byla původně součástí fortifikačního systému města, se dá přibližně datovat do období kolem roku 1500. Pasport z ateliéru SÚRP MO zmiňuje pravděpodobnou barokní přestavbu, další stavební úpravy přišly v období klasicismu, kdy došlo k adaptaci pro bydlení (tuto funkci měl objekt ještě v druhé polovině 20. století). V posledních letech nebyl objekt využíván a postupně chátral.

Po havárii v roce 2011, při níž se zřítilo jihozápadní nároží od paty věže až po korunu zdiva, bylo provedeno nezbytné provizorní zajištění v podobě vnějšího podepření pomocí dřevěné konstrukce, v roce 2013 se pak začala zpracovávat projektová dokumentace k záchraně této kulturní památky. Vlastní práce byly zahájeny v roce 2014 a trvaly následující dva roky. Po zajištění základů bylo zborcené nároží opětovně vyzděno z očištěného a přetříděného původního stavebního materiálu. Vzhledem k chybějícímu ztužujícímu věnci bylo obvodové zdivo v daných místech sepnuto helikální výztuží. Díky realizaci tohoto stavebního zásahu mohlo dojít i k zmapování statických poruch v jednotlivých patrech věže, která předtím nebyla z bezpečnostního i technického důvodu přístupná. Celkové statické zajištění, které bylo dokončeno v prosinci 2016, umožní další fázi obnovy objektu.

Zámek Krásný Dvůr – Novogotický templ (Ústecký kraj)

Templ je unikátní stavbou zahradní architektury, první novogotickou stavbou u nás a jednou z prvních rozhleden na území České republiky. Navržen byl hrabětem Janem Rudolfem Černínem v roce 1792, stavba započala o rok později. V roce 2016 byly osazeny repliky původních barevných vitrážových oken, templ se tak navrátil do původní podoby. Barevné, ručně foukané válcované sklo dodala manufaktura Glashütte Lamberts, která jako jedna z mála na světě dokáže vyrobit sklo touto technologií. Od roku 2014 je templ opravován díky projektu Obnova novogotického templu v zámekém parku v Krásném Dvoře podpořeném grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska (EEA Grants). Do konce roku 2016 byly dokončeny všechny zásadní stavební práce.

Vysočany – restaurování pilíře se sochou sv. Jana Nepomuckého (Ústecký kraj)

Barokní pískovcový pilíř se sochou sv. Jana Nepomuckého byl vztyčen v souvislosti s poslední velkou morovou epidemií roku 1713, před kterou měl být tehdy ještě nekanonizovaný světec pomyslnou záštitou. Restaurátorský průzkum prokázal, že socha byla původně opatřena polychromní povrchovou úpravou se zlacením. V průběhu demontáže došlo k zajímavému nálezu ve středovém otvoru dřívku pilíře. Šlo o fragment historické sklenice s ostatky dvou neidentifikovaných úlomků kostí a kovové polygonální medailky s reliéfem a křížem sv. Benedikta, jemuž ve své době bývala připisována ochranná moc. V případě úlomků kostí – ostatků může jít hypoteticky o úlomky z článků ukazováčku sv. Jana Křtitele, které byly od roku 1260 s velkou úctou uchovávané v oseckém klášteře; jejich umístění do pilíře mohlo představovat symbolické sepětí dvou Janů – sv. Jana Křtitele a budoucího světce Jana Nepomuckého. Zmíněné ostatky jsou ojedinělým reliktem ve své době již mizející starší tradice středověkého původu. Historik umění Josef Opitz před druhou světovou válkou vrcholovou sochu připisal význačné osobnosti středoevropského barokního sochařství Františku Antonínu Kuenovi, detaily provedení sochy, jejichž prohlídka restaurátorský proces umožnil, tuto hypotézu podporují. Socha do regionu vnesla nové formy ztvárnění tohoto světce. Její tvůrce osamostatnil od sochy křížem jako prvek nadnášený u světcových nohou obláčky s hlavičkami cherubínů a současně soše udělil rotační, až vířivý pohyb, podporovaný andílky obletujícími horní část dřívku, kterým nepochybně reagoval na umístění sochy uprostřed návsí a potřebu dílo uzpůsobit pro pohled z více úhlů.

Hamr na Jezeře – obnova fasády papírny čp. 5 (Liberecký kraj)

Papírna byla založena mimoňským papírníkem Petrem Ossendorfem v roce 1655. Jádro stavby je dochováno z 80. let 17. století, k zásadnější přestavbě došlo kolem roku 1826. Objekt patří mezi nejvýznamnější technické památky v Čechách, neboť je ojedinělým dokladem barokní papírny, později modernizované na strojní výrobu lepenky, avšak bez zásadních přestaveb původní budovy. Mimořádně cenné je dochované torzo vybavení. V letech 2014 a 2015 byla zahájena obnova severního podélného průčelí včetně náročné tesařské obnovy poškozené hrázdné konstrukce a restaurování cenných relikvů starších barokních vrstev omítek

a mladší klasicistní fáze průčelí, která je prezentována jako finální stav. Po přípravné fázi byla v roce 2016 dokončena obnova severního průčelí a rovněž realizována celková obnova západního a východního štítového průčelí.

Kristiánov – rekonstrukce Muzea sklářství – Památník sklářství (Liberecký kraj)

Dům čp. 52, tzv. Fuchshaus či Fuchsloch (Liščí bouda), je posledním objektem dochovaným z původní sklářské osady Kristiánov, která byla vystavěna hutním mistrem Johannem Leopoldem Riedlem mezi lety 1775 a 1776 a fungovala až do vyhoření v roce 1887. Dům je velmi hodnotný nejen jako doklad původní sklářské osady, ale i jako autenticky dochovaný zástupce historické stavby z 2. poloviny 18. století v prostředí Jizerských hor. Vzhledem k neuspokojivému stavebně-technickému stavu objektu proběhla v roce 2016 jeho celková rekonstrukce, při níž byl kladen důraz na zachování maxima autentických historických konstrukcí, v případě jejich dožití či poškození pak na jejich nahrazení za přesné tvarové a materiálové kopie. Nové trámy byly opraveny tradičním tesařským způsobem a poškozené části trámů plátovány, nevhodná krytina z asfaltového šindele byla nahrazena tradiční krytinou ve formě štípaného šindele, byla kompletně obnovena hliněná vymazávka spár roubení za pomoci kolíčkování. Náročnou rekonstrukcí prošly i interiéry, kde byl mj. obnoven původní nátěr roubených stěn na základě dochovaných relikvů a došlo k vybudování kachlových kamen, obnovení podlahové krytiny a vápenných omítek.

Živé kulturní dědictví Jizerských hor a Krkonoš, proběhla mezi srpnem 2015 a červencem 2016. Práce zahrnovaly sanaci stávajícího kamenného zdiva, jeho doplnění, přespárování, doplnění chybějících okenních a dveřních výplní dle původní projektové dokumentace, včetně náročné výroby replik vjezdových vrat a dýmníků. Došlo k obnově izolací, podlah a montážních jam a kolejového svršku. Střecha je řešena jako soudobá příznaná konstrukce, tvořená soustavou lepených dřevěných vazníků podepřených dvojicemi šikmých ocelových sloupů.

Navarov – restaurování nástěnných maleb v zámecké kapli (Liberecký kraj)

Zámecká kaple z druhé poloviny 17. století byla v období vrcholného baroka vymalovaná figurálními výjevy a iluzivní architekturou. V roce 2016 byl dokončen restaurátorský zásah v kapli, při němž byly malby očištěny, zafixovány, vtmeleny a retušovány. Ústředním motivem je Nanebevstoupení, které doplňuje iluzivní malba barokní oltářní architektury s barevnými ornamenty architektonických povrchů. Na obloze jsou andělé s atributy Kristova umučení (kříž) a oslavy (koruna, květiny), v centru se vznáší Bůh Otec a holubice – symbol Ducha svatého. Do architektury iluzivního oltáře je zapojen šlechtický erb Ehrenberků, který identifikuje objednavatele malířského programu.

Železniční ozubnicová trať Tanvald–Harračov, výtopna žst. Kořenov (Liberecký kraj)

Výtopna byla postavena v roce 1903 v areálu železniční stanice Kořenov spolu s tratí z Tanvaldu do Kořenova a dále do Schreiberhau v Pruském Slezsku (dnes Szklarska Poręba v Polsku). Svému účelu sloužila do roku 1987, kdy se pod tíhou sněhu zřítily střecha. Od té doby objekt nebyl využíván a chátral. Celková obnova, financovaná z grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci projektu *Zubačka – unikátní*

Josefov – rekonstrukce a restaurování kašny (Královéhradecký kraj)

V roce 2016 proběhla generální obnova, restaurování a znovuzprovoznění klasicistní kašny v pevnostním městě Josefov u Jaroměře. Kašna byla vystavěna roku 1817 uprostřed pevnosti, v místě jejího centrálního geometrického středu. Raně klasicistní dílo navrhl Josef Bergler, realizace centrálního pilíře se sousoším se ujal sochař Josef Malínský, autorem zbylé architektury je josefovský kameník Jan Rumpelmayer.

Kašna byla dlouhou řadu let nefunkční a před obnovou se nacházela v havarijním stavu, k čemuž přispěly rovněž některé nevhodné zásahy provedené během její poslední obnovy kolem roku 1990. Současná obnova kašny trvala téměř půl roku a zahrnovala rozebrání celé nadzemní části, všechny kamenné bloky a prvky byly odborně zrestaurovány a vráceny na své místo. Dřívější opravy v podobě doplněných betonových částí byly nahrazeny novými kamennými protézami a tmely v umělém kameni. Restaurátorský přístup byl koncipován tak, aby bylo dílo rehabilitováno s co nejvyšší mírou úcty k originální hmotné podstatě památky a za použití maximálního množství původních technologií. Tak byla například na základě nálezu původní jílové mazaniny použita mezi kamenné bloky nádrže jílová těsnicí hmota. Zajímavým nálezem po demontáži bylo sofistikované originální značení (číslování) jednotlivých dílů a vyrýsování linií vzájemného sestavování dílů. Dále proběhly stavební práce související s rekonstrukcí a znovuzprovozněním technologie vodního systému kašny, s využitím původních zděných chodeb v podzemí, došlo také k repasování historického vodovodního potrubí uvnitř středového pilíře kašny a na vrchol mísy a do chrličů byly instalovány chybějící trysky. Úpravou a revitalizací prošel

i travnatý ostrůvek v okolí kašny, po jejímž obvodu byly znovu osazeny v minulosti odstraněné kamenné patníky a propojeny kovovým řetězem. Obnova kašny v Josefově je důkazem, že i tento ve své podstatě technický typ památky lze plně navrátit k jeho primární funkci za využití původního technologického vybavení a s respektem k původním a historickým materiálům či technologiím.

Lanžov – Hřbitovní kaple (Královéhradecký kraj)

Novogotickou pohřební kapli v Lanžově nechal postavit v letech 1854–1862 František de Paula pro potřeby rytířské rodiny Cecinkarů z Birnitzu, na sochařské a kamenické výzdobě se podíleli bratři František a Antonín Wagnerovi ze Dvora Králové nad Labem. Ve 30. letech 20. století byla kaple opravena na náklady tehdejšího majitele Antonína Chládky, který rovněž nechal na přístupové cestě ke kapli postavit vstupní portál. Po únoru 1948 byla kaple zestátněna a postupně byla ve správě několika státních organizací. Přestavba kaple na obřadní síň plánovaná na konci 80. let 20. století nebyla realizována a během následného mnoholetého řešení složitých majetkových poměrů se hřbitov-

ní kaple v Lanžově stala jednou z nejohroženějších památek Královéhradeckého kraje, kdy došlo nejprve k prolomení střech nad bočními loděmi a posléze i k proboření cihelných kleneb. V roce 2011 kaple přešla do výlučného vlastnictví jedné z dcer Antonína Chládky a mohla tak začít nákladná rekonstrukce.

Podle projektové dokumentace připravené v roce 2012 Ing. Pavlem Tschiedelem byly v následujících letech s pomocí finančních prostředků z dotačních titulů Ministerstva kultury a Královéhradeckého kraje zahájeny záchranné práce. V roce 2013 a 2014 proběhlo statické zajištění kamenných opěrných pilířů a dozdění korunního zdiva nad bočními loděmi, které byly v roce 2015 nově zastřešeny. Poté byly klasickým způsobem na ramenáty dozděny klenby v bočních lodích a položena nová krytina z břidlicových šablon, čímž byla dokončena první etapa záchranných prací. V dalších letech by mělo dojít k opravě vitrážových oken, repasi vstupních dveří a k obnově poškozených prvků pískovcové fasády.

Zámek Náchod (Královéhradecký kraj)

V roce 2016 byla dokončena obnova všech 31 zámeckých komínů na Státním zámku Náchod. Obnova začala na konci roku 2014 rozebráním devíti silně narušených komínových těles v jejich nadstřešních částech, v průběhu roku 2015 byly rozebrané části vyzděny a omítnuty. V závěrečné etapě v roce 2016 došlo k opravě zbylých 22 komínových těles, která spočívala v omítání a povrchových opravách komínů, opravě či výměně oplechování, přezdění narušených korunních částí a osazení pískovcových hlavic. Obnova zajistila prodloužení životnosti a návrat dobrého stavebně-technického stavu historických komínů, které v současnosti plní funkci odvětrání půd a navazujících prostor. Na konci roku 2016 došlo k natření měděné krytiny hodinové věže na červeno speciálním nátěrem, čímž byla sjednocena barevnost s hlavní věží, celkově opravenou v roce 2014. Barevné sjednocení je návratem k původní barevnosti střech obou věží a střech zámku obecně, známé již přes 150 let. Složení a barevnost nátěru hodinové a hlavní věže je podle stejné receptury, tak aby bylo dosaženo uceleného dojmu. Obě věže tak mohou opět společně dominovat nad náchodským údolím.

Ratibořice – restaurování sochy Panny Marie a sousoší Babičky (Královéhradecký kraj)

V listopadu 2016 bylo dokončeno restaurování skulptury Panny Marie v životní velikosti, stojící na profilované třídlíné soklové architektuře a dvou základových stupních naproti objektu mlýna v ratibořickém údolí. Na konci roku 2015 byla socha šetrně rozebrána a odvezena do restaurátorského ateliéru v Turnově. Všechny kamenné prvky byly očištěny, vady kamene zapraveny, konsolidovány a byly provedeny plastické a barevné retuše. Byly restaurovány i kovářské prvky jako lucernička s konzolí

a spojovací kramle. Po zrestaurování byla socha osazena na původní místo.

Současně proběhlo i restaurování sousoší Babičky s vnoučaty, spočívající hlavně v čištění od nánosů a nečistot. Na soše Barunky byl doplněn palec pravé ruky. Dále byla v souvislosti s odvodněním a odvětráním základu sousoší provedena po obvodu podstavce drenáž a zasypaní hrubým štěrskem.

Třebechovice pod Orebem – generální restaurování NKP Třebechovického betlému (Královéhradecký kraj)

Movitá národní kulturní památka Třebechovický Proboštův betlém prošla od června 2015 do května 2016 procesem generální obnovy, která zahrnovala zrestaurování centrálního mechanismu a kulis, zpevnění konstrukce a zajištění funkčnosti celého převodového systému betlému. Restaurování, během kterého byly dodrženy technologické postupy z konce 19. a začátku 20. století, bylo realizováno v restaurátorských ateliérech v Hořicích (restaurování figure, ozubených kol, hřídelí) a v expozici Třebechovického muzea betlémů (restaurování dřevěného korpusu betlému, hřídelí), kde mohli návštěvníci sledovat průběh prací. Postupně byly odkryty všechny části betlému a proběhla jeho celková dokumentace, včetně pořízení kompletního schématu mechanismu. Po kompletním zprovoznění probíhal v měsíci dubnu 2016 zkušební provoz osazené zrestaurované mechaniky. Generální restaurování betlému, jehož cílem bylo zajistit funkčnost celého převodového systému na další desítky let bez nutnosti dalších rozsáhlejších zásahů, proběhlo za využití finančních prostředků z EHP fondu a Královéhradeckého kraje.

Čistá – obraz sv. Vojtěcha z kostela sv. Mikuláše (Pardubický kraj)

Obraz sv. Vojtěcha z farního kostela v Čisté dlouhá léta unikal pozornosti a v neutěšeném stavu chátral. Teprve v souvislosti s jeho plánovaným vystavením do expozice barokního umění v piaristickém kostele Nalezení sv. Kříže v Litomyšli byl zařazen do Programu restaurování movitých kulturních památek Ministerstva kultury ČR a z tohoto finančního příspěvku byl v letošním roce restaurován. Spolu s oltářním obrazem sv. Mikuláše z téhož kostela je jediným zjištěným dílem italského malíře Ludovico Sterna (1709–1777) v Čechách. Autorství určil v průběhu restaurátorských prací Petr Arijčuk.

Obraz sv. Vojtěcha byl uvolněný z napínacího rámu, jenž se prorýsoval do malby, a plátno bylo na mnoha místech zprohýbané. Laky byly zašlé a na povrchu ulpávaly nánosy prachových nečistot. Na rubovou stranu plátna byla v minulosti nanášena souvislá vrstva hnědočervené barvy a ozdobný obrazový rám byl přetřen nevkusným hnědým nátěrem. Ze zadní strany byla na rám druhotně přibita zpevňující konstrukce z nesourodě sestavených prken. Při restaurátorském zásahu došlo k sejmutí obrazu z napínacího rámu a jeho přední strana byla zajištěna ochranným přelepem. Druhotný nátěr z rubové strany byl mechanicky odstraněn a obraz byl ručně nažehlen na nové plátno na voskopryskyřičnou směs. Napínací rám byl v havarijním stavu, proto byl vyroben nový s možností vypínání. Po vyčištění a zeslabení laků se přistoupilo k retuším. Na obrazovém rámu byla restaurována původní černá barevnost v kombinaci se stříbřenou lištou, nalezenou při sondážním průzkumu. Rám byl poškozen červotočem, došlo proto k petrifikaci a doplnění chybějících částí. Restaurátorským zásahem znovu vynikla kvalita původní malby i barevného řešení obrazového rámu.

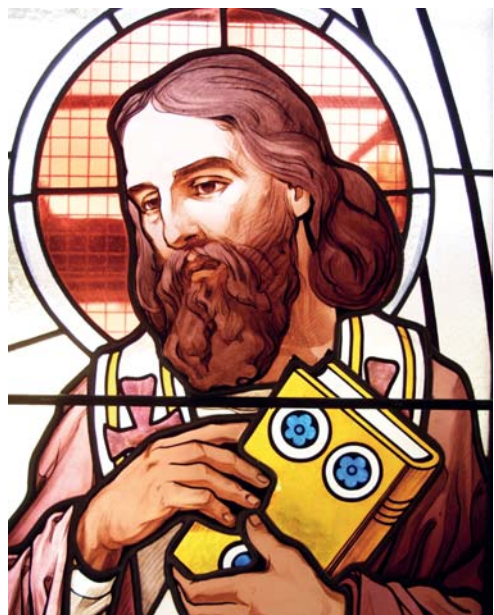
Hrad Litice (Pardubický kraj)

V březnu 2015 došlo k vydrolení zdiva bývalého severního paláce a následné průzkumy ukázaly, že rozsah poškození zdiva znemožňuje jakýkoliv návštěvníkový provoz. Hrad byl tedy v roce 2015 uzavřen, v omezeném režimu byl opět zpřístupněn v létě 2016. U bývalého severního paláce došlo k sejmutí nepůvodní koruny severní a východní zdi, přezdívaní interiérového i exteriérového líce zdiva severní a východní stěny a stabilizaci zdiva původního, vyždění koruny severní stěny a úpravě povrchu koruny zdiva. Práce budou ukončeny do května roku 2017. Všechny práce jsou dokumentovány a správa hradu plánuje výstavu zachycující stavební obnovu a archeologické práce. O průběhu obnovy a archeologickém průzkumu informuje také web hradu.

Vysoké Mýto – vitraje z kostela sv. Vavřince (Pardubický kraj)

V letech 2015 a 2016 pokračovalo restaurování vitrážových oken z kostela sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě, jež se soustředilo na okno s motivem sv. Vavřince, okno zobrazující sv. Jiří a přilehlé kamenné ostění. Jedná se o vysoká okna s lomeným obloukem umístěná v presbytáři. Vysoká umělecká kvalita původní sklomalby, která se nejvýrazněji projevuje v obličejích zobrazených figur, odkazuje na akademicky školeného autora. Ve spodních částech obou oken byla rozbitá a vypadaná skla, jejichž povrch byl silně znečištěn, a vitrážové pláty se bortily skrze dožilé olověné pruty. Hrozilo zatečení a poškození hlavního oltáře, nacházejícího se v těsné blízkosti oken.

Restaurování se soustředilo zejména na vyčištění jednotlivých skel, doplnění chybějících nebo rozbitých částí a retuše poškozené sklomalby. Skleněné díly byly poté osazeny do nové olověné osnovy a konzervovány speciální ochrannou vrstvou. Okna byla zajištěna obnovenými výztuhami a do spodních částí byly osazeny mosazné okapničky. Z venkovní strany oken byly instalovány nové nerezové ochranné sítě.

Zámek Slatiňany – rekonstrukce rizalitu (Pardubický kraj)

Státní zámek Slatiňany stál v období po II. světové válce stranou zájmu i větších investic do obnovy, deficit v obnově a údržbě je však postupně napraven. Jedním z kroků k rehabilitaci této národní kulturní památky je odstranění havarijních stavů střešních konstrukcí. V roce 2016 byla realizována kompletní výměna krovu a střešní krytiny na jihovýchodním rizalitu, jenž byl vyhodnocen jako nejpoškozenější dřevokazným hmyzem i houbami, z důvodů dlouhodobého zatékání a užití v minulosti nesprávně začištěných trámů s kúrou. Střešní konstrukce z roku 1864 byla dosud opravována pouze provizorně. Na začátku 90. let 20. století byla vyměněna břidlicová střešní krytina, která zde našla již druhé uplatnění – byla sňata ze střeš hradu Kunětická hora. Po rozkrutí konstrukcí byl zjištěn naprosto degradovaný stav dřevěných prvků, proto byl krov nově pojat jako replika původního s využitím dochovaných kovových kotěvních konstrukcí a spojek či ozdobného ukončení na vrcholu. Tato akce byla financována z prostředků Ministerstva kultury České republiky – SMVS ve výši 3 miliony korun.

Telč – obnova domu v Palackého ulici čp. 29 (Kraj Vysočina)

Jde o šířkově rozložený jednoposchodový dům o sedmi okenních osách, nacházející se při severní straně věže a kostela sv. Ducha, na území městské památkové rezervace. Hladké hlavní průčelí pokrývá obnovené malované kvádrování. Objekt vznikl pravděpodobně spojením dvou domů při renesanční přestavbě.

Záchrana řadu let nevyužívaného objektu byla zahájena již v roce 2014 úklidovými a přípravnými pracemi a opravou krovu a střechy. Součástí této etapy byly i prvotní sondy, které zjistily zakryté historické záklopové stropy v přízemí s podloženými průvlaky a v patře s ozdobněji řešenými okosy. V letech 2015–16 byla provedena celková obnova domu, při které byly trámové stropy v přízemí i patře odkryty pouze tam, kde na pod-

hledech nebyla mladší výzdoba. Dodatečně zazděné gotické okno ve druhém nadzemním podlaží, přiznané ve fasádě již v 50. letech, bylo otevřeno. V přízemí byl restaurován nalezený sedlový gotický portál. V celém domě byly rehabilitovány interiéry, konzervovány a doplněny historické omítky a rekonstruována mladší pokojová výmalba místností v patře z 19. a počátku 20. století.

Havlíčkův Brod – Stará radnice (Kraj Vysočina)

Původně gotická radnice z konce 15. století byla přestavěna v pozdně renesančních formách v roce 1668 na hmotě původní trojice objektů. Svou honosnou hmotnou architekturou i pozdně renesanční štukaturou interiéru v 1. patře patří mezi nejvýznamnější české radnice. Další úpravy po požáru v roce 1834 zahrnovaly především klasicistní úpravu interiéru v patře. Budova byla dále rekonstruována v 70. letech 20. století, kdy došlo k nejradikálnějším úpravám dispozice, které negativně zasáhly do organismu stavby.

V posledních letech prochází objekt generální rekonstrukcí. V roce 2016 byla dokončena rehabilitace interiéru a vnitřního dvora, která zahrnovala restaurování cenné renesanční štukové výzdoby hlavního sálu v patře a nástěnných maleb. Zároveň byl prostor citlivě obohacen moderním mobiliářem a dalšími

detaily, jako architektonicky pojatou úpravou vnitřního dvora s novou zelení a kašnou. Celkový prostor je tak ukázkou vkusně provedené památkové obnovy se vstupem soudobé invence. Rekonstrukce byla symbolicky zakončena expozicí velkého modelu města, zobrazujícího podobu Havlíčkova Brodu před velkou asanací ve druhé polovině 20. století, v prostoru opravených místností v přízemí.

Sedlická přehrada (Kraj Vysočina)

Po bezmála 90 letech existence proběhla v letech 2015–2016 první rozsáhlejší rekonstrukce koruny hráze Sedlické přehrady. Vodní dílo vzniklo ve 20. letech 20. století u obce Sedlice v pelhřimovském okrese. Jedná se o první nádrž v českých zemích, jejíž funkcí bylo využití vodního toku pro účely výhradně energetické. V mírně pozměněné podobě zastává tuto funkci i v dnešní době.

Rekonstrukce koruny hráze, která proběhla v letech 2015–2016, byla vyvolána jejím špatným technickým stavem. Hlavním cílem byla obnova hydroizolační vrstvy pod vozovkou, kompletní sanace systémů na bezpečný odvod srážek z hráze a celková rehabilitace jejího vzhledu.

V listopadu 2012 byla přehrada vodního díla Sedlice prohlášena za kulturní památku. Tento fakt umožnil účast památkové péče na jednáních o podobě rekonstrukce. Vlastník a správce díla Povodí Vltavy, státní podnik, našel pochopení pro výhrady vůči původně navrženému projektu obnovy, který počítal s nahrazením koruny hráze novodobou konstrukcí. V průběhu roku 2012 a 2013 tak byla vypracována citlivější varianta projektu obnovy, která v souladu se zájmy státní památkové péče zohledňuje původní konstrukce.

Samostatnou a zajímavou kapitolou bylo řešení domku horní strojovny. Finální verze plechového hranolového domku je minimalistickým a jednoznačně současným vstupem. Forma plechové konstrukce posazené do vyhlídky si

nevyžádala žádné intervenční zásahy do hmoty hráze a je odstranitelná.

Akce rekonstrukce koruny hráze Sedlické přehrady byla ke konci stavební sezony roku 2015 téměř dokončena, na počátek sezony roku 2016 se z technologických důvodů odložilo odstranění drobných vad, provedení povrchové hydrofobizace zábradlí a rovněž rekonstrukce nápisu z 20. let 20. století.

Polná – obnova domu čp. 2 (Kraj Vysočina)

K příkladným obnovám realizovaným v roce 2016 patří obnova domu čp. 2 na Sezimově náměstí v Polné. Nárožní jednopatrový dům se nachází na území městské památkové zóny, v nejužším místě Sezimova náměstí. Jde o dům nepravidelného půdorysu pozdně středověkého původu, který je spojen s Dolní bránou, pozůstatkem městského opevnění.

V roce 2016 proběhlo odstranění cementových omítek ze soklové části zdiva přibližně do výšky 1,5 m. Po řádném vyschnutí zdiva byly provedeny nové vápenné omítky soklové části se zachováním původních nerovností ve dvorní části objektu, dále byla celá stavba opatřena novým fasádním nátěrem v odstínu lomené bílé. Spolu s výměnou střešní krytiny a výplní otvorů (střecha, okna a vchodové dveře vyměněny v roce 2015) byla dokončena příkladná oprava vnějšího pláště budovy v souladu s principy památkové péče.

Brno-Černá Pole – oprava fasády domu čp. 20 v Helfertově ulici (Jihomoravský kraj)

Objekt byl postaven v roce 1937 podle návrhu Emericha Spitzera, který se narodil roku 1897 v Budapešti. V letech 1919–1925 byl stejně jako řada dalších židovských architektů posluchačem brněnské německé techniky. Po studiích odešel do Bratislavy, kde vznikla podle jeho návrhů řada vil a rodinných domů. V Brně je autorem malého nájemního domu na ulici Helfertova a pravděpodobně i autorem elegantní rohové vily v Havlíčkově ulici.

Dům na ulici Helfertova je kulturní památkou, předmětem památkové ochrany je průčelí. V roce 2016 byla opravena a zateplena fasáda objektu. Původní lokálně poškozené omítky byly celoplošně odstraněny a nahrazeny tepelně izolačními deskami tloušťky 4 cm z fenolické pěny, na které byla provedena vrstva probarvené omítky v odstínu lomené bílé. V rámci obnovy fasády byla repasována původní dřevěná vrata do garáže, byl obnoven jejich původní krycí nátěr ve světle šedém odstínu. Byl opraven sokl z teraca, repasovány zámečnické prvky fasády – okenní mříže, vstupní dveře, stožár na vlajku a konstrukce prosklené stěny schodiště – a opatřeny lomeným bílým nátěrem. Do kovových rámu schodišťové konstrukce bylo vloženo izolační dvojsklo.

Veškeré povrchové úpravy byly realizovány na základě poznatků stratigrafického průzkumu starších povrchových vrstev. Již dříve došlo k vý-

měně oken a uzavření lodžii v 1. NP okny. Původní řešení bylo nyní iluzivně naznačeno okenními výplněmi v černých okenních rámech, osazených do vnitřního líce zdiva.

Předpoklad, že poloha oken vůči lici fasády, tedy tloušťka okenní špalety, nebude po realizaci zateplení zásadně změněna, byl splněn. Tento konkrétní postup lze hodnotit z odborného hlediska památkové péče kladně, neboť došlo k požadovanému zlepšení tepelně izolačních vlastností domu, aniž by byly poškozeny chráněné hodnoty průčelí.

Brno – restaurování skulptury ukřižovaného Krista z kostela sv. Jakuba Většího (Jihomoravský kraj)

Předmětem restaurátorského zásahu byla středověká skulptura ukřižovaného Krista v životní velikosti, jejíž poslední polychromie byla dílem Karla Kotrby z r. 1949. Na základě vstupních průzkumů pomocí nedestruktivních metod (CT a RTG zobrazovací metody), které byly provedeny ve FN u sv. Anny v Brně, byly učiněny prvotní poznatky o struktuře materiálové skladby, četnosti a stavu starších povrchových úprav. Následně bylo přistoupeno k postupnému mechanickému odkryvu jednotlivých vrstev a rozšíření

sond, vedoucím až k postupnému plošnému odkryvu na určenou dochovanou úpravu. Byly sejmuty sekundární vrstvy a nečistoty, včetně nežádoucích technologických mezivrstev a olejových tmelů, většina industriálně vyrobených hřebíků byla nahrazena dřevěnými čepy a spoj byl posílen vhodným reverzibilním lepicím tmelem, aby nedocházelo k nežádoucímu pohybu v ramenních kloubech. Dřevěná hmota díla byla lokálně petrifikována. Restaurování polychromní vrstvy inkarnátu i roušky bylo řešeno se zřetelem na estetické scelení plochy, pomocí lokálního tmelení a imitativní retuše, avšak s ponecháním autenticity celkového výrazu. Všechny doplňky byly řešeny jako reverzibilní, včetně závěrečné konzervace povrchu. Sekundární kříž byl povrchově očištěn, lokálně petrifikován a opatřen závěrečným pokostem v identickém složení. Umělecká i náboženská působivost jednoho z nejstarších dochovaných uměleckých děl tohoto typu v českých zemích byla umocněna i zásluhou nového umístění – zavěšením kříže do boční kapele.

Hrad Veverí – obnova střech, dřevěných prvků a statického zajištění objektů kovárny a tzv. rozebrané věže (Jihomoravský kraj)

V roce 2016 došlo k rozsáhlé rekonstrukci dvou objektů v areálu státního hradu Veverí – kovárny a tzv. rozebrané věže. Byl opraven krov střechy kovárny, přičemž se dbalo na zachování maximálního množství původních dřevěných prvků. Stavba získala i novou fasádu a barevný nátěr s přírodním světle okrovým pigmentem. Střešní konstrukce tzv. rozebrané věže byla kvůli špatnému stavu krytiny havarijní, jednotlivé trámy byly napadeny hnilobou a dřevokaznými houbami, proto se v tomto případě přistoupilo k vytvoření kopie celého krovu. Ta byla sestavena tesaři nejdříve na zemi a poté rozebrána a znovu složena na vrcholku tzv. rozebrané věže. Mimoto bylo v rámci stavební obnovy opraveno dřevěné schodiště a vstupní dveře do věže. Obnovou krovů a položením nové krytiny došlo k zamezení zatékání do interiéru u obou těchto objektů a tedy i k zamezení jakékoli destrukce způsobené srážkovou vodou. Tato stavební akce byla spolufinancována z programu správy majetku ve vlastnictví státu Ministerstva kultury.

Krumvíř – venkovská usedlost čp. 213 (Jihomoravský kraj)

Bývalá řemeslnická usedlost (obydlí koláře) vystavěná na krátké parcele v rámci řadové zástavby ve druhé polovině 19. století reprezentuje charakteristickou zástavbu regionu Hustopečska v národopisné oblasti Hanácké Slovácko. Podélně orientovaný dům, k němuž přimyká v uliční ose krytý průjezd s mlátem tvořeným dusanou hliněnou podlahou, a kolmo navazující hospodářský trakt se dvěma chlévy jsou postaveny z nepálených cihel na podezdívce z pálených cihel. V roce 2015 byly na nově prohlášené kulturní památce zahájeny stavební práce, soustředěné zejména na opravy a výměny podlah a dveřních zárubní (položení dřevěné palubové podlahy v jedné světnici, cementové dlažby s „kostičkovým“ dekorem černé, bílé a šedé barvy v síni a cihelné podlahy v komoře), vyspravení topeniště v komoře (vestavěný kotel z pálených cihel omítnutý hliněnou omítkou), repase špaletových oken, vstupních dveří a vrat včetně nátěrů hliněnou fermeží, provedení vnitřních a vnějších hliněných omítek a vysprávků plastické štukové výzdoby vnější fasády (profilované šambrány) včetně povrchového vápenného nátěru. Barevnost dřevěných výplní a podoba uliční fasády byla inspirována odkrytou stratigrafií, plánovou dokumentací dalších usedlostí ze závěru 19. století v obci a místními stavebními zvyklostmi. Na jaře 2017 bude proveden nátěr soklové části v zelenošedém odstínu s příměsí sazí. K oživení tradičních hliněných technologií výrazně přispěl způsob omítání a vyspravování zdiva pomocí hliněné mazaniny.

Prace – Památník Mohyla míru, restaurátorská a stavební obnova fasádního pláště a interiéru a technologická opatření vedoucí k úpravě mikroklimatu stavby (Jihomoravský kraj)

Mohyla míru – památník Bitvy tří císařů, vybudovaný v letech 1910–1912 podle projektu architekta Josefa Fanty, prošel od doby svého vzniku několika stavebními úpravami. Složitě začlenění atypického tvaru stavby do konfigurace terénního valu nad obcí Prace mělo zásadní vliv na stavebně fyzikální vlastnosti celé stavby, ale i projevy poruch vzniklých mnohdy v důsledku druhotných zásahů do okolního terénu i stavby samotné, jakkoli byly tyto vedeny upřímnou snahou o obnovu objektu. V letech 2014–2015 byl proveden stavební a technologický průzkum, který přiblížil stavebně fyzikální principy fungování celé stavby v době vzniku a objasnil mnohé z příčin degradace. Na základě provedených průzkumů vznikl projekt, který se musel vyrovnat s předchozími, mnohdy již nevratnými zásahy a navrhované postupy koncipovat tak, aby byly v maximální míře zohledněny primární principy fungování stavby a zároveň mohly být při realizaci prací využity a kombinovány prostředky tradičních i soudobých technologií. To vše pochopitelně s ohledem k historickým hodnotám stavby a principům památkové péče a obnovy.

Zámek Lysice – dokončení obnovy fasád (Jihomoravský kraj)

V loňském roce došlo k opravě severovýchodních fasád zámku včetně nárožní věžičky a povrchů arkády sala terreny. Akce byla spolufinancována z dotačního programu správy majetku ve vlastnictví státu Ministerstva kultury. Pouze náklady na stavební obnovu činily 3 752 754 Kč s DPH.

Po náročné odborné diskuzi týkající se otázky barevnosti fasád zámku Lysice byl zvolen přírodní okrový odstín, který vychází z barevnosti počátku 20. století. V průběhu prací byly odhaleny značné problémy se statikou nárožní věžičky a stávající dřevěná konstrukce tak oproti původnímu předpokladu vyžadovala náročnější zásah. Stabilizace a vyrovnání celé konstrukce byly provedeny postupnou výměnou a doplněním uhnílych dřevěných hranolů umístěných mezi okny, které nesou velkou část váhy střechy věžičky. Byly repasovány i všechny dřevěné prvky fasád, okna s okenníci a dveře v přízemí.

Uherčice – obnova vegetačních úprav zámeckého parku (Jihomoravský kraj)

V roce 2016 byla dokončena obnova vegetačních úprav zámeckého parku v Uherčicích – extravilán a intravilán, finančně podpořená z OPŽP celkovými náklady 5 043 000 Kč. Kromě bývalého barokního parku a lesoparku, které jsou celoročně volně přístupné, byly poprvé veřejnosti otevřeny dvě ohrazené renesanční zahrady. S nečekaným zájmem se setkaly komentované prohlídky, uspořádané v polovině června v rámci *Dnů otevřených zahrad* a odborně vedené zahradní architektkou. Nově upravené a osázené rozárium skýtá od roku 2016 další zámecký prostor pro konání svatebních obřadů.

Zámek Kunštát – obnova místnosti č. 303 (Jihomoravský kraj)

K celkové památkové obnově místnosti bylo přikročeno v souvislosti s realizací SHP na sklonku roku 2015 cíleně zaměřeného na prostory nynějšího třetího nadzemního podlaží západního křídla, které ve své hmotě skrývá středověké zdivo druhého patra hradního paláce. Na prvotní sondážní průzkum navázal restaurátorský stratigrafický průzkum, který v sondách pod mladšími omítkovými vrstvami odhalil středověkou nástěnnou figurální výmalbu. Její nálezev je bezpochyby jedním z nejvýznamnějších počínů v rámci středověkých profánních staveb českých zemí v posledních desetiletích. Bylo přistoupeno k celoplošnému odkryvu předmětné malby a celkové památkové obnově předmětné místnosti, po jejímž dokončení v prosinci 2016 bude místnost „vrcholem“ nové prohlídkové výběrové trasy *Hrad*.

Bouzov – statické zajištění kaple Panny Marie (Olomoucký kraj)

Kaple vystavěná roku 1910 v neobarokním stylu se nachází při vstupní bráně do parku bouzovského hradu. Jedná se o volně stojící objekt čtvercového půdorysu, opatřený sedlovou střechou a dvouramenným přístupovým schodištěm. Výklenek kašny, stejně jako pilířky a madla schodiště, je vyzděn z architektonicky hodnotných kamenných prvků.

Obnova této národní kulturní památky spočívala v rozebrání zvětralých částí zadní zidky, zejména koruny, ze které byla odstraněna náletová zeleň, následovalo dozdění do původního tvaru výhradně z původního materiálu. Bylo vytvořeno rovné a pevné lože pod schodiště, jednotlivé kamenné stupně všech tří schodištních ramen byly rozebrány a vyčištěny, případně

vyspraveny. Následovalo položení izolace zabraňující pronikání zemní vlhkosti. Na závěr byla fasáda očištěna tlakovou vodou, lokálně vyspravena vápennou omítkou a byl proveden fasádní nátěr v odstínu lomené bílé a světle okrové barvy dle dochované barevnosti.

Mohelnice – dokončení oprav okruhu městského opevnění (Olomoucký kraj)

Původní městské opevnění z konce 15. a počátku 16. století se ve své nadzemní části dochovalo zhruba na polovině obvodu historické části města. Po desetiletí chátrání byla na začátku tohoto století zahájena oprava této významné kulturní památky, která započala opravou bašty při Okružní ulici a letošní obnovou hradeb v blízkosti téže hradební bašty by měla být ukončena. Památková obnova městského opevnění byla na základě koncepce celkové obnovy od Ing. M. Fuchse z roku 2007 rozdělena do několika stavebních etap. Největší rozsah prací byl realizován v úseku při Školní ulici a u dvou částí při ulici Okružní, opravena byla i jediná dochovaná městská brána a další bašta, která je součástí domu na Kostelním náměstí. Základní ideou oprav byla zásada důsledné konzervace s šetrným ošetřením zachovaných úseků formou restaurování, chybějící a staticky narušené úseky byly dozděny s použitím odpovídajícího místního kamene a tradičních technologií. Spárování bylo realizováno pomocí kartáčování zavlhlé nastavené malty, koruny jsou kryty cihelnou korunou, typickou pro většinu zachovaných částí.

Dokončením obnovy městského opevnění bude nejen zachráněna a náležitým způsobem prezentována hodnotná kulturní památka, ale Mohelnice bude obohacena o hodnotný městský prvek a získá lákavý turistický cíl.

Nová Hradečná – obnova střechy a krovu fary (Olomoucký kraj)

Rekonstrukce krovu a střechy byla zahájena v roce 2014. Po jejím započetí byl zpracován operativní průzkum a dokumentace konstrukce krovu střechy fary, na jehož základě bylo zjištěno, že krov byl sestaven z ručně tesaného měkkého dřeva z jedlí a smrků pokácených v období vegetačního klidu nebo na konci vegetačního období mezi léty 1767–68 a 1768–69. V podkroví fary byly nalezeny fragmenty i celé kusy starší střešní krytiny – ručně formované pálené režné bobrovky s rovným zakončením, se segmentovým zakončením a s hrotitým zakončením. Na základě tohoto zjištění a také v souladu s obrazem hradečského faráře Andree Miklika,

stavebníka kostela sv. Vavřince a fary, byly při obnově použity režné pálené cihlové červené bobrovky. Došlo tak k úpravě původního záměru, který vycházel z podoby střechy v době před rekonstrukcí a předpokládal použití břidlicové krytiny. Poškozené části krovu se opravovaly po částech, převážně formou výměny nebo tzv. protézování, byla položena nová střešní krytina včetně osazení nových titan-zinkových klempířských prvků. Díky dobré spolupráci vlastníka a stavební firmy byla kvalitně opravena část kulturní památky a došlo i k obnově původního historického vzhledu střechy.

Zámek Velké Losiny – rekonstrukce zámeckého letohrádku, elektroinstalace a výměna střešní krytiny na nízkém zámku (Olomoucký kraj)

Rok 2016 na zámku Velké Losiny probíhal ve znamení dokončení tří rozsáhlých rekonstrukcí. Tou první a nejvýznamnější bylo dokončení generální rekonstrukce objektu zámeckého letohrádku. V průběhu rekonstrukce došlo k významnému objevu fragmentů kamnových kachlů z 50.–60. let 17. století s erby Žerotínů a Oppersdorfů. Rekonstrukci letohrádku završily terénní úpravy a zřízení cestiček v nejbližším okolí.

Druhou akcí bylo dokončení rekonstrukce elektroinstalace na celém zámku. Tato akce započala v říjnu 2015 a trvala bezmála rok. V návaznosti na tuto rekonstrukci proběhla obnova a rekonstrukce původní elektroinstalace v Liechtensteinské kuchyni, která se v letošním roce představí veřejnosti ve své podobě z 20. let 20. století.

Poslední rozsáhlou akcí bylo dokončení výměny střešní krytiny na nízkém zámku, rovněž započaté v roce 2015, která díky mírné zimě a minimální sněhové pokrývce probíhala téměř bez ustání. Výsledkem je nejen nová krytina, která zvýšila reprezentativní vzhled zámku, ale i výměna shnilého bednění a dožilých krovů.

Odry – hřbitovní kaple sv. Rodiny (Moravskoslezský kraj)

Jednou z nejvýraznějších událostí v Moravskoslezském kraji bylo dokončení celkové obnovy hřbitovní kaple sv. Rodiny v Odrách včetně restaurování a osazení malovaného deskového stropu. Strop prošel kompletním restaurátorským zásahem, který spočíval zejména v konzervaci a očištění původní raně barokní malby. Jedná se o dílo vysoké umělecké kvality, zobrazující figurální motivy Boha Otce a korunování Panny Marie doplněné bohatou vegetabilní výzdobou. Malba, jejíž autor není znám, byla vytvořena krátce po vzniku kaple, tedy po roce 1719. Objev malovaného stropu v průběhu celkové rekonstrukce kaple v roce 2015 byl velkým překvapením, neboť archivní dokumenty sice hovoří o malovaném stropě v kapli, ten měl být ale v souvislosti s její rekonstrukcí v polovině 18. století zrušen.

Opava – věžový vodojem železniční stanice Opava-východ (Moravskoslezský kraj)

Památkově chráněný věžový vodojem v železniční stanici Opava-východ byl postaven v roce 1892 z režného cihelného zdiva podle typového projektu Severní dráhy císaře Ferdinanda. Roku 1929 byla k věži přistavěna kotelna s komínem vybavená lokomotivním kotlem, roku 1941 pak byla věž zvýšena nástavbou se dvěma nádržemi. Se zrušením parostrojního provozu ztratil objekt svou funkci a chátral. Jeho výhodná poloha při ulici Jánské umožnila novému vlastníkovi realizovat záměr nového využití jako výstavního prostoru a kavárny. V roce 2012 byla schválena architektonická studie, která spolu s dostavbou nových křidel respektujících dominanci historické věže a komína ověřovala možnosti venkovní prezentace vytápěcího kotle, sneseného v roce 1973 z vyřazené lokomotivy 456.159 UNNRA. Kotel byl v konečné verzi umístěn v železničním muzeu. Stavba, kterou lze považovat za kvalitní konverzi, byla dokončena v roce 2016.

Restaurování obrazu Panny Marie ustavičné pomoci (Moravskoslezský kraj)

V roce 2015 byla započata první etapa restaurování votivního obrazu Panny Marie ustavičné pomoci, datovaného do 1. poloviny 17. století. Po odstrojení obrazu (kovové, textilní a papírové aplikace) se ukázala pozdně gotická desková malba s motivem Panny Marie korunované. V roce 2016 proběhla kompletace díla a výroba nové dřevěné podložky s kopií malby z 19. století, na kterou byly umístěny barokní aplikace. Původní dřevěná gotická deska byla v minulosti o polovinu zeslabena, dříve je silně degradovaná. Nyní probíhá zpevňování desky a v roce 2017 bude restaurována gotická malba. Jedná se o významný objev dosud neznámé deskové gotické malby na území Moravskoslezského kraje. Těřlická Madona je navíc významným votivním obrazem spjatým s historií Slezska. Brož držící šat Panny Marie daroval v roce 1683 generál polského krále J. Sobieského při tažení k Vídni do boje s Turky.

Štramberk – Jaroňkova útulna (Moravskoslezský kraj)

Celková obnova stavby, nacházející se na území Městské památkové rezervace Štramberk, byla završena vybavením jejího interiéru. Výmalba a následně celá obnova interiéru včetně mobiliáře útulny byla realizována podle historické dokumentace z roku 1925. Během stavebních prací byly sondáží odhaleny původní dekorativní nástěnné malby s lidovými motivy od malíře Bohumíra Jaroňka z roku 1925.

Hrad Buchlov – restaurování lavic (Zlínský kraj)

V období od února roku 2015 do dubna roku 2016 byly v rámci plánovaného znovuootevření Tanečního sálu na hradě Buchlov restaurovány dvě unikátní dřevěné malované lavice z kmenového mobiliárního fondu. Lavice, datované do období manýrismu či raného baroka, jsou malovány olejovými barvami na dřevěném podkladě. Bohatá malířská výzdoba kombinuje

prvky architektury (římsy, voluty, kartuše, zřasené pentle) se zoomorfními tvary (psi, orli, hadi, mořští jednorožci), maskarony, vegetabilním dekorem a postavami z antické mytologie (Faethónův pád, Bakchus). Mimořádně kvalitní výmalba naznačuje, že lavice byly zhotoveny k výjimečné příležitosti, jakou mohla být šlechtická svatba. Jejich spojení s Tanečním sálem hradu Buchlov, který byl dokončen u příležitosti svatby Jiřího Zikmunda ze Zástřizl s Alžbětou Kotvrdovskou z Olešničky, se tedy přímo nabízí. Po dlouhodobém uložení v depozitáři byla malba obou lavic pokryta vrstvou degradovaného laku, zasažena četnými mechanickými poškozeními a znečištěna prachem. Na mnoha místech došlo k lokálnímu odloupenutí barevné vrstvy, zejména u soklů sedacích částí. Barevná vrstva na sedacích lavic se dochovala torzovitě, ale podařilo se ji rekonstruovat. Vlastnímu restaurování předcházely podrobné průzkumy zaměřené na techniku malby, sondy v ladicích a přemalbách. Během restaurování pak byly předměty očištěny a byly sejmuty nepůvodní laky a retuše. Konstrukce lavic byly zpevněny a ošetřeny proti dřevokaznému hmyzu, byla očištěna a konsolidována barevná vrstva, následně proběhlo tmelení defektů a retuše, malba byla na závěr zalakována.

Cimburk – obnova zaniklého okenního otvoru zříceniny hradu (Zlínský kraj)

Hrad Cimburk u Koryčan byl založen na počátku 14. století a po opuštění v 18. století se změnil ve zříceninu. Ta se dobře dochovala až do 20. století, kdy ji poznamenala řada rozsáhlých destrukcí. O akutně ohroženou památku začal v 90. letech 20. století pečovat spolek Polypeje, který si vzal za cíl její záchranu. V rámci dlouhodobě probíhajících prací došlo na náročnou statickou sanaci paláce, spočívající v sepnutí lany a vložení podpůrných dozdívek. U jedné z nich bylo rozhodnuto přistoupit k rekonstrukci zaniklého okenního otvoru, známého z historické fotodokumentace a stavebních pozůstatků (špaleta s otisky parapetu a záklenku a zlomky ostění). NPÚ zajistilo zaměření, na základě kterého pak spolek Polypeje provedl vlastní realizaci. Provedené práce významnou měrou napomohly k záchraně ohrožené části paláce, do výrazu hradu se navíc vrátil kvalitní architektonický detail.

Velké Karlovice – kompletní obnova kostela Panny Marie Sněžné (Zlínský kraj)

Kostel vystavěný v roce 1754 na půdorysu ve tvaru kříže je opatřen polygonálně uzavřeným kněžištěm, nad středem stavby se nachází zvonička. V roce 2016 se uskutečnila obnova zahrnující opravu krovu, kompletní výměnu dřevěného šindele střechy a obkladu stěn, proběhla také sanace a obnova dveří a oken, obnova prkenné podlahy v lavicích, byl proveden kompletní impregnační nátěr střechy a obkladu roubení a obnoveno fládrování lavic.

Zámek Holešov – kompletní obnova fasády (Zlínský kraj)

Holešovský zámek byl vybudován po roce 1650 na místě někdejšího gotického hradu a renesančního zámku. Zámek vznikl na základě architektonického návrhu italského architekta Filiberta Lucheseho, který je rovněž autorem rozlehlé zámecké zahrady, jedné z nejvýznamnějších svého druhu na Moravě. V roce 2016 byla na holešovském zámku dokončena další etapa obnovy vnějších fasád a střešní krytiny. Po opravě zahradního průčelí pokračovaly práce na hlavním a západním průčelí. V prvním a druhém patře byly odkryty a následně zakonzervovány technologicky unikátní původní omítkové vrstvy z doby po polovině 17. století, zhotovené na bázi tzv. kuroviny. V rámci těchto oprav došlo i k zrestaurování rodového znaku Vrbnů, posledních držitelů zámku.

Výstavy, konference, semináře a další akce

Národní památkový ústav každoročně pořádá řadu odborných seminářů, konferencí a dalších akcí pro odbornou i širší veřejnost. Jejich cílem je představit odborná témata a nové poznatky i umožnit dialog a spolupráci s odborníky jednotlivých souvisejících oborů a institucí, a to i na mezinárodní úrovni. Četné výstavy, které z různých úhlů přibližují cenný památkový fond České republiky a odbornou činnost ústavu, jsou směřovány nejen k odborníkům, ale také k nejširšímu poli zájemců z řad veřejnosti. NPÚ se podílí jako spolupořadatel na mnoha jiných akcích a jeho odborní pracovníci se pravidelně zúčastňují konferencí či seminářů pořádaných jinými subjekty.

Cena Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro

Vyzdvihuje pozitivní příklady a příběhy v oblasti památkové péče. Jejím cílem je zhodnotit, co se podařilo, a ocenit všechny, kteří se o to přičinili. Cena, kterou v roce 2016 udílí Národní památkový ústav již potřetí, hodnotila počiny realizované v roce 2015 a upozornila na příklady dobré praxe ve čtyřech kategoriích.

Za každý kraj mohli odborníci NPÚ garantující památkovou péči v jednotlivých regionech vybrat dva zástupce. Komise hodnotitelů, sestavená z členů vědecké rady NPÚ, ICOMOS a dalších spolupracujících institucí, na společném zasedání nominace vyhodnotila a navrhla generální ředitelce vítěze v jednotlivých kategoriích.

Cena Patrimonium pro futuro se rovněž uděluje v kategorii *Osobnost památkové péče* a generální ředitelka dále udělila dvě zvláštní ocenění za mimořádné počiny roku 2015.

Veřejnost si hlasováním na webových stránkách NPÚ volila z navržených kandidátů svého favorita, jenž obdržel zvláštní cenu *Památky děkují*.

Slavnostní udělování cen proběhlo 21. září 2016 na zámku Náměšť nad Oslavou a cena měla podobu diplomu a pamětní plakety, vítězný počín, zvolený hlasující veřejností, získal diplom a plaketu z českého skla. Výherci jednotlivých kategorií obdrželi kromě medaile roční předplatné odborného časopisu *Zprávy památkové péče* a roční rodinnou vstupenku na objekty ve správě Národního památkového ústavu.

V kategorii *Obnova památky, restaurování*, hodnotící příkladné a zdařilé restaurování kulturní památky či její části, výtvarného díla, uměleckořemeslného díla apod., byl oceněn Václav Veřtát a kolektiv restaurátorů za restaurování renesančních vrat a nástěnných maleb na průčelí hlavní, Rožmberské brány kláštera Vyšší Brod.

V kategorii *Objev, nález roku* Národní památkový ústav cenu neudělil.

V kategorii *Prezentace hodnot*, hodnotící výstavy, nové instalace, publikace, odborné prezentace apod., získal ocenění spolek Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV. za dlouhodobou koncepční činnost při záchraně, obnově, prezentaci a popularizaci pevnosti.

V kategorii *Záchrana památky*, posuzující záchranu kulturního dědictví například nezištnou iniciativou, koupí, mobilizací dobrovolníků apod., byl oceněn Bedřich Loos a občanské sdružení Hartenberg za záchranu hradu Hartenberg v Hřebenech.

V roce 2016 se generální ředitelka rozhodla udělit dvě *zvláštní ocenění*. Za záchranu a obnovu tvrze v Hradeníně převzal cenu ředitel Regionálního muzea v Kolíně Vladimír Rišlink. Druhé zvláštní ocenění obdrželi za obnovu omítek a výměnu střešní krytiny středověké tvrze v Sudkově Dole její vlastníci a investoři Eva Laurinová a Ivo Laurin.

Plaketou pro *Osobnost památkové péče* ocenila ředitelka NPÚ dlouholetou činnost stavebního historika, památkáře a pedagoga prof. Ing. arch. Jiřího Škabradu, CSc., předního odborníka na typologii stavebních konstrukcí, venkovské lidové architektury a průzkumy památek. Prof. Jiří Škabrada pracoval mimo jiné ve Státním ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů (SÚRPMO) a Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, kde významně přispěl k zavedení plošné památkové ochrany vesnických sídel. V poslední době se zaměřuje na studium archivních materiálů dokládajících vývoj lidového stavitelství a zasazuje se o zlepšení současného stavebního vývoje české vesnice.

Posledním laureátem, kterému byla v rámci Patrimonia pro futuro 2016 udělena cena *Památky děkují*, jejíhož vítěze volila veřejnost svým hlasováním na webových stránkách Národního památkového ústavu, se stal Ing. David Hamza za záchranu zříceniny hradu Templštejn u Jamolic.

Nominace za rok 2015

Obnova památky, restaurování

Za rekonstrukci a novou expozici Maiselovy synagogy v Praze bylo nominováno Židovské muzeum v Praze (stavebník, investor).

Za obnovu tvrze v Hradeníně u Kolína byl nominován Mgr. Vladimír Rišlink, ředitel Regionálního muzea Kolín (vlastník).

Za restaurování renesančních vrat a nástěnných maleb na průčelí hlavní brány kláštera ve Vyšším Brodu byli nominováni Václav Veřtát a kolektiv re-

Rožmberská brána kláštera Vyšší Brod

Tvrz Hradenín

Laureáti a nominovaní Ceny Patrimonium pro futuro

staurátorů (Václav Veřtát – truhlářské práce, Luděk Červenka – kovářské práce, ak. mal. Hana Vítová – polychromie, Tomáš Skořepa – nástěnné malby, Jan Korecký – kamenný portál, erby a ostění oken).

Za restaurování sloupu se sochou Panny Marie Immaculaty na Masarykově náměstí ve Stříbře bylo nominováno město Stříbro, zastoupené starostou Bc. Karlem Lukešem.

Za restaurování nástěnných maleb v kostele Čtrnácti sv. pomocníků a Zvěstování P. Marie v Kadani byli nominováni akad. mal. Markéta Pavlíková, prof. Karel Stretti s týmem restaurátorů AVU a Mgr. Lukáš Gavenda (Městské muzeum Kadaň).

Za objev a restaurování nástěnných maleb v zámecké kapli sv. Jana a Pavla ve Svijanech byl nominován Mgr. Miroslav Koželuh.

Za revitalizaci klášterního komplexu v Broumově byli nominováni Benediktinské opatství sv. Václava v Broumově (vlastník, investor), zastoupené převorem-administrátorem P. Petrem Prokopem Siostrozonkem, a Agentura pro rozvoj Broumova, zastoupená Janem Školníkem.

Za obnovu a restaurování kapse sv. Isidora v Křenově u Svitav byli nominováni obec Křenov (vlastník, investor), starosta Jaroslav Štefl a Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, Litomyšl.

Za komplexní revitalizaci Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem byl nominován Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem.

Za restaurování keramické mozaiky prvního zastavení Jurkovičovy-Koehlerovy křížové cesty na Sv. Hostýně byli nominováni akad. soch. Vojtěch Pařík, akad. soch. Passionaria Parík, akad. arch. Marek Houska, společnost Lasselsberger, s. r. o., výrobce značky RAKO, a kolektiv spolupracovníků.

Za obnovu omítek a výměnu střešní krytiny středověké tvrze v Sudkově Dole byli nominováni Mgr. Eva Laurinová a Ing. Ivo Laurin (vlastníci, investoři).

Za obnovu klášterního kostela Narození Panny Marie v Želivi byla nominována premonstrátská kanonie v Želivi (vlastník, investor) a její realizační tým zastoupený P. ThMgr. Jakubem Janem Medem.

Za obnovu a zpřístupnění katedrály Božského Spasitele v Moravské Ostravě byli nominováni Ing. arch. Tomáš Šonovský (generální projektant), Ing. Mgr. Miroslav Píkrýl (Ministerium, s. r. o.) a restaurátoři MgA. Jakub Gajda, Ph.D., a MgA. Markéta Müllerová.

Objev, nález roku

Za nález a výzkum pravěké svatyně u Brodku u Prostějova byl nominován Ústav archeologické památkové péče Brno.

Prezentace hodnot

Za *Příběh jednoho domu a jedné rodiny* – stálé expozice ve vile arch. Otto Rothmayera v Praze bylo nominováno Muzeum hlavního města Prahy (provozovatel).

Za Centrum třeboňského rybníkářského dědictví a novou expozici v domě Štěpánka Netolického v Třeboni byly nominovány Jana Vítková (za dům Štěpánka Netolického) a Terezie Jenisová, starostka Třeboně.

Za regionální internetovou encyklopedii *Památky a příroda Karlovarska* byl nominován Jaroslav Vyčichlo.

Za výstavu *Bez hranic: Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí* ve Valdštejnské jízdárně v Praze byli nominováni doc. PhDr. Michaela Ottová, Ph.D. (autorka výstavy), PhDr. Jan Klípa, Ph.D., a Mgr. Štěpánka Chlumská (kurátoři za NG v Praze).

Za dlouhodobou koncepční činnost spolku Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV byl nominován spolek zastoupený předsedou Milanem Libichem.

Za obnovu a prezentaci hradu Lukova byl nominován Spolek přátel hradu Lukova s předsedou Ing. Jiřím Holíkem.

Za novou expozici na zámku Čechy pod Kosířem bylo nominováno Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Záchrana a obnova památky

Za záchranu hradu Hartenberg v Hřebenech byl nominován Bedřich Loos a občanské sdružení Hartenberg.

Za konzervaci torza městských hradeb ve Frýdlantě bylo nominováno město Frýdlant (vlastník, investor), zastoupené starostou Ing. Danem Ramzerem.

Za záchranu zříceniny hradu Templštejn u Jamolic byl nominován Ing. David Hamza (vlastník).

Za iniciativu záchranu budovy havířovského nádraží a sochy Směrník Václava Uruby byli nominováni Mgr. Jakub Ivánek, Ph.D., MgA. Tomáš Skalík a sdružení Důl architektury.

Osobnost památkové péče

Prof. Ing. arch. Jiří Škabrada, CSc.

Slavnostní předávání Cen PPF – zprava: Vlastislav Ouroda, náměstek pro řízení sekce kulturního dědictví MK, Naděžda Goryczková, generální ředitelka NPÚ, Ivo Bárek, místopředseda Senátu PČR

Výstavy

Karlštejnský poklad – kultura císařského dvora Karla IV.

V přízemí císařského paláce byla na Karlštejně při příležitosti 700. výročí narození Karla IV. uspořádána výstava unikátního souboru uměleckých předmětů z 2. poloviny 14. století – tzv. karlštejnského pokladu.

V průběhu stavebních oprav hradu na konci 19. století bylo dvěma pracovníky nalezeno 387 předmětů. Ti soubor „stříbrného pokladu“ následně prodali. Přes sbírky ředitele Uměleckoprůmyslového muzea v Praze F. A. Borovského a Jindřicha Waldese se soubor dostal po roce 1947 do správy Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, kde byl Waldesovou rodinou ponechán i po restituci v 90. letech 20. století.

Karlštejnský poklad tvoří dva soubory zlatnických prací. První obsahuje reprezentativní kusy nádob na pití. K mistrovským pracím náleží stříbrná miska s panovnickou korunou a drobným zlaceným reliéfem na dně. Zdá se, že by se mohlo jednat o podobiznu ženy náležející k panovnickému prostředí, snad jedné z manželek Karla IV. Exkluzivní je rovněž číše s rytým vlysem a motivy exotických vodních ptáků.

Početnější část souboru tvoří módní doplňky – šperky, knoflíky, přízdo-by na šat, nákončí pásu, spinadla, brakteáty, které náležejí k výjimečným dokladům oděvní kultury v evropském a světovém měřítku. Tak početný a rozmanitý soubor z druhé poloviny 14. století, vážící se bezprostředně na nejbližší dvorské prostředí samotného císaře, se nikde jinde nezachoval. Jeho unikátem je také schránka na vonné bylinky a masti, tzv. povoňka či pomandr (jablíčko, voňadlo nebo také okrouhle). Nesmírně cennou prací šperkařů je také brož se smaragdem, rubíny a perlami. Součástí pokladu jsou rovněž monogramy, které se nosily přišity či přinýtovány na pasech, šatech, především pak okolo krku.

Výstava na Karlštejně zcela poprvé představila ucelený soubor předmětů úzce spjatých s hradem, dobou jeho zakladatele a v jeho původním historickém prostředí.

Karlštejnský poklad bylo však třeba představit v historických souvislostech, zvolena byla proto dvě stěžejní témata – stolničení a móda královského dvora, v nichž bylo možné představit součásti pokladu v jejich konkrétní podobě dobového využití.

Jako hlavní dokumentační materiál byly využity nástěnné malby a obrazy přímo z Karlštejna, zachycující oděvy vyobrazených světců bohatě zdobené sponami, opasky a brakteáty.

Dalším zdrojem dokumentačních materiálů byla tzv. Bible Václava IV., bohatě opatřená iluminacemi dokládajícími módní trendy druhé poloviny 14. století, využití knoflíčků, spinadel a opasek, či různé typy spon na královských pláštích a dalších přízdob oděvů. Podle těchto vzorů a na základě

studia materiálů oděvních technik byly pak zhotoveny čtyři repliky oděvů – císaře Karla IV., císařovny Elišky Pomořanské, krále Václava IV. a druhého pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi (vyrobilo Barrandov Studio a. s.).

Do čela výstavního sálu byl postaven prostřený slavnostní stůl, přibližující v rekonstrukci hostinu královského dvora v Paříži v r. 1378, kterou uspořádal francouzský král na počest císaře Karla IV.

Praktické užití předmětů při stolování ukazují v expozici zvětšené iluminace z Grandem Chroniques de France, zachycující poslední diplomatickou i rodinnou návštěvu císaře Karla IV. u krále Francie.

Výstavu zahájili dne 6. května 2016 spolu s generální ředitelkou NPÚ ministr kultury a ředitelka Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Koncept výstavy připravila Naděžda Kubů (též kurátorka výstavy), Helena Koenigsmarková a Duňa Panenková, architektkou byla Dagmar Nechanická Loskotová. K výstavě byl vytvořen tištěný průvodce, kde je také otištěno menu podávané na francouzském královském dvoře v lednu 1378 na počest císaře Karla IV.

Krajina jako dílo

Ústředním tématem výstavy uspořádané v Regionálním muzeu v Mikulově od 8. 9. do 27. 11. 2016 je interaktivní vztah člověka a krajiny, která své

obyvatele živí, v níž ale současně přebývá tušený genius sil přesahujících horizont materiálního bytí člověka. Pole, zahrada, vinice, les, řeka i cesty jsou jevištěm lidského dělného života, ale také místem, kde člověk nachází a do kterého vkládá své estetické a duchovní inspirace a koncepty. V 17. a 18. století byla středoevropská kulturní krajina zformována mocným proudem kulturního a náboženského citění do nové hospodářské, estetické i spirituální podoby, jejíž tvářnost je dosud pro naši kulturní krajinu podstatná, byť skrytá pod vrstvami nánosů mladších zásahů a kulturních změn.

Závěrečná výstava projektu NAKI *Identifikace a interpretace vzniku, podoby a proměny barokní kulturní krajiny jihomoravského pohraničí* prezentovala rekonstrukci podoby historické kulturní krajiny od období baroka do současnosti. Formování barokní kulturní krajiny na vybraném území Mikulovska, Jaroslavicka a východního Znojemska bylo představeno na základě konceptu rozdělení krajiny na základní ka-

tegorie členění prostoru: plochu, linii a bod, a v nich pak na hlavní prvky tvořící skladebné články zkoumané kulturní krajiny, jako např. pole, lesy, rybníky, vinice (v ploše), toky, cesty, mosty (v linii) a dále sídla a významná krajinná a poutní místa s drobnou sakrální architekturou (v bodě). Významnou součástí výstavy byla prezentace architektonické tvorby studentů fakulty architektury VUT v Brně, která je současnou odpovědí či aluzí na historickou drobnou sakrální i profánní architekturu v řešeném krajinném prostoru.

Závěr koncepce výstavy tvořila působivá instalace Václava Miholy zprostředkující výhled na barokní krajinu Mikulova a Svatého kopečku a prezentace v krajině realizovaného díla Vojtěcha Koláře *Kaple cestou*.

Hugo Franz Salm, průkopník průmyslové revoluce

Hugo František starohrabě Salm (1776–1836) je anglickými badateli považován za nejvýraznější postavu rakouské průmyslové revoluce, protože už v roce 1801 získal v Anglii soubor nákresů nejmodernějších anglických

spřádacích strojů zvaných Jenny, určených pro výrobu jemného vlněného sukna v brněnském textilním průmyslu. V sídlech anglické aristokracie objevil svět antického sochařského umění. To jej přimělo k rozhodnutí odlévat podobné monumentální antikizující sochy a vázy do železa ve svých blanenských železárnách. Jejich produkce během první poloviny 19. století neměla v rakouské monarchii obdobu. Sádrové modely zhotovené nejlepšími rakouskými sochaři věnoval do sbírek Moravského zemského muzea, jehož byl spoluzakladatelem a významným mecenášem. Na zámku v Rájci nad Svitavou shromáždil jednu z tehdy největších kolekcí romantického malířství, která je dodnes chloubou tohoto jeho letního sídla. Výstava na zámku v Rájci nad Svitavou se konala od 17. června do 30. října 2016.

Krajinářský park v Červeném Dvoře

Specialisté na historickou krajinu NPÚ, územního odborného pracoviště v Českých Budějovicích, připravili výstavu *Krajinářský park v Červeném Dvoře*. Dokumentovala proměny konceptu parku

při zámku Červený Dvůr u Chvalšín a byla jedním z výsledků projektu aplikovaného výzkumu NAKI *Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století*. Relikty předchozích podob i současný koncept krajinářského parku památkáři širší veřejnosti představili též při komentované vycházce, která se konala ve spolupráci s Psychiatrickou léčebnou Červený Dvůr dne 27. 6. 2016.

Bratři Hamiltonové. Obrazy aristokratického lovectví 18. století

V rámci projektu NAKI *Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století* a ve spolupráci se správou loveckého zámku Ohrada u Hluboké nad Vltavou připravila PhDr. Ludmila Ourodová, Ph.D., výstavu, na které se poprvé od roku 1888 se podařilo vystavit více než čtyřicet obrazů barokních malířů Johanna Georga a Filipa Ferdinanda de Hamilton ze sbírek státních zámků Hluboká, Slatiňany, Horšovský Týn, Třeboň a Český Krumlov. Výstavu si mohli návštěvníci prohlédnout ve dnech 1. září – 31. října 2016.

Znovuoživená krása. Restaurátorské práce na jihu Čech v letech 2005–2015

Nejvýznamnější restaurátorské počiny realizované za posledních deset let na jihu Čech představili jihočeští památkáři formou výstavy, která se v září a říjnu konala ve spolupráci se Statutárním městem České Budějovice ve výstavní síni českobudějovické radnice. V rámci doprovodného programu se konal v přednáškovém sále ÚOP v Českých Budějovicích celodenní odborný workshop s restaurátory, kteří účastníky seznámili nejen s některými náročnými technologickými postupy, ale i překvapivými zjištěními a úskalími, se kterými se při své práci museli potýkat.

Kamélie v čajové zahradě

Tradiční výstava kamélií se konala ve dnech 26. 2. – 28. 3. 2016 ve sklenicích kroměřížské Květné zahrady a popáté tak zahájila její návštěvnickou sezonu. Výstava se nesla v duchu japonské zahrady. Výstavu a její doprovodný program zajistila správa Arcibiskupského zámku a zahrad ve spolupráci s Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži.

Karel IV. na zakázané stezce – Umění mezi Lucemburky a Jagellonci v oblasti dnešního Liberecka a Horní Lužice

Oblastní galerie Liberec ve spolupráci s NPÚ, ÚOP v Liberci, Národní galerií v Praze a Ústavem dějin umění AV ČR se na podzim připojila k oslavám 700. výročí narození Karla IV. (1316–1378) výstavou, na které poprvé v historii prezentovala umělecká díla z období vrcholného středověku z regionu severních Čech a Horní Lužice. Prezentována byla díla

jak v odborných kruzích již známá, tak neznámá, zcela nově určená a datovaná, spadající do doby vlády krále a císaře Karla IV. a jejího širšího dosahu. Výběr byl omezen stavem a reálnou dostupností exponátů.

Lucemburský rok

ÚOP v Lokti se na oslavách Lucemburského roku, který byl vyhlášen u příležitosti 700. výročí narození císaře a krále Karla IV., podílel zejména projektem *Karel IV. a Nové Čechy – Obraz zapomenuté korunní země*. Ten zahrnoval nejen cyklus přednášek, ale též putovní panelovou výstavu, zaměřenou na zahraniční politiku Lucemburků na českém trůně, se zvláštním přihlédnutím k problematice zahraničních lén českého království. Součástí celého projektu byl i cyklus přednášek.

Přednáška Zikmund Lucemburský a Kašpar Šlik (přednášející doc. PhDr. Václav Drška, Ph.D.)

Výstava KRNOV – historie, archeologie

Výstava *KRNOV – historie, archeologie* v Krnovské synagoze měla vernisáž v červnu, společně s uvedením stejnojmenné publikace. Výstava osvětlila významné krnovské archeologické nálezy v širších kulturněhistorických souvislostech. Nastínila život a fungování městského organismu a jeho každodennost ve středověku a raném novověku. Vědci uveřejnili zce-

la nové informace o středověké podobě a stavebním vývoji kostela sv. Martina a dalších krnovských sakrálních objektech. Část výstavy je nyní instalována v prostorách ostravského pracoviště Národního památkového ústavu. Ostravská vernisáž proběhla v rámci *Mezinárodního dne archeologie* v říjnu.

Dialog tvarů v barokní architektuře

Hmotné i nehmotné dědictví doby barokní se stalo jedním z hlavních témat kultury a výchovně-vzdělávací práce různých institucí v Plzeňském kraji v roce 2016. Územní odborné pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu se tématu ujalo uspořádáním fotografické výstavy *Dialog tvarů v barokní architektuře*, která se konala od května do prosince v domě U Zlatého slunce v Plzni. Na vzácných archívních, ale i soudobých fotografiích se návštěvníci výstavy mohli seznámit s výběrem nejvýznamnějších architektonických památek barokního slohu v regionu a uvědomit si, že stavební realizace rozmanité svým typem, rozsahem, technickou a uměleckou úrovní předurčily v západních Čechách barokní výraz mnoha sídel městských i vesnických, panských sídel a částí krajiny. K hlavním ohniskům barokního umění na Plzeňsku patřily kláštery v Kladrubech, Plasích a v Chotěšově.

Z hradů za vlády Karla IV. v Plzeňském kraji

K celostátním oslavám 700 let od narození českého krále a římského císaře Karla IV. se plzeňské pracoviště Národního památkového ústavu připojilo v prosinci vlastní výstavou fotografií v domě U Zlatého slunce v Plzni.

Na výstavě její autoři podchytili pomocí mapy všechny hrady, jejichž existence je historicky doložena v regionu v době vlády Karla IV. Výběr fotografií dosud majestátních, nebo skromnějších hradních zříčenin zohlednil nejen sídla královská (Radyně, Kašperk), ale samozřejmě i šlechtická – ta z povahy věci v polovině 14. století početně převládala a v tomto smyslu tvořila pomyslný standard, ať už měla stavební úroveň velmi vysokou (Velhartice, Kašperk, Libštejn), nebo se jednalo o skromnější objekty, z nichž některé téměř již zanikly (Věžka). V rámci přípravy výstavy se konala 20. 6. 2016 specializovaná přednáška pro odbornou i laickou veřejnost.

Doba králů a císařů – Lucemburské architektonické dědictví Čech

Výstava přiblížila návštěvníkům kulturní dědictví, které na území severozápadních Čech vzniklo za vlády lucemburské dynastie, tedy přibližně od druhé třetiny 14. století do téhož období ve století patnáctém. Stejně jako jiné projekty, byla i výstava připomínkou 700. vý-

ročí narození císaře Karla IV. z lucemburské dynastie. Představované památky se však nevztahují pouze k době vlády tohoto panovníka – na výstavě jsou prezentována i díla, jež vznikla díky širokému ohlasu, který způsobila

rozsáhlá donátorská činnost Karla IV. Většina projektů a výstav spojených s připomínkou významného výročí narození Karla IV. prezentovala spíše movité kulturní dědictví, tj. deskové malby, sochy, oltáře či památky uměleckého řemesla, ovšem předkládaná výstava byla koncipována odlišným způsobem. Cílem bylo na jednom místě představit především památky nemovité, které jsou v mnoha případech pro běžné návštěvníky obtížně dostupné. Putovní výstava měla vernisáž 30. dubna na Krásném Březně.

Račte ke stolu, prosím aneb vánoční stolování na šlechtickém sídle

Jak se v 19. století stolovalo během Vánoc ve šlechtických rodinách? Co se předkládalo k jídlu a jaké nádobí se k tomu používalo? Jak jedly komorné, děti a jejich rodiče? Kolik bylo pod stromečkem dárků? Odpověď na všechny tyto otázky přinesla vánoční výstava na zámku ve Vizovicích, která se konala od 12. 12. 2016 do 1. 1. 2017. Výstavu připravil PhDr. Vítězslav Štajnochr, Ph.D., a kastelánka vizovického zámku Jana Pluhařová.

Albert II. ze Šternberka ve službách Karla IV.

Výstava, která se konala na hradě Šternberk od 14. května do 30. října 2016, prezentovala osobnost Alberta II. ze Šternberka, blízkého přítele a rádce Karla IV., a jeho dobu. Albert II. opakovaně doprovázel Karla IV.

na jeho diplomatických cestách po říši a poznal tak mnohá evropská města. I díky tomu se jeho gotické přístavby šternberského hradu, zejména hradní kaple, vyznačují pozoruhodnou architektonickou úrovní. Albert II. ji po vzoru krále budoval jako památník své osobnosti a církevní kariéry. Albertovo mecenášství umožnilo, aby ve Šternberku vzniklo centrum raného humanismu, šířící vzdělanost jak prostřednictvím klášterní knihovny, tak skriptoria – pisařské dílny.

Květinové instalace

Jubilejní desátý ročník oblíbené výstavy květiny amarylis v nevědních aranžích se uskutečnil na zámku v Třeboni. Výstava s názvem *Amarylis a patchwork* zdobila interiéry soukromých schwarzenberských apartmá, konírný i zámecké galerie. Program byl obohacen vystoupením třeboňského souboru historických tanců Campanello a českokrumlovských šermířů Bratři z Růže. Desátý ročník výstavy květinových aranžmá mohli vidět návštěvníci i na hradě Rožmberk. Podívaná s názvem *Desatero kvítí* vyzdobila interiéry hradu. Aranžéři symbolicky použili deset druhů květin, které dominovaly každé z deseti místností hlavního prohlídkového okruhu. Již počtvrté byla k vidění květinová instalace v interiérech zámku Kratochvíle. Květinové vazby byly tvořeny především karafiáty a v rámci programu se konala i večerní procházka po zámku s povídáním o významu karafiátu v renesanční symbolice.

Ušlechtilá posedlost

Na dačickém zámku byla od července do září k vidění výstava *Ušlechtilá posedlost*. Návštěvníci si zde mohli prohlédnout památky zájmu o vědu ve šlechtických rodinách, se speciálním důrazem na členy rodiny Dalberg, kteří vlastnili dačické panství mezi léty 1809 a 1940. Vystaveny byly vědecké přístroje, knihy, grafiky a ukázky odborných sbírek.

Nezcizitelné hrady Českého království

Královský hrad Zvíkov se připojil k akcím Lucemburského roku organizací panelové výstavy *Nezcizitelné hrady Českého království*, která připomněla soubor pěti významných královských hradů – Bezděz, Karlštejn, Křivoklát, Přimda a Zvíkov, jež spolu s dalšími šesti nesměly být na příkaz císaře Karla IV. nikdy zcizeny, darovány ani zastaveny.

Výstavy ve vile Stiassni

V prostoru bývalé kuchyně vily Stiassni proběhla v roce 2016 řada výstav. Z těch nejzajímavějších lze jmenovat *Bruno Taut – mistr barevného stavění v Berlíně* připravovanou berlínským Werkbundem a ateliérem Brenne Architekten. Vlastní autorskou výstavou centra byla *Nouzová kolonie Písečnick* představující nejen tuto část Brna s výjimečnou atmosférou, ale obecně vývoj meziválečných nouzových kolonií jako řešení palčivé otázky sociálního bydlení. Závěr sezony patřil výstavě *Ivan Ruller, výběr z prací*, věnované životu a dílu významného brněnského architekta a pedagoga při příležitosti jeho 90. narozenin.

Konference, semináře a další akce

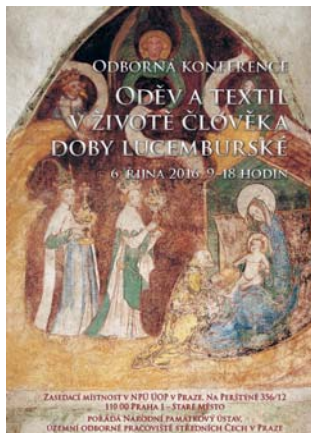
Technické památky a jejich využití v Norsku a České republice

Spolupráce Metodického centra průmyslového dědictví s norským ředitelstvím Riksantikvaren v Projektu EHP *Průmyslové dědictví* byla v dubnu 2016 úspěšně završena ve dnech 5. až 6. dubna, kdy se na územním odborném pracovišti v Ostravě konala závěrečná mezinárodní konference *Technické památky a jejich využití v Norsku*

a České republice. Konferenci doprovázelo zahájení stejnojmenné putovní výstavy a vydání odborné dvojazyčné publikace. Dále na ni navázal workshop – debata se zástupci Dolní oblasti Vítkovice, autorem konverze a Metodickým centrem průmyslového dědictví. Putovní výstava je v současné době spolu s publikací, která je volně dostupná na webu MCPD, prezentována paralelně v norských i českých institucích. V listopadu byla vybrána jako reprezentativní výstup česko-norské spolupráce na konferenci Ministerstva financí v Českém Krumlově.

Mezinárodní konference Oděv a textil v životě člověka doby lucemburské

V říjnu uspořádalo středočeské ÚOP v prostorách ÚOP v Praze specializovanou odbornou konferenci navázanou na cyklus *Po stopách šlechtických rodů – Lucemburský rok*. Za vlády Lucemburků se české země otevřely Evropě jak ve smyslu kulturním, tak obchodním. Praha byla po velkou část tohoto období hlavním městem Římské říše, kde se střetávaly vlivy téměř z celé Evropy. S cizími diplomaty, vojáky, vzdělanci a obchodníky přicházeli do českých zemí odlišný, zejména francouzský životní styl a pro něj typická oděvní móda. Z Itálie, která se v té době stávala evropskou velmocí co do produkce vlněných a hedvábných látek, se dováželo množství zboží – látek i oděvních doplňků. Italské přístavy také zprostředkovávaly pro střední Evropu dovoz orientálních látek a luxusního zboží. Móda a luxus byly však vyhrazeny jen malému zlomku obyvatel, pro ostatní byl i běžný oděv velkou investicí. O to pečlivěji však byl oděv vybírán, opatrněji užíván a nakonec předán potomkům. Bez textilu nebylo možné společenské stolování, tapiserie a tkaniny se věšely na stěny pro zútulnění a zateplení interiéru, bohatě zdobené textilie byly součástí koňských postrojů pro boj, turnaje i běžné cestování. Kromě praktického účelu měly všechny tyto předměty velký význam jako součást reprezentace a zdůraznění společenského statusu majitele. Zmíněné okruhy byly sledovány na konferenci na základě co největšího spektra pramenů: obrazových, hmotných i písemných, z pohledů specialistů z oborů historie, archeologie, dějin umění, etnografie i památkové péče. Konference se setkala s mimořádným zájmem českých i slovenských odborníků, přednášející upozornili na toto specifické kulturní dědictví, kterému se dosud v našich zemích nedostává takové pozornosti jako v zahraničí.

Spolupráce Metodického centra průmyslového dědictví s norským ředitelstvím Riksantikvaren v Projektu EHP *Průmyslové dědictví* byla v dubnu 2016 úspěšně završena ve dnech 5. až 6. dubna, kdy se na územním odborném pracovišti v Ostravě konala závěrečná mezinárodní konference *Technické památky a jejich využití v Norsku*

Odborný seminář Památka moderní architektury v novém

Odborný seminář s podtitulem *Památka moderní architektury v novém*, informující o památkové obnově nového sídla ostravského pracoviště, proběhl 10. března v zasedací místnosti územního odborného pracoviště v Ostravě. Celodenní akce završená komentovanou prohlídkou budovy byla určena převážně odborné veřejnosti. Vystupující osvětlili proces, kterým se stavba původního Okresního sociálně-zdravotního ústavu stala novým sídlem ostravského pracoviště NPÚ. Dále byl představen stavebněhistorický průzkum, projekt i postupný proces obnovy z pohledu památkové péče i stavebníka. Závěr patřil informacím o soše Směrník instalované před budovou. Obnova budovy byla oceněna čestným uznáním v soutěži o titul *Ostravská stavba roku 2015*. Výstupem ze semináře je odborná monografie.

Konference Zjevné i skryté

V uplynulých letech se staly tradicí celostátní odborné konference pořádané územním odborným pracovištěm v Plzni. Konference *Zjevné i skryté – Z průzkumu a dokumentace mobiliářů chrámových staveb*, která se konala 4. 10. 2016, byla v pořadí již sedmým setkáním takového druhu. Program konference byl záměrně pestrý tematicky i regionálně, svými příspěvky do něj přispěli odborníci nejen ze západních Čech. Z povahy věci vyplývá, že interiérum chrámových staveb a jejich vnitřnímu movitému vybavení věnovali naši předci velkou pozornost. Nelitovali při tom žádných prostředků, hmotných či duševních, času ani své práce, aby mohla nově vzniknout nebo byla jinak pořízena umělecká díla nejvyššího řádu. V českých zemích chrámové interiéry nákladně pojednané především v období baroku patří k nejvýznamnějším kulturním statkům – jsou jedním z fenoménů minulosti a prvkem v pestré mozaice národní identity. Toto a mnoho dalšího si účastníci konference na konkrétních příkladech připomněli.

Konference Jak pečujeme o Karlovo dědictví. Stavby císaře Karla IV. v 21. století

V Dačického domě v Kutné Hoře byla připravena konference, která se věnovala péči o památky z doby panování Karla IV. v Kutné Hoře, katedrále sv. Víta na Pražském Hradě a problémům požární ochrany kaple sv. Kříže na Karlštejně.

Přednáškový cyklus Významné stavby doby lucemburské ve středních Čechách

Středočeské pracoviště připravilo cyklus přednášek věnovaných připomenutí 700. výročí narození císaře Karla IV. (* 1316). V několika přednáškách byly představeny významné stavební památky středních Čech z doby panování Lucemburků (Zdeněk Chudárek: Stavebněhistorická zjištění na hradě Karlštejně, Vladislav Razím: Opevnění Prahy v době Karla IV., Michal Patrný: Kostel sv. Bartoloměje v Kolíně, Jan Žizka: Zaniklá sláva cisterciáckého kláštera v Klášterní Skalici, Aleš Pospíšil: Parléřovská huť v Kutné Hoře, Petr Sommer: Rozkvět Sázavského kláštera za panování Karla IV.).

Jezovitě? Škaredá strašidla z doby věků zatemnělých?

Workshop byl výstupem projektu *Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši*, na kterém se podílí telčské pracoviště NPÚ. Jeho cílem je prozkoumat méně známé kapitoly z dějin města Telče. V rámci projektu pořádá telčské pracoviště NPÚ přednášky a workshopy, jejichž prostřednictvím seznamuje širší veřejnost s touto zajímavou problematikou a s výstupy odborného bádání. Tento workshop proběhl ve dnech 3. až 4. listopadu 2016 v sídle územního odborného pracoviště v Telči a byl věnován různým pohledům na Tovaryšstvo Ježíšovo. Jeho pořadateli byly Historický ústav AV ČR, v. v. i., Národní památkový ústav a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i.

Konference Jezovitě? Škaredá strašidla z doby věků zatemnělých?

Vidět, co je skryto. S paprsky X pod povrch nejen historických předmětů

Tomografie historických předmětů, které byly prováděny na unikátním patentovaném tomografickém zařízení v Centru Excelence Telč, Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., byly tématem přednášky Michala Vopálenského. Přednáška se konala 9. listopadu 2016 v sále územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Telči.

Konference o historických hřbitovech

Detail secesního náhrobku Anči Saláškové na hřbitově v Polné

V listopadu 2016 proběhl v sídle územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Telči seminář pro studenty magisterských a doktorských studijních programů na téma *Historické hřbitovy, jejich sepulkrální památky a možnosti aktuální péče o ně*. Historické hřbitovy, náhrobky a zároveň i drobné krajinné a sakrální prvky jsou mnohdy v torzálních stavech, ohroženy na další existenci. Umělecká a kulturní hodnota těchto náhrobků, odrážející v sobě dobové vnímání smrti a přístup k sebe prezentaci a zároveň i rané projevy industrializované společnosti, je ve svém významu a zprostředkování nenahraditelná. Historické hřbitovy jsou do budoucna jedním z nejvíce ohrožených kulturně-historických fondů. Aktivita zapojující odborníky i veřejnost do zájmu o historické funerální památky však postupně v posledních letech narůstají. Jedním z příkladů je i uskutečněná konference v Telči.

Konference PROPAMÁTKY

Všem zájemcům o historii i současnost hospodářských staveb v Telči a na Vysočině byla určena mezioborová konference PROPAMÁTKY, která se uskutečnila ve dnech 9.–11. listopadu v Panském dvoře Telč. Setkání bylo zaměřeno na obnovu a využívání historických sýpek. Historické sýpky jsou součástí krajiny již od středověku a dodnes se dochovala řada těchto hospodářských staveb, často vysoké architektonické hodnoty. Konferenci pořádal Institut pro památky a kulturu ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, ÚOP v Teči a městem Telč. V programu zazněla rovněž přednáška Jany Musilové z ÚOP v Telči o obnově a novém využití sýpek v Telči a na Vysočině.

Súhradnice 2016 – Mezinárodní konference a kulturní festival

Mezinárodní konference se konala v Levoči a Mezinárodní kulturní festival na Spišském hradě na Slovensku 12.–13. srpna 2016. Na konferenci měl kastelán státního hradu a zámku Bečov nad Teplou přednášku a prezentaci projektu Památky nás baví a činnosti edukačního centra Bečov. Na Spišském hradě měl NPÚ svůj presentační stánek. Kasteláni NPÚ byli k účasti pozváni ředitelkou Spišského muzea PhDr. Máriou Novotnou a měli zde možnost sdílet zkušenosti s ostatními zahraničními kolegy. Inspirativní byly přednášky o různých možnostech propagace památkových objektů a zapojování multimediálních systémů do informačního servisu. Úspěšná byla i propagace českých památek, největší poptávka byla po mapách ČR se sítí památek, informacích o ubytování v blízkosti či přímo na památkách a kromě vzdálenosti hrála roli ve výběru cílů i nostalgie – základní vojenská služba se v Československu realizovala obvykle na opačném konci republiky, než bylo brancovo bydliště. Z toho důvodu byl zvýšený zájem o Karlovarsko a jeho turistickou nabídku.

Workshop Obnova rozária v zámeckém parku Červený Dvůr

Další aktivitou daného projektu NAKI *Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století* (DF13P01OVV001) bylo uspořádání workshopu v areálu zámku Červený Dvůr 27. září 2016. Odborné setkání se zabývalo mimo jiné uplatněním růží v dějinách zahradního, dekorativního a užitého umění. Hlavní blok referátů byl věnovaný historickému sortimentu růží ve vztahu ke dřívě schwarzenberskému Červenému Dvoru a přehledu způsobů jejich místního pěstování, hortikulturálním tradicím rodu Chotků a rozária a růžovým školkám Marie Henrietty Chotkové v Dolní Krupé (SR), odkud byly dodány růže i pro červenodvorský zámecký park.

Celostátní seminář ve Valašských Kloboukách k problematice lidového stavitelství

Každoročně připravuje Národní památkový ústav ve spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi odborný seminář s mezinárodní účastí, zaměřený na problematiku poznání, ochrany a obnovy lidového stavitelství. V roce 2016 se seminář uskutečnil ve dnech 14. až 16. září ve Zlínském kraji a ÚOP v Kroměříži bylo spolupořadatelem tohoto setkání, kterého se zúčastnilo přes 100 odborníků z celé České i Slovenské republiky. Záměrem semináře *Památkáři a vlastníci památek vesnické architektury – hledání dialogu* bylo poukázat na potřebu vedení vzájemného dialogu a hledání optimálních řešení mezi památkářem, projektantem a vlastníkem v procesu přípravy stavebního zásahu i jeho následné realizace a rovněž důležitou roli odborné pomoci při obnově vesnických památek. Účelem semináře bylo také připomenout výsledky cílevědomé činnosti pracovníků památkové péče a upozornit na efekty působení finančních příspěvků Ministerstva kultury ČR z Programu péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny i dalších dotačních zdrojů. Záměrem semináře bylo reflektovat současnou situaci a zkušenosti v památkové péči, ale také přispět k rozšíření povědomí o hodnotách původní vesnické architektury a motivovat a inspirovat přítomné i další dotčené zástupce státní správy i samosprávy, odborných institucí, občanských iniciativ, vlastníky, investory, projektanty i další aktéry stavební činnosti na venkově k cílevědomějšímu, ohleduplnějšímu a promyšlenějšímu přístupu k péči o toto stále poněkud nedocenené kulturní dědictví našeho venkova.

Archeologické výzkumy Karlovarského kraje

18. února se v Městské knihovně Loket uskutečnilo již tradiční představení nejvýznamnějších archeologických výzkumů realizovaných v předchozím roce na území Karlovarského kraje. Téměř sedmdesát posluchačů z řad široké veřejnosti se dozvědělo o výjimečném výzkumu mezolitické stanice Tašovice II., o nově objeveném prehistorickém sídlišti na Šibeničním vrchu, dále o výsledcích výzkumu bastionu Chebského hradu, o nově otevřené prezentaci výzkumu kláštera premonstrátů v Teplé nebo o aspektech výzkumů novověkých pohřebišť v Chebu a Skalně. Setkání zakončilo shrnutí dlouholetého výzkumu hrádku v poloze Kostelní Horka u Bražce a příspěvek o nových dokladech počátků hornického města Jáchymova.

Výjimečné dny a události návštěvnické sezony

Lucemburský rok

U příležitosti 700. výročí narození císaře Karla IV. pořádal Národní památkový ústav v roce 2016 řadu akcí věnovaných nejen jemu, ale i stopám, které jeho rod zanechal na území Čech a Moravy. Lucemburský rok byl v pořadí šestým ročníkem projektu Po stopách šlechtických rodů, jímž každoročně připomínáme nejvýznamnější aristokratické a panovnické rody utvářející v průběhu staletí dějiny našeho státu. Začal symbolicky na Karlštejně výstavou *Karlštejnský poklad a kultura dvorského prostředí Karla IV.* prezentující vzácné předměty denní potřeby, nalezené v 19. století při stavebních úpravách hradního sídla. V průběhu návštěvnické sezony následovaly hlavní výstavu dvě další expozice – *Lev a orlice*, připomínající moravské Lucemburky na královském hradě Veveří, a *Následovnici svatého Jiří* na zámku v Jindřichově Hradci, sledující pronikání vlivu lucemburského dvora do prostředí nejvyšší zemské aristokracie.

Výstavy a kulturní akce k Lucemburskému roku připravilo téměř třicet hradů, zámků a klášterů, v jejichž historii zanechala lucemburská éra nesmazatelné stopy. Slavné období českých a moravských dějin, každodennost lucemburského věku, jeho dvorskou kulturu i široké kontakty Lucemburků na evropské panovnické rody tak připomínají hrady Křivoklát, Žebrák, Točnick, Velhartice, Loket, Krakovec, Bouzov, Šternberk, zámek v Krásném Březně i klášter v Kladrubech. Jedním z vrcholů Lucemburského roku byla tradiční *Hradozámecká noc*, která poslední sobotu v srpnu uzavřela prázdninovou sezonu na desítkách českých a moravských památek. Lucemburský rok však končil na mnohých hradech a zámcích až *Královským adventem* – bohatou nabídkou předvánočně laděných koncertů, výstav, řemeslných jarmarků a dalších akcí na českých a moravských památkách spojených s Lucemburky i dalšími významnými panovnickými rody.

Návštěva předsedy vlády České republiky na Pernštejně

Dne 26. července 2016 přijel na hrad ministr kultury ČR Daniel Herman, který zde strávil celý den. Hrad si podrobně prohlédl a zajímal se o problematiku spojenou nejen s hradem Pernštejnem, ale i provozem a správou památkových objektů vůbec. V odpoledních hodinách zde přivítal předsedu vlády ČR, pana Bohuslava Sobotku. Za přítomnosti paní generální ředitelky Národního památkového ústavu Naděždy Goryczkové a vedení Územní památkové správy v Kroměříži byl nejen jemu a čelním vládním představitelům, ale i zástupcům médií prezentován projekt zabývající se obnovou „Pernštejnské vrchnostenské zahrady“.

Hradozámecká noc

V roce 2016 se do Hradozámecké noci zapojilo 95 památek, což je nejvyšší počet za sedmiletou historii této akce. Na památky zavítalo během večera rekordních 33 tisíc návštěvníků.

Nově se do Hradozámecké noci zapojil hrad Bezděz, zámky Hluboká nad Vltavou, Stekník a Zákupy. Ze soukromých památek nebo památek v jiné správě měly premiéru zámky Fryštát, Kladruby nad Labem, Mitrowicz, Slovanka a Stránov.

Památky nejčastěji nabízely speciální kostýmované a divadelní prohlídky, koncerty, ohňové show, rytířská klání, nechyběly ani gurmánské prohlídky, promítání filmů a přednášky. Všechny památky se rozžářily za svitu svíček, loučí nebo lampionů a získaly tak na jeden den v roce neopakovatelnou atmosféru.

Hlavní program Hradozámecké noci se odehrával na hradě Karlštejn, který je v letošním roce centrem oslav 700. výročí narození Karla IV. a projektu Lucemburský rok. V rámci programu zde vystoupila hudební skupina Krless, během večera zazpíval Pavel Vítek a nechyběl zde ani samotný císař. Celý program vyvrcholil ohňostrojem, který byl k vidění na hradě Karlštejn vůbec poprvé v historii.

Hradozámecká noc potvrdila, že veřejnost má stále větší zájem o noční prohlídky hradů a zámků. Například na Slatiňany přišlo přes 600 návštěvníků, na premiérový Bezděz 243 návštěvníků a zámek v Zákupích přivítal 170 návštěvníků. Hrad a zámek Frýdlant si 377 návštěvníků prohlédlo v doprovodu hudby, Grabštejn oslovil 150 návštěvníků, na Hrubém Rohozci hlásili 284 osob. Zámek Opočno přivítal 473 návštěvníků, 254 potom Kunětická hora.

Otevření Centra studijních pobytů v Českém Krumlově

24. listopadu 2016 bylo v areálu státního hradu a zámku Český Krumlov díky podpoře Finančních mechanismů EHP slavnostně otevřeno Centrum studijních pobytů v Českém Krumlově. Studijní centrum bude sloužit účastníkům intenzivních studijně rekreačních pobytů z tuzemských i zahraničních univerzit.

Cílem projektu byla nejen stavební a památková obnova dlouho nevyužívaného a historicky zajímavého objektu bývalé konírny na prvním zámeckém nádvoří, ale zároveň snaha jej atraktivně a funkčně rehabilitovat pro zcela nové využití – pro poznání, bádání a studium. V prostorách dvou monumentálních sloupových síní v přízemí vznikly přednáškové sály, místnosti v patře budou zčásti využívány jako učebny a zčásti budou společně s podkrovím sloužit k ubytovacím účelům. Tematicky se studijní centrum zaměří nejen na problematiku správy, obnovy a rozvoje památky UNESCO, ale také na otázky z oblasti kultury a venkova v Čechách a střední Evropě. Aktivní provoz Centra studijních pobytů byl zahájen následujícího dne mezinárodní konferencí na téma *Památká UNESCO, místo s mimořádnými universálními hodnotami, místo vědy a výzkumu*. Hlavním cílem konference bylo prodiskutovat budoucí strategie a výzvy vzdělání v oborech historie, kultury a environmentálních disciplín s přihlédnutím k využití studijního centra.

Taneční sál hradu Buchlova se po 25 letech opět otevřel návštěvníkům

V pátek 16. září 2016 byl na hradě Buchlově znovuotevřen Taneční sál, který byl od roku 1991 z technických důvodů uzavřen. Jeho opětovné zařazení do prohlídkové trasy bylo pro návštěvníky vítaným rozšířením. Dům s Tanečním sálem tvoří dominantu severovýchodní strany druhého nádvoří hradu Buchlova. Stavba sálu byla dokončena v roce 1602 pro svatbu Jiřího Zikmunda Práskického ze Zástřizl s Alžbětou Gedeonkou Kotvrdovskou z Olešničky. Sál je prosvětlený sedmi okny a je opatřen velmi zajímavým dřevěným stropem, který je konstrukčně propojen s krovem stavby. V interiéru nově upraveného prostoru Tanečního sálu dnes téměř ne-

vnímáme stopy stavebního vývoje, který předcházela jeho vzniku. Vybavení sálu v dnešní době představuje 14 restaurovaných obrazů rodových portrétů a heraldiky tvořící jeden celek. Působivou atmosféru sálu dotvářejí dvě malované dřevěné lavice datované do období manýrismu až raného baroka. Alegorie malby lavic představují poměrně složitou symboliku, na opěradle větší lavice jde pravděpodobně o oslavu přírodních sil s jemně erotickým nádechem a také s odkazem na početí nového života, který může představovat mladý štěp v květináči v dolní kartuši. Lavice byly evidentně zhotoveny k vysoce slavnostní příležitosti, vzhledem k obsahové tématice kresby tak mohlo jít o slavnou šlechtickou svatbu, kdy ženich s nevěstou a nejzvěčnější hosté seděli při hostině na těchto lavicích.

Sál je prezentován v prohlídkové trase *Buchlov v proměnách času* a využíván i ke svatebním obřadům. Stavba hradu s Tanečním sálem nepředstavuje špičkovou architektonickou realizaci, je však mimořádně kvalitním technickým dílem, které v sobě navíc nese stopy živé historie, běžného života i jedné velmi slavné svatby. Díky těmto skutečnostem náleží k nejzajímavějším objektům, mluvícím o době svého dávného vzniku a dlouhé existence.

Otevření nové stálé expozice Marie von Ebner-Eschenbach – Žena tří století na zámku v Lysicích

V pátek 3. června 2016 byla na zámku v Lysicích slavnostně otevřena nová výstava věnovaná moravské spisovatelce Marii von Ebner-Eschenbach, která byla nejen moderní ženou, skvělou spiso-

vatelkou a autorkou dramát, ale i sběratelkou a podstatně se zasloužila o šíření informací o malebnosti a kulturním svérázu Moravy. Nová expozice je koncipována jako stálá, celoročně přístupná interaktivní literární výstava a je realizována nápaditým způsobem. Marii von Ebner-Eschenbach nám představuje jako šlechtičnu včetně jejího osobního života, jako spisovatelku a jako mimořádnou ženu, která svým odkazem zastává výraznou pozici mezi nejvýznamnějšími dámami 19. století. V letošním roce si připomínáme 100. výročí od úmrtí Marie von Ebner-Eschenbach a napříč institucemi, jako jsou zámky ve správě Národního památkového ústavu, Moravské zemské muzeum, Moravský zemský archiv, Magistrát města Brna, Masarykova univerzita, Vídeňská univerzita, Strahovský klášter a další, se uskutečnily výstavy, koncerty, divadelní představení a speciální komentované prohlídky. Marie von Ebner-Eschenbach byla autorkou řady publikací, populární a dodnes platné jsou její aforismy. Byla první ženou, které udělila univerzita ve Vídni čestný doktorát, a vedle jiných poct byla v roce 1911 nominována na Nobelovu cenu za literaturu.

Rukavice sv. Vojtěcha – jedinečná památka ze sklonku 14. století na hradě Veveří

Od soboty 2. července do neděle 10. července 2016 měli návštěvníci hradu Veveří možnost v rámci I. prohlídkového okruhu zhlédnout část boleslavského pokladu – rukavici sv. Vojtěcha, ojedinělou památku ze sklonku 14. století, jejíž prezentaci připravil Národní památkový ústav ve spolupráci s Arcibiskupstvím pražským.

Tato jedinečná památka, vyhotovená s největší pravděpodobností na příkaz císaře Karla IV., dokazuje nejen vyspělost dvorského umění, ale zejména hluboké duchovní tradice, které z lucemburského věku přetrvaly do naší přítomnosti. Takto významný církevní předmět, vystavený na Moravě vůbec poprvé, má na lucemburském hradě Veveří připomenout nejen vztah Karla IV. a Moravy, ale i celý historický odkaz tohoto panovnického rodu v českých zemích. Rukavice svatého Vojtěcha byla na hradě Veveří vystavena v úchvatném prostoru středověké břitové věže.

Lev a orlice. Moravští Lucemburkové na hradě Veveří

Dne 2. července 2016 byla na hradě Veveří otevřena nová stálá výstava *Lev a orlice. Moravští Lucemburkové a jejich hrad*.

Výstava se nachází ve třech místnostech

středověkého hradního paláce a přibližuje návštěvníkům hradu Veveří nejslavnější etapu jeho dějin a osudy moravských Lucemburků. Zajímavé je grafické a architektonické řešení výstavy a vlastně celé její moderní pojetí. Lidé zde mají možnost vidět faksimile čili věrné reprodukce archivních dokumentů, kodexů, vyobrazení Lucemburků – Karla IV., Jana Jindřicha, markraběte Jošta, ale i Blanky z Valois a celý rodokmen Lucemburků. Mezi významná umělecká díla rozhodně patří kopie sochy Karla IV. ze Staroměstské mostecké věže z dílny Petra Parléře, kopie obrazu Madona z Veveří, který je předním dílem období vlády Karla IV. a patří k nejvýznamnějším památkám Lucemburské epochy na Moravě, nebo kopie sochy Šternberské madony.

Víkend otevřených zahrad

I v roce 2016 přivítaly druhý červnový víkend, 11. a 12. června, zámecké zahrady a parky návštěvníky této speciální akce. Otevřely se nejen známé zahrady, ale i některé běžně nepřístupné. Návštěvníkům byl navíc připraven bohatý program, který přiblížil památky neobvyklým způsobem. Mimo prohlídek s odborníky oživily zahrady historická vystoupení, hry pro děti nebo zajímavé kulturní akce. Například návštěvníci Podzámecké zahrady v Kroměříži měli možnost na základě kreseb z roku 1802 porovnat současnou podobu různých částí zahrady s tím, jak vypadaly v minulosti. Samozřejmě byl volný vstup do zahrad.

Barokní festival Hortus Magicus v Květné zahradě v Kroměříži

Třetí ročník barokního festivalu *Hortus Magicus* se konal v kroměřížské Květné zahradě ve dnech 3. a 4. září 2016. Festival přilákal téměř dva tisíce návštěvníků, součástí nabitého programu byla řada novověkých divadelních her, barokní opera napsaná přímo pro kroměřížský Libosad, tóny barokních skladeb, zapomenuté taneční kroky i aktivity pro nejmenší. Během slavnosti fungovala celodenní půjčovna kostýmů, dále tzv. ateliéry rozmístěné po celé zahradě, nechyběl ani barokní ohňostroj.

Mezinárodní den archeologie

Archeologové NPÚ se významně podíleli na *Mezinárodním dnu archeologie* konaném 15. října na mnoha místech celé republiky za účasti vzrůstajícího počtu participujících archeologických institucí. Pod patronací archeologů pražského ÚOP se v průběhu celého

dne v unikátním nově zpřístupněném prostoru raně středověké rotundy sv. Václava v malostranské budově Matematicko-fyzikální fakulty UK konaly mimořádné přednášky a exkurze pro veřejnost, které vedla dr. Jarмила Čiháková. V centru dění MDA v pražském Karolinu se návštěvníci mohli seznámit s činností odboru archeologie u stánku s publikacemi a postery s popisy výzkumů.

Vzácný nález starých srubů ve Stříbře

Památkářům územního odborného pracoviště v Plzni se podařilo v roce 2016 vzácný nález starých srubů v domě čp. 305 v Ruské ul. ve Stříbře. Dům stojí ve svahu na jižní straně historického městského jádra, v prostoru tzv. Nového města. Není kulturní památkou, ale nalézá se na území památkové zóny. Na první pohled

vypadá docela obyčejně. Průzkum však prokázal jeho mimořádnou hodnotu a poměrně složitý stavební vývoj. Dům vznikl v době po požáru města roku 1480. Později byl mnohokrát upravován. Stále však obsahuje poměrně rozsáhlé pozůstatky pozdně gotické roubené světnice, a kromě toho další roubenou konstrukci z doby barokní. Nález významný v celostátním měřítku byl podrobně zdokumentován a vyhodnocen ve spolupráci s Ústavem teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Nyní se jedná o možnostech, jak staré sruby zachovat in situ při realizaci záměru vlastníka celkově dům zmodernizovat a užívat pro bydlení.

Zlatokorunská madona se vrátila do Kláštera

Klášter Zlatá Koruna zažil v neděli 17. dubna 2016 historicky významný okamžik. Na den přesně se po 78 letech vrátil domů gotický deskový obraz známý jako Zlatokorunská madona, která se před šesti sty lety stala patronkou a ochranitelkou zlatokorunského cisterciáckého kláštera. Obraz namalovaný mezi lety 1410–1420 na zakázku pravděpodobně přímo pro klášter byl během slavnosti umístěn v nově obnovené a zrestaurované opatské kapli. Ve speciálním režimu zůstane přístupný návštěvníkům i věřícím. Součástí přivítání byla bohoslužba, průvod i harfový koncert.

Prozkoumání vín z Bečova nad Teplou

V neděli 22. května se na zámku v Bečově nad Teplou posuzovala kvalita sbírk archívních vín nalezených spolu s relikviářem sv. Maura v roce 1985. Celková expertíza vín s odhadem ceny měla za cíl zjištění stavu a kvality obsahu lahví – zda jsou vína „živá“ či „mrtvá“. Bylo vybráno šestnáct lahví s vínem, a to tak, aby zjištění vypovídalo s nejvyšší možnou pravděpodobností o kvalitě obsahu ostatních, neprozkoumaných lahví. Přestože byl očekáván kvalitní obsah lahví zejména díky dobrému uskladnění, výsledek všechny ohromil. Z třinácti ochutnávaných byl mrtvý jen jeden vzorek. Za nejskvělejší a pravděpodobně nejhodnotnější víno sbírky byla označena lahev s číslem 15 – sladké červené víno Château d'Yquem z roku 1896. Cena celého bečovského „tekutého pokladu“ byla dříve odhadnuta na 20 milionů korun, avšak vzhledem k zjištění vynikajícího stavu zkoumaných vzorků je cena zřejmě o deset milionů vyšší.

Greg Lambrecht odebírá vzorek vína na zámku v Bečově nad Teplou

Na Bezděz se vrátily dvě postrádané dřevorezby, soubor je kompletní

Dva roky po náhodném nález dřevorezby zachycující výjev Klázení Krista do hrobu se na Bezděz vrátily poslední dvě pohřešované dřevorezby, a to s výjev: Pán Ježíš padá pod křížem poprvé a Šimon Kyrenský pomáhá Pánu Ježíši nést kříž. Prvně jmenovaná dřevorezba byla odkoupena, poslední chybějící byla hradu darována na základě reportáže v České televizi. Dárkyně z Boleslavska, která dřevorezbu zdělila po manželovi, si přeje zůstat v anonymitě. Dřevorezby musely projít restaurátorským zásahem, návštěvníkům budou představeny při zahájení sezony 2017. Dřevorezby je v celém souboru čtrnáct a tvořily výzdobu kapliček lemujících cestu na Bezděz. Dřevorezby pochází z konce 17. či začátku 18. století a považovaly se od cca 60. let minulého století za ztracené. Darovaná i zakoupená dřevorezba je ve velmi zachovalém stavu, mají rozměry 64x100 cm. Na hradě budou k vidění tři dřevorezby, zbývající jsou umístěny v muzeu v České Lípě.

Na Lemberk byla přenesena a uložena relikvie sv. Zdislavy

V květnu byla na zámek Lemberk, do kaple Seslání Ducha Svatého, slavnostně přenesena a uložena relikvie sv. Zdislavy, bývalé hradní paní, patronky rodin a ochránkyně nemocných. Relikviář s ostatky je natrvalo umístěn na bočním oltáři zámecké kaple a návštěvníci jej mohou vidět a uctít během prohlídky zámku.

Dny evropského dědictví

Již tradičně se tyto významné dny nesou v duchu stavebně-historických prohlídek, zpřístupnění netradičních prostor či výkladu, který je zaměřen na význačnou, ojedinělou prostoru, výzdobu či mobiliář daného objektu. Na hradě a zámku Frýdlant byla zpřístupněna věž a realizovaly se prohlídky zaměřené na výmalbu, stavebně-historické prohlídky nabídl hrad Grabštejn a zámek Hrubý Rohozec, podrobnosti k malbám na stropě Bajkového sálu sdělovali na Lemberku. Zákupy nabídl zpřístupnění sakristie, klenutého sálu, ale také pokřtění nové odrůdy jiriny na počest císaře Františka Josefa I. Hrad Bezděz obsadili v tyto dny šermíři.

Zpřístupnění sklepení s degustací vín ocenili návštěvníci Kunečtické hory, technické prohlídky nabízel zámek Slatiňany.

Na Liticích čekal na návštěvníky Karel IV., ale také workshopy o tom, jak se žilo ve středověku. Na Opočně byla realizována přednáška a výstava o evidenci a dokumentaci opočenské sbírky zbraní. Rozšířené prohlídky nabízeli na Ratibořicích, prohlídky kaple a sakristie potom na Náchodě, poprvé se veřejnosti představilo sklepení na Hrádku u Nechanic.

Velikonoční a vánoční prohlídky

Prohlídky tematicky nazdobených hradů a zámků jsou u návštěvníků velice oblíbené. Každoročně zaznamenává územní památková správa na Sychrově zvýšený zájem o velikonoční prohlídky a také o adventní a vánoční akce, jako jsou prohlídky, jarmarky, koncerty a další aktivity. Velikonoční prohlídky, doplněné o výklad, jak toto období trávila šlechtická rodina, se pravidelně konají na zámku Litomyšl, Slatiňany, Opočno, Náchod, Ratibořice, Hrádek u Nechanic, Sychrov, Lemberk a Zákupy. Velikonoční výzdobu má každoročně také hrad Grabštejn, Betlém Hlinsko a Veselý Kopec představují návštěvníkům lidové zvyky a tradice během celého roku, a to včetně vzdělávacích programů pro školy.

Adventní a vánoční program je chystán i na objektech, které jsou v zimním období zavřené – koncerty i prohlídky nabídl stejně jako v předchozích letech zámek Náchod, Ratibořice, hospital Kuks, Hrádek u Nechanic, zámek Slatiňany, Litomyšl, Frýdlant, Hrubý Rohozec, Lemberk, Sychrov, Zákupy i hrad Grabštejn. 1. leden se na Kunětické hoře vítal již tradičním výstupem na hrad.

Zákupy připomínaly výročí 100 let od úmrtí císaře Františka Josefa I.

Zámek Zákupy, letní rezidence Habsburků, si v roce 2016 připomínal 100 let od úmrtí císaře Františka Josefa I., jednoho ze svých nejvýznamnějších majitelů. Císař zámek navštívil např. v roce 1876, kdy se Zákupy staly místem politické schůzky s ruským carem Alexandrem II.

Správa zámku výročí připomenula nejenom programem *Hradozámecké noci*, pokřtěním nové odrůdy jirínky, *Císařskými slavnostmi* a dalšími aktivitami, ale také zpřístupněním nových prostor. Zámek tak nabízí od června roku 2016 dvě základní prohlídkové trasy, a to okruh zaměřený na zámek v době císaře Františka Josefa I. a zámek za císaře Ferdinanda I.

Prezentace publikačních výstupů vědecko-výzkumné činnosti NPÚ

Z několika desítek publikací, které Národní památkový ústav vydal v roce 2015, jsou mnohé výsledkem vědecko-výzkumné činnosti instituce. Věnují se širokému spektru témat a odrážejí tak širší působnost NPÚ i multidisciplinaritu oboru památková péče. 19. dubna 2016 byl výběr nejzajímavějších a nejatraktivnějších publikací prezentován odborné veřejnosti v Konírně Nosticova paláce. Účastníci se seznámili s knihou M. Hořejšího a J. Křížka *Zámek s vůní Benzínu* o vývoji motorismu na šlechtických sídlech od konce 19. století do roku 1945, výpravným katalogem *Malované zbraně na státním zámku Konopiště* S. Hrbatého a P. Czajkowského představujícím ucelený soubor malovaných zbrojí z fondů zámku, reprezentativní obrazovou publikací L. Ourodové-Hronkové o barokním malíři loveckých scén *Johann Georg de Hamilton (1672–1737), malíř zvířat a lidí*, knihou *Krajinné památkové zóny* autorského kolektivu a editora K. Kuči, představující uceleně všech 24 krajinných památkových zón ČR, a třísvazkovou publikací *Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky* P. Hájka, Z. Hájkové a P. Maška. Jiný typ výstupu představuje série pěti metodik *Památky nás baví*, v nichž se H. Havlůjová, M. Indrová a kol. věnují potenciálu památek a historického prostředí při vzdělávacích programech využívaných pro různé stupně vzdělávání a různé cílové skupiny. Všechny prezentované knihy byly výsledkem projektů financovaných z programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI).

Klíč k památkám – věrnostní program Národního památkového ústavu

V minulém roce se věrnostní program Klíč k památkám dostal do čtvrtého roku své existence. Úspěšný projekt, který má motivovat především občasně návštěvníky památek k opakovaným návštěvám, získal nově také svoji elektronickou podobu. Uživatelé věrnostního programu se po zaregistrování na internetové stránky klickpamatkam.cz jednoduše dostanou k informacím o zpřístupněných památkách a o akcích, které se zde budou pořádat. Zejména přehledná nabídka akcí si získala značnou oblibu. Samozřejmou součástí uživatelského elektronického účtu je možnost kontrolovat svůj průchod věrnostním programem na webové stránce. Jako návštěvník tedy můžete kdykoliv, přes internet nebo mobil, mít přehled o vašich vstupech zdarma a o památkách, které můžete navštívit ve vašem okolí.

Elektronická podoba Klíče k památkám, na rozdíl od předchozí pouze papírové verze, umožnila rozšířit služby věrnostního programu na chytré mobilní telefony. Po instalaci mobilní aplikace máte nejen přístup ke svému účtu, ale navíc získáte jednoduše uspořádaný přehled připravovaných kulturních akcí. Mobilní aplikace dále nabízí možnost zobrazení mapy, na které uvidíte v podobě červených klíčů umístění všech památek zapojených do věrnostního programu, což vám usnadní plánování výletů na zajímavá místa České republiky.

Papírové pasy

Od počátku provází věrnostní program papírová skládací karta. Stejně jako v minulém roce je to karta velikosti A6 s modrým přebalem a logem Klíče k památkám. Uvnitř uživatel nalezne vedle povinných údajů o majiteli pasu a pravidel programu zejména šest políček, kam lze sbírat vstupy na památky. Za každý placený vstup získá jeden klíč, tedy prohlídka mu je načtena elektronicky do počítačové databáze. Při získání pěti klíčů má návštěvník možnost využít šestý vstup zdarma. Pět klíčů tedy otevírá šestý volný vstup na jakoukoliv památku zařazenou ve věrnostním programu. Pro držitele klasických papírových pasů jsou prodejní místa na pokladnách památek zapojených do Klíče k památkám vybavena speciálními razítky. Pokud návštěvník zaregistruje svůj papírový pas na webu, získá svůj uživatelský účet, kde uvidí své načtené klíče jako obrázky jednotlivých hradů, zámků, klášterů a dalších památek.

Pokud návštěvník chce ve svém věrnostním programu pokračovat i po šestém vstupu zdarma, je možné sbírat klíče dále na nový papírový pas. V minulém roce získali nejvčetnější návštěvníci až rekordních dvacet tři klíčů a otevřeli si tak tři vstupy zdarma.

Klíč v elektronické podobě

V roce 2016 měl svoji premiéru web věrnostního programu. V základní podobě jej lze rozdělit na tři části, které nabízejí přehledné informace o památkách, kulturních akcích a průchodu věrnostním programem uživatele. Internetové

stránky jsou běžně přístupné všem návštěvníkům webových stránek a k informacím o plánovaných festivalech, koncertech a prohlídkových okruzích se může dostat každý, i neregistrovaný uživatel.

Samotná registrace a využívání věrnostního programu není nijak zpoplatněna, je tedy k dispozici bezplatně včetně stažitelné mobilní aplikace. Elektronická podoba věrnostního programu umožňuje další rozvoj služeb poskytovaných návštěvníkům památek. Jedná se především o možnost připojení bonusového obsahu a nahrávání doplňujících informací pro lepší orientaci přímo na památce a v jejím okolí.

Nová spotřebitelská soutěž

V roce 2016 byly ve slosování ze všech došlých vyplněných pasů výhercům rozdány zážitkové ceny na víkendové pobyty s programem v Nových Hradech, na zámku Horšovském Týnci a v klášteře Kladruby.

Pro nadcházející sezonu 2017 se připravuje i nová podoba spotřebitelské soutěže. Pro prvních deset výherců budou připraveny zážitkové ceny a celoroční rodinné vstupenky zdarma. Na další dvě desítky vylosovaných čekají publikace z produkce Národního památkového ústavu. Novinkou pro sezonu 2017 je využití elektronické registrace uživatelů. Podmínky soutěže nyní zahrnují povinnou registraci na webu Klíče k památkám, takže uživatel není nucen odevzdávat nebo zasílat vyplněné papírové pasy. Nyní si stačí zřídit elektronický účet. Tím návštěvník získá možnost sledovat průběh svého věrnostního programu.

Věrnostní program v číslech

V roce 2016 bylo zaregistrováno na 210 000 uživatelů do věrnostního programu a z toho přes 55 000 získalo aspoň pět klíčů. Celkově bylo vydáno 415 572 klíčů, z toho 16 670 vstupů zdarma. Do věrnostního programu je v současnosti zapojeno 106 památek ve správě Národního památkového ústavu a 14 hradů a zámků a dalších památek ve správě partnerů. Celkově mohou návštěvníci využít až 252 míst, kde lze získat informace k věrnostnímu programu. Na každé zapojené památce je možné získávat klíče do pasu a využívat vstupy zdarma. Na mimořádné prohlídky a akce se věrnostní program obvykle nevztahuje. Přesné informace o pravidlech věrnostního programu lze získat na webu klickpamatkam.cz nebo na rezervačním čísle jednotlivých památek.

S klíčem do další sezony

Věrnostní program v roce 2016 pomyslně vkročil do elektronického věku a je třeba ho neustále rozvíjet, aby i nadále přinášel návštěvníkům nové výzvy k objevování historie i současnosti, krásy a fantasmie nejkrásnějších architektonických odkazů České republiky. Pro rok 2017 se proto chystá zapojení dalších partnerských památek a rozšíření bonusového obsahu na internetové stránky a mobilní zařízení.

Vzdělávací aktivity

Tak jako v předchozích letech i v roce 2016 se Národní památkový ústav věnoval celé škále vzdělávacích aktivit – od projektů zaměřených na nejmenší přes přednáškové cykly pro veřejnost a odborné akce až po účast odborných pracovníků ústavu na výuce na vysokých školách. Přibližme některé vybrané aktivity z tohoto širokého spektra.

Kurzy památkové péče

Dvouletý kurz památkové péče na generálním ředitelství v roce 2016 pokračoval souběžně oběma ročníky s celkem 70 posluchači. Uskutečnilo se 98 přednášek a 15 exkurzí doplňujících výuku, včetně společné dvoudenní exkurze do západočeského regionu, kde posluchači navštívili centrum stavitelského dědictví v Plasech, klášter v Kladrubech, jízdnímu ve Světcích, Horšovský Týn a Chudenice. Dvacátý běh dvouletého kurzu úspěšně dokončilo 26 absolventů. V září byl zahájen další, 10. ročník jednoletého kurzu a navštěvuje jej 42 posluchačů.

Od ledna do června pokračoval také kurz dějin umění pro pracovníky NPÚ, který navštěvovalo 48 pracovníků ze tří pražských pracovišť, Josefova a Plzně. Odborným garantem je Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Přednáškové cykly

V informačním centru a knihkupectví NPÚ pokračoval cyklus přednášek pro veřejnost. Mediálnímu tématu roku – *Kov v památkové péči* – byly věnovány přednášky o konzervaci zbroje sv. Václava, Karlštejnském pokladu, oranžeriích, ale třeba i historických dudách nebo zvonech. Novinkou roku 2016 se stal další přednáškový cyklus určený veřejnosti, popularizující opomíjené hrady a zámky, nazvaný *Hovory s kastelány*. Také tento projekt si brzy získal své návštěvníky zajímaví se o historické objekty a problematiku spojenou s jejich péčí v současnosti.

V novém populárně naučném přednáškovém cyklu *Památky i nepamátky Zlínského kraje* kroměřížského ÚOP se během sedmi přednášek (Tradiční lidové stavitelství ve Zlínském kraji, Nové poznatky o významných památkách Zlínského kraje, Holešov a jeho židovské památky & Památky i nepamátky na Valašsku, Restaurování kulturních památek ve Zlínském kraji 2006–2016, Památky a archeologie na Uherskohradištsku, Fenomén Zlín a Jurkovičovy Luhačovice, Vývoj Kroměříže ve lucemburské éře) mohli návštěvníci seznámit s problematikou péče o kulturní památky, zdařilými obnovami památek, záchranou hodnotných staveb a dalšími tématy z historie a speciálních oblastí památkové péče.

Liberecké pracoviště NPÚ pořádalo ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci přednáškový cyklus *Památky kolem nás*. V celkem osmi přednáškách zazněla témata od moderní architektury až po expozice hradů a zámků v Libereckém kraji (Utichly továrny, utichly ulice, Historické skalní rytiny a nápisy pískovcové krajiny Českého ráje, Novinky na hradech a zámcích v roce 2016, Zámky s vůní benzínu: automobily na šlechtických sídlech v první polovině 20. století, Řemeslo Karlštejnského pokladu, Radostná přehlídka německé práce a německého ducha. Architektura na Výstavě českých Němců v Liberci, Restaurování středověkých nástěnných maleb a sochařských děl na území Libereckého kraje, Sportovní letectví v Libereckém kraji po druhé světové válce).

V přednáškách pro veřejnost v sídle územního odborného pracoviště v Ostravě se památkáři věnovali tématům technických památek (např. přednáška Národní kulturní památka Důl Michal či Vlňa, bavlna a len. Ohlédnutí za textilním průmyslem Moravy a Slezska), dále významným obnovám či restaurátorským počínům v regionu (Obnova katedrály Božského Spasitele v Ostravě či Významné restaurátorské počiny roku 2016 v Moravskoslezském kraji). Přednáškou *Dvorská kulinární kultura doby lucemburské* se ÚOP v Ostravě připojilo k celoročnímu tématu NPÚ *Lucemburský rok*.

Přednášková činnost zaměstnanců ÚOP v Ústí nad Labem pro laickou i odbornou veřejnost v sídle územního odborného pracoviště (zámek Krásné Březno) pokračovala i v roce 2016 řadou přednášek (Státní hornické kolonie v severních Čechách, Fenomén kolonie: architektura a každodennost, Drobné památky v Libouchci, Voda v obraně pevnostního města Terezín, Barokní malovaný strop lodi kostela sv. Mikuláše v Orasicích, Obnova Šluknovského výběžku ve 21. století – vzestupy a pády památkové péče, Umělecké předměty z ústeckých vil, Mírové náměstí v Ústí nad Labem v průběhu času, Bezvěžové kostely na Litoměřicku v 17. a 18. století).

Národní památkový ústav v Českých Budějovicích pravidelně pořádá v jarním a podzimním cyklu sérii oblíbených přednášek pro veřejnost. Z úst odborníků se posluchači se dozvěděli zajímavosti z oblasti hudby (Dudy, nástroj králů i žebráků, Českokrumlovská schwarzenberská garda a její kapela), seznámili se s novými expozicemi (Mobilita nobility – k nové expozici konírny na zámku Český Krumlov, Následovnici sv. Jiří) i se zkušenostmi a prací kastelánů (Cesta se středověkým hradem do 21. století, Hrad Karlštejn v roce výročí narození svého za-

kladatele), poznali významné osobnosti (Edwin Schopenhauer – anglický sochař z Dobré Vody, Heřman Jakub Černín na cestě za Alpy a Pyreneje), historii automobilismu (Zámek s vůní benzínu – automobily a šlechta v českých zemích do roku 1945) a bohatství zámeckých knihoven (Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky). Se zatajeným dechem obdivovali architekturu jednoho z nejnavštěvovanějších evropských zámků (Zámek Neuschwanstein – zhmotněný sen romantického krále) i dovednosti restaurátorů (Restaurování knižních vazeb, map, plakátů a grafických sbírek). Přednáškový cyklus *Rodinné stříbro – Památky kolem nás* pořádalo ÚOP v Telči v roce 2016 již osmým rokem. Jeho součástí je nejen péče o kulturní památky, ale i další zajímavá témata z historie.

Vzdělávací aktivity v Českých Budějovicích

Různých typů vzdělávacích programů organizovaných českobudějovickým ÚOP se každoročně zúčastňuje téměř tisíc žáků a studentů. Pedagogové si již sami programy aktivně vyhledávají a využívají je jako součást výuky dějepisu a příbuzných oborů. Ve spolupráci s Metodickým centrem pro vzdělávání vznikl nový vzdělávací program pro SH Rožmberk *Jeřáby táhnou na Jakobínku*, který žákům fyzicky zprostředkovává specifické postupy středověkého stavitelství.

Již po šesté byl organizován doprovodný program pro dobrovolníky z Velké Británie, kteří zvelebují vybrané zóny krajinářského parku na zámku v Červeném Dvoře. Pomoc dobrovolníků organizuje britská nezisková organizace *Přátel českých památek* (Friends of Czech Heritage) a psychiatrická léčebna Červený Dvůr. Specialisté NPÚ též vycházejí vstříc občanským sdružením sdružujícím hendikepované lidi.

Hluchoslepým spoluobčanům ze společnosti LORM se dne 25. května 2016 věnovali při hapticky orientované návštěvě bývalého dominikánského kláštera v Českých Budějovicích.

Vzdělávací aktivity Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Již druhým rokem v metodickém centru proběhl populárně naučný přednáškový cyklus *Zahradní kultura v souvislostech*, jenž nabídl devět přednášek s tématem zahradního umění (Motivy květin na obrazech ze sbírky arcibiskupství olomouckého, Techniky malby květinového barokního zátiší, Inspirativní herbáře ze zámecké knihovny z 16.–19. století, Prvky zahradní architektury a přírodní motivy na novověkých medailích, Narcis: poutavá historie i barvitá současnost křehké krásy, Zlatý věk holandské krajinomalby, Sen o božské velikosti: barokní zahrady bavorských panovníků, Hudba a tanec v barokních zahradách, Čeští zahradníci 19. století, Příběhy oživující krajinu: zdislavická přírodní zákoutí v díle Marie von Ebner-Eschenbach). Dále se uskutečnilo několik praktických seminářů a aktivit pro rodiny s dětmi a celoročně edukační programy pro všechny typy škol. Metodické centrum pravidelně pro veřejnost připravuje již tradiční komentované prohlídky kroměřížských zahrad.

V době letních prázdnin byly dvakrát týdně realizovány programy pro rodiny s dětmi a poprvé úspěšně zorganizován i první příměstský tábor. V létě se uskutečnil i netradiční příměstský tábor s názvem *Prázdniny na kolečkách*. Skupina skládající se z návštěvníků s pohybovými obtížemi, nevidomých, slabozrakých a dalších osob navštívila kroměřížskou Květnou zahradu, kde měli možnost poznat zahradu skrze dotyk, poutavé vyprávění, obdivování a vnímání zahrad prostřednictvím vůně či chutě. Druhým rokem je v Květné zahradě neslyšícím návštěvníkům k dispozici samoobslužný průvodce Květnou zahradou ve znakovém jazyce.

Ve spolupráci s ÚPS v Kroměříži byly vytvořeny a realizovány edukační programy pro zámecké zahrady v Buchlovicích, Vizovicích, Lysicích a pro Palácové zahrady pod Pražským hradem, v návaznosti na programy byly zpracovány pracovní listy pro zahrady pod Pražským hradem a ve Vizovicích.

(Ne)tušené souvislosti a Letní škola památkové technologie

Vzdělávací, popularizační a experimentální projekt technologické laboratoře NPÚ (*Ne)tušené souvislosti* pokračoval již šestým rokem. Tradiční komentované technologické prohlídky hradu v Bečově nad Teplou

návštěvníkům otevřely prostory běžně nepřístupné veřejnosti a zaměřily se na středověké postupy stavění. Pod vedením renomovaných odborníků z NPÚ, Ústavu památkové péče FA ČVUT a zkušených restaurátorů se konal i další ročník *Letní školy památkové technologie*, a to na téma záchran a obnovy historických vápenných omítek. Škola byla pořádána ve spolupráci s NTM, v nově otevřeném Centru stavitelského dědictví Plasy. Frekventanti školy, převážně z řad výkonných památkářů, architektů, stavebářů a vlastníků památek, si vyzkoušeli postupy přípravy vápenné kaše a vápenné malty, naučili se základům omítání, doplňování či napojování historických omítek.

Workshop O betonu v Šárovcově Lhotě

Druhý workshop v Šárovcově Lhotě byl zaměřen na beton v mnoha podobách, na praktické zkušenosti a dovednosti spojené s přípravou, realizací a údržbou tvrdých cementových (teracových) povrchů. Restaurátoři, stavební praktici, památkáři i badatelé se s účastníky podělili o nabyté vědomosti a zkušenosti.

Účastníci se seznámili s historií užívání cementu a betonu, možnostmi oprav a zachování dekorativních prvků i fasád s obsahem cementu na historických stavbách, odborným restaurováním uměleckých objektů s cementovými povrchy (např. pomníky z 1. třetiny 20. století), zkušenostmi s restaurováním tvrdých omítek (např. Mozarteum v Praze, vila Tugendhat nebo poliklinika Zahradníková v Brně) nebo základními teoretickými i praktickými souvislostmi realizací teracových omítek.

V praktické části se účastníci seznámili s tradiční výrobou betonových tašek „cementovek“, výrobou ozdobných betonových tvárnic nebo postupy výroby leštěného teraca.

Letní dílna OPD a SHP na Švihově

Na konci července připravilo územní odborné pracoviště v Plzni ve spolupráci se správou hradu Švihova již 6. ročník *Letní dílny OPD a SHP*. Setkání bylo uspořádáno pro zájemce o stavební historii z celé České republiky – především pro začínající památkáře a studenty vysokých škol se zaměřením na architekturu, stavitelství, umělecko-historické obory a obory příbuzné. Účastníci se pod vedením zkušených lektorů věnovali různým nálezkovým situacím a ověřili si, jakým způsobem je lze dokumentovat a pochopit. Součástí dílny byly odborné přednášky o stavebních dějinách hradu Švihova, historických stavebních konstrukcích a postupech a metodách dokumentační a archivní práce. Dílna byla doplněna praktickou ukázkou tradičního tesařství.

Letní školy památkové edukace

V inspirativním prostředí zrekonstruovaného hospitálu Kuks se v červenci a srpnu 2016 uskutečnily dvě *Letní školy památkové edukace*. Zatímco první setkání bylo přednostně určeno pracovníkům Národního památkového ústavu a galerijním a muzejním pedagogům, podruhé se na Kuks vypravili zejména pedagogové základních a středních škol. Pro účastníky byly připraveny exkurze, přednášky a tvůrčí dílny, které se zaměřovaly na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. V závislosti na profesi tak mohli účastníci rozvíjet své kompetence pro školní i mi-

moškolní výchovu a vzdělávání. Pořadatelem a garantem kurzu byl Národní památkový ústav, Metodické centrum pro vzdělávání v Telči a Pedagogická fakulta Karlovy univerzity v Praze.

Projekt Na cestách s Karlem IV.

Projekt *Na cestách s Karlem IV.* umožnil návštěvníkům hradů Lipnice (21. května), Zvíkov (11. června), Litice (10. září) a Bečov (24. září) vyzkoušet si přípravu bylinných směsí používaných ve středověku k léčení, dobový postup výroby obilných plackek včetně mletí obilí a pečení na ohni. Návštěvníci si také vyzkoušeli práci středověkého písaře a zbrojře a seznámili se s dobovým oděvem středověkého šlechtice. Své znalosti a dovednosti pak mohli uplatnit při setkání s hofmistrem, Karlem IV. a jeho doprovodem. Na všech objektech návštěvníci shlédli videomapping s průběhem středověkého rytíře.

Mezinárodní den archeologie

V sobotu 15. října 2016 v rámci *Mezinárodního dne archeologie* připravilo územní odborné pracoviště a Metodické centrum pro vzdělávání v Telči program věnovaný experimentální archeologii. Účastníci napříč všemi věkovými skupinami měli možnost vyzkoušet si tradiční postupy spojené se středověkou gastronomií. Při přípravě obilných plackek nechybělo mletí obilí na kamenném mlýnku a rozdělování ohně křesadlem.

Řemeslná obnova historických staveb

V roce 2016 absolvovalo 40 účastníků z celé České republiky specializovaný celoroční kurz *Řemeslná obnova historických staveb*, pořádaný Metodickým centrem pro vzdělávání v Telči. Zájemci měli možnost zúčastnit se tohoto vzdělávacího kurzu v modulech: památková péče, zedník, štukatér, malíř, pokrývač, tesař a truhlář, přičemž po absolvování kurzu získali certifikát a statut specialisty pro památkovou obnovu.

Workshop Fenomén kov v kulturním dědictví severozápadních Čech

Dne 16. června 2016 Filozofická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem hostila odborný workshop územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem s názvem *Fenomén kov v kulturním dědictví severozápadních Čech*. Hlavní téma workshopu vycházelo z mediálního tématu Kov a v rámci programu zazněly tematicky pestré příspěvky, které v jednotlivostech i komplexním pohledu zdůraznily důležitost tohoto materiálu pro poznání kulturní historie regionu.

Od růže k slze na vizovickém zámku

V zahradě vizovického zámku byl realizován pilotní edukační program pro žáky II. stupně ZŠ *Od růže k slze*. Zkušenosti s jeho realizací vedly k vytvoření tištěného průvodce zahradou, který má podobu poetického „špacírálba“, jež kromě mapy obsahuje kolekci unikátních snímků zahrady z přelomu 19. a 20. století, na kterých jsou zachyceni poslední šlechtičtí majitelé zámku prožívající zahradní kratochvíle. Krátké texty a úkoly motivují uživatele, aby si ze zahrady odnesli jak poznání, tak také mnoho zážitků. Průvodce ocení především rodiny s dětmi, ale je vhodný i pro školy a potěší i dospělé návštěvníky.

Edukační programy na zámku v Krásném Dvoře

Díky projektu Obnovy novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře vznikly edukační programy zaměřené na pestrou klientelu: *Park všemi smysly* pro MŠ a 1. a 2. třídu ZŠ, *Po stopách hraběte Rudolfa* pro 1. stupeň ZŠ, *Parkem klasicky i romanticky* pro 2. stupeň ZŠ, *Romantická krajina dle J. R. Černína* pro SŠ, *Umění bez řemesla není* pro výchovné ústavy. Lektorky připravily i alternativní provedení programů v interiéru a varianty pro specifickou klientelu – rodiny s dětmi, příměstské tábory, zahraniční zájezdy apod.

Vzdělávací centrum Schola naturalis na zámku Veltrusy

Centrum pro implementaci Evropské úmluvy o krajině se ve Veltrusích otevřelo v červnu roku 2015. Od té doby nabízí edukační programy *Na zámku před sto lety* pro MŠ a *Aristokracie: začátek konce* pro ZŠ, SŠ a veřejnost. Pro žáky a studenty kurzů Scholy naturalis disponuje Edukační centrum ubytováním a plnohodnotným zázemím.

Dětské okruhy na hradě a zámku Bečov nad Teplou

Zámek Bečov nabízí rodinám s dětmi pravidelné dětské prohlídky *Relikviář pro každého* a *Procházka minulostí*, připravené ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy. Čekání si děti mohou zkrátit v dětském koutku nebo na cvičné archeologické lokalitě, nabízí se i zapůjčení kostýmů zdarma. K prohlídkám vznikl i speciální dětský web a od sezony 2016 také mobilní aplikace – vícejazyčný audio-guide pro děti i dospělé pro trasu s relikviářem. Aplikace je zdarma ke stažení pro Android a iOS.

Zajišťování výuky na vysokých školách

Řada odborných pracovníků Národního památkového ústavu se podílí na výuce na našich vysokých školách. Například archeolog dr. Jaroslav Podliska vedl přednášky *Terénní teorie a praxe* na Ústavu pro archeologii FF UK a i další pracovníci odboru archeologie ÚOP v Praze monotematicky zaměřenými přednáškami obohatili výuku Ústavu pro archeologii FF UK, Fyzikálního ústavu MFF UK, Katolické teologické fakulty UK nebo Fakulty stavební ČVUT. Odborní pracovníci českobudějovického ÚOP pravidelně přednášejí studentům Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v rámci dvousemestrálního kurzu *Památková péče*, zaměřeného na hlavní problémy péče o kulturní dědictví, a jednosemestrálního kurzu *Architektonicko-historický průzkum* seznamujícího potenciální adepty oboru s metodami poznávání stavebních památek.

Nové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

Zámek Zákupy

Nové místnosti na zákupském zámku se otevřely u příležitosti 100. výročí úmrtí předposledního majitele zámku císaře Františka Josefa I., který zemřel 21. listopadu roku 1916.

Poprvé od roku 1976, kdy byl zámek Zákupy uzavřen z důvodu stavební havárie, se tak znovu otevřela prohlídka v plném rozsahu, tj. ve všech čtyřech zámeckých křídlech. V červnu byly po celkové obnově zpřístupněny čtyři pokoje severního křídla, které sloužilo k ubytování hostů. Rozvržení expozic se vrací k původnímu využití daných prostor. Primárně zde autoři expozice (Mgr. Vladimír Tregl a Mgr. Petr Weiss) využili fakt, že pokoje sloužily k ubytování hostů. Všechno původní vybavení, které se zachovalo, bylo vráceno na své místo, avšak muselo být doplněno dalšími předměty ze zákupského fondu a také ze svazů z depozitářů hradů a zámků ve správě NPÚ, ÚPS na Sychrově, které se vztahují k rodu Habsburků. Autoři expozice se rozhodli každému hostinskému apartmánu přiřadit v chronologickém sledu konkrétního příslušníka rodu Habsburků, jenž do Zákup skutečně jezdil. Nové pokoje tak připomínají pobyty císaře Františka Josefa I. (ložnice a pracovna), ale také jeho syna korunního prince Rudolfa s manžel-

kou Štěpánkou Belgickou (salon a lovecký pokoj), kteří v Zákupích také několikrát pobývali. Zbýlé dvě místnosti v západním křídle na svou postupnou obnovu teprve čekají, ale již jsou součástí prohlídky – výklad průvodců se zde zaměřuje na chystanou obnovu. V západním křídle zámku došlo ke zpřístupnění apartmá ve stylu *biedermeier*.

Všechny obnovené místnosti prošly opravou oken, jimiž do té doby silně zatékalo na podlahy. Nezbytná byla konzervace parket, nechybělo restaurování původních kachlových kamen, restaurování původních papírových tapet a rekonstrukce dobových výmalb. Mezi nejsložitější restaurátorské práce patřila obnova malovaného stropu od malíře Josefa Navrátila.

S ohledem na počet nově zpřístupněných místností došlo k rozdělení stávající prohlídkové trasy na dvě, a to na okruh zaměřený na zámek v době císaře Františka Josefa I. a zámek za císaře Ferdinanda I.

Reinstalace zákupského zámku je plánována ještě na dva roky, ukončena bude symbolicky rokem 2018, kdy si připomeneme 100 let od jeho převzetí státem.

Salon korunní princezny Štěpánky

Ložnice Františka Josefa I.

Okouzlení antikou na zámku Duchcov

Nový individuální prohlídkový okruh *Okouzlení antikou* se 3. června 2016 otevřel návštěvníkům zámku Duchcov. Prostřednictvím několika desítek historických odlitků antických soch a dalších exponátů nabízí exkurzi do antiky, antického umění a mytologie a ukazuje, jak antika inspirovala šlechtické vrstvy a ovlivnila kulturu. Příběhy předních sběratelů přibližují fenomén sběratelství antických památek a děl antikou ovlivněných. Autentický výraz barevných antických soch na výstavě ilustruje polychromovaná plastika lukostřelce ze štítu chrámu bohyně Afaie. Antické inspirace divadla a barokní opery jsou umístěny v sále bývalého zámeckého divadla a doplňují je rekonstrukce barokních divadelních kostýmů a divadelních rekvizit. Vystaveny jsou originály antické keramiky s pohřební tematikou, historické cestovatelské potřeby, suvenýry z cest a dobové obrazy dokládající objevování antické kultury aristokracií. Nová stálá expozice v osmi zámeckých komnatách vznikla díky spolupráci NPÚ a Ústavu pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Odlitky antických soch pocházejí ze sbírky Univerzity Karlovy čítající 550 děl mapujících vývoj řeckého a římského sochařství od sedmého století před naším letopočtem do druhého století našeho letopočtu.

Divadelní sál součástí nového individuálního okruhu na zámku Duchcov

Nová expozice v Jindřichově Hradci

Hrad a zámek v Jindřichově Hradci oživil svou slavnou středověkou historií a návštěvníkům v rámci druhé prohlídkové trasy představil novou expozici *Následovníci sv. Jiří*. Unikátní soubor nástěnných maleb zobrazující téma svatojiřské legendy zachovaný v prostorách gotického paláce je veřejnosti prezentován nejen ve své autentické podobě, ale také prostřednictvím animovaného filmu. Expozice přibližuje rytířský způsob života majitelů jindřichohradeckého hradu, poukazuje na jejich celoevropské společenské kontakty a kromě jiného vystavuje dvě ojedinělé středověké sakrální památky – gotickou deskovou malbu Madony z Jindřichova Hradce a dosud neprezentovanou opukovou sochu Piety z Lodhéřova. Expozice byla vytvořena jako součást projektu Národního památkového ústavu Lucemburský rok a pro veřejnost se otevře 13. srpna 2016.

Gotický palác

Pieta z Lodhéřova

Marie von Ebner-Eschenbach – Žena tří století na zámku v Lysicích

Na zámku v Lysicích byla v pátek 3. června 2016 slavnostně otevřena nová expozice věnovaná moravské spisovatelce Marii von Ebner-Eschenbach, která byla nejen moderní ženou, skvělou spisovatelkou, autorkou dramát, ale i sběratelkou a podstatně se zasloužila o šíření informací o malebnosti a kulturním svérázu Moravy. Expozice koncipovaná jako stálá, celoročně přístupná interaktivní literární výstava je realizována nápaditým způsobem. Marii von Ebner-Eschenbach nám představuje jako šlechtičnu včetně jejího osobního života, jako spisovatelku a jako mimořádnou ženu, která svým odkazem zastává výraznou pozici mezi nejvýznamnějšími dámami 19. století. V roce 2016 jsme si připomínali 100. výročí jejího úmrtí a napříč institucemi, jako jsou zámky ve správě Národního památkového ústavu, Moravské zemské muzeum, Moravský zemský archiv, Magistrát města Brna, Masarykova univerzita, Vědecká univerzita, Strahovský klášter a další, se uskutečnily výstavy, koncerty, divadelní představení a speciální komentované prohlídky. Marie von Ebner-Eschenbach byla autorkou řady publikací, populární a dodnes platné jsou její aforismy. Byla první ženou, které udělila univerzita ve Vídni čestný doktorát, a vedle jiných poct byla v roce 1911 nominována na Nobelovu cenu za literaturu.

Bible Václava IV. na hradě Křivoklát

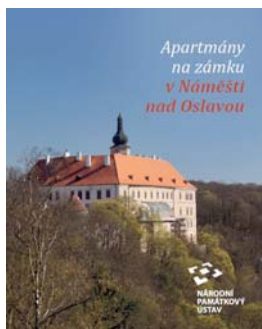
Na Křivoklátě byla roku 2016 na hlavním okruhu vystavena iluminovaná faksimile Bible Václava IV. Rukopis pro krále a jeho manželku vyrobili v Praze ve druhé polovině 14. století nejlepší tehdejší iluminátoři. Německy psaná bible zaujme především svou překrásnou výzdobou – na 2 428 stranách formátu 53 x 36,5 cm je 646 miniatur a nespočet žertovných knižních maleb. Kvalitou je přirovnatelný k mistrovství malířů na dvorech v Paříži, Burgundsku či Miláně. V bibli jsou i unikátní jinotajné dekorace s lazebnicemi ve společnosti Václava IV. a bezpočet alegorických bytostí jako je ledňáček nebo divý muž. Z Čech odvezl Bibli Václava IV. jeho bratr Zikmund, originál je dnes uložen v Rakouské národní knihovně. Na Křivoklátě je vystaveno šest svazků vědecky přesné kopie Václavovy bible vydané nakladatelstvím Adeva. Kopie byla ručně zlacena plátkovým zlatem. Výstavu *Bible Václava IV.* doplnil film *Útěk do křivoklátských lesů* poskytující základní informace o králi Václavovi v dobových souvislostech. Film byl promítán na závěr prohlídkového okruhu v bývalé privátní prostoroře Václava IV., která dosud nebyla běžně přístupná. Expozice Bible Václava IV. na Křivoklátě se prolíná s výstavou gotického sakrálního výtvarného umění v rytířském sále.

Detail z Bible Václava IV. vystavené na hradě Křivoklát

Publikační činnost

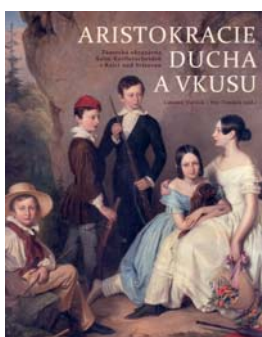
Národní památkový ústav vydává několik řad odborných publikací, metodik, sborníků, katalogů k výstavám, výpravných obrazových publikací a dalších titulů. Zaměřuje se jak na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost, tak i na zpřístupnění poznání památkového fondu široké veřejnosti. Níže představujeme výběr z publikací vydaných v roce 2016.

Apartmány na zámku v Náměšti nad Oslavou

Lucie Bláhová, Marek Buš (ed.), Lukáš Gregor, Milena Hajná

Publikace mapuje historii vývoje interiérů náměštského zámeckého paláce v různých časových obdobích s hlavním zaměřením na způsob využití jednotlivých prostor v době posledních generací soukromých majitelů, jakož i v následující etapě zpřístupnění objektu veřejnosti. První kapitola je zaměřená na stavebně-historický vývoj náměštských interiérů, další jsou již konkrétně věnovány způsobu šlechtického bydlení na zámku v posledních generacích rodu Haugwitzů. Kniha je doplněna bohatým obrazovým materiálem.

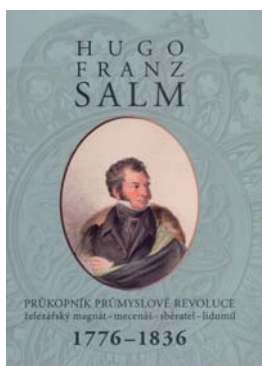

Aristokracie ducha a vkusu

Zámecká obrazárna Salm-Reifferscheidtů v Rájci nad Svitavou

Lubomír Slavíček, Petr Tomášek (edd.)

Národní památkový ústav se podílel na vydání odborného katalogu obrazárny Salm-Reifferscheidtů v zámku Rájec nad Svitavou. Touto publikací se podařilo zhodnotit jednu z nejvýznamnějších aristokratických kolekcí na Moravě, jejíž výjimečnost nespočívá ani tak v rozsahu a kvalitě obrazových děl, která shromáždili příslušníci několika generací moravské větve starohraběcího a knížecího rodu Salm-Reifferscheidt, ale v jejím téměř uceleném dochování v rájeckém zámku. Rozsáhlý a podrobný katalog obrazů předchází studie věnující se dějinám obrazárny a uměleckému mecenátu Salm-Reifferscheidtů a shrnující dějiny tohoto rodu.

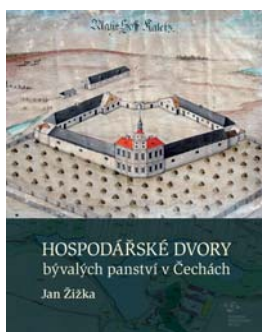

Hugo Franz Salm, průkopník průmyslové revoluce

Železářský magnát – mecenáš – sběratel – lidumil, 1776–1836

Jitka Sedláčková

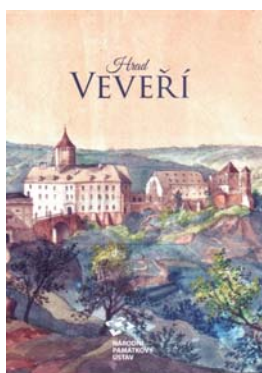
Hugo Franz starohrabě Salm, významný moravský šlechtic, je považován za nejvýraznější postavu rakouské průmyslové revoluce. Z Anglie přivezl do Brna soubor technických nákrešů nejmodernějších anglických spřádacích strojů, které byly do té doby v rakouských zemích zcela neznámé. V sídlech anglické aristokracie objevil svět antického sochařského umění a rozhodl se odlévat podobné monumentální sochy a vázy do železa ve svých blanenských železárnách. Jejich sádrové modely, zhotovené nejlepšími rakouskými sochaři, věnoval do sbírek Moravského zemského muzea, jehož byl spoluzakladatelem a významným mecenášem. Na zámku v Rájci nad Svitavou shromáždil jednu z největších kolekcí rakouského romantického malířství.

Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách

Jan Žižka

Reprezentativní publikace přibližuje dosud poměrně opomíjený druh historických staveb – velkých hospodářských dvorů bývalých panství a velkostatků. Kniha je výsledkem autorova dvé desetiletí trvajícího plošného průzkumu hospodářských dvorů v Čechách. Přesto, že jde často o architektonicky výrazné budovy, navrhované i významnými staviteli, nebyla jim dosud věnována dostatečná pozornost. Druhá polovina 20. století navíc hospodářským dvorům z různých důvodů nepřála. Řada jich zanikla, a to i v posledních dvaceti letech, a řada z nich je dnes v havarijním stavu. Kniha je pokusem alespoň o určitou splátku našeho dluhu vůči těmto stavbám. Souhrnné kapitoly se zabývají nejen přehledem významných dvorů v průběhu staletí, ale také podobou a proměnami jednotlivých typů hospodářských budov, jejich konstrukcemi i detaily. Souhrnné texty doplňuje katalog, který stručně přibližuje podobu hospodářských dvorů na 120 bývalých panství v Čechách.

Hrad Veverí Michal Konečný

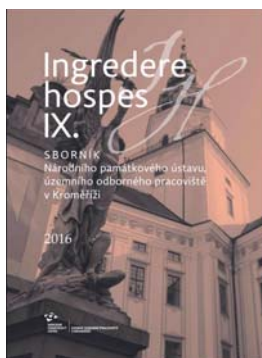
Publikace se věnuje jednomu z nejrozsáhlejších hradních areálů u nás, který vznikl postupně během téměř osmisetleté historie. Původně zřejmě malý lovecký hrádek či pouze dvorec moravských markrabat je v pramenech poprvé připomínán roku 1213. Veverí jako skutečný kamenný hrad vzniká pravděpodobně až před polovinou 13. století. Velmi výrazně byl hrad rozšířen po polovině století 14. za vlády moravského markraběte Jana Jindřicha (mladšího bratra císaře Karla IV.), který z Veverí učinil jedno ze svých hlavních sídel.

Hudba na zámku v Náměšti nad Oslavou Marek Buš

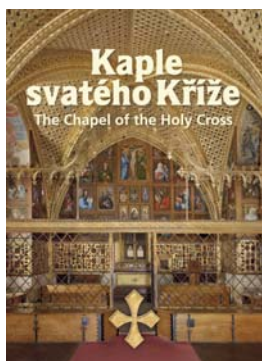
Publikace ÚOP v Telči z pera kastelána Marka Buše přibližuje bohatý a výjimečný hudební život na zámku v Náměšti nad Oslavou v první polovině 19. století, který přinesl mnoho pozoruhodných interpretačních počinů realizovaných na tu dobu zcela ojedinělým zámeckým hudebním tělesem a majitelem panství Heinrichem Wilhelmem Haugwitzem. Publikace pojednává o vztazích H. W. Haugwitze k vídeňskému hudebnímu světu a jeho předním představitelům, o jeho interpretačních a překladatelských aktivitách, o zámecké kapele a o kultu hudby G. F. Händela, který Haugwitz na zámku v Náměšti pěstoval.

Publikace není muzikologickou studií a neklade si za cíl být vyčerpávajícím hudebněhistorickým materiálem. Jedná se pouze o stručný výčet různých aktivit, které během historie utvářely hudební život na zámku v Náměšti nad Oslavou, včetně připomenutí navazujících souvislostí. V textu jsou uvedeny odkazy na řadu muzikologických prací, které rozšiřují tento obecný text o hudebně-vědecký rozměr.

Ingredere hospes IX. Časopis Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Kroměříži 2016

Územní odborné pracoviště v Kroměříži vydává od roku 2008 každoročně sborník *Ingredere hospes*. Publikace přispívá k hlubšímu poznání kulturních památek nejen ve Zlínském kraji. V roce 2015 získala novou grafickou úpravu a dělení na kapitoly *Historie, Průzkum, Obnova, Varia*, rok 2016 ve změnách pokračuje. Od roku 2016 je publikace nazývána časopisem pracoviště a snahou pracoviště je časopis zařadit mezi ostatní recenzovaná periodika v ČR. Cílem devátého ročníku bylo zmapovat deset let působení kroměřížského odborného pracoviště ve Zlínském kraji. Obsah ročníku je zaměřen na památkovou obnovu ve Zlínském kraji, kapitola *Obnova* pojednává například o lidovém stavitelství, restaurování, jednotlivých obnovách či památkách zahradního umění. Samostatnou kapitolu tvoří průzkumy památek, v kapitole *Historie* se čtenář například dozví o staviteli Antonínu Fischerovi z Fryštáku a Holešova, o němž je řada zajímavých poznatků, které budou naplnit minimálně příštího ročníku *Ingredere hospes*. Jakou cestou se poznatky z památkové péče dostávají k lidem, mapuje článek o edukační činnosti pracoviště s příznačným názvem *Na cestě k lidem*. V závěru časopisu se nachází shrnutí nejrůznějších aktivit pracoviště.

Kaple svatého Kříže Jan Royt, Petr Kříž

Publikace byla vydána v roce 2016 v rámci Lucemburského roku u příležitosti oslav 700. výročí narození císaře Karla IV. a byla podpořena finanční dotací Ministerstva kultury České republiky. Text profesora Jana Royta s detailním průvodcem kaplí uvozuje bohatou obrazovou část s fotografiemi Petra Kříže. Téměř stošedesátistránková monografie obsahuje plnohodnotný překlad uvedených českých textů a popisek do angličtiny.

Krajina jako dílo. Barokní krajinou od Mikulova po Znojmo

František Svoboda, Aleš Homola, Petr Czajkowski, Martin Markel, Barbora Ponešová

Publikace se snaží o rekonstrukci podoby historické kulturní krajiny na území jihomoravského pohraničí od období baroka, které významně přetvořilo význam a vzhled krajinného rámce novověké společnosti, až do současnosti. Na základě mezioborových společenskovedních přístupů představuje vývoj a formování barokní kulturní krajiny na vybraném území Mikulovska, Jaroslavicka a východního Znojemska, včetně mapových rekonstrukcí dobových topografických děl, analýzy archivních pramenů, sítě historických komunikací a soupisu dochované drobné sakrální architektury a exteriérových sochařských uměleckých děl jako významných tvůrčích počinů různých vrstev společnosti ve sledované kulturní krajině. Ve schématu plocha, linie, bod, tvořícím zároveň hlavní kapitoly knihy, byly v jednotlivých podkapitolách publikace rozebrány a analyzovány vybrané hlavní prvky utvářející základní uspořádání historické kulturní krajiny na projektem sledovaném území jihomoravského pohraničí, tedy pole, lesy, rybníky a vinice (v ploše); cesty doprovázené drobnou

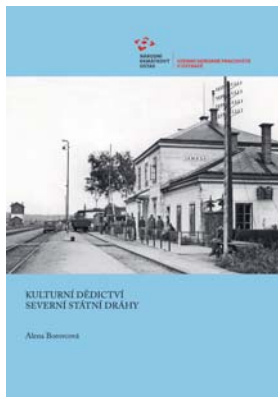
sakrální architekturou, toky a hranice (v linii) a dále významné sídelní a kulturní prvky, vesnice, města, aristokratické rezidence a historická lokální poutní místa (v bodě).

Královská založení na jihu Čech za vlády posledních Přemyslovců

Roman Lavička, Ladislav Čapek, Jiří Fröhlich, Jiří Havlice, Rudolf Krajíc, Lukáš Reitinger

Středověké jižní Čechy mnoha čtenářům splývají především s Vítkovci a Rožmberky, nesprávně považovanými za „odvěké nepřátele“ královských Přemyslovců. Pro plnější poznání středověkých základů jihočeského kulturního prostoru je však nutné věnovat pozornost i zdejším zakladatelským aktivitám českých králů, zejména pak Přemysla Otakara II. Tato kniha přesvědčivě ukazuje, že až do poloviny sedmdesátých let 13. století vytvářeli čeští panovníci s místní mocnou šlechtou symbiózu. Bohatě fotograficky vybavená publikace zkoumá přemyslovské hrady, města a kláštery na základě pestrých pramenných zdrojů, od písemných (zejména listin) a ikonografických (veduty, mapy, plány, staré fotografie) až po hmotné, ať již dodnes viditelné v celcích či částech architektur, anebo nacházené pomocí archeologických metod. Nejvýznamnější objekty jsou v knize přiblíženy pomocí 3D rekonstrukce. Hlavní důraz byl přitom položen na hrady Zvíkov, Písek a Hradiště u Tábora, města Písek a České Budějovice a klášter Zlatá Koruna. Připomenuta však jsou i dnes téměř zapomenutá místa (např. dnes již neexistující hrad Myšelec). Doložena je i souvislost jihočeské gotické architektury s kulturně vyspělým Podunajím.

Kulturní dědictví Severní státní dráhy

Alena Borovcová

Publikace *Kulturní dědictví Severní státní dráhy* následuje způsobem zpracování a zaměřením knihu *Kulturní dědictví Severní dráhy císaře Ferdinanda (KFNB)*. Jejich kmenové tratě se staly páteřemi železniční sítě habsburské monarchie i dnešní České republiky. Stavbou tří úseků (Brno – Česká Třebová, Olomouc–Praha a Praha–Děčín), financovaných státem a vycházejících ze stanic soukromé společnosti KFNB, bylo vytvořeno spojení Vídně se Saskem. Publikace zprostředkovává podobu prvních stanic rakouských státních drah i jejich proměny v dalších etapách vývoje, zejména ve vlastnictví Rakouské společnosti státní dráhy. Text provázený bohatými obrazovými materiály je rozdělen na historickou část, typologii, ve které je analyzován vývoj stavebních druhů, a katalog kulturních památek.

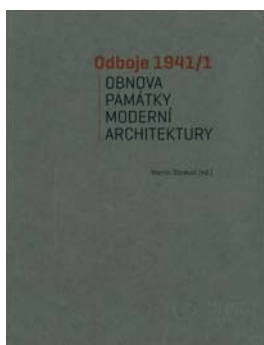

Letní rezidence Pražanů. Dobřichovice a vilová architektura 19. a 20. století

2. vydání

Šárka Koukalová (ed.)

První vydání knihy z roku 2013 bylo beznadějně vyprodáno, v roce 2016 se podařilo vytisknout publikaci v upraveném druhém vydání. Titul postihuje fenomén příměstské vilové lokality v blízkosti hlavního města Prahy. Vůbec poprvé se odborná publikace důkladněji zaměřuje na jednu z těchto villegiatur, která vznikla v Dobřichovicích. Zdejší soubor vilové architektury svou výstavností upoutával pozornost již od přelomu 80. a 90. let 19. století. Na prvním i druhém vydání se finančně podílel Městský úřad v Dobřichovicích.

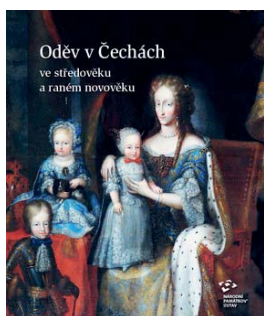

Odboje 1941/1. Obnova památky moderní architektury

Martin Strakoš (ed.)

Kolektivní monografie se věnuje památkové obnově a historii budovy na ulici Odboje 1941/1 v centru Ostravy, původně postavené pro potřeby Okresního sociálně-zdravotního ústavu a nyní využívané Národním památkovým ústavem, ÚOP v Ostravě. Jedná se o příklad modernistické architektury, vystavěný v letech 1931–1933 podle soutěžního návrhu architekta Karla Roštíka. Projekt dopracoval s architektem Jaroslavem Stockarem-Bernkopffem a budovu vystavěl stavitel Karel Gajovský z Moravské Ostravy. Obnova objektu představuje referenční příklad péče o památky moderní architektury. První oddíl publikace se zabývá procesem obnovy objektu a zahrnuje kapitoly o stavebněhistorickém průzkumu, vzniku projektu a průběhu výstavby z pohledu projektantů, stavebníka i generálního dodavatele, restaurování přednáškové síně či záchraně sochy Směrník. Druhý oddíl je zaměřen na historii

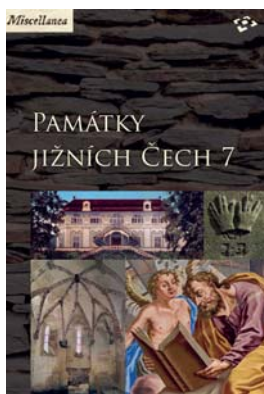
objektu a jeho architektonické hodnoty. Podrobněji seznamuje s iniciátory vzniku budovy, s jejími projektanty i s obdobím válečným, kdy část objektu sloužila gestapu. Třetí oddíl se věnuje písemným a plánovým dokladům vzniku projektu a výstavbě domu. Závěr tvoří shrnutí, chronologický přehled vývoje budovy a výběrový seznam realizačních firem, podílejících se na památkové obnově objektu v letech 2013–2015.

Oděv v Čechách ve středověku a raném novověku

Alena Nachtmannová, Olga Klapetková (edd.)

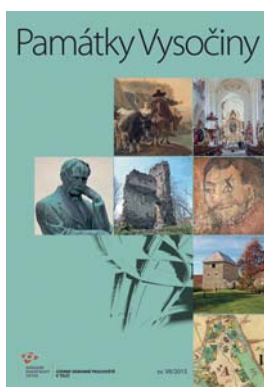
Sborník příspěvků ze stejnojmenné konference, která proběhla v roce 2015, uveřejnil 12 studií k specializovanému tématu od autorů z NPÚ i dalších odborných institucí (Z. Gersdorfová, L. Hradilová, I. Bláhová, A. Kadlec, V. Pilná, S. Odstrčilová, A. Nachtmannová, P. Štěpánek, E. Lukášová, M. Hajná, R. Martinek, L. Vaňková). Publikace se setkala s velkým zájmem odborné i laické veřejnosti, proto byla na webových stránkách NPÚ připravena její elektronická verze volně ke stažení.

Památky jižních Čech 7

Martin Gaží (ed.)

Sevené pokračování sborníku *Památky jižních Čech* přináší rozsáhlejší studie i drobnější informativní zprávy o pestrém památkovém fondu v Jihočeském kraji. Do úvodní části byly zahrnuty texty dokumentující historii památkové péče v daném regionu, všímající si peripetii úsilí o uchování neporušeného obrazu prachatických hradeb a těžkého boje o záchranu románského kostela sv. Mikuláše v boletickém vojenském prostoru. Další podrobnější studie se zabývají židovským hřbitovem v Jistebnici na Táborsku, renesančními malbami v píseckém kostele sv. Václava, pozdně barokní výzdobou knihovnických sálů a letního refektáře v klášteře Vyšší Brod či architekturou vznikající v Českém Krumlově za druhé světové války. Nejrozsáhlejší text svazku poprvé komplexně vyhodnocuje stavebněhistorický průzkum letohrádku Bellarie v českokrumlovské zámecké zahradě.

Památky Vysočiny 2015

Sborník je ohlédnutím za zajímavými počiny v oblasti památkové péče v roce 2015 v Kraji Vysočina. Seznamuje odbornou i laickou veřejnost s památkami v regionu a inspiruje čtenáře k volnočasovým a kulturním aktivitám. Oborová pestrost *Památek Vysočiny* se stává již tradicí a je typická i pro tento svazek. Čtenář zde opět nalezne nejen témata z archeologie, lidového stavitelství či z dějin umění, ale i vybrané ukázky příkladných obnov památkově významných objektů. Dále jsou prezentovány tři příspěvky vycházející ze stavebněhistorických a operativně dokumentačních průzkumů (příspěvky Pavla Borského o domě v ulici Matky Boží v Jihlavě, Pavla Macků o unikátně dochovaném vesnickém domě v Daňkovicích na Žďársku a Ivana Mináře o proměnách a vývoji Nápravníkovy stavení na Zichpilu v Humpolci). Rozvrhem a náměty jednotlivých příspěvků je pokryto všech pět vysočinských okresů. Každý ze čtenářů si ve sborníku jistě vybere jeden či více příspěvků, které ho zaujmou, potěší nebo alespoň přimějí k přemýšlení. K zajímavým určitě patří článek o obnově středověké tvrze

v Sudkově Dole na Pelhřimovsku. Obnova omítek a výměna střešní krytiny této tvrze získala zvláštní cenu Cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro 2016 v kategorii Obnova památky a restaurování.

Procházka panstvím Telč

Martina Indrová, Irena Tobiášková, Lucie Bláhová, Jaroslava Musilová, Jana Záškodová

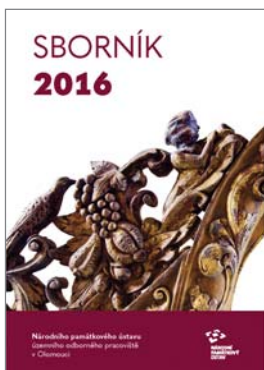
Publikace je jedním z výstupů projektu „Kulturní krajina jako prostor pro reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století“, který přispěl k detailnějšímu poznání vzniku, vývoje, formy a funkce kulturní krajiny vytvořené na území vybraných aristokratických panství. Přestože zvolené lokality, v tomto případě panství Telč, zastupují z hlediska krajinářského hodnotný kulturně historický potenciál perspektivně přitažlivý pro širokou veřejnost, zůstávaly mnohé z nich během posledního půlstoletí spíše opomenuty. Cílem bylo představit panství Telč jako fungující organismus, který v průběhu staletí spravovaly čtyři šlechtické rody, v publikaci rovněž krátce představené. Udržení honosného rodového sídla bylo velmi nákladnou záležitostí, která musela mít základ v ekonomicky dobře fungujícím hospodářském zázemí každého panství. Pozornost autorů se tedy soustředila především tímto směrem. Pro telčské panství byl klíčový rozvoj rybníkářství a lesního hospodářství. Soustava hospodářských dvorů pak zaručovala stabilitu v systematické zemědělské produkci. Publikace nabízí i stručný přehled sakrálních staveb v Telči a jejím okolí. Utváření a modelování krajiny zde probíhalo postupně a v duchu harmonického začlenění drobné architektury a uměleckých prvků do celkové kompozice panství, které bylo významně ovlivněno i působením jezuitského řádu v Telči.

Prostředí stůl na hradě Pernštejn

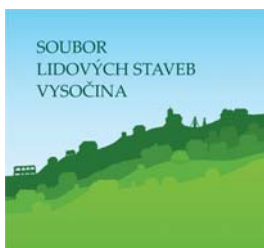
Vítězslav Štajnochr

Publikace představuje kritický katalog ke stejnojmenné tematické instalaci na Státním hradu Pernštejn. První část, nazvaná *Stolování na velmožském sídle Pernštejnů v 15. a 16. století*, se věnuje problematice stolování ve dvou stoletích rozkvětu nejbohatšího a neobyčejně vlivného rodu velmožů z Pernštejna v Českém království, resp. v období rozkvětu rodového sídla, prakticky končícího prodejem hradu roku 1596. Druhá část publikace, nesoucí název *Stolování na hraběcím sídle Mittrowských z Nemyšle v 19. a 20. století*, se zabývá problematikou stolování ve dvou staletích držby hradu Pernštejna hrabaty Mittrowskými z Nemyšle, patřícími k nejbohatším osvěceným šlechtickým rodům v zemi.

Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci

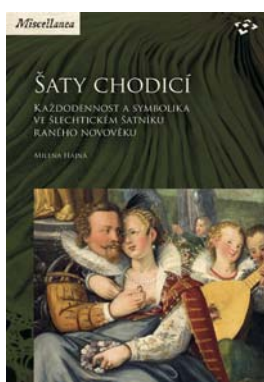
Sborník je představen v nové, celobarevné úpravě s mnoha fotografiemi a nákresy a v mírně větším formátu. Pokračováním archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě Janského v Olomouci se zabývá trojice autorů H. Dehnerová, V. Hadrava a J. Šínová. Dvojici bohatě zdobených rokokových saní, užívaných šlechtou při zimních radovánkách na pomezí Moravské brány, přibližuje I. Dobešová. Archeologové K. Faltýnek a P. Šlězár podávají zprávu o žárovém pohřebišti z mladší doby bronzové v Litovli na ulicích Novosady a Žerotínova. Rané novověkou kamnářskou keramiku z archeologického výzkumu ze Zahradní ulice v Litovli představují L. Hlubek a P. Šlězár. O obrazu Krista v zámecké kapli v Tovačově pojednává D. Christel. I. Orálková popisuje historii kláštera Milosrdných bratří řádu sv. Jana z Boha v Tovačově. Historické konstrukce kostela Svatého Kříže v Javorníku-vsi jako významný pramen poznání popisuje E. Pulkrťová. H. Richterová se zabývá budovou oranžerie v zámeckém parku ve Velkých Losinách. Archeologický výzkum brány Všeck svatých v souvislosti s dalšími vstupy do olomouckého hradu přibližuje R. Zatloukal. V kapitole *Obnova a restaurování* se nachází příspěvky o obnově zámku v Čechách pod Kosířem od O. Belšíka a R. Šreka a o obnově střechy a krovu fary v Nové Hradečné od D. Neckařové.

Soubor lidových staveb Vysočina

Magda Křivanová, Ilona Vojancová a kol.

Kniha vydaná k 45. výročí založení největšího muzea v přírodě v Čechách Souboru lidových staveb Vysočina je první ucelenou publikací věnující se historii vzniku této významné památky na území Pardubického kraje. Zabývá se počátky výstavby areálu na Veselém Kopci i záchranou nynější památkové rezervace lidové architektury Betlém v Hlinsku a přibližuje zajímavosti z historie významných objektů tohoto expozičního celku. Další kapitoly pojednávají o všech oblastech činnosti muzea, včetně tvorby expozic, programů a péče o sbírkové předměty. Jedna z kapitol je věnována přehledu filmových a televizních děl, která vznikala především v prostředí Veselého Kopce. Stranou pozornosti autorů nezůstala ani činnost na poli dokumentace a ochrany tradiční lidové kultury.

Šaty chodící – každodennost a symbolika ve šlechtickém šatníku raného novověku

Milena Hajná

V ediční řadě *Miscellanea* vyšla na konci roku 2016 unikátní publikace zaměřená na téma módy a oblékání. V logickém sledu průběhu věků (16.–18. století) líčí příběh oblékání v širším rámci životního běhu, přičemž se opírá o více než jasnou mluvu originálních dokumentů a zobrazení a samozřejmě o bohatou domácí i zahraniční literaturu. Poutavé ilustrace zobrazují všední život spjatý s šatstvem (praní, bílení apod.). Kniha probírá také způsob ukládání, uchovávání šatů i doplňků.

Technické památky v Norsku a České republice

Technical Monuments in Norway and the Czech Republic

Miloš Matěj, Michaela Ryšková, Ulf Ingemar Gustafsson (edd.)

Publikace shrnuje závěry projektu česko-norské spolupráce Metodického centra průmyslového dědictví v oblasti péče o průmyslové dědictví, a to zejména v metodách hodnocení, způsobu ochrany a přístupů k obnově. Kniha předkládá statě o systémech památkové péče obou zemí, specifikách jejich průmyslového dědictví a systematických průzkumech v oblasti památkové péče. Samostatnou, rozsahem nejvýznamnější část práce tvoří analýza příkladů průmyslového dědictví, jejich ochrany a obnovy. Publikace byla vydána jako kritický katalog stejnojmenné výstavy.

Teplice: architektura moderní doby 1860–2000

Teplitz: Architektur der modernen Zeit 1860–2000

Jan Hanzlík, Jana Zajoncová, Lenka Hájková

Kniha si klade za cíl pojednat o vývoji architektury v Teplicích v celé šíři a ve všech odstínech jejího vývoje, chce vrátit do paměti jména architektů, kteří upadli v zapomnění, přestože svým osobitým rukopisem po dlouhá léta dotvářeli podobu města.

Druhá část knihy je věnovaná architektuře poválečné, na kterou je často nahlíženo jako na nevhlednou a obludnou tvorbu hyzdící tvář města. Stavitelství této rozporuplné éry by však bylo škoda jednou provždy zatratit. Autoři proto ukazují na mnoha příkladech dosud nepoznanou hodnotu architektury minulého režimu i 90. let. Kniha obsahuje kapitoly o vývoji a katalog více než dvou set objektů.

The Hamilton Brothers: Aristocratic Hunting Paintings in the 18th century

Ludmila Ourodová-Hronková

Nadšení barokních aristokratů pro lov, prožívaný se španělskou pompou a slavnostní vážností, potřebovalo špičkové umělce. Tato situace vedla k pozornosti upřené na malíře typu bratří Hamiltonů – Filipa Ferdinanda (1664–1750), Karla Viléma (1668–1754) a Johanna Geoga (1672–1737), příslušníků široce rozvětvené – původně skotské – umělecké rodiny. Jejich služeb využívali příslušníci vysoké světské i církevní aristokracie pohybující se zejména ve Vídni. Vedle císařské rodiny to byli především Liechtensteinové, Schwarzenbergové, Serényiové, Althanové, snad i Auerspergové, Salmové a Ctiborové. Kniha obsahuje úvodní studii a výběr z olejomalb bratří Hamiltonů zachovaných ve sbírkách českých a moravských zámků ve správě Národního památkového ústavu. Podle tradovaných zásad a pravidel na nich byli velmi věrně zobrazováni zejména hlavní lovci s jejich hosty a doprovodem, ale též vedoucí lovci, pikéři, sokolníci, podkoní či psodvři. Nejvíce péče přitom bylo věnováno ušlechtilým zvířatům, zejména koním a psům.

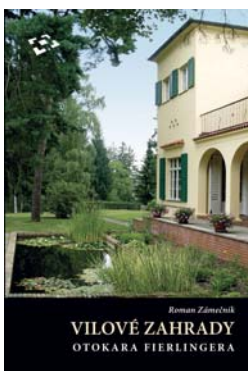
V oplatce jsi všecek tajně Eucharistie v náboženské a vizuální kultuře Českých zemí do roku 1620 Aleš Mudra (ed.)

Kniha zpracovává souhrnně roli vizuálního umění ve středověkém kultu eucharistie v Českých zemích. Umění a architektura jako média širokého kulturního komplexu, jenž zpřístupňoval mystérium skutečného zpřítomnění Boha ve svátostném chlebu a vínu, dokázaly obrazným jazykem vyjadřovat nepochopitelné paradoxy křesťanského učení, vyvolávat nečekaná spojení a vhledy a vůbec zjevovat, co jinak není zřejmé. V Českých zemích byl vývoj kultu eucharistie zvláště dynamický, neboť do něj záhy vstoupily otázky častého přijímání laiků, přijímání pod obojí a různé nekanonické výklady eucharistie, vedoucí po dvou stoletích (1380–1580) k úplnému zániku všech veřejných forem kultu.

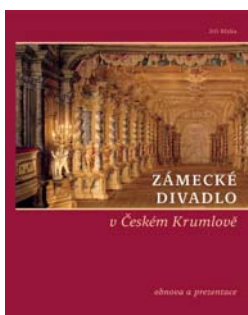
Václav Mencl, 5 městských rezervací Jihomoravského kraje Znojmo, Jihlava, Telč, Mikulov, Kroměříž Aleš Flidr, Zdeňka Michalová, Zdeněk Vácha (edd.)

Komentované vydání doposud nepublikovaného rukopisu Václava Mencla opatřené poznámkami a doplněné dobovými fotografiemi a plány. Doc. PhDr. Ing. arch. Václav Mencl (1905–1978) byl historikem především středověké architektury, kromě výuky se soustavně věnoval i terénním výzkumům. Jako památkář stál u zrodu památkové péče na Slovensku a zasazoval se o zřízení městských památkových rezervací a skanzenů lidové architektury.

Vilové zahrady Otokara Fierlingera Roman Zámečník

Otokar Fierlinger (1888–1941) byl československý zahradník a krajinářský architekt, urbanista a vysokoškolský pedagog nauky o stavbě měst. Jeho teoretická a praktická činnost byla významně ovlivněna světovým děním v těchto oborech. Inklinoval zejména k tehdejší urbanistické a zahradně-architektonické tvorbě ve Spojených státech amerických a k tradičnímu anglickému standardu individuálního bydlení. Publikace se věnuje jeho zahradně-architektonické tvorbě v oblasti rodinného bydlení. Na základě podrobného rozboru několika referenčních příkladů projektovaných a následně realizovaných zahrad definuje svébytnost jeho tvorby, výrazně vzdálenou od tehdejší běžné československé zahradně-architektonické produkce. Většina Fierlingerem navržených zahrad se zachovala do současnosti a je chráněna jako součást národního kulturního bohatství České republiky.

Zámecké divadlo v Českém Krumlově – obnova a prezentace Jiří Bláha

Obnova unikátně zachovaného zámeckého divadla v Českém Krumlově a jeho bohatého vybavení patří jistě k nejzajímavějším a nejkomplicovanějším akcím svého druhu nejen u nás, ale i v celé Evropě. Kniha shrnuje více než padesátiletou historii snah o záchranu divadla a osvětluje jeho současnou prezentaci a využití. Text doplňuje bohatá obrazová dokumentace a soupis představení v divadle v letech 1958–1966 a 1995–2015. Kniha vychází současně i v anglické jazykové mutaci *Castle Theater in Český Krumlov: Restoration and Presentation*.

Zaměstnanecká sídliště v severních Čechách mezi lety 1918–1938 Díl 2, Firemní kolonie a státní domy Marta Pavlíková, Jiří Bureš, Lenka Hájková

Druhý díl ediční řady se zaměřuje na firemní kolonie a domy pro státní zaměstnance. Problematika je začleněna do širšího kontextu tuzemských i zahraničních realizací s důrazem na postihnouti urbanizačních procesů, které tato sociální výstavba vyvolala. Jednotlivé kapitoly doplňuje bohatá plánová a obrazová dokumentace. Součástí je i kritický katalog šesti nejzásadnějších realizací postavených významnými průmyslovými podniky v průběhu 20. a 30. let 20. století na území dnešního Ústeckého kraje.

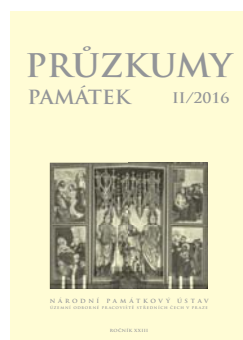
Periodické publikace vydávané NPÚ

Zprávy památkové péče

V roce 2016 bylo v rámci 76. ročníku vydáno šest čísel periodika a rovněž zvláštní příloha věnovaná výstupům z vědy a výzkumu. *Zprávy památkové péče* jsou cel státním odborným oborovým recenzovaným periodikem, které je určeno především profesionálními pracovníkům památkové péče, ale i odborníkům ze souvi-

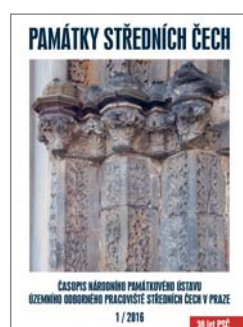
sejících oborů či vlastníkům památek.

Průzkumy památek

V roce 2016 byla vydána dvě čísla XXIII. ročníku periodika (I/2016 – 188 stran, II/2016 – 152 stran, obě s bohatou fotografickou a plánovou dokumentací). Součástí druhého čísla je seznam oborové bibliografie za rok 2015, která je přístupná na webu časopisu. Obsahy, resumé a bibliografie jsou dostupné na www.pruzkumypamatek.cz,

po vyprodání časopisů jsou uvolněny plné PDF verze (ročníky I–XIII včetně příloh). Periodikum je od roku 2008 zařazené na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR a je uznávanou celorepublikovou platformou průzkumů a dokumentace nemovitých a movitých památek. Vydání periodika bylo finančně podpořeno z úkolu DKRVO a v roce 2016 bylo publikováno 14 výstupů úkolů vědy a výzkumu z NPÚ.

Památky středních Čech s přílohou Ročenka

V roce 2016 vyšla dvě obsáhlá čísla jubilejního 30. ročníku nejstaršího regionálního časopisu památkové péče, od roku 2014 zařazeného mezi recenzovaná neimpaktovaná periodika vydávaná v ČR. Časopis se soustředí na památkový fond a památkovou péči zejména ve středních

Čechách, součástí druhého čísla je oborová bibliografie k památkám Středočeského kraje. Tradiční příloha časopisu *Ročenka 2015* představuje činnost ÚOP SČ v předšlém roce a dokumentuje i prezentuje činnost středočeského pracoviště. Pravidelná čísla byla finančně podpořena z úkolu DKRVO. Ve 30. ročníku zde bylo publikováno 8 článků v rámci plnění vědeckovýzkumné činnosti NPÚ.

Staletá Praha

ÚOP v Praze vydalo v roce 2016 dvě čísla 32. ročníku časopisu *Staletá Praha*, recenzovaného periodika pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze, které je financováno příspěvkem z IP DKRVO. Příspěvky se týkaly témat z oblasti památkové péče (zásadní objev gotických nástěnných maleb na fasádě domu čp. 510 na Starém Městě, nový pohled na hypotézu o účasti Jana Šindela na stavbě pražského orloje,

Studentská mise při zhodnocení památkového potenciálu Prahy na příkladu Hlubočep, obchodní dům U Nováků na pozadí vývoje obchodního domu v Evropě, ohrožená peronová stěna vysehradského nádraží, pokračování seriálu o barokních oknech), pražské archeologie a středověkých dějin města (studie o Šimonovi od Bílého lva v době husitských válek, drobné figurální plastiky s náboženskou tematikou z novoměstské lokality Palác Národní, řetězový most císaře Františka I. jako archeologický nález, dokumentace pozůstatků kláštera cyriaků u sv. Kříže Většího, archeologický výzkum „Jámy“ na Novém Městě, kolkované cihly z území Prahy 6). Byla vytvořena úplná bibliografie Věstníku Klubu Za starou Prahu 1910–2015 s celkem 7 027 záznamy a její první část byla publikována v 1. čísle.

Fontes Nissae – Prameny Nisy

Odborné recenzované periodikum vychází dvakrát ročně a je zaměřeno na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s logickými přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. Tvoří jej celkem 12 recenzovaných příspěvků (studií a materiálů), množství zpráv, recenzí a zpráv o literatuře.

Monumentorum Custos 2015

Osmé číslo časopisu pro památky severozápadních Čech přináší tematicky dva typy příspěvků. Sakrální architektura se věnují čtyři články zabývající se výzdobou poutního kostela na Gottesbergu u Verneřic a kostely sv. Kateřiny v Chouči, Nejsvětější Trojice v Zahoranech a sv. Mikuláše v Běsně. Druhý tematický okruh reprezentují příspěvky zaměřené na architekturu 20. století,

sledující meziválečnou výstavbu v Lounech a budovu obchodního domu Labe v Ústí nad Labem. Příspěvek v rubrice *Obnovy památek* se věnuje obnově areálu hradu v Úštěku v poválečném období.

Úspěchy na poli mezinárodní spolupráce

Veletrh Monumento Salzburg (28.–30. 1. 2016)

V lednu 2016 se NPÚ podruhé zúčastnil odborného veletrhu památkové péče MONUMENTO Salzburg. Ročník, jehož tématem byl *Materiál a emoce*, oslovil 180 vystavovatelů. Na slavnostním zahájení proslovil zdravici Mgr. Martin Tomášek, Ph.D., náměstek pro památkovou péči. Čeští památkáři připravili pro výstavní stánek panelovou výstavu na téma *Památkové speciality* (péče o industriální, moderní a venkovské památky). Ing. arch. Miloš Solar přinesl příspěvek o památkové péči a úspoře energií v Česku. PhDr. Zdeněk Vácha pohovořil o dějinách a specifikách péče o památky meziválečné moderní architektury a Alena Borovcová představila činnosti a výzkumné úkoly Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě. V rámci hlavního programu byl rovněž představen dokumentární film pardubického pracoviště NPÚ o restaurování interiéru piaristického kostela Nalezení sv. Kříže v Litomyšli.

Projekt Průmyslové dědictví

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě dokončilo v roce 2016 mezinárodní projekt na téma *Průmyslové dědictví*, který byl realizován ve spolupráci s Ředitelstvím kulturního dědictví v Norsku Riksantikvaren (Directorate for Cultural Heritage). Kromě Metodického centra se na jeho úspěšném průběhu podíleli také zaměstnanci ÚOP v Kroměříži a ÚOP v Liberci. Finanční podpora z Norských fondů (operační program: CZ06 - Kulturní dědictví a současné umění/programová oblast: PA 16-3 - Zachování a revitalizace kulturního a přírodního dědictví) umožnila našim kolegům vzájemně se seznámit s průmyslovým dědictvím na norské straně. Proběhly konzultace o hodnocení průmyslového dědictví z pohledu památkové péče, metodách dokumentace, akcích obnovy a možnostech nového využití. Čeští a norští památkáři podnikli během tříletého grantu celkem čtyři studijní cesty, během nichž se vzájemně seznámili s technickými památkami na území Moravy a Slezska a s objekty technických památek na území Norska. Program první cesty do Norského království se soustředil na průmyslové dědictví v odvětvích zásadních pro norské hospodářství, zejména na ty památky, které svým významem přesahují regionální charakter (s památkovou ochranou nebo nominované na zápis do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO), např. funkční i dnes již uzavřené elektrárny v Saudě, v Suldalu, Tyssedalu a Rjukanu. Druhá cesta sestávala z návštěvy Hanzovního mu-

zea v Bryggen, Norského rybářského muzea v Bergenu (Norges Fiskerimuseum) a Textilního muzea mapujícího zpracování vlny a bavlny (Salhus Tricotage fabrikk). Součástí studijních cest byly rovněž prohlídky přádelny na vlnu (Hillesvag Ullvarefabrikk), oděvní firmy Oleana a výrobních areálů na těžbu a zpracování ropy a zemního plynu ve Sture-Terminal a Kollsnes).

Kromě předaných zkušeností a nových kontaktů byla v rámci projektu realizována putovní výstava věnovaná významným příkladům průmyslového dědictví a znovuoživených průmyslových areálů v České republice a v Norsku. Výstava byla reprízována v několika dalších institucích a muzeích: v Jizerskohorském technickém muzeu, na Ministerstvu financí České Republiky v Praze, v prostorách Krajského úřadu ve Zlíně, na Územním odborném pracovišti v Ústí nad Labem, v řadě muzeí a institucí v Norsku (v Riksantikvaren v Oslu, Muzeu norských dělníků v Rjukanu, v textilním muzeu Anno, v technickém muzeu Klevfos, v měděném dole Follidal, v pivovaru Atlungstad a v mnoha dalších) a dále bude na českém území prezentována v prostorách Krajského úřadu v Karlových Varech, ve dnech 23. 2. 2017 až 26. 3. 2017 v brněnské vile Stiassni a posléze na územním odborném pracovišti v Telči. Na jaře roku 2016 připravil český realizační tým mezinárodní konferenci na téma *Technické památky v Norsku a České republice*. Setkání 80 účastníků se konalo v Ostravě a kromě přednášek a exkurzí do industriálního prostředí nabídlo také diskuzi nad konverzí Dolní oblasti Vítkovice. Za Českou republiku se kromě památkářů účastnili také zástupci z řad Českého vysokého učení technického v Praze, včetně Výzkumného centra průmyslového dědictví, Vysokého učení technického v Brně a řečníci z řad soukromých vlastníků. Druhým výstupem projektu byla odborná publikace doplňující téma konference o další příklady z obou zemí a srovnávající jejich přístupy a metodiku práce památkové péče. Vyšla v českém a anglickém jazyce a je možné si ji zdarma stáhnout na webu NPÚ.

Letní škola památkové péče V4

Od roku 2008 se NPÚ účastní jako spolupřadatel *Letní školy památkové péče* zemí Visegradské čtyřky. V roce 2016 proběhla letní škola v termínu od 27. 6. do 3. 7. 2016 a byla zaměřena na management statků světového dědictví. NPÚ reprezentovali 3 zaměstnanci generálního ředitelství (2 studenti, 1 lektor), 1 student za ÚOP v Českých Budějovicích a 1 student za ÚOP v Ústí nad Labem. Oficiální zahájení a úvodní přednášky proběhly jako každý rok v polském Krakově. Lektori při nich představili systém řízení statků světového dědictví ve všech zemích V4, zároveň prezentovali ty památky, které účastníci letní školy postupně navštívili v dalších dnech, respektive Benediktinské arcidiecézi v Pannonhalmě a přeshraniční statek Fertő/Neusiedlersee. Kurz pokračoval v Maďarsku, s krátkou zastávkou v Lednicko-valtickém areálu, kde studenti navštívili nově otevřené Multifunkční centrum zámku Lednice (bývalou jízďárnu). V rámci kurzu v Pannonhalmě byly z řad studentů vytvořeny řešitelské pracovní skupiny, které se věnovaly třem vybraným tématům: návštěvnickému managementu, revitalizaci „podhradí“ a únosné kapacitě pannohalmského arcidiecéze. Každý tým měl svého lektora, který skupinu vedl. V závěru kurzu jednotlivé týmy obhajovaly své výstupy formou prezentace a v diskuzi. Letní škola opět přispěla svou nenucenou atmosférou k navázání neformálních kontaktů se zahraničními kolegy z řad památkové péče na Slovensku, v Polsku a v Maďarsku.

Karel IV. na zakázané stezce

V roce 2016 jsme si připomínali 700 let od narození českého krále a císaře Svaté říše římské Karla IV. Územní odborné pracoviště v Liberci připravilo ve spolupráci s Oblastní galerií v Liberci, Biskupstvím litoměřickým, Státními muzei v Žitavě, Národní galerií v Praze a Ústavem dějin umění Akademie věd výstavu s názvem *Karel IV. na zakázané stezce* (8. 9. – 27. 11. 2016). Výstavní projekt byl výsledkem dlouhodobé přeshraniční spolupráce se saskými partnery v Horní Lužici, kteří na výstavu poskytli významné zápůjčky ze svých sbírek.

Bruno Taut – Mistr barevného stavění v Berlíně

V květnu a červnu 2016 se v brněnském Metodickém centru moderní architektury ve vile Stiassni uskutečnila výstava o významném německém expresionistickém architektovi Bruno Tautovi. Expozici s názvem *Bruno Taut – mistr barevného stavění v Berlíně* zapůjčil NPÚ Svaz německého díla (Werkbund). Výstavu doprovodil informační leták a přednáška prof. Vladimíra Šlapety. Projekt byl uskutečněn za podpory Goethe Institutu.

Barevné vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku

Dne 17. února 2016 byla v galerii Litevské komise pro UNESCO zahájena výstava nazvaná *Barevné vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku*. Expozice byla vytvořena z fotografií, doprovodných textů a videí uložených v archivu Souboru lidových staveb Vysočina. Téma masopustních obchůzek oslovilo rovněž zastoupení České republiky ve Štrasburku, které projevílo zájem výstavu reprízovat v květnu až listopadu 2017 v Muzeu Alsaska ve Štrasburku.

Administrace dotačního programu Kreativní Evropa

Kreativní Evropa je program Evropské unie na podporu kinematografie a kulturních a kreativních odvětví. Jeho cílem je vytvářet jednotný rámec pro financování projektů z oblasti výtvarného umění, tance, literatury, filmu, hudby a kulturního dědictví. Žadatelům o podporu je k dispozici síť informačních kanceláří, jejíž součástí je rovněž Referát pro kulturní dědictví a zahraniční vztahy se sídlem v Národním památkovém ústavu (generálním ředitelství).

Během roku 2016 se činnost referátu orientovala na šíření informací o unijním programu mezi subjekty kulturního dědictví v celé ČR. Informace byly šířeny emailovou korespondencí, na novém webu, formou tištěných materiálů distribuovaných při konzultacích s jednotlivými zájemci, prostřednictvím časopisu *Zprávy památkové péče*, na konferencích (např. *Patrimonio pro futuro*) a seminářích. Informace o programu a seminářích byly zaslány na státní, regionální i místní orgány, instituce spravující nemovitě, movitě i nehmotné kulturní dědictví, galeriím, muzeím, archivům, vlastníkům památek, neziskovým organizacím, nadacím, občanským sdružením i individuálním zájemcům z oblasti kulturního dědictví, subjektům z oblasti restaurování a konzervování, odborným a vysokým školám, akademickým i církevním institucím. Adresné informace byly podávány jednotlivcům, kteří o program projevíli zájem. Referát se rovněž věnoval informování o dalších titulech, které

pod program *Kreativní Evropa* spadají, konkrétně o označení Evropské dědictví, cenách Evropské unie za literaturu, hudbu, architekturu a za kulturní dědictví, tzv. *Europě Nostře*, a v neposlední řadě o akci *Evropské hlavní město kultury*.

V roce 2016 se Referát pro kulturní dědictví účastnil seminářů pořádaných jinými institucemi. Sdružení OK4EU pozvalo Referát k aktivní účasti na vzdělávacím semináři o komunitárních programech EU na krajském úřadu v Olomouci. Představení programu proběhlo rovněž v rámci konference na téma *Evropské kořeny muzejní edukace*, jež se uskutečnila ve dnech 26.–27. dubna v Západočeském muzeu v Plzni. Na pozvání europoslankyně Michaely Šojdrové byla *Kreativní Evropa* prezentována během uvedení publikace s názvem *Programy Evropské komise na podporu vzdělávání, kultury, podnikání, výzkumu a dalších aktivit*.

S ohledem na skutečnost, že Národní památkový ústav má síť kanceláří a metodických center ve všech krajích České republiky, je možnost prezentace programu *Kreativní Evropa* velice široká. V lednu 2016 se na ÚOP v Praze uskutečnila přednáška pro posluchače dvouletého kurzu památkové péče o komunitárních programech EU, respektive *Kreativní Evropy*, ERASMUS+ a *Evropě pro občany*. V březnu připravil Referát pro kulturní dědictví a zahraniční vztahy v Metodickém centru zahradní kultury v Kroměříži seminář k financování kulturního dědictví, který byl určený zástupcům muzeí a galerií, soukromých sbírek, knihoven, archivů, neziskových organizací, církví, správcům památkových objektů, kulturních center a kaváren ze Zlínského kraje. Kromě *Kreativní Evropy* byly představeny IROP, Grantové programy Mezinárodního Visegrádského fondu, Česko-německý fond budoucnosti a Nadace ČEZ. Po skončení semináře proběhla komentovaná prohlídka výstavy kamélií. Seminář k financování kulturního dědictví byl zopakován v říjnu 2016 v Centru stavitelského dědictví v Plasích (za spolupráce s Národním technickým muzeem). Kromě výše popsanych programů se tohoto semináře zúčastnili zástupci operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Bavorsko a *Horizontu 2020*. Na závěr měli potenciální žadatelé možnost seznámit se s expozicí stavitelství v nově otevřeném Centru stavitelského dědictví. O semináři byla natočena reportáž do *Událostí v kultuře* (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097206490-udalosti-v-kulture/216411000121020/video/499436>). Oba dva semináře měly vysokou účastnickou návštěvnost, kolem 80 osob.

V průběhu roku 2016 proběhly na generálním ředitelství dva semináře pro zaměstnance NPÚ cílené na problematiku mezinárodní spolupráce. Zářijový seminář byl rozdělen do tří hlavních bloků, kdy se zaměstnanci dozvěděli základní informace nejen o *Kreativní Evropě*, ale rovněž o Visegrádském fondu a Česko-německém fondu budoucnosti. Odpolední část byla věnována kulatým stolům s diskuzí o možnostech zapojení NPÚ do mezinárodní spolupráce. V poslední části programu proběhl workshop na téma *project development* vedený zkušenou lektorkou MgA. Irenou Swiecicki. Obecné informace nabyté při prvním setkání mohli účastníci semináře zúročit během druhého semináře zaměřeného na zapojení NPÚ do programu *Kreativní Evropa*. Semináře byli účastníci zaměstnanci generálního ředitelství, ÚOP v Ústí nad Labem, ÚOP v Českých Budějovicích, ÚPS v Kroměříži a ÚPS na Sychrově.

Vědecko-výzkumná činnost

Národní památkový ústav jako výzkumná organizace realizuje základní a aplikovaný výzkum. Při přípravě výzkumných projektů a cílů vychází z Koncepce vědecké a výzkumné činnosti NPÚ na období 2011–2016. Protože její platnost končí v roce 2016, byly zahájeny přípravy na tvorbu nové Koncepce vědecké a výzkumné činnosti NPÚ na období 2017–2022. V průběhu roku 2016 byla Referátem vědy a výzkumu vypracována podrobná Analýza vědecko-výzkumných činností NPÚ v letech 2011–2016. Stav řešení osmi základních pilířů vědecko-výzkumné činnosti NPÚ, formulovaných v dosavadní Konceptci, vyhodnotila pracovní skupina Komise generální ředitelky pro vědu a výzkum. S přihlédnutím k provedené analýze předchozího období a aktuálním potřebám a možnostem organizace byly formulovány základní požadavky na vědecko-výzkumné činnosti NPÚ pro nové období. Ve spolupráci s náměstkem GŘ pro památkovou péči byly zahájeny přípravy na ustanovení pracovního týmu pro tvorbu Koncepce pro vědu a výzkum na roky 2017 až 2022.

Věda a výzkum v památkové péči pokrývá široký rozsah statutárních činností organizace a zahrnuje proto mnoho oborů a specializací. Široká laická a odborná veřejnost je s výsledky, dosaženými NPÚ v rámci výzkumných projektů, cílů a úkolů, seznamována prostřednictvím publikační činnosti, výuky, odborných konferencí a edukativních workshopů. Texty metodik, které získaly osvědčení o certifikaci příslušného orgánu, např. Ministerstva kultury, jsou umístěny na webových stránkách NPÚ (<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/publikace>). Na webových stránkách NPÚ jsou zpřístupněny i další výsledky aplikovaného výzkumu – památkové postupy (www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/publikace) a certifikované mapy (<http://mapy.npu.cz/>). Výsledky vědecké a výzkumné činnosti jsou využívány a prezentovány rovněž při přípravě a tvorbě instalací a expozic hradů a zámků spravovaných NPÚ a dlouhodobých i krátkodobých výstav.

NPÚ je celorepublikovou organizací. Výzkumná činnost probíhá průřezově všemi pracovišti, rozprostřenými po celém území našeho státu. Odborní a vědeckí pracovníci NPÚ se podílejí na řešení institucionálních výzkumných cílů a programových projektech financovaných Ministerstvem kultury, Grantovou agenturou

ČR a Ministerstvem vnitra. NPÚ na vědecké úrovni spolupracuje s vysokými školami humanitního a technického zaměření, jinými státními příspěvkovými organizacemi a vědeckými a výzkumnými institucemi.

Proces realizace a organizování úkolů vědy a výzkumu v NPÚ je mnohovrstevnatý a složitý odborně i administrativně. Úspěšné naplňování vyžaduje vysokou odbornou erudici a vědeckou soustředěnost odborných a vědeckých pracovníků a profesionalitu a zkušenosti s řízením a administrativním vedením výzkumu. Plynulou spoluprací mezi subjekty, podílejícími se na řešení projektů, a komunikací s poskytovatelem zajišťuje **Referát vědy a výzkumu**, který se aktivně podílí i na výběru, přípravě a tvorbě výzkumných projektů, cílů a úkolů NPÚ. Referát vědy a výzkumu průběžně zajišťuje aktivity Komise generální ředitelky NPÚ pro vědu a výzkum, na jejíž činnosti participuje, a chod Komise pro hodnocení výzkumných (grantových) projektů.

Projekty a cíle aplikovaného a základního výzkumu NPÚ jsou průběžně financovány z běžného rozpočtu organizace a institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace (dále jen IP DKRVO), z prostředků získaných účastí ve veřejných soutěžích a z dalších zdrojů financování.

NAKI 2013–2017

V roce 2016 řešil NPÚ jeden čtyřletý a pět pětiletých projektů Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) schválených Ministerstvem kultury pro období let 2013–2016 a 2013–2017:

NPÚ v pozici příjemce projektu

Identifikace a interpretace vzniku, podoby a proměny barokní kulturní krajiny jihomoravského pohraničí (kód projektu: DF13P01OVV019, doba řešení 2013–2016, konsorcium ESF MUNI a VUT v Brně). K průzkumu byly vybrány dvě unikátní lokality pohraničního území Mikulovska a východního Znojemska. Součástí projektu je vytvoření digitální mapové rekonstrukce barokní kulturní krajiny a soupis dochované drobné sakrální architektury, soch a dalších umělecko-historických děl.

Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století (kód projektu: DF13P01OVV001, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Národním zemědělským muzeem). Projekt je zaměřen na hloubkové poznání kvalit kultivované krajiny vybraných objektů v širších společenských souvislostech, jehož výsledky přispějí k detailnějšímu poznání vzniku, vývoje, formy a funkce kulturní krajiny vytvořené na území vybraných aristokratických panství.

Historický fotografický materiál – identifikace, dokumentace, interpretace, prezentace, aplikace, péče a ochrana v kontextu základních typů pamětových institucí (kód projektu: DF13P01OVV007, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Technickým muzeem, AMU, MG v Brně a ČVUT). Cílem projektu je aplikovaný výzkum, jehož výsledky přispějí k vytvoření systému metodik zaměřených na zdokonalení péče a ochrany historického fotografického materiálu.

Integrovaný informační systém archeologických pramenů Prahy (kód projektu: DF13P01OVV014, doba řešení 2013–2017, konsorcium s ARUP, v.v.i.). Cílem projektu je vytvoření interaktivního informačního systému archeologických pramenů Prahy, který poté umožní zajistit hospodárné nakládání s archeologickým fondem evropského významu a jeho využívání pro základní výzkum, památkovou péči, státní správu, územní rozvoj a plánování i pro pre-

zenci kulturního dědictví v návaznosti na využití existujících informačních systémů starších generací.

Metodika uchování předmětů kulturní povahy – optimalizace podmínek s cílem dosažení dlouhodobé udržitelnosti (kód projektu: DF13P01OVV016, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Technickým muzeem v Brně a Moravskou galerií). Cílem projektu je zpracování metodik pro optimální dlouhodobé uchování movitého kulturního dědictví sbírkotvorných institucí a památkových objektů. Záměrem je zhodnocení současných technologií a systémů ochrany tohoto dědictví z pohledu preventivní péče a návrh jejich optimalizace.

NPÚ v pozici jediného příjemce projektu

Symboly moci či předměty sběratelského zájmu? Zhodnocení a interpretace sbírkových fondů militarií na státních hradech a zámcích ve správě Národního památkového ústavu (kód projektu: DF13P01OVV020, doba řešení 2013–2017). Hlavním cílem je širší a hlubší poznání hodnot a metod ochrany a prezentace sbírek militarií, přičemž výsledky budou využitelné jako nástroje jejich rozvoje v budoucnosti.

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu NAKI na léta 2011–2017

Rok	Částka (v tis. Kč)
2011	5 732
2012	23 386
2013	34 782
2014	33 760
2015	32 976
2016	11 358
2017	11 500
Celkem	153 494

NAKI II 2016–2020

Rok 2016 byl prvním rokem řešení výzkumných projektů financovaných z prostředků získaných ve veřejné soutěži vypsané Ministerstvem kultury ČR k Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II). NPÚ zahájil řešení celkem 8 projektů. Ve třech projektech je NPÚ příjemcem-koordinátorem, ve dvou příjemcem, ve dvou účastníkem a na jednom projektu se podílí jinou formou spolupráce.

NPÚ v pozici příjemce-koordinátor

Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR (kód projektu: DG16P02R007, doba řešení 2016–2020, konsorcium s FS ČVUT, FS VUT, ÚTAM AV ČR, v.v.i.). Architektura 60. a 70. let 20. století představuje v památkové péči poměrně mladé a stále ještě nedoceně-

né téma. Dosud bylo primárním úkolem co nejobšáhlejší pokrytí území ČR základním (plošným) výzkumem, který zatím nebyl dokončen. Projekt si klade za cíl zhodnocení dřívějších výzkumů, jejich doplnění a rozšíření o aplikovaný výzkum, jenž přispěje k hlubšímu komplexnímu poznání staveb sledovaného období a osvojení způsobu jejich památkové obnovy. Získaná data budou ukládána ve veřejně přístupné aplikaci Památkový katalog, vyvíjené NPÚ pro evidenci památek. Pozornost bude věnována diagnostikování železobetonových konstrukcí a památkovým postupům obnovy materiálové podstaty staveb. Řada železobetonových objektů je již kulturní památkou a v budoucnu se bude jejich seznam rozšiřovat. Hledání vhodného způsobu jejich památkové obnovy je proto stále aktuálnější.

Dokumentace historických staveb sloužících pro zpracování chmele (kód projektu: DG16P02B021, doba řešení 2016–2020, konsorcium s FF UJEP). Hlavním cílem projektu je provést základní dokumentaci historických staveb sloužících pro zpracování chmele. Tyto stavby jsou součástí stavebního fondu vázícího se na specifické přírodní podmínky a vyskytují se proto pouze v některých regionech. Zde však představují důležitou součást urbanismu obcí a kulturní krajiny. Jejich vývoji, funkci, konstrukcím ani technologickému vybavení ovšem nebyla dosud věnována žádná badatelská pozornost. Zároveň se jedná o stavby, které (až na výjimky) nejsou památkově chráněné.

Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče (kód projektu: DG16P02H029, doba řešení 2016–2020, konsorcium s TMB). Výzkumný projekt NAKI II Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče navazuje na projekt NAKI Industriální dědictví Moravy a Slezska, zhodnocuje dosažené výsledky, které rozvíjí v podobě navazující specializované mapy s odborným obsahem (Technické památky v Čechách) a s ohledem na aktuální potřebu praxe navrhuje jako výsledek postupné zpracování metodik k tématu průmyslového dědictví. Dalším výstupem, který zhodnocuje předcházející základní terénní a archivní výzkum, budou kritický katalog a monografie k vybraným tématům. Na základě předcházejících zkušeností se pro úspěšné řešení jeví jako nezbytné sledování ochrany, obnovy a nového využití klíčových příkladů průmyslového dědictví v zahraničí.

NPÚ v pozici příjemce projektu

Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách. Výzkum, interpretace, prezentace (kód projektu: DG16P02B003, doba řešení 2016–2020, řešeno s FF UP, UDU AV ČR, v.v.i., Muzeem východních Čech v Hradci Králové). Projekt vychází z dlouhodobé potřeby systematicky řešit souhrnný odborný výzkum a zpracování výtvarného umění středověku a raně renesance v oblasti východních Čech. Dosud málo známý fond středověké a raně renesanční výtvarné kultury východočeského regionu bude ukázán v širokých kulturně historických souvislostech střední Evropy. Nově získané výsledky výzkumu v rámci projektu budou využitelné pro ochranu a prezentaci movitého i nemovitého kulturního dědictví sledovaného regionu nadále v budoucnosti. Tým badatelů sestavený z pracovníků čtyř institucí zaručuje komplexní přístup k řešení projektu a jejich vzájemnou mezioborovou spolupráci. Mezinárodním přínosem projektu bude spolupráce s polskými specialisty. Jedním z hlavních cílů projektu je realizace výstavy *Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách 1200–1550* (s třídielným

kritickým katalogem), která komplexně zhodnotí výtvarnou kulturu východních Čech (sochařství, malířství, knižní malba, architektura, umělecké řemeslo, archeologie; architektura a nástěnná malba budou prezentovány prostřednictvím velkoformátových fotografií).

Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši (kód projektu: DG16P02M043, doba řešení 2016–2020, řešeno s HÚ AV ČR, v.v.i., ÚTAM AV ČR, v.v.i.). Hlavním cílem projektu je přinést nové poznatky o formování národní identity syntetickým pohledem na dosud nepoznanou stránku historie města Telče. Projekt použije nové způsoby zpřístupnění zdrojů národní a kulturní identity, změní schéma jejího chápání širokou veřejností a vyvine metodu evidence zpráv o jejích hmotných dokladech. Telč se v době baroka stala regionálním centrem prvořadého významu také díky působení jezuitské komunity. Zvláštní postavení telčského řádového domu jakožto střediska vrcholné duchovní formace české řádové provincie, úzký vztah fundátorů ke koleji a sepětí s organismem města poskytuje jedinečnou příležitost sledovat nejen vnitřní charakter, ale i dosud nepoznanou interakci těchto klíčových subjektů. Na základě shromáždění všech pramenů, které o jejich vzájemném působení svědčí, jejich analýzy a interpretace se rozvine rozsáhlý výzkum, který umožní aplikaci nabytých znalostí a vypracování metodiky evidence dokladů hmotné kultury, která poskytne efektivní nástroj unifikované dokumentace a využití dat. Součástí projektu je snaha překlenout asymetrii odborného diskursu a ustáleného schématu chápání kulturního dědictví spojeného s jezuitou. Pomůže také korigovat mýty a polopravdy, které podporují diskontinuitu pohledu na formování naší národní identity.

NPÚ v pozici další účastník projektu

Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky (kód projektu: DG16P02M034, doba řešení 2016–2020, řešeno s Výzkumným ústavem Silvy Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Mendelovou univerzitou v Brně, Fakultou zahradnickou, FS ČVUT). Hlavním cílem je identifikovat, dokumentovat a prezentovat poznatky o hodnotách historické kulturní krajiny (HKK) s památkovým potenciálem; rozvinout stávající systém ochrany HKK vycházející z institutu památkových zón na základě podchycení typologických východisek napomáhajících k rozpoznání potenciálu ochrany na doposud nechráněných částech historické kulturní krajiny; posílit povědomí a ochranu hodnot HKK, jako důležité součásti národní identity, kulturního dědictví a implementace mezinárodních úmluv.

Vnitřní zateplovací systémy pro oblast architektonického dědictví (kód projektu: DG16P02H046, doba řešení 2016 až 2020, řešeno s FS ČVUT). Projekt se zaměřuje na vnitřní tepelné izolační systémy. Hlavním cílem je objektivní a nezávislé zhodnocení materiálů a technologií vnitřního zateplení na základě výsledků materiálových a stavebně fyzikálních výzkumů, které umožní volbu konkrétních řešení pro charakteristické typy obvodových plášťů existujících staveb.

Jiná forma spolupráce

Neinvazivní a šetrné postupy řešení kvality prostředí a údržby vodních prvků v rámci památkové péče (kód projektu: DG16P02M032, doba řešení 2016–2020, řešeno s Výzkumným ústavem Silvy Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.). Rámcovým cílem řešení projektu je komplexní teoretické a praktické zpracování problematiky kvality prostředí vodních prvků kulturních památek a historických sídel v kontextu památkové péče s ohledem na posouzení vlivu možných změn klimatu. Prvním dílčím cílem řešení je ověření environmentálně šetrných a neinvazivních technologií, udržení či zlepšení kvality vodního prostředí a snižování množství a nebezpečných vlastností dnového sedimentu nádrží areálů kulturních památek a historických sídel za použití moderních a šetrných technologií a biologicko-enzymatických preparátů. Druhým dílčím cílem řešení projektu je vývoj a praktická poloproduční aplikace zařízení pro kultivaci a namnožení vhodných testovaných a ověřených preparátů, za využití obnovitelných zdrojů energie, při nízkých provozních nákladech, použitelná přímo správou kulturních památek a areálů historických sídel. Třetím dílčím cílem je řešení kvality vodního prostředí okrasných nádrží, optimalizace složení rybních obsádek těchto vodních prvků a jejich množství při zachování požadavků na všechny funkce objektů z pohledu památkové péče a kulturního dědictví.

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu NAKI II na léta 2016–2020

Rok	Částka (v tis. Kč)
2016	12 046
2017	13 017
2018	12 470
2019	11 956
2020	11 713
Celkem	61 202

IP DKRVO

Vědecká a výzkumná činnost NPÚ je financována z prostředků institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (IP DKRVO). NPÚ poskytuje IP DKRVO zřizovatel Ministerstvo kultury na základě dosažených vědeckých a výzkumných výsledků uplatněných v Rejstříku informací o výsledcích (RIV, <https://www.rvvi.cz/riv>). V roce 2016 NPÚ použil prostředky IP DKRVO na řešení celkem 7 výzkumných cílů, sestávajících z dílčích výzkumných úkolů. V roce 2016 byly řešeny tyto výzkumné cíle:

I. Archeologie – garant PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.

II. Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpůrná vědecká činnost pro výzkumné a vědecké pracovníky NPÚ – garant Mgr. Martin Gaži

III. Industriální dědictví – garantka Mgr. Michaela Ryšková

IV. Moderní architektura 20. století

– garantka Ing. arch. Naděžda Goryczková

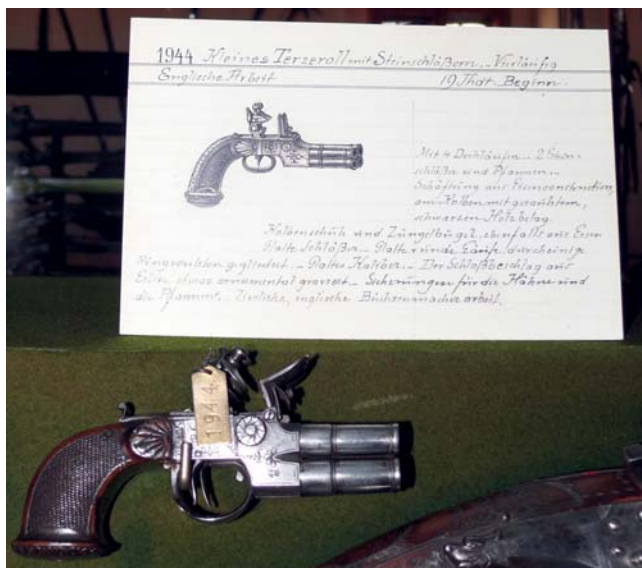
V. Tematické průzkumy – garant Mgr. Petr Skalický

VI. Výzkum, dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví – garantka PhDr. Alena Černá

VII. Výzkum nemovitých památek v ČR. Aplikace nových metodik průzkumu a dokumentace – ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře – garant PhDr. Vladislav Razím

Výstava „Julius Scheurer a Opočno“ byla realizována na zámku v Opočně ve dnech 13. září – 31. října 2016 jako součást dlíčního úkolu VI. výzkumného cíle DKRVO „Výzkum, dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví“. Výstavu shlédlo 2 813 návštěvníků.

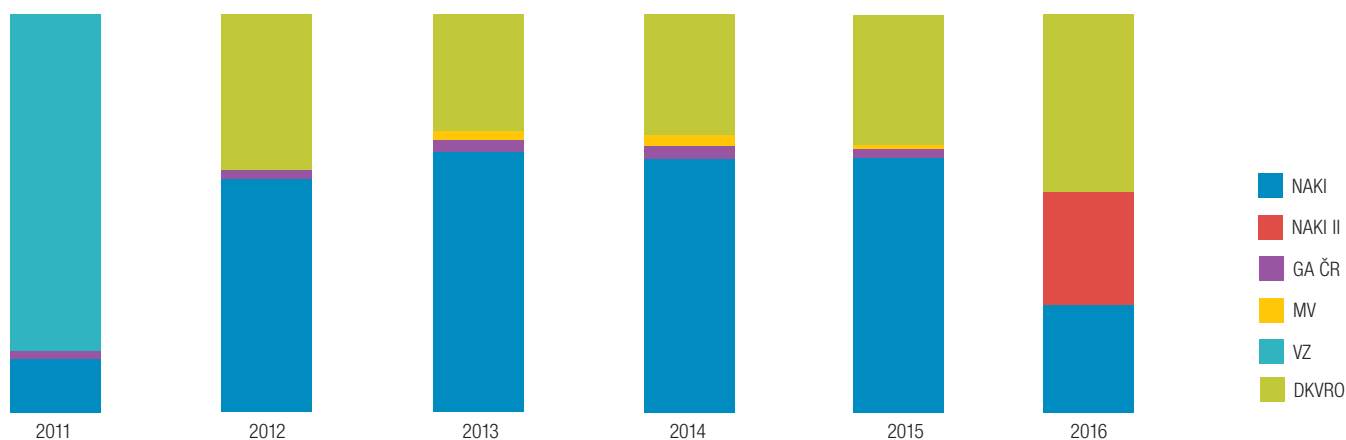

Křesadlová kapesní čtyřlavrňová pistole, počátek 19. století, Belgie; OP05050; Scheurerův katalog č. 1944 (kartoteční lístek v kopii)

Finanční prostředky poskytnuté NPÚ zřizovatelem na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) v letech 2012–2016

Rok	Částka (v tis. Kč)
2012	15 686
2013	15 847
2014	16 053
2015	17 046
2016	18 573
Celkem	83 205

Rozložení zdrojů financování vědy a výzkumu v NPÚ

Přehled VVI a VO s nimiž NPÚ spolupracuje na vědeckých a výzkumných úkolech

Akademie múzických umění v Praze	AMU v Praze
Akademie věd České republiky: Archeologický ústav, Ústav teoretické a aplikované mechaniky, Ústav dějin umění, Historický ústav	AV ČR: ARUP, ÚTAM, ÚDU, HÚ
České vysoké učení technické v Praze: Fakulta stavební	ČVUT
Masarykova univerzita: Ekonomicko-správní fakulta, Pedagogická fakulta	MU
Mendelova univerzita v Brně: Zahradnická fakulta	MENDEL Brno
Moravská galerie v Brně	MG
Národní knihovna České republiky	NK ČR
Národní muzeum	NM
Národní technické muzeum	NTM
Národní zemědělské muzeum	NZM
Technické muzeum v Brně	TMB
Muzeum Východních Čech v Hradci Králové	MVČ v HK
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem: Filosofická fakulta	UJEP
Univerzita Karlova: Pedagogická fakulta	UK
Univerzita Palackého v Olomouci	UN PAL v Olomouci
Vysoké učení technické v Brně: Fakulta architektury, Fakulta stavební	VUT
Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.	VUKOZ
Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.	VUV TGM

Rejstřík informací o výsledcích vědy a výzkumu (RIV)

Národní památkový ústav vykazuje celkem 2 460 výsledků evidovaných v databázi RIV. V roce 2016 bylo do RIV předáno celkem 188 výsledků.

RIV – Přehled výsledků NPÚ podle druhu výsledku a zdroje financování za rok 2016

Druh výsledku	Kód	I – Institucionální podpora - DKRVO	P – Projekt NAKI	V – Jiné zdroje	GAČR	Z – Výzkumný záměr	MV – Ministerstvo vnitra	N – Neveřejné zdroje	Celkem
Audiovizuální tvorba se vzdáleným přístupem	A (v)	0	0	0	0	0	0	0	0
Článek v odborném periodiku	J	74	11	48	0	0	0	0	133
Článek ve sborníku	D	4	0	5	0	0	0	0	9
Kapitola v knize	C	2	0	8	0	0	0	0	9
Odborná kniha	B	8	2	1	0	0	0	0	11
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z výše uvedených druhů výsledku	O	0	0	0	0	0	0	0	0
Ověřená technologie	Z/B	0	0	0	0	0	0	0	0
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	1	3	0	0	0	0	0	4
Památkový postup	N/	3	0	0	0	0	0	0	3
Uplatněná certifikovaná metodika	N/A	0	14	0	0	0	0	0	0
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	0	0	0	0	0	0	1
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	1	1	1	0	0	0	0	3
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1	0	0	0	0	0	0	1
Software	R	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem		95	31	63	0	0	0	0	188

RIV – Přehled výsledků NPÚ v letech 2011–2016

Druh výsledku	Kód	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Celkem
Audiovizuální tvorba se vzdáleným přístupem	A (v)			1	1	2	0	4
Článek v odborném periodiku	J	44	78	86	84	70	133	495
Článek ve sborníku	D	9	4	6	1	20	9	49

Kapitola v knize	C	78	10	28	18	1	9	144
Odborná kniha	B	9	10	10	19	47	11	106
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z výše uvedených druhů výsledku	O		1	3		4	0	8
Ověřená technologie	Z/B				4	4	0	8
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	12	7	2	1	22	4	48
Památkový postup							3	3
Uplatněná certifikovaná metodika	N/A		1	6	15	22	14	58
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	1		2	4	1	9
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	1	2	3	4	10	3	23
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1		4	6	11	1	23
Software	R					1	0	1
Celkem		155	114	149	155	218	188	979

Uznání výsledků aplikovaného výzkumu typu N (N_{met} – certifikovaná metodika, N_{pam} – památkový postup, N_{map} – specializovaná mapa s odborným obsahem) se řídí Příkazem ministra kultury č. 25/2014, kterým se ruší příkaz ministra č. 13/2011 a stanovuje se „Postup certifikace Metodik

a Památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a stanovuje se postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem“.

V roce 2016 bylo certifikováno celkem 14 metodik, ke konci roku byly k certifikačnímu řízení podány další 2 metodiky.

Název metodiky	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o certifikaci
Metodika identifikace a dokumentace zbraní a zbroje	Roman Gronský, Vladimír Kočan	NAKI	v řízení
Dokumentace kampanologických památek	Petr Vácha	DKRVO	v řízení
Památky nás baví 1: Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol	Hana Havlůjová, Petr Hudec, Martina Indrová	NAKI	č. 74/2016
Památky nás baví 2: Předáváme péči o kulturní dědictví žákům 2. stupně základních škol a středoškolákům	Hana Havlůjová, Kateřina Charvátová, Martina Indrová	NAKI	č. 75/2016
Památky nás baví 3: Potenciál kulturního dědictví pro vysokoškolské a další vzdělávání pedagogů a pro kurzy Univerzity třetího věku	Hana Havlůjová, Kateřina Charvátová, Martina Indrová, Dušan Klapko	NAKI	č. 76/2016
Památky nás baví 4: Kulturní dědictví jako příležitost pro neformální a informální učení všech generací	Hana Havlůjová, Martina Indrová, Petr Svoboda	NAKI	č. 77/2016
Památky nás baví 5: Kulturní dědictví jako příležitost pro učení bez bariér	Hana Havlůjová, Petr Hudec, Květa Jordánová, Martina Indrová	NAKI	č. 78/2016
Metodika hodnocení míry potenciálního ohrožení památek antropogenními a přírodními vlivy	Milena Forejtníková a kolektiv	NAKI	č. 98/2016
Aristokratický interiér doby baroka ve světle historických inventářů	Eva Lukášová, Vendulka Otavská,	NAKI	č. 99/2016
Metodika pro přípravu a realizaci historicky poučených festivit v prostředí hradů a zámků – I.	Jiří Bláha, Helena Kazárová, Jiří Olšan, Petr Pavelec, Lukáš Reitinge, Pavel Slavko, Martin Voříšek	NAKI	č. 107/2016
Metodika pasportizace památky zahradního umění	Jiří Olšan, Daniel Šnejd, Marek Ehrlich, Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová	NAKI	č. 120/2016
Management plán ochrany památkových hodnot památek zahradního umění	Lenka Křesadlová, Jiří Olšan, Marek Ehrlich	NAKI	č. 121/2016
Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění	Jiří Olšan, Marek Ehrlich, Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová, Daniel Šnejd	NAKI	č. 122/2016
Metodika prostorové analýzy památky zahradního umění	Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová, Jiří Olšan, Marek Ehrlich	NAKI	č. 123/2016
Metodika preventivní péče o historické knihovní fondy ve specifických podmínkách památkových objektů ve správě NPÚ	Ludmila Ourodová, Petra Vávrová, Jitka Neoralová, Pavel Hájek	NAKI	č. 126/2016
Metodika datování a interpretace portrétů 16.–18. století pomocí historické módy	Lenka Vaňková, Veronika Pilná	DKRVO	č. 146/2016

V roce 2016 byly certifikovány 3 památkové postupy

Název památkového postupu	Autor	Zdroj financování	Osvědčení o certifikaci
Využití softwarového nástroje Podrobnosti a vazby implementovaného do systému centrální evidence CastIS pro potřeby výzkumu a pokročilé evidence předmětů genealogické povahy a dalších vhodných movitých památek mobiliárních fondů ve správě NPÚ	Tomáš Štumbauer	DKRVO	č. 20/2016
Příprava vápenných malt na bázi vzdušného vápna	Dagmar Michoinová	DKRVO	č. 21/2016
Určování hmotnosti zvonů a jejich zvukového obrazu	Petr Vácha	DKRVO	č. 22/2016

V roce 2016 bylo předáno MK ke schválení 11 specializovaných map s odborným obsahem. Do konce roku bylo schváleno 8 map, u ostatních nebylo dosud ukončeno řízení.

Název specializované mapy	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o certifikaci
Krajinářský park v Červeném Dvoře	Marek Ehrlich, Jiří Olšan, Marie Pavlátová	NAKI	v řízení
Archeologický výzkum barokní zahrady na Lemberku	Renata Tišerová	NAKI	v řízení
Hradiště Dojetřice a další hradiště v povodí Sázavy	Jan Kypta, Filip Laval, Jiří Marounek, Zdeněk Neustupný	DKRVO	v řízení
Relikty obléhacích prací v okolí hradu Zbořeného Kostelce a další dochované středověké tábory obléhatelů na území České republiky	Jan Kypta, Filip Laval, Jiří Marounek, Zdeněk Neustupný	DKRVO	v řízení
Archeologická mapa montánní krajiny severní části CHKO Slavkovský les	Filip Prekop	DKRVO	v řízení
Archeologický atlas MPZ Šternberk a SH Šternberk	Hana Dehnerová, Jan Grégr	DKRVO	v řízení
Archeologický potenciál lokalit Libereckého kraje s využitím dálkového průzkumu Země	Renata Tišerová	DKRVO	v řízení
Zvonařské památky v okrese Ústí nad Orlicí	Petr Vácha	DKRVO	v řízení
Zvonařské památky v okrese Náchod	Petr Vácha	DKRVO	v řízení
Památkové vyhodnocení lokality Ostrava - Jubilejní kolonie	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Potenciál lázeňských parků a terapeutické lázeňské krajiny České republiky k památkové ochraně	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Potenciál historických vesnic ČR k památkové ochraně	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Potenciál historických měst ČR k památkové ochraně	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Potenciál dochovaných plužin k památkové ochraně	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Sídla zaniklá a závažně poškozená v letech 1948-89	Karel Kuča	NAKI	schváleno
Komunikace v krajině jihomoravského pohraničí	Karel Sklenář	NAKI	schváleno
Kulturní mobiliář krajiny jihomoravského pohraničí	Karel Sklenář	NAKI	schváleno

Metodiky, památkové postupy a mapy jsou v elektronické podobě přístupné uživatelům na webu NPÚ na adrese http://iispp.npu.cz/mis_public/searchDocument.htm?search=metodika%20certifikovaná. Ucelený přehled o aktu-

álně řešených i ukončených výzkumných záměrech, projektech, úkolech a cílech NPÚ je prezentován na webových stránkách vědy a výzkumu (<http://www.npu.cz/veda-vyzkum/>). Stránky se upravují v kontextu změn, kterými prochází web NPÚ.

Přehled projektů financovaných z evropských zdrojů

V uplynulém roce se naplno rozběhly cílové výzvy nového programového období strukturálních fondů, tedy období vymezeného lety 2014–2020. Tím největším „lákadlem“ byl pro Národní památkový ústav jednoznačně *Integrovaný regionální operační program* (IROP), jehož cílem je podpora projektů zaměřených na revitalizaci a zatraktivnění památek zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO, památek zařazených na Indikativní seznam světového dědictví UNESCO v kategorii kulturní dědictví, národních kulturních památek k 1. lednu 2014 a památek evidovaných v Indikativním seznamu národních kulturních památek k 1. lednu 2014. Program je tedy ze své podstaty zaměřen na podporu nejhodnotnějších památek a je jedinečnou příležitostí, kdy je poskytnuta možnost investovat také do hmotné podstaty zcela unikátního památkového fondu ve správě NPÚ. Příprava projektů v hodnotách do 123 282 000 Kč pro národní kulturní památky a v hodnotách do 246 565 000 Kč pro památky UNESCO, navíc ve zcela novém elektronickém administračním prostředí, byla nesmírně náročná. Podrobněji se podaným projektovým žádostem věnujeme dále v textu. Za rok 2016 jsme schopni posoudit úspěšnost zatím jen ve výzvě s pořadovým číslem 13, ale další projekty byly připravovány a budou v průběhu roku 2017 podávány do výzev dalších (52., 48. aj.).

Pro programové období 2014–2020 se NPÚ nevzdává ani aspirací na projekty, které jsou zaměřeny na vzdělávání. Přípravná jednání probíhala se zprostředkujícími subjekty *Operačního programu zaměstnanost a Operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání*. Věříme, že v další výroční zprávě budeme moci přinést podrobnosti o rodících se konceptech systému vnitřního vzdělávání NPÚ či rozvoji edukačních aktivit, který by posílením praktické části navázal na obdobně zaměřený výzkum NAKI.

Pro nesmírně oblíbený a v minulosti hojně využívaný *Operační program životního prostředí* byl v minulém roce prozatím proveden sběr tzv. absorpční kapacity, tedy projektových záměrů, a čekáme na otevření vhodných výzev. Nicméně realizaci dalších akcí, které v nemalé míře přispívají k obnově parků či zahrad přiléhajících k památkovým objektům ve správě NPÚ, očekáváme spíše v roce 2018.

Posledním reliktem staršího programového období zůstávaly projekty realizované v rámci *Finančního mechanismu EHP/Norska*, jehož výzvy byly zveřejňovány v intervalu let 2009–2014. Slavnostního ukončení se dočkal velmi úspěšný projekt *Průmyslové dědictví* a zdárně pokračovaly i projekty realizované v Českém Krumlově a Krásném Dvoře, které budou dokončeny v první polovině roku 2017.

Integrovaný operační program 5.1

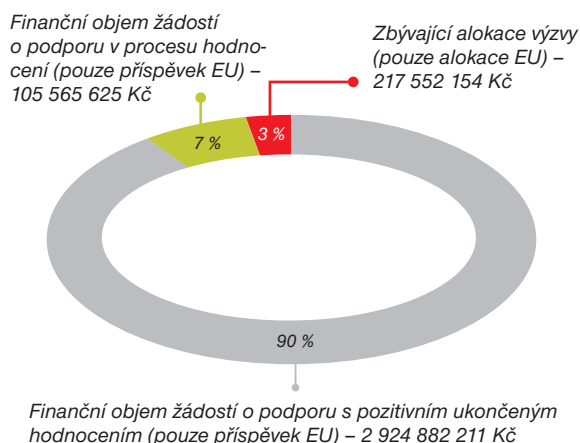
Mnoho úspěšně dokončených projektů má za sebou vstup do fáze tzv. udržitelnosti, v níž se zhodnocují naplněné povinné indikátory převážně prostřednictvím nabídek tematicky zaměřených vzdělávacích programů, přednášek, seminářů, výstav a dílen pro odbornou a laickou veřejnost a jejíž trvání je typicky 5 let. Z těch nejvýznamnějších akcí, realizovaných pod záštitou Integrovaného operačního programu 5.1, připomeňme jmenovitě alespoň Kuks – Granátové jablko, Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži, Národní centrum divadla a tance (Valtice), Schola naturalis – projekt revitalizace zámku Veltrusy nebo již dříve dokončené Centrum obnovy památek architektury 20. století. Zejména ty, jejichž součástí byly i zahrady, rostou do krásy. Informace o každé z těchto akcí najdete na našich webových stránkách. Další skončené akce minulého programového období podrobněji popisuje také výroční zpráva pro rok 2015.

Integrovaný regionální operační program 3.1

V průběhu roku 2016 se jednou z priorit NPÚ stala příprava projektů do 13. výzvy Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014 až 2020, konkrétně prioritní osy 3 (Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí), specifického cíle 3.1 (Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví), investiční priority 6c (Zachování, ochrana, propagace a rozvoj přírodního a kulturního dědictví). Dne 31. března 2016 byl ukončen příjem žádostí do výzvy Revitalizace vybraných památek I., do níž Národní památkový ústav připravil a podal, prostřednictvím systému MS2014+, pomocí kterého je v novém programovém období administrována většina operačních programů, celkem šest projektových žádostí. Dnes již můžeme konstatovat, že pět z nich prošlo úspěšně procesem formálního i věcného hodnocení a byly doporučeny k financování.

13. výzva disponovala alokací prostředků v celkové výši 3 248 000 000 Kč, na které se NPÚ svými projekty podílí v součtu celkovými náklady 504 461 265,68 Kč!

Stav alokace výzvy k 2. 3. 2017

Počet žádostí o podporu k 2. 3. 2017

Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě

Areál národní kulturní památky ve Slatiňanech tvoří budova zámku s navazujícím anglickým parkem o rozloze 16 hektarů a drobnou architekturou. Zámek sloužil knížecímu rodu Auerspergů zprvu jako letní sídlo a později jako „nejmilovanější dům“ určený k výchově dětí a poklidnému rodinnému životu. Projekt zahrnuje revitalizaci zámeckého parku, cestní sítě a parkového mobiliáře. Dále obnovu historických prvků v areálu zámku, oplocení areálu a dobudování infrastruktury pro návštěvníky. Podtitul projektu je převzat z historického využití objektu „dětského hospodářství“, ve kterém se šlechtické děti učily základům hospodaření, péči o drobná domácí zvířata a pěstovaly zeleninu. Realizací projektu dojde ke zkvalitnění a modernizaci služeb a prezentace národní kulturní památky. Plánovaná revitalizace zeleně pak obnoví původní kompozici krajinné zahrady a parku. Smyslem projektu je, kromě vlastní památkové obnovy, vybudovat nové kulturní a badatelské centrum, vytvořit atraktivní a zážitkové návštěvnické zázemí pro širokou veřejnost, zvýšit ochranu a bezpečnost památky a zpřístupnit zdigitalizované skleněné negativy koní.

Pernštejn – Vrchnostenská okrasná zahrada

Hrad Pernštejn je známý jako mimořádně zachovalý středověký hradní areál, prezentující vývoj od gotické pevnosti přes renesanční palác, barokní a klasicistní interiéry až po romantismus 19. století. Projekt se však

zaměřuje na obnovu zanikající sentimentální hradní zahrady s architektonickými objekty umístěnými na terasové západní části jižního svahu (nika s Apollónem, bludiště, kruhový bazén, turecké lázně, vodní kaskáda a mramorový bazén) a s drobnou architektonickou výbavou umístěnou v navazující přírodně krajinné části (obelisk, poustevna, čínský pavilon, kenotaf barona Františka Schröfela). Nemalou část projektového záměru představují restaurátorské práce. Bez provedení památkové obnovy by jednotlivým objektům tvořícím ojedinělé dílo zahradního umění hrozil nevratný zánik. Realizací projektu dojde nejen k zpřístupnění těchto venkovních prostor veřejnosti, ale významně se rozšíří i návštěvnické trasy.

Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni-Bolevci. Projekt „Rok na vsi“

Projekt je zaměřen na kompletní obnovu selského dvora „U Matoušů“. Areál je nejen hodnotným dokladem stavebního vývoje vesnické lidové architektury a kontinuity osídlení na Plzeňsku v období od 14. století do současnosti, navíc dochované v nezměněné pozdně barokní až raně klasicistní podobě, ale i reprezentantem tradic a kultury typické pro vesnické osídlení regionu. Význam a atraktivita usedlosti je dána také jejím umístěním ve středu městské moderní zástavby. Kromě stavebně-technické obnovy je plánováno vybudování návštěvnické infrastruktury, provozního zázemí a prohlídkové trasy. Nově revitalizovaný selský dvůr bude představovat významný doklad stavebního vývoje vesnické architektury posledních tří století.

Klášteř Kladruby – Život v řádu

Cílem projektu je obnovit areál benediktinského kláštera, reprezentujícího bohatství 900 let církevních a kulturních dějin a představujícího výjimečné architektonické dědictví. Jádrem projektu je obnova klášterního komplexu, která umožní

rozšíření stávajících návštěvnických tras i zpřístupnění doposud nevyužívaných částí. Projekt řeší regeneraci Nové prelatury, Starého konventu, Rajského dvora a Nového konventu. Konkrétně budou revitalizaci řešeny dřevěné krovy a trámy napadené dřevokazným hmyzem a houbami, poškozené římsy a stropy či zatekání. Přípravované stavební zásahy koncepčně naváží na stavební práce z minulých let, zlepšit plánované využití památky a úroveň poskytovaných služeb.

Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probuzení zimního zámku

Původně gotický hrad, vystavěný kolem poloviny 13. století jako strážní pevnost bavorsko-české tzv. Zlaté obchodní stezky, patří mezi dosud neobjevené české památky, teprve v nedávné době převzaté do správy

vy NPÚ. Novodobé stavební úpravy mají za následek potlačení a zakrytí historicky hodnotných komponentů. Areál je značně poznamenán nedostatkem údržby posledních desetiletí, kdy byly potřebné rekonstrukce pouze plánovány. Proto je objekt v současnosti ve zcela nevyhovujícím stavu a je nezbytná jeho obnova ve spojení s komplexním stavebně-technickým řešením. Areál trpí užitím nevhodné střešní krytiny, narušenými historickými omítkami fasád, dřevěné prvky jsou napadeny dřevomorkou, interiéry s propadlými podlahami a stropy jsou v havarijním stavu. Projekt si klade za cíl provést rozsáhlou revitalizaci areálu a umožnit jeho následné zpřístupnění veřejnosti, včetně nabídky odpovídajícího zázemí.

Zámecký kopec – Srdce města Náchoda

Realizace projektu by byla přínosem pro znovu-propojení SZ Náchod a historického centra města Náchoda, a to z hlediska urbanistického (regenerace významného území v centru města jako krajinného/městotvorného prvku), logistického (obnova cestního systému, vytvoření nových přístupových cest pro pěši, vyhlídek) i turistického ruchu (prostor pro volnočasové aktivity). Zároveň měl projekt za cíl řešit stabilitu a bezpečnost zámeckého kopce. Z formálních důvodů byl projektový záměr stažen. Zvažuje se uplatnění již zpracované projektové dokumentace v jiném dotačním titulu.

Integrovaný regionální operační program 3.1 (13. výzva)

Název programu/projektu	Celkové náklady v Kč
Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni-Bolevci. Projekt „Rok na vsi“	39 773 679 Kč
Klášteř Kladruby – Život v řádu	119 644 846 Kč
Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probouzení zimního zámku	114 757 762 Kč
Pernštejn – vrchnostenská okrasná zahrada	117 395 438 Kč
Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě	112 889 542 Kč
CELKEM	504 461 266 Kč

Programy přeshraniční spolupráce

Národní památkový ústav, ÚOP v Lokti, je jedním z partnerů projektu *ArcheoMontan 2018*, úspěšného v dotačním titulu *Operační program Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika*. Hlavním příjemcem tohoto mezinárodního projektu je Landesamt für Archeologie v Drážďanech. Cílem je studium středověkého hornictví v Krušných horách, interdisciplinární výzkum pozůstatků středověké těžby a zpracování rud. NPÚ ve spolupráci s ostatními partnery zpracovává a analyzuje geografická data o montánských reliktech, poznatky z terénních průzkumů a historických podkladů. Pro tento operační program byla zahájena také příprava projektu *Naše světové dědictví – hornická kulturní krajina Krušnohoří / Erzgebirge*.

V mnoha dalších projektech figuruje NPÚ na pozici partnera:

Interreg V-A Rakousko – ČR, projekt *Památky žijí – Denkmäler leben* žadatele Jihočeská Silva Nortica, kde partnerskou spolupráci přislíbil NPÚ prostřednictvím ÚPS v Českých Budějovicích.

Interreg V-A ČR – Polsko, projekt NPÚ, ÚOP v Ostravě, *Přemyslovské a Piastovské dědictví – společná historie*. Podaná žádost úspěšně prošla hodnocením a byla doporučena k financování, ovšem vzhledem k omezenému množství finančních prostředků je prozatím zařazena mezi náhradní projekty s případnou realizací od roku 2017.

ČR – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020, projekt *Podpora biodiverzity netopýrů v Čechách a v Bavorsku*, kde NPÚ je prostřednictvím ÚPS v Praze partnerskou institucí hlavního žadatele, města Wunsiedel. Do projektu budou v případě úspěšnosti zapojeny objekty ve správě NPÚ, zámky Kynžvart a Bečov nad Teplou. Realizace v případě úspěšnosti od roku 2017.

Operační program Zaměstnanost

OPZ, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, umožňuje využití dotací i pro oblasti dalšího vzdělávání, modernizace veřejné správy a veřejných služeb. V rámci OPZ byla určena pro NPÚ jako vhodná průběžná výzva č. 25 Projekty organizačních složek státu zaměřené na podporu efektivní veřejné správy. Projekt s pracovním názvem *Systém vnitřního vzdělávání zaměstnanců NPÚ* si klade za cíl nastavit vnitřní systém celoživotního vzdělávání a zvyšovat kvalifikaci pro zejména odborné pracovníky NPÚ. Předpokládáme podání žádosti v první polovině roku 2017 a v případě úspěšného získání dotace zahájení v témže roce.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V roce 2016 byl vytipován jako potenciálně vhodný pro NPÚ také Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), kde řídicím orgánem je

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. NPÚ připravuje, pod pracovním názvem *Památky nás baví*, projekt zaměřený na vznik edukačních center se zaměřením na dětského návštěvníka.

Operační program Životní prostředí

V roce 2015 bylo ukončeno posledních 22 projektů z celkového počtu 37 úspěšně realizovaných projektů z Operačního programu Životní prostředí v programovém období 2007–2014. V roce 2016 se jednotlivé ÚPS, které projekty spravují, soustředily na zajištění jejich povinné udržitelnosti trvajících 5, ale i 10 let. V roce 2016 začal NPÚ na základě svých dlouhodobých zkušeností připravovat nové projekty zaměřené na revitalizaci zámeckých rybníků, řešení kompostního odpadu a zpevnění svahů v zámeckých parcích. Ty chce realizovat v následujících letech.

Státní zámek Žleby před provedením stabilizace svahů a po jejím provedení

Finanční mechanismus EHP

Průmyslové dědictví

Projekt Průmyslové dědictví, zahájený 1. června 2014, byl úspěšně ukončen k 30. dubnu 2016. Jedním z jeho výstupů byla mezinárodní konference s názvem *Technické památky v Norsku a České republice*, která proběhla ve dnech 5.–6. dubna v Ostravě. Na konferenci vystoupili mluvčí z partnerské organizace Riksantikvaren a spříte-

lených institucí v Norsku, zástupci z řad NPÚ, Českého vysokého učení technického v Praze, včetně Výzkumného centra průmyslového dědictví, Vysokého učení technického v Brně a řečníci z řad soukromých vlastníků. V mezinárodním a mezioborovém kontextu tak byly představeny výsledky projektu. Dalšími výstupy byla odborná publikace a souběžně prezentovaná výstava, o níž je stále velký zájem a putuje po mnoha místech i institucích. Projekt, zaměřený na poznání, zhodnocení a zprostředkování poznání v oblasti péče o průmyslové dědictví, je hodnocen jako velmi úspěšný a s norským projektovým partnerem probíhají jednání jak o rozvíjení navázané spolupráce, tak o volném navázání v dalším programovém období Finančního mechanismu EHP/Norska.

Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře

V realizační fázi pokračovala obnova unikátního templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře, první novogotické stavby v Čechách. Výstupem projektu bude po jeho skončení, které je plánováno na duben roku 2017, komplexní obnova značně zchátralé památkově chráněné stavby zahradní architektury templu. Rekonstruováno bylo vstupní schodiště, interiérové dlažby i socha polního maršála Karla Filipa knížete Schwarzenberga, opravy se dočkal plášť lucerny a dřevěná žebra po jejím obvodu, dále vřetenová schodiště a instalovány byly původní vitráže. Pro následující sezonu tak Krásný Dvůr návštěvníkům nabídne nový zážitek, a to včetně možnosti výstupu na obnovenou vyhlídkovou terasu.

SHZ Český Krumlov

Pokračovalo také budování Centra studijních pobytů v Českém Krumlově. Byla stavebně obnovena Sloupová síň na prvním nádvoří zámeckého areálu, kterou v budoucnu zaplní studenti českých i zahraničních univerzit, kteří využijí i nově zařízené přednáškové sály a ubytovací kapacity. Hlavní tematickou náplní studijních pobytů by se měla stát správa a rozvoj památek UNESCO, ale i kultura a venkov v obecnější rovině. Objekt, v němž je centrum umístěno, měl poměrně pestrou minulost a nyní dokončovanou, památkářsky velmi citlivě uchopenou celkovou revitalizací poskytne budoucím specialistům ve svých oborech nevšední příležitost studia přímo v areálu jedné z našich nejvýznamnějších památek.

Program podpory archeologických výzkumů

Také v roce 2016 byly z rozpočtu NPÚ vyčleněny finanční prostředky na záchranné archeologické výzkumy. Ministerstvo kultury České republiky (MK ČR) poskytlo finance ve výši 9 mil. korun. Celkem byly čerpány finance ve výši 7,5 mil. korun, zbývající částka byla převedena do dalšího roku. Z roku 2015 byl na dočerpání v rámci ZAV v roce 2016 dále převeden necelý milion korun a tato částka byla zcela využita.

Stejně jako v minulých letech byly finance přerozdělovány v rámci ZAV při stavební činnosti fyzických osob nepodnikajících, záchranných archeologických výzkumů na objektech památkové péče, zpracování a analýz vzorků na výzkumech podpořených těmito financemi. Nejvíce byly ZAV zastoupeny při novostavbách rodinných domů (RD) po celé republice.

Na základě posouzení žádostí o příspěvek z finančních prostředků ZAV bylo NPÚ či s ním spolupracujícími oprávněnými organizacemi realizováno celkem 126 akcí na celém území ČR. Vzhledem k pozdějšímu umožnění čerpání se i po oslovení všech oprávněných organizací v ČR bohužel nepodařilo vyčerpat všechny přidělené prostředky.

Referát archeologie ÚOP v Ústí nad Labem realizoval ZAV s použitím finančních prostředků ZAV v areálu státního zámku Jezeří. Tento výzkum byl vyvolán nutnými rekonstrukčními aktivitami. S výjimkou drobných archeologických akcí ve formě dohledu jde o vůbec první archeologický výzkum na této lokalitě. Dlouhodobé chátrání objektu vedlo k zamokření základového zdiva, závalům sklepení, propadlům podlah atp. Základním cílem výzkumu proto bylo objasnit příčiny těchto jevů. Bonusem mohlo být (v případě nálezu pozůstatků fortifikace) ověření předpokládané datace stavebních částí zámeckého areálu do období pozdní gotiky či raného novověku, ověření pracovních hypotéz je však úkolem následných výzkumů.

ÚOP v Českých Budějovicích realizovalo v roce 2016 z finančních prostředků ZAV 4 akce. Mezi nejzajímavější výzkumy patří předstihový archeologický výzkum zámeckých zahrad ve Vimperku. Na ploše horní užitkové zahrady se archeologickým výzkumem podařilo odhalit základy barokní oranžerie a částečně prozkoumat kanalizační systém rozvádějící vodu po zahradě. V dolní okrasné zahradě byla hlavním zkoumaným objektem vyzděná vodní nádrž, která nebyla zachycena na žádném z ikonografických pramenů a jejíž výzkum bude pokračovat i v roce 2017.

ÚOP středních Čech využilo finanční prostředky ZAV především na akce spojené s výstavbou rodinných domků. V lokalitě Žalova byly zachyceny zásadní pozůstatky fortifikace II. předhradí přemyslovského hradiště Levý Hradec. Bylo zachyceno valové těleso s kamennou destrukcí, kulturní vrstva související s dobou fungování hradiště, vše datováno do střední doby hradištní (9. až 10. století) a pravěké objekty zatím pouze rámcově datované do období zemědělského pravěku.

Ve Vlčově pod Oškobrhem bylo v zasaženém prostoru preparováno a zdokumentováno cca 100 zahloubených objektů. V jižní části plochy byl zjištěn půdorys větší nadzemní (srubové) stavby, která překryla starší objekty. Z výzkumu byl získán i bohatý soubor movitých nálezů. Stáří nálezů odpovídá dřívějším poznatkům z lokality (13.–14. stol.), analyzovány budou nicméně i získané stopy staršího osídlení.

V rozsáhlé ploše skrývky pro stavbu RD v Holubicích bylo prozkoumáno a zdokumentováno celkem 66 archeologických objektů. Převážnou část sídlištních objektů lze datovat do období pozdní doby halštatské s možným přesahem do časně doby laténské. Zachyceny byly minimálně čtyři polozemnice i jámy zásobní a sloupové.

ÚOP v Praze poskytlo v roce 2016 finanční prostředky ZAV na 3 akce spojené se stavbou RD. Při ZAV v Praze – Dolních Chabrech byla nalezena chata ze střední doby hradištní, z jejíž výplně byly odebrány vzorky na archeobotanickou analýzu.

Odbor archeologie při ÚOP v Ostravě prováděl v roce 2016 osm záchranných archeologických výzkumů s příspěvem finančních prostředků ZAV. Tyto finance byly využity na ZAV vyvolané stavbou RD na dlouhodobě zkoumaných pravěkých lokalitách v Oldřišově, Kravařích a Holasovicích. Nově byla zjištěna neolitická lokalita v obci Chuchelná a dokumentovány byly středověké nálezy v Horní Suché.

Kromě terénních prací na archeologických výzkumech byly prostředky čerpány také na zpracování osmnácti starších výzkumů, hrazených dříve z programů PPAV a KOVPANU.

Největší z těchto akcí byl zjišťovací archeologický výzkum související s realizací projektu *SZ Hradec nad Moravicí – památková obnova a odstranění statických poruch Červeného zámku*, který proběhl v předstihu před zahájením stavebních prací první (zjišťovací) etapy ZAV. Zároveň byla realizována nevelká sondáž v místě plánovaného rozšíření trasy požární vody. Vlastnímu provedení ZAV předcházela nedestruktivní terénní prospekce v podobě geofyzikálního průzkumu, doplněná o rešerši z dostupných dokumentů (SHP, plánová dokumentace ap.).

ÚOP v Liberci realizovalo v roce 2016 z finančních prostředků ZAV 6 akcí, přičemž kromě ZAV na zámeckém rybníce ve Frýdlantu, kde byly prokázány historické konstrukce haltýře a rybniční výpustě, a ZAV na SZ Lemberk, byly finance využity i na numismatický posudek mincí a konzervaci kovových artefaktů předešlých ZAV.

Finanční prostředky, poskytnuté v roce 2016 ÚOP v Brně, byly využity především na ZAV, jejichž potřeba vznikla v souvislosti s výstavbou rodinných domků na území Jihomoravského kraje. Byl dokončen ZAV dosud nejrozsáhlejšího kostrového pohřebiště ze starší doby bronzové v Hroznové Lhotě (okr. Hodonín). Přes četná narušení hrobových jam se podařilo zdokumentovat řadu pozoruhodných artefaktů, které ukazují na nově objevené pohřebiště nitranské kultury se silnými vlivy kultury únětické. Pouze jeden z hrobů pochází dle průvodních milodarů zřejmě už z mladšího či pozdního eneolitu a kruhovitý sídlištní objekt z novověkého období.

Byly realizovány další ZAV v objektech lidového stavitelství, které přináší množství dokladů o vývoji venkovské usedlosti od středověku do současnosti. Jednou z nejzajímavějších lokalit je Bezkov 12. Podařilo se zachytit relativně výrazné osídlení z přelomu 12. a 13. století, které s vlastním domem nesouviselo. Ze starší zástavby byly odkryty základy domu z období renesance a dvojice pozdně středověkých zasypaných lochů.

Cílené sondážní výzkumy byly (pro potřeby připravovaných projektů obnov) realizovány na objektech SZ Uherčice a SZ Lysice.

V rámci prohloubeného SHP SZ Kunštát pokračoval záchranný archeologický výzkum v 1. patře tzv. Starého zámku v místnosti č. 303, kde byly odkryty figurální nástěnné malby z období před polovinou 14. století. Veškeré práce byly podrobně dokumentovány pomocí 3D skenování a byl vytvořen 3D model.

ÚOP v Olomouci mělo v roce 2016 zaregistrováno 15 akcí, na které byly přiděleny finanční prostředky ZAV. Z poloviny se jednalo o stavbu RD. Na stavbě RD v Tážalech bylo prozkoumáno a zdokumentováno 16 sídlištních objektů z doby bronzové, kostrový hrob a depot dvou bronzových náramků ze starší doby bronzové.

V roce 2016 provedlo VM v Šumperku záchranný výzkum před stavbou celkem sedmi rodinných domů na sídlištní lokalitě Dubicko. Prozkoumáno bylo dohromady 111 archeologických objektů, převážně kultury lužických popelnicových polí a kultury s lineární keramikou.

V Litovli se podařilo prozkoumat kulturní souvrství v příhradebním prostoru s nálezy z období vrcholného středověku a novověku.

V roce 2016 žádalo VČM v Pardubicích po **ÚOP v Pardubicích** příspěvek z finančních prostředků ZAV na celkem 3 záchranné archeologické výzkumy FO předcházející ve dvou případech výstavbě rodinného domu (Libišany, Dolní Roveň) a rozsáhlým stavebním úpravám zahrady a výstavbě stodoly a sklepa (Dolany).

Nejrozsáhlejším výzkumem, na kterém byly využity finanční prostředky ZAV, byl výzkum v Lázních Bohdaneč, kde stavebník prováděl stavbu biojezírka. Stavba byla realizována na pískové duně, na které se nachází polykulturní sídliště a zároveň žárové pohřebiště. Celkem bylo prozkoumáno 99 archeologických situací různé velikosti z několika období a kultur.

Při ZAV na parcele č. 163/15 v obci Koclířov (okr. Svitavy) se podařilo ve svahu zachytit okrajovou část sídlištní aktivity z období konce 13. až 14. století a pravděpodobně i průběhu 15. století.

Oddělení archeologie **ÚOP v Plzni** mělo zaregistrováno 15 akcí, na které byly přiděleny finanční prostředky ZAV. Nejvýznamnější byl ZAV v areálu kláštera Plasy, kde byl odkryt a zdokumentován úsek středověké podzemní klenuté chodby bývalého kláštera, procházející dnes pod dvorem prelatury. Revizní šachta stoly byla zasypana výhradně propálenou vrstvou s množstvím mazanice, spálených dřev a keramiky 15. století. Předpokládá se, že chodba propojovala středověké klášterní budovy, které byly poničeny zčásti za husitských válek, definitivně však zanikly barokní přestavbou.

ÚOP v Lokti realizovalo v roce 2016 z finančních prostředků ZAV čtyři akce. V domě čp. 36 na nám. T. G. Masaryka v Lokti proběhl výzkum o jediné sondě, který byl vyvolán propadem dlažby při obvodové zdi s klenebním obloukem. Nejstarší snaha o řešení problému je datovatelná do 1. poloviny 15. století, ze které pochází nejhluběji nalezený dřevěný rošt z dubových polen, který se podařilo i dendrochronologicky zařadit k roku 1430. Proces propadu se však nepodařilo zcela zastavit a k částečnému opakovanému vybrání propadu a nahrazení jeho výplně došlo ještě v průběhu 17. století a počátkem 19. století. Bylo možné přibližně odhadnout i rychlost lokálního poklesu vrstev na cca 10 cm za 200 let.

Předstihový výzkum v Tašovicích zachytil mezolitické stanice v ploše výstavby RD. Jednalo se o druhou fázi ZAV na místě paleolitické stanice, známé jako Tašovice II. Předstihový výzkum byl soustředěn na ohrožené koncentrace štípané industrie, přesně lokalizované v roce 2015. Celkem

se podařilo získat cca 6 000 kusů s dalšími doprovodnými archeologickými nálezy a environmentálními vzorky. Společně s předchozím souborem cca 3 000 kusů štípané industrie se tak jedná o doposud nejpočetnější kolekci nástrojů z jediné lokality na území ČR. Zastoupeny jsou obě fáze mezolitu, ale i pozdní paleolit a mladší neolit. ÚOP Josefov využilo finanční prostředky ZAV na 8 akcí spojených především s výstavbou rodinných domků. Až na lokalitu Klášter nad Dědinou, kde byla ve výkopu pro dešťovou kanalizaci zachycena novověká sídlištní komponenta prezentovaná reliktem kamenné stavby překryté destrukcí (pravděpodobně stavba náležející do areálu drobného panského sídla, které vzniklo nejdříve na přelomu 16. a 17. stol. v místě zaniklého kláštera), šlo především o nálezy pravěkých pohřebních a sídlištních komponent.

ÚOP v Telči provedlo pomocí finančních prostředků ZAV dvě akce. Jednalo se o ZAV ve Lhánicích při stavbě RD, kde výzkum zachytil několik sídlištních objektů a zásobní jámu přibližně kruhového tvaru s plochým dnem a mírně podebranými stěnami, zahlubnou od současné úrovně terénu. Dno objektu bylo po celé ploše pokryto fragmenty keramiky vytvářejícími až 30 cm mocnou vrstvu, která obsahovala i téměř dvě desítky tkalcovských závaží či kamennou broušenou sekeru. Celou situaci lze datovat do mladší doby bronzové, konkrétně do období velatické kultury (13.–10. stol. př. n. l.).

V létě 2016 pak Muzeum Vysočiny Jihlava ve spolupráci s ÚOP Telč zkoumalo plochu malého dvora mezi domy v ulici Na Můstku čp. 36 a Palackého čp. 29. Hlavní objev se podařilo učinit v místech zadní zdi současného domu čp. 36, pod níž se nachází zvodnělá výplň příkopu, který ve 13. století chránil malý opevněný okrsek kolem kostela a románské věže sv. Ducha. Objev části příkopu, který byl dříve zachycen i za domem čp. 31 na náměstí Zachariáše z Hradce a v Palackého ulici, potvrzuje původní tezi o opevněném předlokačnickém dvorci na mírném návrší východní části hlavního telčského náměstí ve 13. století. Pozdější kamennou domovní zástavbu potvrdil i výzkum dvorní části domu čp. 36 v ulici Na Můstku.

ÚOP v Kroměříži využilo finanční prostředky ZAV na dvě akce spojené s výstavbou rodinných domků. Při záchranném výzkumu na stavbě RD byly objeveny standardní nálezy spojované s pravěkými sídlištními aktivitami, chata z doby římské a unikátní laténská spona nezapadající do analogií na našem území.

Ερός a Πσυχή / Eros and Psyche

Generální ředitelství

Kontakt

Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, fax: 257 010 168
epodatelna@npu.cz, sekretariat@npu.cz, www.npu.cz/gnr

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka
sekretariát: 257 010 166, goryczkova.nadezda@npu.cz

Mgr. Petr Spejchal, vedoucí kanceláře generální ředitelky (od 1. 6. 2016)
257 010 137, spejchal.petr@npu.cz

Mgr. Markéta Janoščíková, pověřená řízením kanceláře GŘ
(do 31. 5. 2016)
257 010 139, janoscikova.marketa@npu.cz

Ing. Petr Volfík, vedoucí odboru informatiky
257 010 555, volfik.petr@npu.cz

Mgr. Martin Tomášek Ph.D., náměstek sekce památkové péče
257 010 150, tomasek.martin@npu.cz

Ing. arch. Alexandra Křížová, vedoucí odboru evidence a dokumentace
257 010 117, krizova.alexandra@npu.cz

Pavel Jerie, vedoucí odboru péče o památkový fond (do 31. 10. 2016)
257 010 266, jerie.pavel@npu.cz

**PhDr. Pácal Martin, pověřený řízením odboru péče
o památkový fond** (od 1. 11. 2016)
257 010 225, pacal.martin@npu.cz

Ing. Oldřich Pešek, náměstek sekce provozně ekonomické
220 184 062, pesek.oldrich@npu.cz

Marta Lamačová, vedoucí odboru ekonomického řízení
220 184 080, lamacova.marta@npu.cz

Ing. Dita Výborová, vedoucí odboru správy majetku a VZ (do 31. 7. 2016)
220 184 067, vyborova.dita@npu.cz

Ing. Inka Pospíšilová, vedoucí odboru správy majetku a VZ (od 1. 8. 2016)
220 184 089, pospasilova.inka@npu.cz

Ing. Radka Lukášová, vedoucí odboru ekonomického řízení ÚOP
detašované pracoviště Ostrava
724 664 007, lukasova.radka@npu.cz

Mgr. Petr Fedor, náměstek pro správu památkových objektů
(do 30. 5. 2016)
234 653 126, fedor.petr@npu.cz

Ing. Rudolf Pohl, náměstek pro správu památkových objektů
(od 1. 9. 2016)
234 653 126, pohl.rudolf@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Ediční rada NPÚ

Kolegium generální ředitelky

Komise kastelánů

Komise pro archeologii generální ředitelky

Komise pro ochranu památkového fondu
v oblasti železniční dopravy

Komise pro ochranu památkového fondu
vzniklého ve 2. polovině 20. století

Komise pro plnění úkolů vědy a výzkumu

Redakční rada časopisu Zprávy památkové
péče

Vědecká rada generální ředitelky NPÚ

Obecné informace o činnosti pracoviště

Generální ředitelství řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na všech národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a poskytuje širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu. Generální ředitelství rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Generální ředitelství řídí činnost NPÚ a současně přímo zajišťuje vymezené úkoly státní památkové péče. Jeho administrativní pracovníci koordinují činnost celé instituce, odborní pracovníci mají na starost péči o národní kulturní památky, metodicky vedou kolegy z územních pracovišť a spolupracují na významných akcích pořádaných v regionech.

Již potřetí vyhlásil NPÚ Cenu Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*. Jejím cílem je ocenit pozitivní příklady v oblasti památkové péče a ty, kteří se přičinili o obnovu památek, restaurování, významný objev či nález, prezentaci památkových hodnot nebo záchranu kulturní památky. Výsledky třetího ročníku Ceny NPÚ byly vyhlášeny 21. září 2016 na zámku v Náměšti nad Oslavou a podruhé se do něj zapojila prostřednictvím hlasování i veřejnost. Velký mediální zásah ceny přispívá k posílení povědomí společnosti o potřebě zachování kulturních a památkových hodnot, které nás obklopují.

Projekt *Po stopách šlechtických rodů* pokračoval v roce 2016 v pořadí již šestým ročníkem, tentokrát s tématem *Lucemburský rok*. Jeho prostřednictvím se NPÚ zapojil do oficiálních oslav 700. výročí narození císaře Karla IV. Stěžejní akcí Lucemburského roku se stala výstava *Karlštejnský poklad – kultura císařského dvora Karla IV.*, která představila vzácné předměty denní potřeby (dnes ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze) nalezené na Karlštejně během stavebních úprav hradu v 19. století.

Karlštejnskou výstavu doplnily dvě další významné prezentace: na hradě Veveří byla otevřena expozice *Lev a orlice. Moravští Lucemburkové a jejich hrad*. Na hradě a zámku Jindřichův Hradec pak expozice *Následovníci svatého Jiří*. Další výstavy a kulturní akce připravila i pětice územních odborných pracovišť NPÚ a téměř třicet hradů, zámků a klášterů, v jejichž historii zanechala lucemburská éra nesmazatelné stopy. Vrcholem sezony byla *Hradozámecká noc* pořádaná v sobotu 27. srpna, do níž se zapojilo přes 95 památek, z toho 59 ve správě NPÚ, závěrem sezony se pak stal *Královský advent*.

Ve snaze představit jednotlivá témata památkové péče, tradiční materiály a technologie památkové péče vyhláškou generální ředitelství prezentační témata a koordinuje prezentační či polarizační aktivity jim věnované, v čele s před-

náškovým cyklem generálního ředitelství. V roce 2016 se stal předmětem zájmu *Kov v památkové péči*, celkem se na toto téma uskutečnilo deset přednášek. Nově byl zahájen cyklus *Hovory s kastelány*, během roku jich své hrady a zámky, osobní příběhy a pohled do zákulisí představilo celkem osm. Oba přednáškové cykly se konaly v prostorách knihkupectví a informačního centra NPÚ v ulici Na Pernštýně.

V březnu 2016 spustil NPÚ nový web, který na jediné robustní platformě nabízí přehled o instituci a jejích službách a současně poskytuje návštěvnické informace prostřednictvím více než 110 webů jednotlivých hradů a zámků ve správě NPÚ. Primární cílové skupiny představují majitelé památek, návštěvníci hradů a zámků a odborníci. Majitelům vycházíme vstřícně srozumitelným návodem a radami ohledně nejčastěji řešených problémů a přiblížením jednotlivých kroků v administrativních procesech. Jim je adresována také sekce inspirativních obnov, která buduje povědomí o citlivém zacházení s kulturním dědictvím. Návštěvníkům hradů a zámků nabízíme kromě více než 110 jednotlivých webů se stejnou základní strukturou informací i rozcestník. Ten obsahuje nejen seznam památek ve správě NPÚ, ale také filtr, který zohledňuje návštěvnické potřeby a omezení (návštěva s dětmi, hendikepovaní), a obsahovou sekci, zahrnující tipy na další výlety v okolí památky či tematické okruhy. Jednotlivé památky ve správě NPÚ mají své vlastní weby, které si podržely dosavadní domény. Jsou ovšem sjednoceny na bázi jedné šablony, což umožňuje zjednodušit navigaci a zřehlednit weby pro návštěvníky. Odborným návštěvníkům web v maximální míře usnadňuje orientaci v rozsáhlé agendě. Ústředním prvkem je masivní navigační menu, které dovoluje rychle prozkoumat hlubší úroveň webu bez nutnosti čekat na jejich načtení. Oproti předchozímu webu mají nyní vlastní stránky také jednotlivá územní pracoviště NPÚ, kterých je 18.

V oblasti designu byla největší výzvou potřeba navrhnout dostatečně univerzální vizuální jazyk, který bude fungovat na stránkách různých stránek objektů a přitom nebude uživatele nudit. Výsledkem je molekulární design, podstatně zjednodušující jednotlivé stránky a upozadující přebujelou grafiku ve prospěch obsahu (velké fotografie, kvalitní texty), který je pro web NPÚ primární a který se snaží podat co nejstravitelnější formou. Unikátní technické řešení pak dovoluje administrovat portál více než 150 webredaktory souběžně, současně umožňuje sdílení akcí, zpráv, publikací a dalších informací napříč celým webem, bez nutnosti informace kopírovat.

Generální ředitelství v závěru roku 2015 dokončilo webový portál *Památkový katalog*, který na jednom místě shromažďuje a on-line zpřístupňuje všechny údaje o kulturních památkách, národních kulturních památkách, památkově chráněných územích, ochranných pásmech a dalších hodnotných stavbách v České republice. V průběhu roku 2016 v něm byly upravovány jednotlivé aplikace na základě zpětné vazby od uživatelů, mezi desítkami úprav byla i změna designu pro lepší zobrazování na mobilních zařízeních. Díky intenzivní práci územních pracovišť byla téměř ke všem památkám doplněna jejich fotografie a základní anotace. Rovněž byl zprovozněn tzv. výdejní modul v Geoportálu památkové péče, který automatizuje proces podávání žádostí a generování dat územně analytických podkladů pro kraje a ORP, což povede k podstatnému snížení administrativní zátěže na straně NPÚ i k urychlení výdeje dat.

Významné edukační a prezentační aktivity pořádá také technologická laboratoř NPÚ v rámci projektu *(Ne)tušené souvislosti*, zaměřeného na prezentaci tradičních technologií a historických stavebních materiálů. Již šestým rokem se tak mohli zájemci z řad odborné i laické veřejnosti účastnit speciálních komentovaných technologických prohlídek na vybraných památkových objektech a *Letních škol památkové technologie*, které se věnovaly vápenným omítkám a principům jejich záchraně.

Referát vzdělávání zajišťoval v roce 2016 průběžně výuku ve dvou ročnících dvouletého kurzu, který je akreditovaný ministerstvem a vychází z potřeb památkářské praxe, a v jednom ročníku jednoletého kurzu památkové péče, který je určen těm, kteří začínají profesionální kariéru v památkové péči po dokončení studia na vysoké škole. Výuky v kurzech se účastnilo celkem 70 posluchačů.

Od ledna do června pokračoval také kurz dějin umění pro pracovníky NPÚ. Kurz navštěvovalo 48 pracovníků ze tří pražských pracovišť a dále z Josefova a Plzně. Odborným garantem je Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

NPÚ je vědeckovýzkumnou organizací. I proto se v dubnu konalo v konírně Nostického paláce, sídle Ministerstva kultury, představení jeho vybraných odborných a popularizačních knih. Publikace ukázaly nejen aktuálně nejzajímavější vydavatelské počiny NPÚ, ale i šíří témat, jimž se odborní pracovníci instituce věnují.

Bohatá publikační činnost instituce byla představena v květnu na veletrhu *Svět knihy*, celoročně jsou knihy k dispozici v knihkupectví a informačním centru NPÚ, sídlícím v Praze v ulici Na Perštýně. Nabízí přes 600 titulů publikací vydaných NPÚ, je výdejním místem e-shopu, publikace rovněž zasílá poštou (i do zahraničí).

V lednu a únoru se Národní památkový ústav již tradičně prezentoval na veletrzích cestovního ruchu *Regiontour* v Brně a *Holiday World* v Praze, a to na stánku agentury CzechTourism, s níž úzce spolupracuje. Návštěvníkům představil letošní novinky na hradech a zámcích, prezentoval zde také program *Klič k památkám* a akce *Lucemburského roku*.

Samostatný stánek měl NPÚ na veletrhu *Monumento 2016* v rakouském Salzburku, který se konal v lednu 2016. Tématem panelové výstavy byly *Památkové speciality. Péče o industriální, moderní a venkovskou architekturu*. Vedle toho byly součástí hlavního programu tři přednášky odborníků z NPÚ. V listopadu se pak NPÚ účastnil mezioborového veletrhu *Památky – Muzea – Řemesla 2016* v Praze. Na samostatném stánku představil výsledky aktuálního ročníku *Ceny NPÚ Patrimonium pro futuro*. Součástí prezentace byla i pětice odborných přednášek v návaznosti na Lucemburský rok.

NPÚ se stal partnerem 10. ročníku soutěže *Stavby v vlnité lepenky* s tématem *Národní kulturní památka vašeho kraje*. Proto se v červnu v prostorách galerie Ledebourského paláce uskutečnilo vyhlášení výsledků této soutěže spojené s krátkou výstavou soutěžních modelů.

Poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, za rok 2016

Na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (InfZ) předkládáme následující počty věcí vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2016:

- územní útvary – celkem počet žádostí: 37
- generální ředitelství – celkem počet žádostí: 39
- celkový počet za NPÚ: 76
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 4
- počet odvolání proti rozhodnutí předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ vyřizených formou autoremedury: 2

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK.

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Územní odborné pracoviště v Praze

Kontakt

Na Perštýně 12/356
110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, fax: 234 653 119
sekretariat.praha@npu.cz
www.npu.cz/uop-praha

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Ondřej Šefců, ředitel
234 653 122, sefcu.ondrej@npu.cz

Mgr. Josef Hájek, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů
234 653 131, hajek.josef@npu.cz

Mgr. Horymír Kubiček, vedoucí odboru péče o památkový fond
234 653 273, kubicek.horymir@npu.cz

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D. vedoucí odboru archeologie
234 653 132, podliska.jaroslav@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise
Památková rada
Pražská archeologická komise
Regionální komise
Ediční rada
Redakční rada Staleté Prahy

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní odborné pracoviště Praze má působnost v celém rozsahu hlavního města ČR. Pražská památková rezervace v jeho historickém jádru představuje svou výměrou 894,94 hektarů nejen největší MPR v ČR, ale i jednu z největších na světě. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992.

Hlavním posláním pracoviště je ochrana a zachování unikátního památkového fondu na celém území Prahy, jehož jádrem je Pražská památková rezervace. Na území Prahy jsou dále 2 VPR, 7 VPZ a 11 MPZ. Kolem plošně chráněných území je nadto vymezeno tzv. Ochranné pásmo pražské památkové rezervace. V památkovém fondu Prahy se nachází 2 116 nemovitých kulturních památek, z toho 37 národních kulturních památek, 11 movitých národních kulturních památek, více než 26 tisíc movitých kulturních památek, částečně v rámci souborů.

Pracoviště vydává vyjádření k navrženým stavebním činnostem, vykonává odborný dohled a dokumentaci památkového fondu a spolupracuje při realizaci obnovy a restaurování památek v souladu se závaznými stanovisky. Vzhledem k rozloze příslušného území, bohatství pražského památkového fondu a mimořádně rozsáhlé stavební a developerské aktivitě náleží agenda pracoviště dlouhodobě k nejrůznějším v rámci celého NPÚ.

ÚOP je zapojeno do přípravy Management Planu Prahy, má zástupce v Radě světové památky (poradní orgán pro Prahu). Jeho pracovníci publikovali v roce 2016 na 14 příspěvků (studií, článků, kapitol a hesel v publikacích), podíleli se na výuce na vysokých školách, upřadali 19 přednášek pro odborníky i širokou veřejnost, účastnili se zpracovávání devíti grantů a výzkumných úkolů.

Odbor archeologie ÚOP PR zajišťuje činnost Pražské archeologické komise (PAK) a kromě koordinace a dohledu nad archeologickými výzkumy na území hlavního města sám provádí záchrané archeologické výzkumy a stavebněhistorické průzkumy. Svě nálezy eviduje, zpracovává, publikuje a prezentuje veřejnosti, například v ediční řadě Archeologické prameny k dějinám Prahy nebo na portálu www.arheopraha.cz.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	2 436
Program záchrany architektonického dědictví	7 745
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	1 215
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	920
Program restaurování	1 828
Celkem	14 144

Veškeré dotace jsou udělovány Ministerstvem kultury ČR na základě doporučení NPÚ.

Počet archeologických akcí

Dohled	20
Záchraný archeologický výzkum	12
Celkem	32

Průzkumy a dokumentace

Staré Město – Havelská čp. 510
– U Obecního dvora čp. 798

Nové Město
– kostel Panny Marie a Karla Velikého na Karlově
– kostel sv. Michala v Jirchářích
– Jungmannova čp. 30
– františkánský klášter čp. 753

Malá Strana – Nerudova čp. 205
– Tržiště čp. 265
– kostel sv. Tomáše čp. 753

Hradčany – Kanovnická čp. 67

Řepy – kostel Panny Marie Vítězné

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Završení projektu záchran rotundy sv. Václava na Malé Straně

Odbor archeologie si připsal výraznou zásluhu na projektu zpřístupnění torza raně středověké rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí. Dokončil zpracování tohoto jedinečného nálezu a zásadně přispěl k jeho prezentaci a šíření obecného povědomí o jedné z nejvýznamnějších církevních staveb v raně středověké Praze.

Archeologové ÚOP realizovali celkem 32 archeologických akcí, většinu z nich v prostoru Pražské památkové rezervace.

K nálezově nejvýznamnějším akcím patřily tyto výzkumy:

- Valentinská 6, Kaprova 8, čp. 1061, 49: záchranný výzkum ve dvoře domu, nejvýznamnějším nálezem bylo raně středověké pohřebiště z 9.–10. století;
- Velkopřevorské nám., Lázeňská, čp. 287, 485/4, kostel Panny Marie pod řetězem: při záchranném výzkumu dokumentovány dosud neznámé románské a gotické stavební konstrukce;

Raně středověké pohřebiště ve dvoře domu ve Valentinské ulici

Stavební konstrukce v kostele Panny Marie pod řetězem

- předpolí Nového hradu u Kunratic: nedestruktivní průzkum plochy vojenského obléhacího tábora husitských vojsk z 15. století;
- Tržiště, čp. 555, čpp. 61/2: zjišťovací výzkum na podzim roku 2016 objevil další pozůstatek raně středověké hradby podhradí Pražského hradu;
- Anežský klášter, Anežská, čp. 811: záchranný výzkum v rámci pokračující obnovy části areálu Anežského kláštera, dokumentace stavebních pozůstatků gotického kláštera menších bratří.

Pracovníci OA se účastnili potápěčského průzkumu Karlova mostu a pozůstatků mostu Juditina, při němž se podařilo zaměřit základy pilíře románského mostu z 12. století.

Pracovníci OA publikovali 5 odborných příspěvků v odborných periodikách, vystoupili se 14 příspěvky na archeologických konferencích a uspořádali 5 popularizačních přednášek pro veřejnost.

OA se podílel na šesti výstavních a muzejních projektech, z toho pěti spojených s oslavami 700. výročí narození Karla IV.: *Praha Karla IV. Velkolepé staveniště Evropy*, *Sedm věží – Karel IV. očima akademiků (1316–2016)*, *Stolování v době Karla IV., Když císař umírá, Karel IV. a Praha; Jeroným Pražský – Cesta za světlem*.

Revize Památkového katalogu, nové kulturní památky

V roce 2016 bylo v Praze prohlášeno 5 nových nemovitých kulturních památek: dům čp. 56 s prvky kubismu v Neklanovské ulici na Vyšehradě; zájezdni hostinec Barborka čp. 38 v Dolních Počernicích se stavebními etapami od 16. do 19. století; Ústřední dům Ořechovka čp. 250 ve Střešovicích uprostřed vilové čtvrti z 20. let 20. století; výklenková kaple ve Stejskalově ulici v Libni (2. pol. 19. stol.); hala továrny Breitfeld–Daněk čp. 673 v Karlíně (industriální architektura poč. 20. stol.).

Movitých kulturních památek bylo prohlášeno celkem 16, z toho 3 rozsáhlejší soubory.

Regionální komise projednala 23 bodů k návrhům na prohlášení za KP. Odbor EDIS zpracoval a podal 21 návrhů, například Libeňský most, areál Arcibiskupského semináře v Dejvicích, funkcionalistická Kočvarova vila ve Střešovicích. Dále byly připraveny podklady k navrhovaným národním kulturním památkám: areál Invalidovny v Karlíně; Ďáblický hřbitov – čestné pohřebiště; palác Lucerna na Novém Městě.

Referát evidence movitých památek dokončil rozsáhlý soupis kostela sv. Tomáše s klášteřem augustiniánů na Malé Straně, s řadou doposud neznámých hodnotných památek.

Úspěšná byla reidentifikace kulturních památek. Kromě druhé etapy reidentifikace movitých kulturních památek na Úřadu vlády se podařilo nalézt a reidentifikovat velkou část kulturních památek z Domu odborových svazů na Žižkově, které po roce 1989 přešly do soukromého vlastnictví.

Knihovna a badatelna pražského ÚOP za rok 2016 zaznamenala 364 badatelů a shromáždila jen za toto období do dokumentačních fondů mimo jiné 27 986 digitálních fotografií, 417 restaurátorských zpráv a dokumentace, 56 stavebně historických průzkumů, 64 nálezových zpráv, 99 původních plánů, 31 rekonstrukcí, 145 zaměření, 21 soupisů mobiliáře.

Pracovníci OEDIS se podíleli na výzkumných cílech *Průzkumy a prezentace architektury 19. a 20. století, Výzkum nemovitých památek v ČR* aj. a publikovali 7 odborných studií a příspěvků ve Zprávách památkové péče, Staleté Praze a Umění.

Péče o památkový fond

Odbor péče o památkový fond zajistil odborný dohled nad významnými pozitivními příklady obnov pražských památek (viz též 3. kapitola): v rámci Pražské památkové rezervace rekonstrukce UPM na Starém Městě, celková obnova AMU a HAMU na Malostranském nám., restaurování nově objevených malovaných stropů v domě čp. 102 na Loretánském nám., obnova továrního komínu v areálu ČVUT na Karlově nám.; mimo Pražskou památkovou rezervaci rekonstrukce secesní vily Kamila v Krči, exteriéru letohrádku Portheimka na Smíchově, celková oprava Langerovy vily v Podolí, rekonstrukce částí pavilonů A2, A1 a H Thomayerovy nemocnice, oprava uliční fasády školní budovy čp. 1221 na Žižkově, oprava hospody U Kaštanu v Břevnově, celkové rekonstrukce nebo opravy fasád na Vinohradech, v Holešovicích a v Nuslích, opravy v areálech Masarykova nádraží nebo Malostranského hřbitova aj.

Pracovníci OPPF se podíleli na výzkumných cílech *Moderní architektura 20. století a Tematické průzkumy*, publikovali dva odborné články a vybraná hesla v encyklopedických publikacích.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Kontakt

Sabinova 373/5, 130 00 Praha 3
tel.: 274 008 111
sekretariat.sc@npu.cz, www.npu.cz/uop-sc

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Vojtěch Láška, ředitel
274 008 201, laska.vojtech@npu.cz

PhDr. Vladislav Razím
vedoucí odboru evidence, dokumentace
a informačních systémů
274 008 281, razim.vladislav@npu.cz

Ing. Jan Žizka
vedoucí odboru péče o památkový fond
274 008 261, zizka.jan@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Hodnotitelská komise NPÚ, ÚOP SČ
pro projednávání návrhů na prohlášení věci
za kulturní památky
Redakční rada časopisu Památky středních
Čech
Redakční rada časopisu Průzkumy památek

Obecné informace o činnosti pracoviště

Středočeské pracoviště vykonává komplexní odborné poznávací, evidenční, dokumentační, metodické, koncepční, hodnotící, iniciační, koordinační, prezentační a osvětové činnosti a služby v oblasti památkové péče ve Středočeském kraji, který zahrnuje správní obvody obcí Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Čáslav, Černošice, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim, Votice. Středočeský kraj je největším krajem České republiky (11 015 km²). Významná je ediční činnost pracoviště a zapojení do vědecko-výzkumné práce v NPÚ.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	8 801
Program záchrany architektonického dědictví	33 090
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	15 534
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	4 250
Program restaurování	2 856
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	19 800
Celkem	84 331

Počet archeologických akcí

Dohled	6
Záchranný archeologický výzkum	5
Celkem	11

Průzkumy

Operativní průzkumy a dokumentace

Brandýs nad Labem – dům čp. 201
Brandýs nad Labem – obytný dům čp. 326
Bratřejov – usedlost čp. 8
Český Šternberk – hrad
Dobříš – Palivcova vila čp. 262
Dobříš – stará lékárna, Pražská čp. 27
Drachkov – sýpka hospodářského dvora
Horní Lhota u Načeradce – bývalá škola čp. 61
Hořelice – zámek a hospodářský dvůr
Hořovice-Víska – dům čp. 30 v areálu starého zámku
Hořovice-Víska – kostel sv. Jiljí
Jetřichovice – dům čp. 5
Jetřichovice – kaple sv. Jana Nepomuckého
Kouřim – dům čp. 392 na Ptačím rynku
Kouřim – hranolová bašta městského opevnění za čp. 291
Kutná Hora – dům čp. 59
Lišno – areál zámku, domek správce čp. 1
Nižbor – sklepy v předzámčí pod č. parc. 455
Nový Knín – včelařská škola, Žižkova čp. 9
Olbramovice – obytný dům hospodářského dvora čp. 1
Petroupim-Krásná Hora – terasa po loveckém pavilonu
Sedlec-Prčice – stará radnice čp. 69
Svatý Mikuláš – kostel sv. Mikuláše
Velvary – pavilon čp. 369
Vilasova Lhota – roubený obytný dům usedlosti čp. 12

Stavebněhistorické průzkumy

Bělá pod Bezdězem – obytný dům v Panině dvoře
Lukov – bývalý hostinec čp. 4
Neustupov – kostel Nanebevzetí Panny Marie

Archivní rešerše

Kostelec nad Labem – městské opevnění
Mladá Boleslav – domy na Staroměstském nám. čp. 27, 28, 29
Rakovník – kostel sv. Bartoloměje
Sazená – most
Talmberk – hrad
Vraný – opevnění

Kutná Hora, obytná věž domu čp. 59, stav před zahájením stavebních prací.

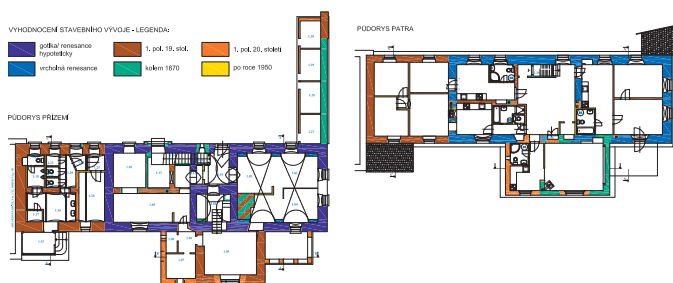

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Středočeské ÚOP zpracovává agendu související s obnovou kulturních památek a nemovitostí ve Středočeském kraji v plošně chráněných územích. Zabývá se poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území kraje, tedy jak jednotlivých památek, tak i památkových rezervací a zón, včetně bezplatného metodického vedení pro zachování, údržbu a obnovu památkového fondu středních Čech. Při obnově kulturních památek zajišťuje ÚOP odborný památkový dohled a provádění operativní dokumentace a průzkumů, zpracovává odborná vyjádření pro rozhodnutí úřadů, poskytuje konzultace vlastníkům a uživatelům, zajišťuje dokumentaci a evidenci kulturních památek a zpracovává návrhy na prohlášení věcí za kulturní památku. Archeologické oddělení doplňuje a reviduje seznam archeologických nemovitých památek a provádí některé záchranné archeologické výzkumy. Spravují se zde dokumentační sbírky plánů, průzkumů, restaurátorských zpráv, fotografií a dalších odborných podkladů k poznání kulturního dědictví. Vede se knihovna a archiv. Vycházejí dvě periodika i další publikace, pořádají se přednášky, konference a tematické výstavy. Odborní pracovníci jsou zapojeni do vědecké činnosti NPÚ.

Odbor evidence, dokumentace a IS

Odbor EDIS podal 8 návrhů na prohlášení za nemovitou kulturní památku (z toho jedna aktualizace a jeden návrh na rozšíření rozsahu kulturní památky). Během roku 2016 bylo prohlášeno 7 objektů nemovitou kulturní památkou. Statut movité kulturní památky získala pozdně gotická malba Bolestného Krista (Imago Pietatis), původem ze soukromé sbírky biskupa A. Podlahy. Z navržených památek jmenujme např. funkcionalistickou stavbu od J. Krohy (z let 1925–1927) – Masarykův dům okresní sociální péče v Mladé Boleslavi, barokní faru z 80. let 18. století ve Vrchotových Janovicích, drobnou stavbu benzinové pumpy z 60. let 20. století v Milíně, torzo barokní kaple od Kryštofa Dientzenhofera z roku 1714 v Bubovicích či areál velké zemědělské usedlosti ve Vysokém Újezdě. Mezi movité národní kulturní památky ČR se zařadil gotický milostný reliéf Staroboleslavského Palladia, uchovávaný v barokní schránce na hlavním oltáři poutního kostela Nanebevzetí P. Marie ve Staré Boleslavi.

Olbramovice (okr. Benešov), dům čp. 1 – půdorysné plány s vyhodnocením stáří konstrukcí zpracované pro návrh na prohlášení domu za kulturní památku. S použitím plánové dokumentace O. Podojila, DiS., zpracoval a vyhodnotil Ing. arch. J. Veselý, 2016.

Odbor péče o památkový fond

Památkáři (garanti i specialisté) jako každý rok vypracovali množství písemných vyjádření a prováděli odborný památkový dohled na řadě akcí obnovy památek i nemovitostí v plošně chráněných územích. Z významnějších akcí je možné připomenout například úspěšné pokračování obnovy areálu zámku v Třebešicích a dokončení konzervace torza minoritního kostela v Benešově, obnovu zámku s kaplí sv. Anny v Panenských Břežanech, obnovu fasád obytného domu bývalé sklárny v Broumech. V kostele Nanebevzetí P. Marie v Tismicích byly restaurovány pozoruhodné barokní malby. Ve skanzenu v Kouřimi byla postavena a kvalitně obnovena řada přenesených staveb lidové architektury.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Tismicích. Po sejmutí přemaleb na malbě Boha Otce v presbytáři byla odkryta velmi kvalitní vzdušná malba s výraznou rytou podkresbou, která pravděpodobně souvisí s donací Marie Terezie vévodkyně Savojské. Autorství lze hledat v okruhu vídeňských malířů, patrně se jedná o dílo Josefa Ignaze Mildorfera.

Oddělení archeologie

Archeologické oddělení provedlo záchranný archeologický výzkum na těchto objektech ve správě NPÚ: hrad Karlštejn, hrad Krakovec, zámek Mnichovo Hradiště a usedlost ve Zbečně. Výzkumy proběhly i na dalších památkách (Sázavský klášter, zámecký park v Průhonicích, hrad Týřov, hrad Český Šternberk a kostel v Tachlovicích).

Publikační činnost, prezentace

Respektovanými publikačními výstupy jsou 2 recenzovaná periodika *Průzkumy památek* (23. ročník) a *Památky středních Čech* (30. ročník, příloha Ročenka). Mimořádným počinem bylo vydání knihy Jana Žižky *Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách*. Podruhé vyšla kniha *Letní rezidence Pražanů* (Šárka Koukalová ed.), dále sborník *Oděv v Čechách ve středověku a raném novověku* a propagační letáček o technických památkách. Přednáškový cyklus připomněl významné stavby doby lucemburské ve středních Čechách a konference *Oděv a textil v životě člověka doby lucemburské* se věnovala odbornému pohledu na oblast historického textilu. Výstava z roku 2015 *Dobrovíz včera, dnes a „kdyby“* putovala a byla k vidění v Říčanech, v Hořovicích, skanzenu v Třebízi a v Ledčicích.

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Kontakt

Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140, fax: 386 351 556
sekretariat.cb@npu.cz, www.npu.cz/uop-cb

Vedoucí pracovníci

Ing. Daniel Šnejd, DiS., ředitel

387 312 140/120, snejd.daniel@npu.cz

PhDr. Pavel Hájek, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

387 312 140/131, hajek.pavel@npu.cz

Ing. arch. Naděžda Pálková

vedoucí odboru péče o památkový fond

387 312 140/125, palkova.nadezda@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Ediční rada ÚOP

Interní komise ÚOP pro posuzování významných projektů obnovy a restaurování památek

Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti ÚOP

Krajská archeologická komise

Památková rada ÚOP

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

Obecné informace o činnosti pracoviště

Pracoviště se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. Odborně spolupracuje jak s Ministerstvem kultury ČR, tak se samosprávami, které zřizují výkonné orgány památkové péče, a dalšími odbornými organizacemi včetně občanských iniciativ. Nadstandardní pozornost je zde věnována odborné ediční činnosti, edukačním aktivitám a výzkumu s celostátním dopadem souvisejícím s evidenčními systémy, zámeckými knihovnami a památkovou ochranou kulturní krajiny.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	8 689
Program záchrany architektonického dědictví	16 774
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	19 812
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	6 160
Program restaurování	1 819
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	17 681
Celkem	70 935

Počet archeologických akcí

Dohled	2
Záchranný archeologický výzkum	5
Celkem	7

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Poříčí (Boršov nad Vltavou) – zámek čp. 196

Nové Hrady – dům čp. 106

Rožmberk nad Vltavou – věž hradu Jakobínka

Operativní průzkumy a dokumentace

Budkov – tvrz čp. 19

Český Krumlov – dům Široká ul. čp. 77

Dražič – zámek čp. 22

Dub – zámek

Jindřichův Hradec – jezuitský seminář čp. 19

Komařice – bývalý pivovar

Libějovice – starý zámek čp. 1

Lnáře – zámecká oranžerie

Netolice – dům Hořejší mlýnská čp. 231

Písečné – zámek

Radomyšl – špýchar v areálu děkanství

Soběslav – dům čp. 170

Vodice – usedlost čp. 3

Tábor – dům čp. 180

Veselí nad Lužnicí – muzeum čp. 111

Vyšší Brod – oranžerie v klášterní zahradě

Archivní rešerše

Zlatá Koruna – domek čp. 81

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Pracoviště každodenně zpracovává rozsáhlou agendu, která vyplývá ze zákona o památkové péči a týká se evidence a dokumentace památkového fondu na území Jihočeského kraje a odborných vyjádření k opravám, úpravám, konzervaci a restaurování kulturních památek a součástí plošně chráněných území. Pro zvláště metodicky obtížná odborná stanoviska zabezpečuje pravidelné jednání interní komise a minimálně jednou ročně i zasedání památkové rady za účasti externích odborníků. Komisionálně jsou zde řešeny i návrhy na prohlášení kulturních památek či doporučení pro finanční dotace na opravy a restaurování kulturních památek. Odborní pracovníci zajišťují monitoring dvou památek zapsaných na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO (Český Krumlov, Holašovice) a vypracovávají též odborná stanoviska týkající se péče o významnou část fondu národních kulturních památek na území Jihočeského kraje. Ve spolupráci s českobudějovickou ÚPS zajišťují základní evidenci mobiliáře státem spravovaných památkových objektů a zpracovávají odborná vyjádření k restaurování jejich mobiliárních fondů. Spolupracují též na vzniku interiérových instalací a expozic.

Hlavní specializace pracoviště

Pracoviště se zaměřuje na výzkum a praktickou aplikaci nových přístupů k evidenci a dokumentaci památek, zejména dlouhodobě odborně opomíjených fondů zámeckých knihoven; odbornou ediční činnost dlouhodobě rozvrženou do edičních řad zaměřených na různorodé cílové skupiny čtenářů a profilovaných podle tematického zacílení výzkumných projektů (zejména *Monumenta* a *Miscellanea*); odbornou přípravu a praktickou realizaci pilotních projektů edukačních programů přibližujících památkový fond, tradiční řemesla a moderní postupy památkové péče veřejnosti; spolupráci s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích (výuka předmětů zaměřených obecně na památkovou péči a architektonicko-historický průzkum). V roce 2016 byl zahájen výzkumný projekt NAKI *Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny ČR* (DG16P02M034), realizovaný ve spolupráci čtyř institucí (VÚKOZ Průhonice, NPÚ, ČVUT a Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity).

Restaurovátké obnovy kulturních památek

Za odborné účasti památkářů se završila pětiletá obnova barokních nástěnných maleb v zámku Koloděje nad Lužnicí. V poutním kostele Nanebevzetí Panny Marie v Klokotech pokračovalo restaurování nástěnných maleb a štukové výzdoby v kapli sv. Václava z roku 1712. V kostele sv. Bartoloměje v Mladošovicích byly

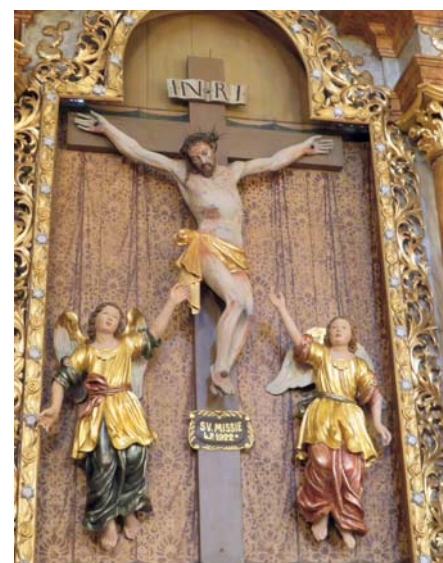
Rožmberská brána ve vyšebrodském klášteře, nástěnná malba Korunování Panny Marie na jižní fasádě po restaurování

objevy a restaurovány středověké úpravy ze 14. a 15. století. Na fasádách tzv. starého zámku v Libějovicích pokračoval průzkum a oprava venkovních fasád s množstvím pozdně středověkých a renesančních prvků. Rozsáhlý cyklus renesančních nástěnných maleb byl restaurován na fasádě radnice v Prachaticích, postavené krátce po roce 1570. V interiéru měšťanského domu na Horním náměstí čp. 517 ve Slavonicích proběhla první etapa restaurování hodnotného cyklu nástěnných maleb z roku 1568 v místnosti označované jako luteránská modlitebna. Další renesanční nástěnné malby byly objeveny, odkryty a restaurovány na jižní straně Rožmberské brány cisterciáckého kláštera Vyšší Brod. Byla též dokončena rozsáhlá restaurátorská obnova sloupů se sochou Panny Marie v Blatné z roku 1726 a oprava menšího mariánského sloupů z roku 1701 v Nové Včelnici. Pokračovala obnova náhrobků na židovských hřbitovech v Bechyni, Čichtvicích, Čkyni, Jindřichově Hradci, Markvarci, Miroticích, MyslkoVICích, Nové Včelnici, Písečném, Přehořově, Sepekově, Stádleci, Tučapech a Vlachově Březi.

Péče o movité kulturní dědictví

Mezi movitými památkami se odborná činnost pracoviště zaměřila na restaurování obrazů z portrétní galerie Hohenfeldů a Schwarzenbergů na prohlídkové trase zámku Orlík, bylo ukončeno restaurování chórových lavic z presbyteria kostela sv. Jakuba v Prachaticích, bočního oltáře Svatého Kříže v Hrobech u Chýnova, křtitelnice v kostele sv. Jiří v Blansku, bočního oltáře sv. Linharta v trhosvinenském farním kostele Nanebevzetí P. Marie a po osmi letech i náročné restaurátorské práce na barokních varhanách v kostele Nanebevzetí P. Marie v Rancířově. V roce 2016 též probíhala rehabilitace části hostinských pokojů ve druhém patře SZ Hluboká nad Vltavou.

Boční oltář Svatého Kříže v Hrobech u Chýnova

Rozsáhlejší archeologické výzkumy

Byly realizovány v zahradách SZ Vimperk a na nádvoří dolního hradu v areálu SH Rožmberk.

Prezentace kulturního dědictví

Mezi aktivitami pracoviště, které prezentují památky i péči o ně, je nutno jmenovat mimo jiné vytvoření několika výstav (*Krajinářský park v Červeném Dvoře; Bratři Hamiltonové. Obrazy aristokratického lovců 18. století; Znovuoživená krása. Restaurátorské práce na jihu Čech v letech 2005–2015*), vydání dvou odborných publikací (*Královská založení na jihu Čech za vlády posledních Přemyslovců; The Hamilton Brothers: Aristocratic Hunting Paintings in the 18th century*) a sborníku *Památky jižních Čech 7* a intenzivní spolupráci s českobudějovickou územní památkovou správou na redakčním zajištění knihy Mileny Hajné *Šaty chodící: Každodennost a symbolika ve šlechtickém šatníku raného novověku*. Opakovaně byly realizovány edukační programy určené žákům a studentům MŠ, ZŠ, SŠ.

Územní odborné pracoviště v Plzni

Kontakt

Prešovská 7, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911
sekretariat.plzen@npu.cz, www.npu.cz/uop-plzen

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Jan Kaigl, Ph.D., ředitel
377 360 919, kaigl.jan@npu.cz

Ing. Pavel Domanický, vedoucí odboru péče o památkový fond
377 360 930, domanicky.pavel@npu.cz

PhDr. Alena Černá, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů
377 360 932, cerna.alena@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Komise majetková a likvidační
Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada
Regionální hodnotitelská komise
Regionální komise pro program restaurování
Regionální komise pro programy stavební památkové obnovy
Skartační komise
Škodní komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, ú. o. p. v Plzni, působí v Plzeňském kraji. Hlavním úkolem pracoviště je poskytovat odborné služby v rozsahu stanoveném Národním památkovému ústavu jako odborné organizaci státní památkové péče podle § 32 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Jde o specializovanou poznávací, dokumentační, metodickou, hodnotící, koncepční, prezentační, osvětovou a další práci včetně odborných posudků záměrů obnovy kulturních památek a nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, ale nalézají se v památkově chráněných územích a v ochranných památkových pásmech. Zvýšená pozornost byla věnována další profesionalizaci vlastní práce ve všech jejích složkách, včetně pořizování nezbytných průzkumů a operativní dokumentace a poskytování kvalifikované odborné pomoci ostatním subjektům, které památkovou péči v kraji vykonávají nebo se na jejím výkonu podílejí.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	6 506
Program záchrany architektonického dědictví	28 915
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	6 422
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny	6 359
Program restaurování	1 645
Podpora obnovy kulturních památek prostř. ORP	358
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	144
Celkem	62 824

Počet archeologických akcí

Základní archeologický výzkum	3
Záchranný archeologický výzkum	6
Celkem	9

Průzkumy a dokumentace

Blovicko – plošný průzkum památkového potenciálu území
Břasy – bývalá továrna na výrobu barev
Bystřice nad Úhlavou – zámek
Defurovy Lažany – zámecký park, zahrada
Hostouň – fara
Chocenice – zámek
Klatovy – dům čp. 68/I
Konstantinovy Lázně – architektonicko-urbanistický průzkum
Letiny – hospodářský dvůr Kopaniny
Lisov – chalupa čp. 16
Lovčice – budova stájí v areálu zámku
Planá – bývalý pivovar a mincovna čp. 26
Plzeň – zimní stadión
Podmokly – bývalá synagoga
Rokycany – kostel Panny Marie Sněžné, věž
Stříbro – budova čp. 14
Stříbro – dům čp. 305
Úterý – dům čp. 69
Žinkovy – zámek, spojovací trakt

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Stěžejním posláním pracoviště je ochrana a zachování památkového fondu v Plzeňském kraji. Tento fond k 31. 12. 2016 zahrnoval 3 220 nemovitých a 5 154 movitých památek, 8 památkových rezervací, 67 památkových zón a 18 ochranných pásem. Mimořádný status národní kulturní památky má v Plzeňském kraji celkem 22 kulturních statků nemovitých a 2 kulturní statky movité.

Z aktivit vlastníků nemovitostí v památkově chráněných územích a v ochranných památkových pásmech a na jednotlivých památkách nemovitých i movitých vyplynula pro nás povinnost posoudit formou písemného vyjádření podle § 14 odst. 6 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, celkem 1 496 nových záměrů, projektů nebo žádostí o restaurování. Současně byly poskytovány odborné konzultace a prováděn památkový dohled v terénu při pořizování operativní dokumentace, zejména měřičské a fotografické, a to jak ve vztahu k novým záměrům, tak i těm, které už přešly do realizace.

Výběr akcí památkové obnovy, na které jsme dohlíželi

Bor, zámek – postupná obnova fasád; Damnov, kostel – obnova věžní báně a zvonové stolice; Dubec, kostel – dokončení restaurování kazatelny; Dvorec u Nepomuku – restaurování sochy sv. Barbory; Hlavňovice, zámek – oprava stropů, krovů a střech; Hlohovice, areál kostela – dokončení obnovy krovů a střech kostela, obnova zvonice; Horažďovice, zámek – oprava sgrafitové fasády severního nádvoří; Horšice, špýchar – obnova krovu a střechy; Horšovský Týn – restaurování soch z křížové cesty ke kostelu sv. Anny; Hrádek u Sušice – obnova zámeckého skleníku; Chocence, Starý zámek – dokončení opravy roubení obvodových stěn; Chodová Planá – postupná obnova fasád; Chotěšov, areál kláštera, zahradní pavilon – postupná obnova fasád; Chudenice, zámek Lázeň – dokončení obnovy střech; Chvalšovice, zemědělská usedlost čp. 9 – dokončení celkové obnovy; Ježovy, zemědělská usedlost čp. 36 – obnova špýcharu; Kašperské Hory, kostel sv. Mikuláše – oprava střechy boční lodi; Kanice, zámek – rekonstrukce stropů (1. etapa); Kaznějov, kaple – celková obnova; Kdyně, dům čp. 89 – celková obnova; Kralovice, kostel sv. Petra a Pavla – obnova částí fasád a oken s vitrážemi; Krsy – restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého; Lhota pod Radčem, chalupa čp. 9 – historická rekonstrukce fasád; Manětín, kostel sv. Barbory – dokončení obnovy krovů a střech; Mokrosuky, zámek – oprava krovů a střech; Nebílovy, zámek (zadní objekt) – obnova schodiště a arkádové lodžie; Nebřeziny, tzv. Kondelovna – postupná obnova krovů a střech; Nedražice, zámek – oprava střech; Nezamyslice, kostel – oprava krovu a střechy trojlodí; Nicov, kostel – postupná obnova obvodového pláště; Pernarec – restaurování dvou božích muk (nominace národní kulturní památky); Plasy, klášterní kostel – restaurování zpodělnice a obrazu Smrt sv. Josefa; Plzeň, nám. Republiky 24 – dokončení obnovy interiérů vč. nálezu renesančního srubu; Plzeň-Slovany, kostel sv. Mikuláše – průzkum a restaurování nástěnných maleb; Přebořov, kostel – statické zajištění; Řesanice, tvrz – obnova krovu a střechy; Sechutice, hospodářský dvůr – obnova střech hospodářského stavení; Slavice, areál kostela – obnova ohradní zdi; Svojšíň, fara – dokončení obnovy krovů a střech; Švihov, židov-

ský hřbitov – obnova brány a ohradní zdi (1. et.); Tachov, děkanství kostel – obnova fasád věže; Trpísty, zámek – celková obnova vč. restaurování hlavního sálu; Týnec, areál zámku, Starý zámek – postupná celková obnova; Úherce, kostel – restaurování okenních vitráží; Ves Touškov – zhotovení kopie odcižené sochy P. Marie Immaculaty; Žinkovy, areál kostela – restaurování sochařské výzdoby.

Konference, přednášky, výstavy a další práce

Plzeňské pracoviště uspořádalo 4. 10. 2016 v budově svého sídla, tj. v domě U Zlatého slunce v Plzni, celostátní odbornou konferenci s názvem *Zjevné i skryté*, zaměřenou na poznání a ochranu movitého vybavení historických chrámových interiérů. Tamtéž se konala 20. 6. 2016 v rámci dlouhodobého výchovně-vzdělávacího cyklu *Ze života památek* např. přednáška věnovaná západočeským hradům v době Karla IV. Pro nejširší veřejnost byly otevřeny v mážhausu domu U Zlatého slunce celkem tři fotografické výstavy: *Navzdory času* (skončila v květnu; 8. ročník výstavy výběrové hodnotící akce památkové obnovy v Plzeňském kraji, tentokrát za rok 2015), *Dialog tvarů v barokní architektuře* (květen–prosinec) a *Z hradů za vlády Karla IV. v Plzeňském kraji* (od prosince). Dne 6. 9. 2016 byl dům U Zlatého slunce zpřístupněn pro veřejnost formou prohlídek s průvodcem v rámci *Dnů otevřených dveří* (o tuto akci je mezi občany města Plzně i u přespolních už tradičně velký zájem). Vznikly nové webové stránky pracoviště vč. obrazové galerie jeho zaměstnanců.

Konaly se celkem tři památkářské dílny v terénu jako součást soustavného odborného vzdělávání, tentokrát na společné téma *Obnova a restaurování historických interiérů s velkým podílem uměleckých a uměleckořemeslných prací*, a dále *Letní dílna OPD a SHP* (6. ročník) na hradě Švihov. Na udělení ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro* bylo za Plzeňský kraj nominováno restaurování mariánského sloupu ve Stříbře.

V domě U Zlatého slunce v Plzni, což je kulturní památka, významný dům středověkého původu barokně přestavěný na způsob městského paláce v roce 1777, Národní památkový ústav dokončil čtyřletou renovaci kanceláří a dalších prostor určených pro zaměstnance i návštěvníky. Bylo modernizováno domovní plynové vytápění.

Dny otevřených dveří v domě U Zlatého slunce v Plzni

Územní odborné pracoviště v Lokti

Kontakt

Kostelní 81/25, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814
sekretariat.loket@npu.cz, www.npu.cz/uop-lo

Vedoucí pracovníci

Mgr. Romana Riegerová, ředitelka
352 350 317, riegerova.romana@npu.cz

Mgr. et Mgr. Jan Konůpek
vedoucí odboru památkové péče
352 350 338, konupek.jan@npu.cz

**Bc. Lukáš Smola, vedoucí oddělení evidence,
dokumentace a informačních systémů**
352 350 341, smola.lukas@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Komise pro návrhy na prohlášení věci za kulturní památku
Regionální archeologická komise
Památková rada

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Lokti zajišťuje činnost odborné organizace památkové péče v Karlovarském kraji (okresy Cheb, Karlovy Vary, Sokolov). Zabývá se ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu. Bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. NPÚ-302/4940/2006 ze dne 23. června 2006. Jeho hlavní činnosti jsou stanoveny § 32 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

ÚOP v Lokti úzce spolupracuje zejména s orgány státní památkové péče – Ministerstvem kultury ČR, Krajským úřadem Karlovarského kraje a výkonnými orgány státní památkové péče – i s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami. Důležitou činností je sledování akcí probíhajících v rámci dotačních titulů Ministerstva kultury ČR. Připravuje také pestrou nabídku vzdělávacích akcí pro odborníky i širokou veřejnost – tematické semináře, konference, workshopy, výstavy, komentované prohlídky a další. Pracovníci se podílejí na řešení vědecko-výzkumných úkolů a jsou intenzivně zapojeni do publikačních a přednáškových aktivit.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	3 125
Program záchrany architektonického dědictví	21 560
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	12 968
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	860
Program restaurování	1 600
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	4 095
Celkem	44 208

Počet archeologických akcí

Dohled	8
Záchranný archeologický výzkum	9
Celkem	17

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Obnova kulturních památek

Obnova fasády objektu čp. 1247 v Karlových Varech

V roce 2016 proběhla oprava fasády objektu Střední zdravotnické školy a vyšší odborné školy zdravotnické v Karlových Varech čp. 1247 v Poděbradské ulici. V rámci opravy byla v souladu s architektonickým výrazem stavby obnovena probarvená omítka fasády v původní struktuře i barevnosti. Došlo k očištění profilací geometrických prvků a říms fasády, které byly zcela zatřeny vrstvami ze druhé poloviny 20. století. Práce volně navazovaly na předchozí repasi historických otvorových výplní. Byla tak dokončena obnova vnějšího pláště této budovy vystavěné v letech 1922–1923 v duchu moderny. Původně se jednalo o ústřední a obytný dům Spolku pro chemickou a hutní výrobu. Vystavěn byl na základě plánů vyhotovených architektem Karlem Hellerem. V roce 1932 byla budova podle projektu Ing. Josefa Šimůnka přestavěna na školní budovu pro Československé státní reformní reálné gymnázium.

Obnova Zanderova sálu Císařských lázní v Karlových Varech

V roce 2016 bylo provedeno restaurování části Zanderova sálu Císařských lázní v Karlových Varech. Lázeňská budova rašelinykových lázní byla postavena na místě barokního pivovaru v letech 1893–1895 podle plánů vídeňských architektů Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera v historizujícím slohu francouzské neorenesance. Zanderův sál umístěný v prvním patře je nejreprezentativnějším prostorem celého objektu. Stěny interiéru jsou dekorovány v celé ploše kombinací dřevěného obložení s fládrmem, hedvábných tapet a rozměrných olejomalb s náměty sportu a lázeňství (Olympijské hry, Uvítání olympijského vítěze v rodné obci, Míčová hra, Scéna při koupání a Eskulap a Hygiena).

Tyto obrazy upomínají na původní využití sálu, který fungoval jako tělocvična vybavená nejmodernějšími přístroji pro švédskou gymnastiku podle dr. Zandera. V důsledku havarijního stavu zastřešení budovy došlo k zatékání zejména v severozápadním a jihovýchodním rohu místnosti a tím i k rozsáhlému poškození stropů a stěn sálu. Všechny poškozené prvky byly zrestaurovány a v současnosti probíhá celková obnova objektu s cílem otevřít zde muzeum lázeňství.

Obnova kaple v Libnově

Celkovou obnovou včetně sochařské výzdoby prošla kaple na Chlumku v Libnově u Krajkové.

Kaple byla dlouhou dobu v havarijním stavu. V roce 2015 se přistoupilo k opravě střechy a v roce 2016 byly restaurovány vnitřní omítky, nástěnné malby interiéru, byl obnoven celý exteriér kaple a zrestaurovány tři sochy, které jsou součástí výzdoby štítů. Nyní je tedy tato drobná sakrální architektura opět hodnotnou součástí krajiny. Zajímavostí je, že sochařská výzdoba se sochami sv. Josefa, sv. Anny a sv. Jáchyma byla dlouhou dobu umístěna na soukromém pozemku v obci Libnov a tím se zřejmě paradoxně zachovala až dodnes.

Obnova Křížové cesty z kostela sv. Vavřince v Chodově

V roce 2016 bylo zahájeno restaurování obrazů křížové cesty, která je součástí vnitřní výzdoby kostela sv. Vavřince v Chodově. Jedná se o zajímavý soubor čtrnácti olejomalb z let 1789 až 1905, na kterém se podílelo několik regionálních malířů, a představuje tedy hodnotný doklad vývoje regionálního umění. V roce 2016 byly zrestaurovány první čtyři obrazy z cyklu včetně polychromovaných vyřezávaných rámců s nástavci dekorovanými kartušemi s křížkem. Restaurování malířských děl bylo dalším krokem k jejich poznání. Byly odhaleny nápisy s daty a signatury autorů přemalob.

Archeologické výzkumy

18. února se v Městské knihovně Loket uskutečnilo již tradiční představení nejvýznamnějších archeologických výzkumů realizovaných v předchozím roce na území Karlovarského kraje. Téměř sedmdesát posluchačů z řad široké veřejnosti se dozvědělo o výjimečném výzkumu mezolitické stanice Tašovice II., o nově objeveném prehistorickém sídlišti na Šibeničním vrchu, dále o výsledcích výzkumu bastionu Chebského hradu, o nově otevřené prezentaci výzkumu kláštera premonstrátů v Teplé nebo o aspektech výzkumů novověkých pohřebišť v Chebu a Skalné. Setkání zakončilo shrnutí dlouholetého výzkumu hrádku v poloze Kostelní Horka u Bražce a příspěvek o nových dokladech počátků hornického města Jáchymova.

Lucemburský rok

Národní památkový ústav v Lokti se na oslavách Lucemburského roku, který byl vyhlášen u příležitosti 700. výročí narození císaře a krále Karla IV., podílel zejména projektem *Karel IV. a Nové Čechy – Obraz zapomenuté koruně země*. Ten zahrnoval nejen cyklus přednášek, ale též putovní panelovou výstavu, zaměřenou na zahraniční politiku Lucemburků na českém trůně, se zvláštním přihlédnutím k problematice zahraničních lén českého království. Součástí celého projektu byl i cyklus přednášek.

Metodický den

10. listopadu 2016 se v obci Kyselka konal metodický den určený pro studenty 4. ročníku Střední průmyslové školy v Lokti, v rámci něhož byli seznámeni s problematikou základního zajištění historických budov, které se nacházejí v havarijním stavu. Cílem metodického dne bylo představit na příkladu budov bývalých lázní základní postupy, principy a specifika odstranění havarijního stavu památkově chráněných budov včetně všech navazujících činností. Ve spolupráci s obcí Kyselka a obecně prospěšnou společností Lázně Kyselka byl připraven program přednášek a prohlídka vybraných staveb, na nichž byly tyto postupy a principy vysvětleny a předvedeny.

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

Kontakt

Podmokelská 1/15, 400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800
sekretariat.usti@npu.cz, www.npu.cz/uop-ul

Vedoucí pracovníci

PhDr. Petr Hrubý, ředitel

472 704 802, hruby.petr@npu.cz

Mgr. Tomáš Brož, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

472 704 837, broz.tomas@npu.cz

Ing. arch. Lenka Kotišová

vedoucí odboru péče o památkový fond

472 704 824, kotisova.lenka@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Památková rada

Komise k zabezpečení Havarijního – střešního programu

Komise k zabezpečení Programu péče o VPR, VPZ a KPZ

Krajská archeologická komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Ústí nad Labem zajišťuje od roku 2003 úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti, která zahrnuje okresy Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem.

V působnosti ÚOP je 5 848 kulturních památek, z toho 3 527 nemovitostí, 14 národních kulturních památek, 1 archeologická památková rezervace, 5 městských památkových rezervací, 3 vesnické památkové rezervace, 3 krajinné památkové zóny, 17 městských památkových zón a 13 vesnických památkových zón.

Koordinace hodnocení pro výběr akcí obnov kulturních památek k zařazení do programů MK je zajišťována prostřednictvím komisi NPÚ v Ústí nad Labem k jednotlivým programům, jedná se o následující komise: Komise k zabezpečení Havarijního programu, Komise k zabezpečení Programu restaurování movitých kulturních památek, Komise k zabezpečení Programu o VPR, VPZ a KPZ a Krajská archeologická komise. Výběr členů nejen z řad zaměstnanců NPÚ je volen tak, aby byla zajištěna objektivita a odbornost rozhodování. Výběr akcí Programu regenerace MPR a MPZ je zajišťován komisemi v jednotlivých městech, v těchto komisích má ÚOP v Ústí nad Labem své zastoupení.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	8 456
Program zachrany architektonického dědictví	23 135
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	13 690
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	2 510
Program restaurování	1 753
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	12 169
Program na záchranu a obnovu kulturních památek Ústeckého kraje pro rok 2016	13 200
Program na záchranu a obnovu drobných památek a architektury dotvářející kulturní krajinu Ústeckého kraje pro rok 2016	500
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	650
Celkem	76 063

Počet archeologických akcí

Dohled	4
Záchranný archeologický výzkum	1
Celkem	5

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Krupka – kostel sv. Anny

Krupka – kostel sv. Ducha

Krupka čp. 21

Teplice čp. 309

Operativní průzkumy a dokumentace

Jezeří – zámek

Mikulášovice – čp. 2

Mikulášovice – čp. 4

Mlékojedy – kostel sv. Martina

Soběnice – čp. 6

Žatec – čp. 320

Kadaň – hradební zeď u čp. 73

Kadaň – klášter

Konojedy – sklepy v terase kostela Nanebevzetí Panny Marie

Libochovice – čp. 2, zámecký areál

Litoměřice – čp. 20

Litoměřice – čp. 232

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Obnovy kulturních památek

Budyně nad Ohří, věž městského opevnění čp. 315. Objekt se dá přibližně datovat do období kolem roku 1500. V roce 2011 došlo k havárii, jež existenci objektu vážně ohrozila.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech. Projekt byl financován z EHP a Norských fondů, realizace trvala do května 2016; jednalo se o celkovou stavební obnovu objektu a restaurování dochovaných prvků mobiliáře.

Restaurování pilíře se sochou sv. Jana Nepomuckého ve Vysočanech. Restaurování sochy, jež vnesla do regionu nové formy ztvárnění světce, umožnilo detailní prohlídku sochy, potvrzující hypotézu autorství vyslovenou již Josefem Opitzem.

Restaurování nástěnných maleb kostela Čtrnácti sv. pomocníků v Kadani. Práce, uskutečněné v roce 2015, pokračovaly v roce 2016 odkryvem a restaurováním prvního pole jižní boční lodi s výjevem Šalamounova soudu na stěně a mohou sloužit jako příkladné řešení prezentace superponovaných malířských vrstev za oborové spolupráce všech zúčastněných.

Výstavy, odborné konference, vzdělávání a popularizace

Jedním ze základních způsobů komunikace našeho pracoviště s veřejností je pořádání výstav. Návštěvnost všech výstav v sídle pracoviště za rok 2016 je v souhrnu 991 osob.

V roce 2016 proběhly tyto výstavy:

Výstava *Cesta kolem světa, fotografie z cest hraběte Lažanského z roku 1929.*

Výstava *Doba králů a císařů – Lucemburské architektonické dědictví SZ Čech.* Stejně jako jiné projekty, byla i výstava připomínkou 700. výročí narození císaře Karla IV.

Výstava *Pověsti a příběhy poutních míst Šluknovska.*

Výstava *Technické památky v Norsku a České republice.*

Dne 16. června 2016 Filozofická fakulta UJEP v Ústí nad Labem hostila odborný workshop Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem, s názvem *Fenomén kov v kulturním dědictví severozápadních Čech.*

Mezi významné popularizační aktivity patří zejména přednášky, pořádané zaměstnanci ÚOP pro veřejnost v sídle územního odborného pracoviště NPÚ v Ústí nad Labem v zámku Krásné Březno, které pokračovaly devíti přednáškami i v roce 2016. Dalšími událostmi byla v rámci Dnů evropského dědictví populárně naučná akce pro odborníky i laiky *Den na zámku a v kostele – Po stopách Lucemburků*, při které kromě výstavy *Doba králů a císařů* mohli navštívit edukační programy, tematické dílny a přednášky o reáliích doby. V listopadu proběhl edukační večer pro veřejnost *Strašidelné čtení na zámku Krásné Březno*, zapojený do projektu *Celé Česko čte dětem*.

Publikační činnost

Stejně jako v letech předchozích i v roce 2016 se pracoviště může pochlubit svou publikační činností. V rámci vědeckovýzkumné činnosti vznikl 2. díl ediční řady Zaměstnanecká sídliště v severních Čechách mezi lety 1918–1938, s titulem *Firemní*

Úvodní slovo prof. Royta na vernisáži výstavy *Doba králů a císařů*

kolonie a státní domy. Kniha vznikla v rámci výzkumného cíle *Moderní architektura 20. století, Prezentace architektury a urbanismu 20. století.* Monografie *Teplice: architektura moderní doby 1860–2000* vznikla v rámci výzkumného cíle *Prezentace výsledků výzkumu a vývoje Národního památkového ústavu.* Oba cíle byly financované z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj (DKRVO).

V roce 2016 vyšlo již osmé číslo časopisu pro památky severozápadních Čech *Monumentorum Custos 2015.* Před dvěma lety se časopis úspěšně umístil na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR a v příštím roce se bude ucházet o zařazení na zahraniční seznam ERIH PLUS. V čele redakční rady nově stanul prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D., historik umění, vysokoškolský pedagog, svého času ředitel Ústavu pro dějiny umění a v současné době prorektor pro tvůrčí a ediční činnosti Univerzity Karlovy v Praze.

Výjimečné dny a události návštěvnické sezony

Od dubna byly zahájeny v kostele sv. Floriána stálé průvodcovské služby s komentovanými prohlídkami v So, Ne a ve svátek bez nutnosti objednání. Z dalších významných událostí můžeme připomenout: Mezinárodní den památek a sídel v kostele sv. Floriána a na zámku Krásné Březno, Koncert ke svátku sv. Floriána, Den v kostele aneb středověká návštěva v renesančním kostele sv. Floriána, Den na zámku aneb Po stopách Lucemburků (populárně naučná akce), Na prahu baroka / koncert loutnové hudby, Strašidelné čtení na zámku Krásné Březno (edukační večer), Vánoční koncerty v kostele sv. Floriána.

Objekty ve správě pracoviště

Kostel sv. Floriána. Celoročně přístupný památkový objekt, alabastrový skvost saské renesance, je součástí zámeckého areálu Krásné Březno, ve kterém sídlí územní odborné pracoviště NPÚ v Ústí nad Labem. Celková návštěvnost komentovaných prohlídek kostela za rok 2016 byla 1 051 osob.

Kromě běžných a speciálních prohlídek ve významných dnech turistické sezony byly hlavními událostmi pro veřejnost koncerty, během nichž zavítalo do kostela zejména v závěru roku dalších více než 1 000 návštěvníků. V roce 2016 se uskutečnily tyto koncerty: Koncert sboru CONCERTO ke svátku sv. Floriána, Na prahu baroka – koncert loutnové hudby, Adventní koncert sboru CONCERTO, Koncert ZUŠ Krásné Březno, Koncert ZUŠ Neštěmice, Česká mše vánoční – koncert Chorea Academica.

Zámek Krásné Březno. Sídlo ÚOP v Ústí nad Labem; atrium, přednáškový sál a výstavní prostory jsou přístupné během událostí turistické sezony, při výstavách a přednáškách. Pro objednané skupiny je zámek součástí prohlídky kostela sv. Floriána.

Územní odborné pracoviště v Liberci

Kontakt

Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec
tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420
sekretariat.liberec@npu.cz, www.npu.cz/uop-li

Vedoucí pracovníci

Mgr. Miloš Krčmář, ředitel

485 222 416, krcmar.milos@npu.cz

Mgr. Petra Šternová, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

485 222 429, sternova.petra@npu.cz

Ing. arch. Václav Němec, DiS.

vedoucí odboru péče o památkový fond

485 222 421, nemec.vaclav@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Památková rada

Krajská archeologická komise

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věci za kulturní památku

Ediční a publikační rada

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. 989/2006 k datu 6. 2. 2006. Pracoviště vzniklo delimitací části stávajícího NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem, a splnutím s dosud samostatným NPÚ, ÚOP – správa SZ Sychrov.

Liberecké územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu je vědecko-výzkumnou institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Libereckého kraje. Zajišťuje všechny zákonem stanovené činnosti směřující k řádné péči o kulturní památky a památkově chráněná území v Libereckém kraji (okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily).

V působnosti ÚOP je 2 253 nemovitých a 1 282 movitých kulturních památek, 15 městských památkových zón, 8 vesnických památkových rezervací, 10 vesnických památkových zón a 2 krajinné památkové zóny.

ÚOP v Liberci spolupracuje s vlastníky památkově chráněných objektů, s obcemi s rozšířenou působností, které mají na starost výkon státní správy (Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Tanvald, Turnov, Semily a Železný Brod) a Krajským úřadem Libereckého kraje zejména při dozorování stavebních a dalších zásahů na památkově chráněných objektech a při transferech kulturních památek.

ÚOP v Liberci dále spolupracuje s řadou odborných organizací na dokumentaci, obnově a prezentaci památkového fondu. Aktivně probíhá spolupráce s církevními institucemi, které v Libereckém kraji působí, a dále s Technickou univerzitou v Liberci, jejíž studenti oboru Kulturněhistorických a muzeologických studií, katedry historie na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické jsou pravidelně přijímáni na odbornou praxi.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	5 135
Program záchrany architektonického dědictví	7 100
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	7 785
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	3 710
Program restaurování	1 610
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	9 296,6
Celkem	34 096,6

Počet archeologických akcí

Dohled	4
Záchranný archeologický výzkum	5
Celkem	9

Operativní průzkumy a dokumentace

Bezděz – hrad, kaple, OPD exteriéru kaple během obnovy z lešení

Bezděz – hrad, hradba, OPD úseku hradby během obnovy z lešení

Hamr – čp. 5, průzkum fasád papírny

Hrádek nad Nisou – čp. 65, 66 (tzv. Azyl), OPD vyhodnocení architektonických prvků a doplnění dendrochronologické analýzy o datování přístavby žentouru

Kumburk – hrad, jihovýchodní průčelí hlavní věže, OPD během obnovy z lešení

Kryštofovo Údolí – čp. 17, OPD černé kuchyně

Lhota – čp. 14, OPD dokumentace topeniště

Letařovice – kostel sv. Jakuba, OPD průčelí kostela během obnovy

Lomnice nad Popelkou – OPD výpustě rybníka a mostu v součinnosti se záchranným archeologickým výzkumem

Stráž pod Ralskem – zámek, OPD spojovacího krčku během obnovy

Zahrádky – pivovar, OPD jako podklad pro článek

Ždírec – čp. 9, OPD usedlosti před demolicí

Železný Brod – čp. 157, OPD před demolicí

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Obnovy kulturních památek

Mezi nejvýznamnější akce obnovy kulturních památek uskutečněné za odborné spolupráce ÚOP v Liberci patří celková obnova výtopny železniční stanice Kořenov, obnova fasády papírny čp. 5 v Hamru na Jezeře, rekonstrukce Muzea sklářství v Kristiánově, obnova interiéru starokatolického kostela v Jablonci nad Nisou nebo zahájení obnovy fasády radnice v Jablonci nad Nisou a dále mnohé restaurátorské práce. Z nich lze příkladem uvést restaurování nástěnných maleb v zámecké kapli v Navarově či nástěnných maleb v kostele sv. Josefa v Krásné, pokračující restaurování středověkých nástěnných maleb v kostele sv. Havla v Kuřívodech a v hradní kapli na Housce, dále restaurování iluzivního oltáře v kostele sv. Vavřínce v Jilemnici nebo restaurování oltářů – hlavního oltáře sv. Josefa v kostele sv. Josefa v Krásné, hlavního oltáře sv. Filipa a Jakuba v Roztokách u Jilemnice či hlavního oltáře sv. Jiří v kostele sv. Jiří v Karlovicích. Z kamenosochařských památek byl restaurován například sloup se sochou Panny Marie v Horní Libchavě nebo socha sv. Anny v Semilech. Dokončeny byly restaurátorské práce na mostě se sochařskou výzdobou u kapucínského kláštera v Zákupech.

Ve spolupráci s Lesy ČR a obcí Svojkov proběhla obnova historické křížové cesty vedoucí ke skalní kapli Panny Marie v Modlivém dole a byla zde instalována informační tabule, která seznámí návštěvníky s historií tohoto zajímavého poutního místa.

Výstavy

ÚOP v Liberci se ve spolupráci s dalšími institucemi, zejména s Oblastní galerií v Liberci, podílelo na přípravě výstavy *Karel IV. na zakázané stezce*, která proběhla ve dnech 8. 9. – 27. 11. 2016 v Oblastní galerii v Liberci. V souvislosti s výstavou *Německočeská výstava Liberec 1906* uspořádanou v Oblastní galerii v Liberci (16. 6. – 18. 9. 2016) a v Severočeském muzeu (16. 6. – 11. 9. 2016) se liberecké pracoviště přispěvkem *Radostná přehlídka německé práce a německého ducha. Architektura na Výstavě českých Němců v Liberci 1906* podílelo také na doprovodné publikaci k této výstavě.

Vzdělávací aktivity

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci pořádal přednáškový cyklus *Památky kolem nás*. Celkem zaznělo 8 přednášek na rozmanitá témata od moderní architektury až po expozice hradů a zámků v Libereckém kraji (23. 2. 2016 – *Utichly továrny, utichly ulice*, Petr Freiwilling; 31. 3. 2016 – *Historické skalní rytiny a nápisy pískovcové krajiny Českého ráje*, Jan Jenč, Vladimír Peša; 28. 4. 2016 – *Novinky na hradech a zámcích v roce 2016*, Miloš Kadlec, Vladimír Tregl; 26. 5. 2016 – *Zámky s vůní benzínu: automobily na šlechtických sídlech v první polovině 20. století*, Jiří Křížek; 16. 6. 2016 – *Řemeslo Karlštejnského pokladu*, Jaroslav Prášil, Jana Krejčová, Vojtěch Ouřada; 29. 9. 2016 – *„Radostná přehlídka německé práce a německého ducha.“ Architektura na Výstavě českých Němců v Liberci*, Jaroslav Zeman; 27. 10. 2016 – *Restaurování středověkých nástěnných maleb a sochařských děl na území Libereckého kraje*, Jana Kurešová; 13. 12. 2016 – *Sportovní letectví v Libereckém kraji po druhé světové válce*, Vojtěch Hájek).

Publikační činnost

V roce 2016 vyšel již XVII. ročník odborného recenzovaného periodika *Fontes Nissae – Prameny Nisy*, zaměřeného na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s logickými přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. Jeho náplní bylo celkem 12 recenzovaných příspěvků (studií a materiálů), množství zpráv, recenzí a zpráv o literatuře.

Již třetím rokem vydává ÚOP v Liberci informační letáky prezentující veřejně přístupné kulturní památky na území Libereckého kraje.

Pilotním projektem byl v roce 2014 leták o hradu Hamrštejn, v roce 2015 na tento projekt navázaly letáky o kapli sv. Anny na Vyskři a kapli sv. Barbory na hradě Grabštejn. V roce 2016 projekt pokračoval letáky o sboru Dr. Karla Farského v Semilech (přináší návštěvníkům Sboru souhrn informací o historii církve československé husitské, stavbě sboru a jejím architektovi) a železniční stanici Martinice v Krkonoších (zahrnuje informace o historii, stavbách a objektech ve stanici i o zabezpečovacím zařízení a návštěvadlech). Oba letáky vyšly v české, polské a německé jazykové mutaci a jsou volně k dispozici v síti informačních center v regionu Trojmezí a v elektronické podobě prostřednictvím webových stránek libereckého pracoviště NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Josefově

Kontakt

Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 814 357
sekretariat.josefov@npu.cz, www.npu.cz/uop-jo

Vedoucí pracovníci

Ing. Jiří Balský, ředitel

491 509 541, 602 746 233, balsky.jiri@npu.cz

Ing. Blanka Adámková

vedoucí odboru péče o památkový fond

491 509 532, 602 879 036
adamkova.blanka@npu.cz

Ing. Jiří Slavík, vedoucí oddělení evidence, dokumentace a informačních systémů

491 509 549, 724 663 675, slavik.jiri@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Památková rada

Interní komise

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

Krajská archeologická komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

NPÚ, ÚOP v Josefově, zajišťuje činnost Národního památkového ústavu na území Královéhradeckého kraje (okresy Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov) v rozsahu zmocnění daných zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Na daném území se nachází 21 národních kulturních památek, více než 3 000 nemovitých a téměř 3 300 movitých kulturních památek a 42 památkově plošně chráněných území.

Průběžně poskytuje na žádost i z vlastního podnětu konzultační pomoc vlastníkům kulturních památek a dalších nemovitostí v památkově chráněných územích. Pro účely správních řízení vydává písemná a další vyjádření. S obcemi, městskými i krajským úřadem spolupracuje při výkonu památkového dohledu nad obnovami kulturních a národních kulturních památek a také při koordinaci přípravy akcí obnovy kulturních památek podpořených finančními prostředky z dotačních titulů Ministerstva kultury a Královéhradeckého kraje.

Josefovské pracoviště dále provádí průzkum, dokumentaci a monitoring památkového fondu Královéhradeckého kraje. Systematicky shromažďuje, katalogizuje a zpřístupňuje dokumentační fondy (zejména stavebněhistorické průzkumy, restaurátorské zprávy a výstupy vlastní vědecké činnosti) a specializovaný knihovní fond, jejichž katalog je veřejně přístupný na adrese iispp.npu.cz/carmen/josefov. Zpracovává podklady pro veřejně přístupné mapové projekty. Vytváří odborné popisy nemovitých a movitých památek a mobiliárních fondů, včetně historických zámeckých knihoven.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	5 300
Program záchrany architektonického dědictví	13 100
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	335
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	15 184
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 550
Program restaurování	1 630
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	12 062
Celkem	49 161

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Hradec Králové – dům čp. 253

Hrádek u Nechanic – tzv. Horní vrátnice čp. 44

Nové Město nad Metují – dvorní objekt domu čp. 1235

Ratibořice – dům čp. 10

Operativní průzkumy a dokumentace

Broumov, klášter – dokumentace topení a kuchyně v severozápad. nároží

Heřmánkovice, kostel Všech svatých – pasportizace výplňových prvků

Hradec Králové, dům čp. 149 na Velkém náměstí – dokumentace přízemí během rekonstrukce

Kvasiny, dům čp. 87 – dokumentace během rekonstrukce

Nové Město nad Metují, dům čp. 1240 – dokumentace domu během rekonstrukce, dokončení z roku 2015

Nové Město nad Metují, špitální kostel Narození Panny Marie – dokumentace fasád během obnovy; dokumentace kanalizace pod presbytářem

Úpice, dům čp. 92, Dřevěnka – dokumentace topeniště v přízemí

Vernéřovice, kostel sv. Martina – pasport výplňových prvků

Žacléř, zámek čp. 1 – dokumentace přízemí a sklepních prostor

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Obnovy kulturních památek

Budova radnice čp. 1 v Železnici

Kvůli poškození stropu ve 2. nadzemním podlaží dřevokazným hmyzem a houbami bylo přistoupeno k opravě krovu, dřevěných prvků povalových stropů, náhradě destruovaných částí dřevěných prvků, sanaci trhlin a s tím spojených dalších prací. Budova radnice v Železnici byla vystavěna po ničivém požáru v roce 1826, který zachvátil město a zničil celé náměstí a domy v nejbližším okolí. Po této události vznikl ve městě unikátní empírový soubor slohově jednotné zástavby, jehož součástí je také budova radnice dominující místnímu náměstí.

Stěny obřadní síně v 1. patře jsou opatřeny šablonovou výmalbou ve třech po sobě jdoucích vrstvách provedených v poměrně krátkém časovém období, což není příliš běžné. Jedná se o tři malířské úpravy nefigurálního charakteru, přičemž nejstarší vznikla v období výstavby radnice po velkém požáru města. Druhou vrstvou je přemalba pravděpodobně z 2. poloviny 19. století v historizujícím neorenesančním pojetí, která je v současné době prezentována na stropě místnosti. Poslední malířskou úpravou je stávající šablonová výmalba stěn pravděpodobně z počátku 20. století. Všechny vrstvy výmaleb jsou zachovány ve své celistvosti a jako součást kulturní památky v sobě nesou nesporné kulturně-historické hodnoty.

Práce bylo třeba provést s ohledem na šablonovou výmalbu obřadní síně, jež byla v přímém kontaktu s vyměňovanými nebo opravovanými prvky dřevěných konstrukcí dělicí stěny, podlah a stropu, takže hrozilo nebezpečí jejího poškození. V průběhu prací se ukázalo, že z důvodu poškození dřevěných trámů dělicí příčky, bude třeba v tomto místě sejmut omítky. Ze strany skladu byla omítka odstraněna po celé ploše. Ze strany síně opatřené cennou výmalbou pak byla omítka sejmuta pouze v minimálním možném rozsahu, aby mohla být provedena nezbytná oprava a protézování dřevěných trámů. Sejmutá omítka s výmalbou byla uložena a na své restaurování ještě čeká. Po opravě dřevěných prvků byla stěna ze strany skladu přetažena rákosovou rohoží, nahozena vápennou maltou se štukem a vápenným nátěrem. Ze strany sálu bylo v místě sejmutí omítky s výmalbou provedeno přetažení rákosovou rohoží a vápenné jádro. Na tento podklad by pak měly být navráceny sejmuté malby.

Významná část prací se odehrávala rovněž v prostoru půdy, nacházejícím se nad obřadní síní, kdy nástropní malby oddělovalo od povalů nad nimi jen pár centimetrů a rákos s omítkou. Práce tak musely být prováděny s velkou opatrností, aby nebyly malby poškozeny. Některé nevyhovující dřevěných částí krovu byly nahrazeny za použití tradičních tesařských spojů a dubových kolíků.

Rekonstrukce a restaurování kašny v Josefově

Kašna byla vystavěna roku 1817 uprostřed pevnosti. Spojení civilní a vojenské síly v atlantských postavách mužských plastik odkazuje na souznění armádní a civilní funkce pevnostního města Josefov.

Kašna byla dlouhou řadu let nefunkční a její stav před obnovou havarijní. Poslední obnovou kašna prošla kolem roku 1990. Obnova kašny trvala téměř půl roku a celá nadzemní část kašny při ní byla rozebrána do posledního dílu. Všechny kamenné bloky a prvky byly odborně zrestaurovány a znovu pečlivě sestaveny na své místo. Pro rozvody potrubí a dalších technologií byly využívány původní zděné chodby v podzemí.

Výstavy, odborné konference a další akce

Workshop O betonu v Šárovcově Lhotě

Druhý workshop v Šárovcově Lhotě byl zaměřen na beton v mnoha podobách, na praktické zkušenosti a dovednosti spojené s přípravou, realizací a údržbou tvrdých cementových (teracových) povrchů. Restaurátoři, stavební praktici, památkáři i badatelé se s účastníky podělili o nabyté vědomosti a zkušenosti.

PhDr. Viktor Blažek uvedl účastníky do praktické části, v níž se seznámili nejen s tradiční výrobou betonových tašek „cementovek“, ale také s výrobou ozdobných betonových tvárníc. Na malých vzorcích si vyzkoušeli i postup výroby leštěného teraca.

Preventivní péče o historické knihovní fondy

Starotiskaři, tedy knihovníci, kteří pečují a katalogizují tisky vydané do konce 18. století, se na počátku června sešli v hospitálu Kuks. Šlo o první takové setkání knihovníků Národního památkového ústavu s odborníky z Národního muzea a Národní knihovny. Z diskusí během jednotlivých dílen vzešlo mnoho otázek a nakonec i potřeba podobný seminář uspořádat znovu. Zámecké knihovny jsou totiž dlouhodobě opomíjeny, přestože by mohly být bohatým zdrojem informací pro mnohé badatele.

Vzdělávací aktivity

Podpora dětí a mládeže

V průběhu roku ÚOP zřídilo a vybavilo výukovou místnost vhodnou pro práci s dětmi a mládeží. V červnu proběhly první pilotní přednášky pro ZŠ Josefov a pracoviště se chystá na systematickou spolupráci se školní mládeží v regionu.

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Kontakt

Zámek 5, 531 16 Pardubice
tel: 466 797 711, fax: 466 501 662
sekretariat.pardubice@npu.cz, www.npu.cz/uop-pa

Vedoucí pracovníci

Mgr. Naděžda Pemlová, ředitelka

466 797 711, pemlova.nadezda@npu.cz

PhDr. Václav Paukert, vedoucí odboru péče o památkový fond

466 797 732, paukert.vaclav@npu.cz

Karel Provazník, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

466 797 788, provaznik.karel@npu.cz

Ing. Juraj Vavro, vedoucí oddělení ekonomiky a provozu

466 797 727, vavro.juraj@npu.cz

Mgr. Tomáš Čurda, vedoucí oddělení archeologie

466 797 750, curda.tomas@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Krajská archeologická komise

Památková rada ředitele/ky NPÚ, ÚOP v Pardubicích

Redakční rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení věci za kulturní památku

Komise pro posuzování závažných projektových úprav památek

Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti NPÚ, ÚOP v Pardubicích

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	3 500
Program záchrany architektonického dědictví	14 100
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	21 482
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	500
Program restaurování	1 594
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	7 165
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	528
Celkem	48 869

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, s teritoriální působností pro kraj Královéhradecký a Pardubický, vzniklo s účinností od 1. 1. 2003 formální přeměnou ze Státního památkového ústavu v Pardubicích, příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR, a začleněním do centralizované struktury nově vzniklého NPÚ. K omezení teritoriální působnosti NPÚ, ÚOP v Pardubicích, na Pardubický kraj došlo 1. 1. 2008, kdy bylo původní pracoviště rozděleno na územní odborné pracoviště pro Královéhradecký kraj (se sídlem v Josefově) a územní odborné pracoviště pro Pardubický kraj (se sídlem v Pardubicích). V současné době představuje pardubické pracoviště jedno ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ, zajišťuje úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem a poskytuje odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek v Pardubickém kraji (tzn. v okresech Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy). Mimo to zpracovává návrhy na prohlášení věci či objektů za kulturní památky, podílí se na jejich evidenci, spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií i dalších odborných podkladů ke kulturním památkám a provozuje veřejně přístupnou odbornou knihovnu. Odborníci z řad zaměstnanců ústavu se rovněž účastní odborných konferencí, seminářů i kolokvií, participují na přednáškách, komentovaných prohlídkách, programech pro školní kolektivy a dalších aktivitách určených pro veřejnost.

Počet archeologických akcí

Dohled	1
Záchranný archeologický výzkum	0
Celkem	1

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Červená Voda – m.č. Mlýnický Dvůr a Mlýnice, plošný průzkum vesnice

Litomyšl – Panský dům čp. 94 v areálu zámku, SHP

Moravský Karlov – plošný průzkum vesnice, vč. katalogu hodnotných staveb

Tvrz Lipka – odevzdána předběžná zpráva

Operativní průzkumy a dokumentace

Brandýs nad Orlicí – hrad, fotodokumentace odhalených částí zdi v průběhu dlouhodobé obnovy hradu

Choceň – kostel sv. Františka, průzkum a dokumentace krovu před rekonstrukcí

Chrudim – čp. 105, dokumentace fragmentu hradební zdi (dle podkladu S. Kudláčka)

Chrudim – Rybičkova čp. 6, dokumentace povalového stropu

Chrudim – Štěpánkova čp. 89, dokumentace nálezu v rámci přípravy rekonstrukce

Litomyšl – zámek, barokní výzdoba a další nálezy z oprav místností č. 214 a 215, etapa 2016

Ústí nad Orlicí – Hradební čp. 36, dům v ochranném pásmu, záchranná dokumentace demolovaného domu

Vysoké Mýto – Pražská čp. 9, průzkum a dokumentace průčelí domu při otlučení omítky

Žamberk – kostel sv. Václava, průzkum a dokumentace krovu presbytáře před opravou

Žamberk – kostel sv. Václava, průzkum a dokumentace vrchní části zdiva presbytáře

Žamberk – zámek, dokumentace v bývalém průjezdu

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Činnost ÚOP v Pardubicích v roce 2016 byla jako každý rok rozmanitá, o čemž svědčí mimo jiné hojná participace zaměstnanců na obnovách památek i restaurátorských zásazích, dále množství realizovaných operativních průzkumů a dokumentací historických staveb i účast našich odborníků na konferencích a tematických seminářích.

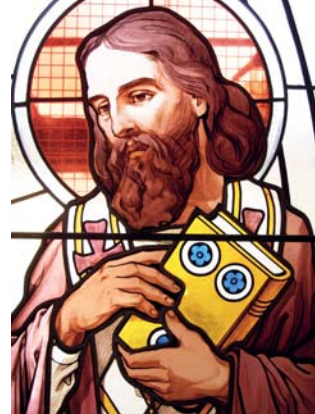
Obnovy památek

Z akcí obnovy památek, které se konaly v minulém roce, zmiňme na prvním místě ukončení druhé etapy restaurování mobiliáře významného poutního kostela P. Marie na Chlumku, která byla financována z tzv. Norských fondů a o jejímž průběhu informuje publikace vydaná ve spolupráci s Římskokatolickou farností Luže na jaře tohoto roku. Dále je třeba vzpomenout dlouhodobé práce probíhající na zřícenině hradu Brandýs nad Orlicí, kde první záchranné aktivity započaly v roce 2012 a za něž bylo město i Sdružení pro záchranu hradu Brandýs nad Orlicí v roce 2014 nominováno na cenu Patrimonium pro futuro. V roce 2016 probíhala rovněž celková obnova kaple sv. Jana Nepomuckého v Letohradě, oprava cenné soustavy historických krovů na kostele Nejsvětější Trojice v Klášterci nad Orlicí či obnova zdiva severního paláce na zřícenině hradu Litice nad Orlicí, jež se nacházelo v havarijním stavu. Zahájena byla dále čtvrtá etapa restaurování morového sloupu na náměstí v Poličce, který je dílem významného barokního sochaře Jiřího Františka Pacáka a řadí se mezi nejhodnotnější a kompozičně nejlépe vyvážené morové sloupy v České republice.

Restaurátorské práce probíhaly ale v Pardubickém kraji nejen „v exteriérech“, zasloužily se rovněž o obnovu řady hmotných památek ukrytých v mobiliářích našich světských i církevních staveb. Jednou z nich je obraz sv. Vojtěcha z kostela sv. Mikuláše v Čisté u Litomyšle, jenž dlouhá léta unikal pozornosti odborníků i veřejnosti a v neutěšeném stavu chátral. V souvislosti s jeho plánovaným umístěním do expozice barokního umění v piaristickém kostele Nalezení sv. Kříže v Litomyšli byl

Obraz sv. Vojtěch v kostele sv. Mikuláše v Čisté

Vitráž sv. Vavřínce v kostele sv. Vavřínce ve Vysokém Mýtě

však v letošním roce restaurován a autorství obrazu bylo přisouzeno italskému malíři Ludovico Sternovi. Spolu s obrazem sv. Mikuláše z téhož kostela představují jediná dosud zjištěná díla tohoto umělce importovaná do českých zemí. V roce 2016 pokračovaly taktéž práce na restaurování vitrážových oken z kostela sv. Vavřínce ve Vysokém Mýtě, včetně přilehlého kamenného ostění.

Výstavy, odborné konference a další akce

Kromě aktivit odborného charakteru uspořádal NPÚ, ÚOP v Pardubicích, v uplynulém roce také několik akcí pro veřejnost. V lednu jsme měli možnost představit náš dokument o záchraně kostela Nalezení sv. Kříže v Litomyšli (jenž byl vydán v roce 2015 rovněž na DVD) na veletrhu Monumento Salzburg, navázali jsme na aktivity související s naší putovní výstavou *V náručí památkové péče. Městské památkové zóny Pardubického kraje*, která byla představena hned na několika místech v kraji, a již tradičně se uskutečnil další ročník cyklu *Litomyšl známá i neznámá*, organizovaný ve spolupráci s Městskou knihovnou Litomyšl. Během tohoto cyklu proběhly prozatím tři přednášky, v prvních měsících následujícího roku však navážeme další přednáškovou činností i komentovanými prohlídkami.

V průběhu roku jsme participovali na oslavách *Evropského dne umělecké tvořivosti, Mezinárodního dne památek a historických sídel i Dnů evropského dědictví*. Pro tuto příležitost byly připraveny nejen odborné komentované prohlídky Příhrádku, ale rovněž tematické výstavy a pečetní dílnička pro malé i velké. Ve spolupráci s Galerií města Pardubic pořádáme celoročně programy *Sejdeme se na Příhrádku* a *Písařská dílna* určené kolektivům ze základních a středních škol. Děti a studenti navštěvují během programu běžně nepřístupné objekty Příhrádku, seznamují se s jejich historií, poznávají nejen poklady naší knihovny, ale také historii písma obecně, jeho podoby, význam a fakt, jakou hodnotu mělo písmo pro naše přčky.

Dny evropského dědictví na Příhrádce

Územní odborné pracoviště v Telči

Kontakt

Hradecká 6, 588 56 Telč
Tel.: 567 213 116
sekretariat.telc@npu.cz
www.npu.cz/uop-te

Vedoucí pracovníci

PhDr. Martina Indrová, ředitelka
567 213 116, indrova.martina@npu.cz

Mgr. et Mgr. Jana Musilová, Ph.D.
vedoucí odboru péče o památkový fond
567 213 116, musilova.jana@npu.cz

Mgr. Miloslav Zášková
vedoucí odboru evidence, dokumentace
a informačních systémů
567 213 116, zaskoda.miloslav@npu.cz

MgA. Naděžda Rezková Příbylová
ředitelka metodického centra pro vzdělávání
567 213 116, rezkova.nadezda@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Památková rada
Krajská archeologická komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní odborné pracoviště v Telči je krajským pracovištěm Národního památkového ústavu s působností v Kraji Vysočina (okresy Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou). Zabývá se poznáváním, dokumentací a prezentací jednotlivých památek, souborů památek i památkových rezervací a zón na území kraje. Pro jejich zachování, údržbu a obnovu bezplatně poskytuje poradenství a metodickou pomoc a při přípravě a provádění udržovacích prací, rekonstrukcí, restaurování kulturních památek i staveb v památkově chráněných územích zajišťuje odborný památkový dohled. Jako odborná instituce památkové péče zpracovává odborná vyjádření, která slouží jako podklad pro rozhodování památkových odborů příslušných úřadů. Zpracovává také návrhy na prohlášení nemovitostí či předmětů s uměleckou, historickou, technickou nebo vědeckou hodnotou za kulturní památku a podílí se na evidenci památkového fondu.

Rovněž se podílí na evidenci uměleckých předmětů, která slouží při pátrání po odcizených starožitnostech. Spravuje sbírky plánů, fotografií, shromažďuje stavební projekty, restaurátorské zprávy a další odborné podklady k poznání kulturního dědictví. Spolupracuje s Ministerstvem kultury při přidělování dotací vlastníkům památek na příkladnou obnovu. Vede veřejně přístupnou knihovnu, každý rok vydává publikaci Památky Vysočiny a organizuje přednášky pro veřejnost s názvem Rodinné stříbro – Památky kolem nás. Odborně zaštiťuje kurzy Univerzity třetího věku v Telči a kurzy Řemeslné obnovy historických staveb. Pracoviště se aktivně zapojuje do vědecko-výzkumné činnosti a podílí se na několika celostátních projektech. Spolupracuje například s Centrem Excelence ÚTAM AV ČR, Univerzitním centrem MU, Pedagogickou fakultou UK, Fakultou restaurování UPa v Litomyšli, VUT Brno a s dalšími partnery a odbornými institucemi.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijný program	4 961
Program záchrany architektonického dědictví	12 650
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	22 530
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 080
Program restaurování	1 563
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	12 785
Celkem	55 569

Počet archeologických akcí

Dohled	1
Záchranný archeologický výzkum	2
Celkem	3

Operativní průzkumy a dokumentace

Lukavec – Antonína Sovy 1, terasa zámku	Telč – Křížová 58, lidový dům
Střítež – kostel sv. Floriána, venkovní omítky a barevnost fasád	Roučkovice – kaplička, malby
Jamně u Jihlavy – fara čp. 67, omítky v interiéru a v exteriéru	Polná – Husovo náměstí 20, dílna ve dvoře
Telč – Oldřichovo náměstí 27, lidový dům	Krucemburk – parc. č. 176/1, sýpka
Křemešník – kostel Nejsvětější Trojice	Počátky – Horní ulice 389, lidový dům
Počátky – Horní ulice 53, lidový dům	
Litohoř – zámek, okna	

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Obnovy památek

Jako každoročně, i v roce 2016 vypracovali památkáři množství odborných vyjádření a prováděli odborný dohled při obnově památek a nemovitostí v plošně chráněných územích. Z významných akcí obnovy nelze opomenout obnovu domu v Palackého ulici čp. 29 v Telči. Záchrana řadu let nevyužívaného objektu byla zahájena již v roce 2014 úklidovými a přípravnými práce

mi a opravou krovu a střechy. V letech 2015–2016 byla provedena celková obnova domu, při které byly trámové stropy v přízemí i patře odkryty pouze tam, kde na pohledech nebyla mladší výzdoba. Dodatečně zazděné gotické okno ve druhém nadzemním podlaží, přiznané ve fasádě již v 50. letech, bylo otevřeno. V přízemí byl restaurován nalezený sedlový gotický portál. V celém domě byly rehabilitovány interiéry, konzervovány a doplněny historické omítky a rekonstruována mladší pokojová výmalba místností v patře z 19. a počátku 20. století.

Stará radnice v Havlíčkově Brodě

V posledních letech prochází objekt generální rekonstrukcí. V roce 2016 byla dokončena rehabilitace interiéru a vnitřního dvora, která zahrnovala restaurování cenné renesanční štukové výzdoby hlavního sálu v patře a nástěnných maleb. Zároveň byl prostor citlivě obohacen moderním mobiliářem a dalšími detaily, jako například architektonicky pojatou úpravou vnitřního dvora s novou zelení a kašnou. Celkový prostor je tak ukázkou vkusně provedené památkové obnovy se vstupem soudobé invence. Rekonstrukce byla zároveň symbolicky zakončena expozicí velkého modelu města v prostoru opravených místností v přízemí, který zobrazuje Havlíčkův Brod v podobě před velkou asanací ve druhé polovině 20. století.

Přednáškový cyklus

Přednáškový cyklus *Rodinné stříbro – Památky kolem nás* je již pevně ukotvenou tradicí, která si získala své příznivce a své publikum, a byl vloni mimořádně úspěšný, co se týče růstu návštěvnosti. Je zaměřen nejen na péči o kulturní památky, ale i další zajímavá témata z historie. Přednášející vycházejí jak z řad zaměstnanců NPÚ, tak z externích institucí a organizací. S napojením na jubilejní rok připomínající 700. výročí narození Karla IV. proběhly v Telči tři přednášky o Lucemburcích (*Jan Lucemburský* – přednášející Lenka Bobková, *Karel IV.* – přednášející Václav Žůrek, *Karlštejn* – přednášející Naděžda Kubů).

Zajímavá byla také přednáška Pavla Macků *Bitva o Británii očima Čechoslováků*, která přiblížila největší leteckou bitvu v dějinách lidstva. Na přednášku navazovala mikrovýstava plastikových modelů v sídle ÚOP v Telči, věnující se bitvě o Británii.

Prohlašování kulturních památek

ÚOP v Telči zpracovává návrhy na prohlášení nemovitostí či předmětů za kulturní památky. Celkem bylo v roce 2016 v Kraji Vysočina prohlášeno osm kulturních památek. Jednou z nejvýznamnějších je bezpochyby dům v ulici Matky Boží čp. 1034 v Jihlavě, jehož prvopočáteční existence patrně souvisí s blízkostí sousedícího minoritského klášterního kostela. Jednou ze zajímavostí domu je neobvyklá nástěnná malba ze 40. let 16. století, která znázorňuje muže vyklánějícího se z okna.

Projekt Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši

Pětiletý projekt *Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši* byl zahájen v březnu roku 2016 v rámci programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity a je plně financován ze zdrojů Ministerstva kultury České republiky. Na vědeckém výzkumu spolupracují Historický ústav Akademie věd České republiky, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, a Ústav teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd České republiky. Hlavním cílem projektu je snaha poznat a popsat fungování řádu v Telči, vztah majitelů panství, štedrých vůči Tovaryšstvu Ježíšovu, členů jezuitského řádu, představitelů katolické církve a městské komunity. Na základě shromáždění všech pramenů, které o jejich vzájemném působení svědčí, jejich analýzy a interpretace se rozvine rozsáhlý výzkum, který umožní aplikaci nabytých znalostí a vypracování metodiky evidence dokladů hmotné kultury, jež poskytne efektivní nástroj unifikované dokumentace a využití dat. Součástí projektu je snaha překlenout asymetrii odborného diskursu a ustáleného schématu chápání kulturního dědictví spojeného s jezuity. Pomůže také korigovat mýty a polopravdy, které podporují diskontinuitu pohledu na formování naší národní identity. Mezi výstupy projektu se zařadí metodika evidence dokladů hmotné kultury, edice výročních zpráv telčské koleje, interaktivní mapa a závěrečná výstava uskutečněná v roce 2020. Výsledky bádání budou představeny odborníkům i veřejnosti prostřednictvím publikační a zejména přednáškové činnosti během pořádaných konferencí a v rámci přednáškového cyklu NPÚ, ÚOP v Telči, *Rodinné stříbro - Památky kolem nás*. V roce 2016 se na telčském pracovišti konal workshop *Jezovitě? Škaredá strašidla z doby věků zatemnělých?*, jehož hlavním pořadatelem byl Historický ústav Akademie věd ČR. Výsledky prvního roku bádání telčského týmu byly představeny na konferenci *Zjevné a skryté* v Plzni a na přednášce pořádané v rámci přednáškového cyklu NPÚ, ÚOP v Telči.

Metodické centrum pro vzdělávání v Telči

Dvě Letní školy památkové edukace

V inspirativním prostředí zrekonstruovaného hospitálu Kuks se v červenci a srpnu 2016 uskutečnily dvě *Letní školy památkové edukace*. První setkání bylo přednostně určeno pracovníkům Národního památkového ústavu a galerijním a muzejním pedagogům, na druhé se vypravili zejména pedagogové základních a středních škol. Pro účastníky byly připraveny exkurze, přednášky a tvůrčí dílny zaměřené na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. V závislosti na profesi tak mohli účastníci rozvíjet své kompetence pro školní i mimoškolní výchovu a vzdělávání. Pořadatelem a garantem kurzu byl Národní památkový ústav, Metodické centrum pro vzdělávání v Telči a Pedagogická fakulta Karlovy univerzity v Praze.

Na cestách s Karlem IV.

Projekt umožnil návštěvníkům hradů Lipnice (21. května), Zvíkov (11. června), Litice (10. září) a Bečov (24. září) vyzkoušet si přípravu středověkých bylinných směsí používaných k léčení a dobový postup výroby obilných plavek od mletí obilí po pečení na ohni. Návštěvníci si také vyzkoušeli práci středověkého písaře a zbrojíře a seznámili se s dobovým oděvem středověkého šlechtice. Svě znalosti a dovednosti pak mohli uplatnit při setkání s hofmistrem, Karlem IV. a jeho doprovodem. Na objektech návštěvníci shlédli videomapping s příběhem středověkého rytíře.

Mezinárodní den archeologie

V sobotu 15. října 2016 v rámci *Mezinárodního dne archeologie* připravilo územní odborné pracoviště a Metodické centrum pro vzdělávání v Telči program věnovaný experimentální archeologii. Účastníci napříč všemi věkovými skupinami měli možnost vyzkoušet si tradiční postupy spojené se středověkou gastronomií. Při přípravě obilných plavek nechybělo mletí obilí na kamenném mlýnku a rozdělování ohně křesadlem.

Řemeslná obnova historických staveb

V roce 2016 absolvovalo 40 účastníků z celé České republiky specializovaný roční kurz *Řemeslná obnova historických staveb*, pořádaný Metodickým centrem pro vzdělávání v Telči. Kurz probíhal v modulech: památková péče, zedník, štukatér, malíř, pokrývač, tesař a truhlář, přičemž po absolvování kurzu získali účastníci certifikát a statut „specialista pro památkovou obnovu“.

Publikační činnost

Metodické centrum vydalo ve spolupráci s Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži metodiku *Pomůcky pro realizaci edukačních aktivit v památkách zahradního umění* a poetického průvodce *Špacír-album po vizovické zahradě*, který obsahuje mapu zahrady a kolekci unikátních snímků zahrady z přelomu 19. a 20. století. Na nich jsou současně zachyceni poslední šlechtičtí majitelé zámku prožívající zahradní kratochvíle. Krátké texty a úkoly motivují uživatele k tomu, aby si ze zahrady odnesli jak poznání, tak také mnoho zážitků. Průvodce ocení především rodiny s dětmi, školy, ale i dospělí návštěvníci.

Přehled dalších aktivit Metodického centra pro vzdělávání v Telči

ÚOP v Telči: výukové programy pro žáky ZŠ (*Čtyři roční období*, *Měření je hra*, *Rostliny sličné a zločinné*, *Památky UNESCO*, *Architektura kolem nás*);

Zámek Telč: řetězové provázení, žáci ZŠ Masarykova, Telč;

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou: řetězové provázení, žáci ZŠ O. Březiny, Jaroměřice nad Rokytnou;

Zámek Náměšť nad Oslavou: řetězové provázení, žáci ZŠ J. A. Komenského, Náměšť nad Oslavou; realizace kostýmovaných prohlídek;

Zámek Kunštát: pracovní listy pro I. a II. stupeň ZŠ k programu *Život na středověkém hradě* (k expozici *Verbu tří pruhů*);

Zahrady pod Pražským hradem: vytvoření a pilotování programu pro školy *Roma doma* a samoobslužných listů pro rodiny s dětmi;

Zámek Lysice: koncepce a testování programu pro školy v zámeckém areálu *Účesy lysické zahrady* (spolupráce s NCZK);

Zámek Buchlovice: program *Pavím okem* pro rodiny s dětmi v zámeckém parku (spolupráce s NCZK);

Hrad Buchlov: speciální prohlídky pro nevidomé a slabozraké *Smyslů plný hrad*, doplněné haptickým plánem hradu; příprava netradiční prohlídkové trasy Buchlovská spirála pro zájemce o poznání středověké architektury a dějin historických staveb;

Zámek Vizovice: vytvoření a pilotování programu pro zámeckou zahradu, spolupráce na vytvoření expozice o cisterciáckém řádu;

Klášteř Zlatá Koruna: program *Virtuální klášter* pro studenty Pedagogické fakulty UK;

Hrad Rožmberk, Jakobínka: vytvoření a pilotní lektorování programu *Jeřáby táhnou* pro žáky II. stupně ZŠ;

Vila Stiassni: výstava *Památky nás baví* doplněná výtvarnou dílnou;

Hrad Karlštejn: konzultace ke vzdělávacímu programu pro školy a rodiny s dětmi;

Zprostředkování stáže zahraničních studentů ve vile Stiassni, na hradě Karlštejně, ÚOP v Kroměříži, NCZK, zámku Lednice, ÚOP v Praze (ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UK).

Kontakt

Nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 542 536 111, fax: 542 536 217
sekretariat.brno@npu.cz, www.npu.cz/uop-br

Vedoucí pracovníci

PhDr. Zdeněk Vácha, ředitel

542 536 120, vacha.zdenek@npu.cz

Mgr. et Bc. Tomáš Vícha

vedoucí odboru péče o památkový fond

542 536 189, vicha.tomas@npu.cz

Mgr. Aleš Homola, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

542 536 218, homola.ales@npu.cz

Ing. Petr Svoboda, vedoucí Metodického centra moderní architektury v Brně

724 016 567, svoboda.petr@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Archeologická komise NPÚ, ÚOP v Brně
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a rušení prohlášení věcí za kulturní památku
Interní komise

Průzkumy

Stavebněhistorické a operativní průzkumy

Brno – Kopečná 39	Mikulov – kostel sv. Václava
Brno – Dukelská 106	Mikulovice – fara čp. 141
Brno – Křížová 14	Miroslav – zámek
Brno – Veletržní 1	Moravský Krumlov – zámek
Brno – káznice, Cejl 71	Pravice – areál hospodářského dvora se zámečkem
Bučovice – zámek	Švábenice – kostel sv. Michaela
Cornštejn – horní palác a hospodářská budova	Troskotovice – kostel sv. Václava
Dyjákovice – fara	Troubsko – pozemky p. č. 31/1 a 31/3
Hlohovec – Dolní konec 160	Trstěnice – kostel Povýšení sv. Kříže
Hlohovec – Hlavní 189	Valtice – klášter a nemocnice milosrdných bratří, býv. vrátnice
Hluboké Mašůvky – fara čp. 2	Velké Němčice – býv. pivovar
Holštejn – zřícenina hradu	Veveří – hrad
Horní Kounice – dvůr Alinkov	Znojmo – býv. minoritský klášter
Ivanovice na Hané – zámek	Znojmo – Mikulášská 13
Jamovice – Templštejn, zřícenina	Znojmo – klášter dominikánů
Ketkovice – kostel sv. Kateřiny	Znojmo – fara Mikulášské nám. 13
Lednice – Mikulovská 162	
Lukov – kostel sv. Jiljí	
Lysice – zámek	
Lysice – zámecké zahrady a předzámčí	

Objekt ve správě pracoviště

Vila Stiassni vila 778 545 993, 724 756 189 www.vila-stiassni.cz

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	8 398
Program záchrany architektonického dědictví	13 405
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	9 153
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 210
Program restaurování	1 848
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	16 833
Celkem	50 847

Počet archeologických akcí

Dohled	4
Záchranný archeologický výzkum	2
Celkem	6

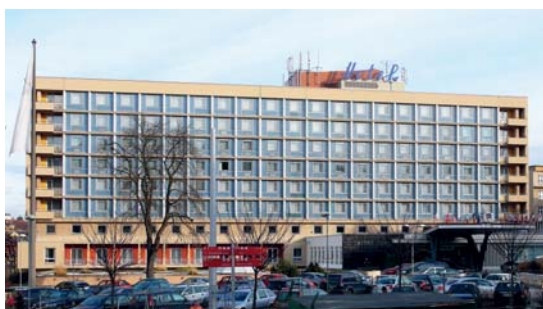
Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Pro chod brněnského pracoviště byla v loňském roce podstatná stabilizace personální situace, speciálně na postu vedoucího odboru péče o památkový fond, jímž se s účinností od srpna stal Mgr. Bc. Tomáš Vícha, bývalý brněnský pracovník, jenž stejnou funkci v posledních letech zastával na pracovišti telčském.

Zcela podstatným faktorem roku 2016, tentokrát především pro situaci památkového fondu na jižní Moravě, byla skutečnost, že MK ČR započalo (v případě přímého dotazu vlastníka na právní status) s vydáváním osvědčení (formou rozhodnutí) o skutečnosti, že nemovitosti zapsané do státních seznamů KP po nabytí účinnosti nového památkového zákona 1. ledna 1988 požívají status kulturní památky do dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Týká se to především, jak již bylo řečeno, Jihomoravského kraje, z toho většína případů je převážně brněnských, kde je dotčeno 1 405 nemovitostí (z celkového počtu 1 764).

V roce 2016 obdrželo brněnské pracoviště takovýchto oznámení 23, připravilo prakticky obratem 19 návrhů na prohlášení, MK však zahájilo řízení pouze ve 4 případech. S použitím ušetřených prostředků z vlastního mzdového fondu bylo s povolením generálního ředitelství vytvořeno ve druhé polovině roku systemizované místo památkáře specializujícího se na přípravu návrhů na prohlášení za kulturní památku.

Po celé dva roky, v roce 2016 a v roce předchozím, nedošlo k posunu ve věci zrušení památkové ochrany hotelu International v Brně (rozhodnutí MK ČR z konce listopadu 2013), významné a značně intaktně zachované stavby tzv. bruselského stylu (o němž bylo referováno i v loňské Výroční zprávě), byť byly obratem zahájeny aktivity s cílem toto zcela nekompetentní a odborně neopodstatněné rozhodnutí zvrátit.

Hotel International v Brně

V průběhu roku 2016, jako již v předcházejících dvou letech, zajišťovalo brněnské pracoviště kurz *Kulturní dědictví a památková péče na Moravě* v rámci Univerzity 3. věku Masarykovy univerzity v Brně; na rozdíl od roku 2014, kdy ÚOP v Brně zajišťovalo kompletní přednáškový program, v roce 2016 odeznělo 8 přednášek brněnských pracovníků a 6 přednášek ze strany přizvaného ÚOP v Kroměříži. Kurz je posluchači skvěle hodnocen a pro další akademický rok se připravuje jeho pokračování.

Ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně byl připraven přednáškový cyklus *Za historií a památkami Jihovýchodní Moravy s Národním památkovým ústavem*. V loňském roce probíhal I. cyklus s podtitulem *Na hradě i v zahradě*, pro nějž bylo připraveno 9 přednášek zejména pracovníky našeho ÚOP, ale odezněly opět i přednášky kolegů z ÚPS a ÚOP v Kroměříži.

Pokračovala též v roce 2014 zahájená propagace činnosti ÚOP v Brně formou panelů *Dědictví a současnost*, jež v budově sídla ÚOP seznamují veřejnost s významnými akcemi památkové obnovy a objevy na jižní Moravě.

ÚOP v Brně se, jako každoročně, zapojilo do zpracování podkladů pro soutěž o nejlépe opravenou památku Jihomoravského kraje za rok 2015, přičemž soutěž je již tradičně rozdělena do tří kategorií (velké stavby: hrady, zámky, kostely, kláštery, fary,

tvrze, hospodářské dvory apod.; díla výtvarného umění: obrazy, sochy, nástěnné malby aj., při jejichž obnově se uplatňuje metoda restaurování; drobné stavby). Za úspěch pro památkovou péči jižní Moravy lze považovat cenu *Památky děkují* v rámci celostátní Ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*, již obdržela záchrana hradu Templštejna.

Činnost všech 3 komisí ÚOP v Brně (Archeologická komise ÚOP v Brně, Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věci za kulturní památku, Interní komise) probíhala standardně. Proběhlo posílení vazeb na Odbor územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna a nově i Kancelář architekta města Brna, neboť jejich vedoucí, resp. ředitel, byli kooptováni do Interní komise; zde je již dříve účasten jednání i vedoucí odboru památkové péče MMB.

V roce 2016 vyšlo společné dílo odborníků Semináře dějin umění FF MU, Moravské galerie a NPÚ, souborný vědecký katalog zámecké obrazárny Salm-Reifferscheidtů SZ v Rájci nad Svitavou pod názvem *Aristokracie ducha a vkusu*. Pod názvem *Krajina a dílo (Barokní krajinou od Mikulova po Znojmo)* byl publikován knižní výstup projektu NAKI *Identifikace a interpretace vzniku, podoby a proměny barokní kulturní krajiny jihomoravského pohraničí*. V souvislosti s ním proběhla v Regionálním muzeu v Mikulově od září do listopadu 2016 stejnojmenná výstava.

Pod názvem *Václav Mencl: 5 městských rezervací Jihomoravského kraje. Znojmo, Jihlava, Telč, Mikulov, Kroměříž (komentované vydání)* vzniklo kritické vydání textu doc. Václava Mencla z archivu Národního památkového ústavu, ÚOP v Brně, jež se zabývá 5 městskými památkovými rezervacemi Jihomoravského kraje v jeho někdejší rozsahu.

V roce 2016 též vyšlo 18. číslo našeho bulletinu *Památkové péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela*, věnované památce PhDr. Karla Svobody (1896–1954), od roku 1927 pracovníka Státního památkového úřadu v Brně. Obsah je však též aktuální; představeny jsou tentokrát především současné a významné akce památkové obnovy, resp. restaurování, na teritoriu působnosti ÚOP v Brně.

Odborně metodické dny, jejichž tradice byla na ÚOP v Brně založena již v roce 2004, pokračovaly čtyřmi dalšími díly: v dubnu proběhl za účasti německého experta Michaela Scherera OMD *Nové poznatky v problematice úpravy povrchů historických staveb a artefaktů*; v dubnu *Prosazování ochrany kulturních hodnot ve správních procesech* za účasti odborníků z Právnické fakulty UP v Olomouci; v září za aktivního přispění kolegů z Rakouska a ze Slovenska seminář na téma *Současná architektura a historické prostředí: limity, výzvy, východiska* a v listopadu akce se zaměřením na *Sochařské dílo ve veřejném prostoru od poloviny 20. století po současnost*.

Od února do dubna 2016 probíhal přednáškový cyklus určený odborníkům i veřejnosti nazvaný *Nový život v moderní architektuře*. Představoval jednotlivé případy konverze i muzealizace staveb moderní architektury.

ÚOP v Brně pracovalo v roce 2016 s 52,2 úvazky, přičemž bylo zaznamenáno 5 nástupů a stejný počet odchodů. Průměrný měsíční plat činil 21 684 Kč, celkově na územních pracovištích potom 23 856 Kč.

Naše pracoviště též plně využilo možnosti dané programem *Zabezpečení odborné praxe uchazečů o zaměstnání do 30 let*, vedené Úřadem práce ČR. Na ÚOP pracovalo šest absolventů; charakter jejich práce byl rozmanitý. Od podílu na vedení elektronické spisové služby a na práci s archivními programy pro dokumentační fondy, přes seznámení se s integrovaným informačním systémem památkové péče (IISPP), zejména s jeho součástmi spravujícími dokumentační fondy, a s digitalizací analogových dokumentů, až po ovládnutí speciálního GISového a grafického softwaru. Spolupráce s uchazeči se osvědčila ke spokojenosti obou stran; důkazem toho je nástup jednoho z absolventů na uvolněnou pracovní pozici.

Metodické centrum moderní architektury v Brně

V roce 2016 byla uzavřena dvě nová smluvní partnerství. Spolupráce s Muzeem Brněnska probíhá při vzájemném zapůjčování a přípravě výstav, přípravách společných publikací a obecně při prezentaci architektonického i historického dědictví Brna a okolí. Partnerství s centrem environmentálního vzdělávání Lipka je založeno na společné přípravě a realizaci vzdělávacích programů založených na environmentální výchově – zejména ve vztahu k rozsáhlé zahradě vily Stiassni.

Klíčová je pro činnost metodického centra práce na výzkumných projektech. V roce 2016 centrum koordinovalo nový projekt z programu NAKI II *Analyza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součástí národní a kulturní identity ČR*. Partneři jsou Fakulta stavební ČVUT v Praze, Fakulta stavební VUT v Brně a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Byla zřízena speciální webová prezentace projektu, v průběhu roku se v Památkovém katalogu začaly objevovat záznamy z archivního a terénního průzkumu jednotlivých staveb. Dne 15. 9. 2016 proběhl workshop *Hodnocení výsledku experimentálních prací*, jehož stěžejní část byla věnována průzkumu a diagnostice budovy nádraží v Ostravě-Vítkovicích.

Probíhala příprava výzkumných záměrů k financování z různých národních či evropských programů. Ve spolupráci s Donau-Universität Krems byl zpracován návrh projektu *Platforma pro technologie obnovy památek moderní architektury*, který v budoucnu umožní společný výzkum a výměnu zkušeností mezi výzkumnými organizacemi v ČR a Rakousku. Další projekt vznikl ve spolupráci s Krakovskou polytechnikou a dalšími deseti evropskými organizacemi a je připraven pro financování z programu Horizont 2020. Zabývá se výzkumem kompozitních materiálů pro restaurování a obnovu soch a plastické výzdoby architektury 20. století.

Metodické centrum se podílelo také na projektu *Slavné školy 1918–2018* vydavatelství Foibos Books. NPÚ je partnerem projektu a metodické centrum zajišťuje koordinaci činností jednotlivých zpracovatelů.

Fondy odborné knihovny MCMA byly obohaceny o nové nákupy publikací. Z darovaných fondů lze zmínit 240 publikací z pozůstalosti Dr. Adolfa Placzeka, bývalého ředitele Avery Architectural & Fine Arts Library v New Yorku. Nadále probíhá katalogizace uložených fondů, která bude dokončena v horizontu tří let. Uživatelé knihovny jsou především památkáři a studenti brněnských vysokých škol.

V průběhu roku probíhaly s garanty ÚOP konzultace jednotlivých případů obnovy, prohlášení nebo zrušení prohlášení za kulturní památku. Metodická činnost centra byla završena vydáním dvou publikací: *Obnova bazénů z meziválečného období* a *Repliky oken v památkových zónách*. Od února do dubna 2016 probíhal přednáškový cyklus určený odborníkům i široké veřejnosti nazvaný *Nový život v moderní architektuře*.

V prostoru bývalé kuchyně vily Stiassni probíhaly výstavy. Z nejzajímavějších lze jmenovat *Bruno Taut – mistr barevného stavění v Berlíně* připravenou berlínským Werkbundem a ateliérem Brenne Architekten. Vlastní autorskou výstavou centra byla *Nouzová kolonie Písečnick* představující nejen tuto část Brna s vý-

jimečnou atmosférou, ale obecně vývoj meziválečných nouzových kolonií jako řešení palčivé otázky sociálního bydlení. Závěr sezony patřil výstavě *Ivan Ruller, výběr z prací*, věnované životu a dílu významného brněnského architekta a pedagoga při příležitosti jeho 90. narozenin. Dále proběhly výstavy *Cena Arnošta Wiesnera 2016, Brněnské stopy rodiny Löw-Beerů* – připomenutí působení významných textilních podnikatelů v Brně a *Památky nás baví* – průběh a výsledky projektu *Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky*.

Rok 2016 byl v pořadí druhý, kdy byla vila Stiassni po celkové památkové obnově zpřístupněna veřejnosti. Národní památkový ústav zde návštěvníkům nabízel stálou prohlídkovou trasu, nejrůznější kulturní akce a nově také komentované procházky Masarykovou čtvrtí.

V lednu se zásluhou Spolku přátel vily Stiassni do vily vrátily portréty Alfreda a Hermíny Stiassni, přesněji kopie původních portrétů malované podle dochovaných fotografií. V závěru roku sérii portrétů obohatil nový nález: u paní Marie Strakové, dcery vrchního zahradníka rodiny Stiassni a kamarádky dcery stavebníků domu Zuzanky, se našla fotokopie portrétu právě této nejmladší příslušnice rodiny.

Poslední srpnovou nedělí, v termínu *Hradozámecké noci*, proběhla v Brně tradičně noc vilová. Vila Stiassni nabídla koncert i speciální, téměř detektivní prohlídky. Návštěvníci šli po stopách jednoho z nejslavnějších návštěvníků domu a v každé místnosti dostali indicii, napovídající, o koho se jedná. Teprve na konci prohlídky se pak ukázal československý prezident Edvard Beneš.

Na začátku září z vily odstartovala velkolepá kolona historických aut mířících do vily Löw-Beer k výstavě o autech brněnských továrníků. Ve vile se ve stejný den vyhlašovali vítězové soutěže o *Zahradu roku 2016*. Patnácté září patřilo četníkům, či přesněji četnickým dámám. Vila hostila módní přehlídku dámských kostýmů z populárního seriálu *Četnické humoresky*, kterou nezapomenutelným způsobem komentoval Zdeněk Junák coby praporčík Josef Ambrož.

Historická vozidla ve vile Stiassni

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Kontakt

Horní náměstí 25, 779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, fax: 585 229 189
sekretariat.olomouc@npu.cz, www.npu.cz/uop-ol

Vedoucí pracovníci

Mgr. František Chupík, Ph.D., ředitel
585 204 145, chupik.frantisek@npu.cz

Mgr. Ondřej Belšík, vedoucí odboru péče o památkový fond
585 204 126, belsik.ondrej@npu.cz

Ing. Dalibor Buršík, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů
585 204 147, bursik.dalibor@npu.cz

PhDr. Pavel Šlézar, Ph.D., vedoucí odboru archeologie
585 224 156, slezar.pavel@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	4 334
Program záchrany architektonického dědictví	7 695
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	8 569
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 094
Program restaurování	1 668
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	7 909
Celkem	31 269

Počet archeologických akcí

Dohled	28
Záchranný archeologický výzkum	11
Nedestruktivní průzkum	1
Celkem	40

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Olomouci se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací jednotlivých památek i památkových rezervací a zón na území Olomouckého kraje. Pro jejich zachování, údržbu a obnovu bezplatně poskytuje poradenství i metodickou pomoc a při přípravě a provádění udržovacích prací, rekonstrukcí, restaurování kulturních památek i staveb v památkově chráněných územích zajišťuje odborný dohled.

ÚOP spolupracuje s kraji a obcemi s rozšířenou působností: konzultace odborných akcí, poskytování podkladů, v rámci programů i mimo ně, včetně spolupráce s krajskou komisí ministra kultury České republiky pro nakládání s památkovým fondem v Olomouckém kraji.

Spolupráce s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci pokračovala navázáním na projekt Inovace studia historických věd na Univerzitě Palackého a čtyřem studentům bylo umožněno absolvovat odbornou praxi v letním i zimním semestru na našem pracovišti. Studenti nám výrazně pomohli při digitalizaci dokumentačních fondů.

Odborní zaměstnanci ÚOP jsou zástupci v pracovním týmu pro Program restaurování movitých kulturních památek. Také zaujímají místa členů v komisích pro regeneraci městských památkových zón a městských památkových rezervací v jednotlivých regionech.

Průzkumy

Velké Losiny – SHP oranžerie a zámku
Plumlov – OP zámku
Lipník nad Bečvou – OP bývalé koleje piaristů
Citov – OP hospodářské budovy
Příkazy – OP zděného altánu
Olomouc – OP Předhradí

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Moderní technika pomáhá památkám

Ve spolupráci s týmem pro multirobotické systémy z Katedry kybernetiky ČVUT v Praze proběhla experi-

mentální vizuální dokumentace architektonických detailů farního kostela Zvěstování Panny Marie ve Šternberku pomocí dálkově řízených helikoptér, během které jsme zmapovali stav restaurátorských prací nástrojných fresky ve výšce více než 20 metrů.

Odbor péče o památkový fond

Mohelnice, dokončení oprav okruhu městského opevnění. Opravou bašty při Okružní ulici byla na začátku tohoto století zahájena oprava této významné kulturní památky, která by měla být letošní obnovou hradeb právě v blízkosti hradební bašty při Okružní ulici ukončena.

Obnova střechy a krovu fary v Nové Hradečné.

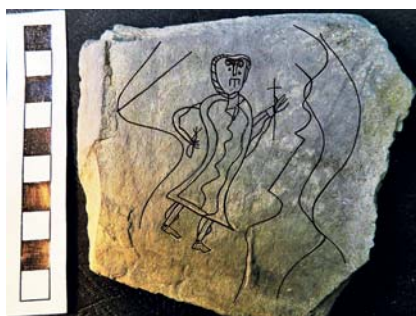
Při zpracování OPD v roce 2014 bylo zjištěno, že krov byl sestaven z ručně tesaného měkkého dřeva a v podkroví fary byly nalezeny fragmenty starší střešní krytiny, ručně formované pálené režné bobrovky. Na základě tohoto zjištění a v souladu s obrazem z fary, kde je na střechách fary i kostela střešní krytina cihlově červené barvy, došlo ke změně navržené střešní krytiny na režné pálené cihlově červené bobrovky, a tím došlo k obnově původního historického vzhledu střechy.

Odbor archeologie

Odbor archeologie realizoval za rok 2016 čtyři desítky archeologických akcí. Z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů (PPZAV) byly hrazeny neinvestorské záchranné výzkumy v Litovli v Jungmannově a Švédské ulici, v Příkazích, spolu s akcemi na SH Šternberk, SZ Jánský Vrch a SZ Velké Losiny.

V konzervátorské dílně bylo konzervováno několik set kovových artefaktů a v archeologickém depozitáři pokračovala revize a inventarizace starších fondů. Zaměstnanci odboru jsou zapojeni do programu DKRVO v cíli „Odborné vyhodnocení poznatků o archeologickém památkovém fondu ČR“ a jsou aktivní ve Středomoravské archeologické komisi.

Záchranný archeologický výzkum v Olomouci, Křížkovského 10, pokračoval druhou etapou. Odkryli jsme dalších 39 kostrových hrobů. Datování je obtížné, s předpokladem do vrcholného středověku. Oproti sezoně 2015 byly zjištěny pravěké sídlištní objekty a výzkum potvrdil absenci souvislého raně středověkého osídlení. Ze záspy hrobové jámy pochází keramika datovaná do doby kolem poloviny 10. století, železná sekerovitá hřívna a naprosto unikátní břidlicová destička s rytinou mužské postavy nesoucí kříž.

Záchranný archeologický výzkum v proluce v Denisově ulici v Olomouci v roce 2016 pokračoval 2. etapou. Důležitý byl objev periodické vodoteče, která pramenila v oblasti Michalského návrší a protékala středem zkoumané lokality. Po lokaci města (40. léta 13. století) byla vodoteč zasypána a svah byl vyrovnán terasováním z proplétaných křivých konstrukcí. Ve 14. století došlo k posunutí hradeb dále od jádra, celý prostor byl dorovnan štěrkovými navážkami o síle až dva metry. Následovala zástavba dřevohliněnými domy na kamenných podezdívkách, které byly několikrát zničeny požáry a opět postaveny znovu na zbytcích předchozích stavení. V této výšce se tvorba dalších vrstev zastavila a terén si zachoval tuto úroveň až do současnosti.

Záchranný archeologický výzkum v domě čp. 777 na náměstí Přemysla Otakara v Litovli se během rekonstrukce budovy soustředil na prozkoumání kulturního souvrství ve dvorním traktu v místech plánované výtahové šachty. Více než dva metry mocné souvrství z průběhu 13. a 14. století mělo vysoce organogenní charakter, zjevně související s hospodářským zázemím měšťanského domu.

Odbor evidence, dokumentace a informačních systémů

V základní evidenci mobiliárních fondů (ZEMF) instalovaných objektů byly protokolárně uzavřeny fondy zámků Jánský Vrch a Náměšť na Hané.

Hlavní prvky památkově chráněných nemovitostí v Památkovém katalogu byly opatřeny anotací a provedeny opravy prostorové identifikace.

V rámci reidentifikace movitých kulturních památek byla prováděna archivace a aktualizace dat v databázi ArtGuard. Současně probíhaly v rámci mezinárodní spolupráce lustrace hledaných či odcizených předmětů.

Probíhalo zajišťování agendy dotačních programů MK ČR, které jsou administrovány v rámci obnovy kulturních památek.

Dokumentační fondy a přírůstky odborné knihovny byly průběžně evidovány v programu Tritius s důrazem na evidenci restaurátorských průzkumů a zpráv.

Do MIS bylo vloženo dalších 11 545 digitálních dokumentů, čímž jsme dosáhli počtu 128 925 dokumentů.

Lokální editor GIS pokračoval v revizi rozsahů památkové ochrany nemovitých kulturních památek a opravách bodové identifikace jednotlivých objektů a částí.

Semináře, přednášky a výstavy

Expozice olomouckého pracoviště *Rekonstrukce zámeckého letohrádku ve Velkých Losinách*, umístěná v tomto objektu po jeho znovuzpřístupnění 3. prosince, přiblížila jeho dlouhou generální rekonstrukci.

Ediční činnost

Populárně-naučná kniha *Příběhy uničovské archeologie*, kterou vydalo město Uničov a na níž se podílel vedoucí archeologického odboru Pavel Šlězár, získala Cenu veřejnosti Olomouckého kraje za výjimečný počín v oblasti kultury v roce 2015.

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Kontakt

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 456
sekretariat.kromeriz@npu.cz
www.npu.cz/uop-kr, www.nczk.cz

Vedoucí pracovníci

PhDr. Jana Spathová, ředitelka
573 502 016, spathova.jana@npu.cz

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D.
ředitelka Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži (do 31. 8. 2016)
724 808 266, kresadlova.lenka@npu.cz

Ing. Igor Kyselka, CSc.
ředitel Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži (od 1. 9. 2016)
778 494 585, kyselka.igor@npu.cz

Ing. Nelly Komendová
vedoucí odboru péče o památkový fond
573 301 464, komendova.nelly@npu.cz

Radim Vrla, vedoucí oddělení evidence, dokumentace a informačních systémů
573 301 429, vrla.radim@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Interní odborná komise NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Komise pro Havarijní program a Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny při NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Krajská archeologická komise NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Památková rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži
Rada Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Rada projektu Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži

Redakční rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku při NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Obecné informace o činnosti pracoviště

Pracoviště působí na území Zlínského kraje (v okresech Vsetín, Zlín, Uherské Hradiště a Kroměříž), kde vykonává působnost odborné organizace památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Zpracovává odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytuje odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sleduje stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště dále zpracovává návrhy na prohlašování věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, jednou ročně vydává *Ingredere hospes*, publikaci zaměřenou na památkovou péči zejména ve Zlínském kraji. Každoročně zajišťuje vyhodnocení krajského kola soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón ve Zlínském kraji.

V roce 2012 bylo pracoviště rozšířeno o referát Národního centra zahradní kultury v důsledku realizace projektu Národní centrum zahradní kultury (NCZK), jehož realizační fáze byla na jaře roku 2015 završena. Další, provozní, fáze projektu NCZK je zajišťována Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži, které vzniklo v lednu 2015, sídlí v obnovené vstupní budově Květné zahrady v Kroměříži a má celorepublikovou působnost. Řízením centra byla pověřena Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., od 1. září 2016 byl funkcí ředitele pověřen Ing. Igor Kyselka, CSc.

Pracoviště úzce spolupracuje s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami, organizuje odborné semináře, konference, přednášky, komentované prohlídky. Pracovníci ústavu se úzce zapojují do řešení vědecko-výzkumných institucionálních úkolů.

Počet archeologických akcí

Dohled	0
Záchranný archeologický výzkum	1
Celkem	1

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	2 700
Program záchrany architektonického dědictví	4 750
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	10 541
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	525
Program restaurování	1 670
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	6 630
Celkem	26 816

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Buchlov – hrad, hospodářské objekty na 2. nádvoří
Kroměříž – Velké náměstí, Muzeum Kroměřížska čp. 38

Operativní průzkumy a dokumentace

Buchlov – hrad, otisky střech v půdních prostorách

Cimburk – zřícenina hradu, nádvoří průčelí paláce

Drahotuš – zřícenina hradu

Hanušovice – Nový Hrad u Hanušovic

Holešov – náměstí Dr. Ed. Beneše, dům čp. 26

Holešov – zámek, dokumentace fasád a JV věže

Holešov – zámek, dokumentace architektonických prvků

Hoštejn – zřícenina hradu, OPD zdiva v jádru

Kroměříž – kostel sv. Mořice, dokumentace gotického okna

Kunovice – kostel sv. Petra a Pavla, dokončení

Kurovice – tvrz, průběžná dokumentace nálezových situací

Lukov – zřícenina hradu, hradba jižního parkánu

Starý Světlav – zřícenina hradu, palác

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

V roce 2016 byl památkový fond Zlínského kraje rozšířen, Ministerstvo kultury ČR nově prohlásilo tři kulturní památky: venkovský dům čp. 302 v Bojkovicích, vinnohradnickou bídu ve Vlčnově a venkovský dům se stodolou a chlívem čp. 29 v Žitkově.

V roce 2016 se uskutečnilo několik obnov kulturních památek, mezi které patří například kostel Neposkvrněného početí v Brankách (výměna střešní krytiny na věži kostela a dokončení obnovy fasády), měšťanský dům čp. 6 v Kelči (dokončení výměny krytiny na mansardové střeše, repasování původního kovového střešního okna, obnovení dřevěné mansardové římsy), zámek v Hošťálkové (1. etapa opravy fasády), kaplička sv. Rodiny v Tečovicích (drobná sakrální architektura z 18. století, celková obnova kaple spočívala v opravě a výměně střešního pláště za novou krytinu, omítnutí vápennou maltou a doplnění architektonické profilace říms a pilastrů), zámek v Bystřici pod Hostýnem (v roce 2016 byla provedena oprava ohradní zdi příkopu ohraničujícího komplex zámku a předzámčí ze strany města), zlínská radnice, náměstí Míru čp. 12 (v roce 2016 byla provedena repase části oken radnice, jednalo se o okna kastlová dřevěná, pocházející z doby výstavby budovy z let 1922–1924), zříceniny hradu Lukova (vytvářejí jeden z nejrozsáhlejších hradních areálů a patří k nejcennějším památkám svého druhu v rámci České republiky, v roce 2016 pokračovala náročná oprava rozsáhlých hradeb dolního hradu, při které se podařilo sanovat jedno z neohroženějších míst této fortifikace východní hradby, jehož stabilita byla ohrožena rozsáhlým výlomem zdiva), venkovská usedlost čp. 285 v Karolince (oprava roubení, doplnění deskového záklopu trámového stropu, osazení dřevěných dlabaných střešních žlabů, odstranění trojdílných oken, jejich náhrada tradičními dvoukřídlými kastlovými okny, obnova vnitřních hliněných omítek, stavba repliky kachlových kamen, obnova prkenných podlah).

ÚOP v Kroměříži v roce 2016 pomyslně oslavilo malé výročí – již deset let působí ve Zlínském kraji. K této příležitosti vznikl nový, v rámci pracoviště již druhý přednáškový cyklus *Památky i nepamátky Zlínského kraje*, k desetiletému výročí byl také vydán speciální devátý ročník publikace *Ingredere hospes*.

Začátkem roku 2016 proběhlo krajské kolo soutěže o *Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón ve Zlínském kraji*, komise hodnotila rok předcházející. O titul *Historické město roku 2015* bojovalo za Zlínský kraj město Luhačovice.

Do třetího ročníku *Ceny NPÚ Patrimonium pro futuro 2016*, počiny za rok 2015 nominovaly ÚOP v Kroměříži za Zlínský kraj v kategorii *Obnova památek, restaurování* restaurování keramické mozaiky prvního zastavení Jurkovičovy-Koehlerovy křížové cesty na Sv. Hostýně a v kategorii *Prezentace hodnot* Spolek přátel hradu Lukova za pětadvacetileté úsilí při obnově a prezentaci hradu Lukova. O nominaci usiloval i holešovský zámek a jeho obnova fasád.

Pracovní seminář na hradě Křídlo se uskutečnil ve dnech 2. a 3. června 2016 v Hostýnských vrších. Cílem pracovní části bylo především vyčištění areálu od náletů, které téměř pohltily schodiště, zpřístupňující hradní jádro a oprava schodiště, které zde bylo vybudováno v roce 2010. Druhého dne, po deštivém večeru, proběhla komentovaná prohlídka hradního areálu, které se zúčastnilo cca 15 zájemců.

Ve dnech 14. až 16. září se ve Valašských Kloboukách konal celostátní seminář s mezinárodní účastí, na jehož organizaci se ÚOP v Kroměříži podílelo. Semináře s názvem *Památkáři a vlastníci památek vesnické architektury – hledání dialogu* se zúčastnilo přes 100 odborníků z celé České i Slovenské republiky (více v kapitole 3).

Buchlovský Sciurus 2016 – státní hrad Buchlov byl již posedmé v pátek 23. září místem konání tradičního symposia, jehož tématem bylo poznávání a záchrana kulturních památek, a to nejenom ve Zlínském kraji. Podzimní atmosféra neodradila a na hrad dorazilo téměř padesát nadšenců, profesionálních i amatérských památkářů.

ÚOP v Kroměříži vydalo v roce 2016 IX. ročník *Ingredere hospes*, další publikací vydanou v roce 2016 byla monografie *Vilové zahrady Otokara Fierlingera*, jejím autorem je Roman Zámečník z brněnského ÚOP.

Venkovská usedlost v Karolince

Dále se metodické centrum při ÚOP v Kroměříži autorsky podílelo na třech odborných metodikách – více informací je uvedeno v následující kapitole o Metodickém centru zahradní kultury v Kroměříži.

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

Od 1. ledna 2015 je Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži součástí ÚOP v Kroměříži. Centrum vzniklo v návaznosti na projekt *Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži* (NCZK), jehož realizace byla finančně podpořena ze strukturálních fondů Evropské unie (IOP). Hlavním cílem existence centra je zvýšení společenského povědomí o významu zahradní kultury ve formě odborné a konzultační pomoci správcům a vlastníkům památek zahradního umění i široce pojaté osvětové a edukační činnosti pro všechny věkové kategorie. Rok 2016 byl pro metodické centrum druhým rokem udržitelnosti a proběhl ve znamení zavedených aktivit známých jak mezi odbornou, tak i širokou laickou veřejností.

Metodická a odborná konzultační činnost

V průběhu roku byly zpracovány, oponovány a v jeho závěru vydány tři památkářskou praxí poptávané metodiky: *Šindel – tradiční střešní krytina*; *Formální vodní prvky v památkách zahradního umění*; *Edukační pomůcky v památkách zahradního umění*. Dosavadních sedm vydaných metodik týkajících se různých aspektů zahradní kultury bylo představeno v Kroměříži dne 26. května 2016 pracovníkům památkové péče ze Zlínského kraje za jejich nemalého zájmu, neboť na území každého obvodu obce s rozšířenou působností se nachází minimálně jedna, pokud ne více památek zahradního umění.

Metodické centrum ve spolupráci s ÚOP v Brně uspořádalo 5. ročník odborného semináře *Památky zahradního umění, jejich historie a současnost*. Tématem byla problematika stavebněhistorických průzkumů památek zahradního umění, která vyvolala širokou odbornou diskusi.

Byla poskytována metodická pomoc při realizaci projektu *SH Pernštejn – obnova hradních zahrad a parků*, který by měl být spolufinancován z IROP 2014–2020.

Probíhala spolupráce při přípravě expozice věnované tématu zahradní kultury v rámci projektu *Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře*.

Na areálu zámecké zahrady v Holešově proběhla částečně realizace pilotního ověření vybraných nových metodik NAKI (*Metodika prostorové analýzy památek zahradního umění a Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění*).

V rámci vzdělávání odborné veřejnosti proběhly celkem dvě setkání zahradníků z NPÚ. První setkání se konalo v areálu zámku Ratibořice. Lektor Ladislav Kejha formou prezentace i názorné ukázky předvedl zásady zdravotního řezu vybraných okrasných dřevin. Druhé setkání podobného průběhu bylo zaměřeno na poznávání, prevenci a ochranu dřevin proti dřevokazným houbám. Jiří Rozsypálek z Lesnické fakulty brněnské Mendelovy univerzity představil téma počátkem prosince na zámku Sychrov.

Setkání specialistů z ÚOP na památky zahradního umění se stalo již tradicí. Tématem je vždy výměna zkušeností z památkové praxe včetně využívání dosud vydaných metodik. Jarní setkání proběhlo v areálu NKP Kuks a podzimní v Lednicko-valtickém areálu.

Publikační činnost

Pracovníci centra ve velké míře publikovali v tematickém čísle *Zpráv památkové péče*, zaměřeném na památky zahradního umění, a přispěli tak ke zvýšení povědomí o komplexnosti a souvislostech zahradního umění s dalšími obory památkové péče. Druhou záslužnou činností bylo vydání odborně vysoce hodnocené monografie o díle významného prvorepublikového zahradního architekta *Vilové zahrady Otokara Fierlingera*, autorem monografie je Roman Zámečník.

Vzdělávací aktivity

Aktivity metodického centra výrazně přesahují hranice NPÚ a velmi významně působí na širokou veřejnost. V první řadě jde o přednáškovou činnost v cyklu *Zahradní kultura v souvislostech*. Další akce s významným dopadem na veřejnost jsou již tradičně pořádány ve spolupráci s ÚPS v Kroměříži. Jarní výstava kamélií v obou sklenících Květné zahrady bývá doplněna každý víkend bohatým doprovodným programem včetně komentovaných prohlídek zajišťovaných pracovníky centra.

Podobně se MCZK podílí i na evropském *Víkendu otevřených zahrad* organizovaném již řadu let druhý červnový víkend, jakož i na festivalu barokní kultury *Hortus Magicus*.

K tradičním akcím patří i pořádání tematických výstav v letním období v obou sklenících v Květné zahradě. V roce 2016 šlo o projektovou a fotografickou dokumentaci tří významných prvorepublikových zahradních architektů – Josefa Kumpána, Josefa Minibergera a Josefa Vaňka.

S finanční podporou UNESCO byl v roce 2016 pořízen vícejazyčný průvodce ve formě aplikace pro chytré telefony, dle počtu jazyků nazvaný symbolicky *Osmero cest do Libosadu*.

Informace o činnosti centra zazněly v rámci dvanácti populárně naučných přednášek na různých místech České republiky. Pravidelně jsou informace o činnosti centra uveřejňovány v tisku a informačních tiskovinách města Kroměříže. Úzká spolupráce je navázána s Českým rozhlasem, který pravidelně informuje o aktivitách centra cílených jak na laickou, tak odbornou veřejnost. Českou televizí byly natočeny a odvysílány dva dokumentární pořady o činnosti centra směrem k občanům se zdravotním znevýhodněním.

Získaná ocenění

Květná zahrada v Kroměříži, ve které se odehrává většina vzdělávacích programů pro školy i širokou veřejnost, se stala vítězem soutěže *DestinaCZe 2016* v kategorii *Kudy z nudy – zážitek pro celou rodinu*. Pro tuto památku hlasovalo 4 832 osob. Za tímto oceněním stojí společné úsilí pracovníků metodického centra ve spolupráci se správou Arcibiskupského zámku a zahrad v Kroměříži. Z výše uvedeného je patrné, že MCZK působí aktivně nejen v rámci všech složek NPÚ v rámci celé ČR, ale začíná být prostřednictvím svých edukačních aktivit i přednáškové činnosti známé mezi širokou veřejností.

Kontakt

Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava
tel.: 595 133 903, sekretariat.ostrava@npu.cz, www.npu.cz/uop-os

Vedoucí pracovníci

Mgr. Michal Zezula, ředitel

595 133 955, zezula.michal@npu.cz

Doc. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D.

ředitel Metodického centra průmyslového dědictví

724 664 001, matej.milos@npu.cz

Mgr. Marta Koubová, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

595 133 945, koubova.marta@npu.cz

Ing. arch. Marie Bartošová, vedoucí odboru péče o památkový fond

595 133 933, bartosova.marie@npu.cz

Mgr. Jindřich Hlas, pověřený řízením odboru archeologie

553 628 508, hlas.jindrich@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení za kulturní památku

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní odborné pracoviště v Ostravě se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Moravskoslezského kraje. Hlavní činnosti jsou stanoveny zákonem č. 20/1987, o státní památkové péči, v platném znění.

Obnovená budova původního Okresního sociálně-zdravotního ústavu v Moravské Ostravě poskytuje zázemí pracovníkům od podzimu roku 2015. V prostorách opavského detašovaného pracoviště působí odbor archeologie, který navazuje na činnost opavské expozitury Archeologického ústavu Akademie věd ČR. Pracovníci odboru každoročně realizují více než sto záchranných archeologických výzkumů na pravěkých až raně středověkých lokalitách v extraláněch, rovněž v historických jádrech měst a vesnic a v prostředí kulturních památek. Metodické centrum průmyslového dědictví založené v roce 2014 dokumentuje a vyhodnocuje technické a průmyslové památky (památky výroby, těžby, dopravy, spojů a skladování) v rámci celé České republiky.

Ostravské pracoviště úzce spolupracuje s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami. V rámci odborné činnosti organizuje semináře, přednášky, výstavy, komentované prohlídky. Pracovníci ústavu se intenzivně zapojují do řešení vědecko-výzkumných institucionálních úkolů. Rozsáhlá je také odborná publikační činnost pracoviště.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	4 029
Program záchrany architektonického dědictví	6 730
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	12 794
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 116
Program restaurování	1 759
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	6 188
Celkem	32 616

Počet archeologických akcí

Dohled	96
Záchranný archeologický výzkum	31
Celkem	127

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Jezdkovice – zámek
Pustějov – obecní dům (barokní letní sídlo fulneckých augustiniánů)
Ostrava – bývalá jatka

Operativní průzkumy a dokumentace

Příbor – dům čp. 362
Opava – Ostrožná 34, městský dům
Odry – kaple sv. Rodiny
Příbor – dům čp. 32
Dolní Tošanovice – zámek
Nové Heřminovy – sklípek
Jindřichov ve Slezsku – kostel sv. Mikuláše
Raduň – zámek, suterény v jižním křídle
Sovinec – hrad, koruna zdiva příkopové hradby a střílnové bašty
Stěbořice – fara
Bílovec – zámek
Kravaře – kostel sv. Bartoloměje
Opava – Komenského 8, tzv. Müllerův dům
Lipina – venkovská usedlost čp. 3
Bohušov – venkovský dům čp. 120
Hošťálkovo – zámek čp. 26
Roudno – venkovský dům čp. 58
Bílovec – městský dům čp. 121/26 (tzv. Jakušův)

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Rok 2016 byl pro ostravský Národní památkový ústav prvním rokem v nové správní budově na adrese Odboje 1. Obnovená modernistická stavba nabízí prostorové možnosti pro prezentaci a organizaci seminářů, konferencí a přednášek.

Odborný seminář informující o památkové obnově nového sídla ostravského pracoviště s podtitulem *Památková moderní architektury v novém* proběhl 10. března v přednáškovém sále. Celodenní akce završená komentovanou prohlídkou budovy byla určena převážně odborné veřejnosti.

V červnu jsme uvedli do života další publikaci a zároveň zahájili stejnojmennou výstavu *KRNOV – historie, archeologie* v Krnovské synagoze. Výstava osvětlila významné krnovské archeologické nálezy v širších kulturněhistorických souvislostech. Nastínila život a fungování městského organismu a jeho každodennost ve středověku a raném novověku. Autoři uveřejnili zcela nové informace o středověké podobě a stavebním vývoji kostela sv. Martina a dalších krnovských sakrálních objektech. Část výstavy je nyní instalována v prostorách ostravského pracoviště Národního památkového ústavu. Ostravská vernisáž proběhla v říjnu v rámci *Mezinárodního dne archeologie*.

Den otevřených dveří archeologického výzkumu se uskutečnil v listopadu na místě bývalé barevny Soukenické společnosti v Krnově. Návštěvníci si mohli prohlédnout nálezy probíhajícího výzkumu z bezprostřední blízkosti a s odborným výkladem. V souvislosti s revitalizací areálu bývalé textilní továrny mezi ulicemi Barvířskou, Soukenickou a Sv. Ducha v Krnově proběhly v letech 2014–2016 tři etapy záchranného archeologického výzkumu. Postupně byly odkryty pozůstatky hlavní městské hradební zdi, koryto mlýnského náhonu, který zde otvorem v hradbách opouštěl město, dlážděná hradební ulička a také objekty související se zaniklou barevnou krnovské Soukenické společnosti. Pro-

jekt revitalizace počítá s prezentací archeologicky odkrytých zděných konstrukcí formou půdorysné stopy v novém dláždění a uvažuje se také o tom, že by jejich část mohla být zakryta střechou a zpřístupněna.

V loňském roce se ostravské pracoviště Národního památkového ústavu poprvé připojilo k projektu *Ostravské muzejní noci*. Program přilákal přes sto návštěvníků všech věkových kategorií.

V pravidelných přednáškách pro veřejnost v sídle pracoviště se památkáři věnovali tématům technických památek (např. přednáška *Národní kulturní památka Důl Michal či Vlín, bavlna a len. Ohlédnutí za textilním průmyslem Moravy a Slezska*), dále významným obnovám či restaurátorským počínům v regionu (*Obnova katedrály Božského Spasitele v Ostravě* či *Významné restaurátorské počiny roku 2016 v Moravskoslezském kraji*). Přednáškou *Dvorská kulinářská kultura doby lucemburské* jsme se připojili k celoročnímu tématu NPÚ Lucemburský rok.

Vybrané obnovy kulturních památek

Jednou z nejvýraznějších událostí v regionu bylo dokončení celkové obnovy hřbitovní kaple sv. Rodiny v Odrách včetně restaurování a osazení malovaného deskového stropu. Strop s figurálními motivy korunování Panny Marie a s motivem Boha Otce a bohatou vegetabilní výzdobou je dílem vysoké umělecké kvality. Kompletní restaurátorský zásah spočíval zejména v konzervaci a očištění původní raně barokní malby. Objev malovaného stropu v průběhu celkové rekonstrukce kaple v roce 2015 byl velkým překvapením. Autor malby není znám a malba byla vytvořena krátce po vzniku kaple, po roce 1719. Archivní dokumenty sice hovoří o malovaném stropě v kapli, ale v souvislosti s její rekonstrukcí v polovině 18. století měl být stržen.

Dne 16. dubna byla slavnostně otevřena Jaroňkova útulna ve Štramberku. Vybavením interiéru podle historické fotografie z roku 1925 byla završena celková obnova stavby včetně dekorativní nástěnné malby s lidovými motivy od malíře Bohumíra Jaroňka.

V roce 2015 byla započata první etapa restaurování votivního obrazu Panny Marie ustavičné pomoci, datovaného do 1. poloviny 17. století. Po odstrojení obrazu (kovové, textilní a papírové aplikace) se ukázala pozdně gotická desková malba s motivem Panny Marie korunované. V roce 2016 proběhla kompletace díla a výroba nové dřevě-

né podložky s kopií malby z 19. století, na kterou byly umístěny barokní aplikace. Původní dřevěná gotická deska byla v minulosti o polovinu zeslabena, dřevo je silně degradované. Nyní probíhá její zpevňování a v roce 2017 bude restaurována gotická malba. Jedná se o významný objev dosud neznámé deskové gotické malby na území Moravskoslezského kraje. Těrlická Madona je navíc významným votivním obrazem spjatým s historií Slezska. Brož držící šat Panny Marie daroval v roce 1683 generál polského krále J. Sobieského při tažení k Vídni do boje s Turky.

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

Metodické centrum technických památek a průmyslového dědictví bylo založeno v roce 2014, od roku 2015 pracuje pod názvem Metodické centrum průmyslového dědictví (MCPD). Jeho zřízení vycházelo z dlouhodobé zkušenosti s dokumentací, hodnocením a ochranou průmyslového dědictví na ostravském pracovišti Národní památkového ústavu. Cílem MCPD je zlepšení poznání, dokumentace a ochrany technických a průmyslových památek, tedy objektů, areálů a technického zařízení souvisejících s těžbou, výrobou, dopravou nebo skladováním, které vyžadují specifická hodnotová kritéria i specifické přístupy k obnově nebo konverzi. Metodické centrum průmyslového dědictví poskytuje odbornou pomoc územním odborným pracovištím NPÚ i zájemcům mimo NPÚ při přípravách návrhů na prohlášení, obnovách, dokumentaci objektů a technických zařízení v oblasti průmyslového dědictví.

Aktuální výzkumné projekty

Nejvýznamnější počín MCPD v rámci programu DKR-VO za rok 2016 představuje dokončení systematické dokumentace stavebního a technického fondu druhé nejvýznamnější páteřní tratě na území ČR – bývalé Severní státní dráhy (Olomouc–Praha–Děčín, Brno–Česká Třebová) a vydání publikace *Kulturní dědictví Severní státní dráhy* autorky Aleny Borovcové.

V roce 2016 byl zahájen pětiletý projekt programu NAKI II s názvem *Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče*. Mimo vybraná témata (kladenská průmyslová aglomerace, tematika práce a výrazové proměny v rámci výtvarného umění se zřetelem na architektonickou plastiku) se soustředí na zhodnocení dlouhodobých průzkumů průmyslového dědictví v metodice ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče a muzejních přístupů (spolu s Technickým muzeem v Brně) a v souhrnné mapě s odborným obsahem věnované technickým památkám Čech.

Projekt EHP Průmyslové dědictví

V dubnu 2016 byla úspěšně završena spolupráce s norským ředitelstvím Riksantikvaren. 5.–6. dubna se na ostravském pracovišti konala závěrečná mezinárodní konference *Technické památky a jejich využití v Norsku a České republice*, doprovázející zahájení tematické putovní výstavy a vydání stejnojmenné odborné dvojjazyčné publikace. Na konferenci navázal workshop – debata se zástupci Dolní oblasti Vítkovic, autorem konverze a MCPD. Putovní výstava je v současné době spolu s publikací, která je volně dostupná na webu MCPD, prezentována paralelně v norských i českých institucích a byla v listopadu loňského roku vybrána jako reprezentativní výstup česko-norské spolupráce na konferenci Ministerstva financí v Českém Krumlově.

Putovní výstava Technické památky v Norsku a České republice

Výstava představuje památkovou péči Norska a České republiky, průmyslové dědictví obou zemí a vybrané příklady technických památek, včetně metod jejich ochrany a obnovy. Jejím cílem je zhodnotit a zprostředkovat stav poznání kulturního průmyslového dědictví a otevřít diskusi k jeho dalšímu využití.

Akce obnovy

Obnova Dolu Alexandr

Z devíti budov památkově chráněného důlního areálu, stavěného na přelomu 19. a 20. století, je dnes obnoveno šest objektů. Obnova velmi zchátralého areálu s mimořádnou architektonickou i urbanistickou hodnotou zahájila Charita Sv. Alexandra v roce 2002 obnovou bývalé kovářny, pokračovala pak kočárovnou a administrativní budovou, kde je dnes chráněné bydlení. V letech 2014–2016 státní podnik Diamo obnovil obě jámové budovy. Zároveň se započalo pracovat na koupelnách a cechovně.

Motorový vůz M 290.002 „Slovenská strela“

Restaurátorský záměr byl zpracován pro účely znovuzprovoznění národní kulturní památky, motorového vozu M 290.002 „Slovenská strela“. V současné době je umístěn ve venkovním prostředí pod přístřeškem v Kopřivnici, kde chátá. NPÚ svolal odborné konsorcium, ve kterém bylo zastoupeno Technické muzeum v Brně a Národní technické muzeum v Praze. Jednání byla uzavřena společným konsensem ve smyslu zprovoznění a návratu interiéru do původního stavu.

Věžový vodojem železniční stanice Opava-východ

Památkově chráněný věžový vodojem v železniční stanici Opava-východ byl postaven v roce 1892 z režného cihelného zdiva podle typového projektu Severní dráhy císaře Ferdinanda. Se zrušením parostrojního provozu ztratil objekt svou funkci a chátral. Jeho výhodná poloha při ulici Jánkové umožnila novému vlastníkovi realizovat záměr využití objektu jako výstavního prostoru a kavárny. V roce 2012 byla schválena architektonická studie, která spolu s dostavbou nových křidel respektujících domnanci historické věže a komína ověřovala možnosti venkovní prezentace vytápěcího kotle v roce 1973 sneseného z vyřazené lokomotivy 456.159 UNNRA. Kotel byl v konečné verzi umístěn v železničním muzeu. V roce 2016 byla dokončena stavba, již lze považovat za kvalitní konverzi.

Kontakt

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111
ups.praha.pr@npu.cz, www.npu.cz/ups-pr

Vedoucí pracovníci

Mgr. Dušan Michelfeit, ředitel
274 008 143, michelfeit.dusan@npu.cz

Hana Skálová, náměstkyně ředitele
274 008 121, skalova.hana@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze
Odborná rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze
Pracovní skupina na přípravu IROP SH Karlštejn

Obecné informace o činnosti pracoviště

NPÚ, ÚPS v Praze, spravuje Zahrady pod Pražským hradem a další státní památky ve Středočeském, Karlovarském a Ústeckém kraji. Na starosti má celkem 31 památek – osmnáct zámků, šest hradů, hradozámecký areál v Bečově nad Teplou, Sázavský klášter, skanzen Zubrnice, Hamousův statek ve Zbečně a kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě. ÚPS v Praze také řídí návštěvníkový provoz rotundy na Řípu patřící církvi. U každého zámku je vždy i park, nejrozsáhlejší je ve Veltrusech, obtéká ho vltavská voda a je i se zámkem na ostrově o rozloze 298 hektarů. Druhý nejrozsáhlejší park o 270 hektarech leží kolem zámku Kynžvart, stohektarový anglický romantický park je součástí areálu zámku Krásný Dvůr. Unikátní terasovitá italská zahrada přináší k zámku Stekník na Žatecku. Celoročně je otevřen hrad Karlštejn, Křivoklát, zámek v Mníšku pod Brdy, Veltrusech a Valči. Ubytování nabízí hrad Křivoklát, zámek Libochovice, Valeč a v souvislosti se vzdělávacím centrem Schola naturalis také Veltrusy. Cílem památkové správy je o svěřené památky správně poučeně pečovat, chránit je, opravovat, propagovat a zpřístupňovat veřejnosti. Našimi edukačními programy se snažíme vytvářet obohacující vztahy ke kulturnímu dědictví tak, aby jeho hodnoty byly zachovány i v příštích generacích. Z památek vytváříme přirozená centra, kde je možno poznávat a obdivovat naši kulturní historii, vzdělávat se, bavit se i zažívat zásadní životní okamžiky.

Objekty ve správě pracoviště

Středočeský kraj a hlavní město Praha

Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hamousův statek ve Zbečně		313 558 440	www.zbecno.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn	hrad	311 681 617	www.hradkarlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hradkrakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.mnichovo-hradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 261	www.zamek-mnisek.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick	hrad	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Zahrady pod Pražským hradem		257 010 402	www.palacove-zahrady.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz
Žebrák	hrad	311 533 202	www.hrad-zebrak.cz

Ústecký kraj

Benešov nad Ploučnicí	zámek	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Doksany	zámek	416 861 143	www.zamek-doksany.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz
Házmburk	hrad	416 536 014	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	602 626 430	www.zamek-jezeri.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 036	www.krasny-dvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 611	www.zamek-libochovice.cz
Nanebevzetí Panny Marie v Mostě	kostel	476 707 364	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Sv. Jiří a sv. Vojtěch na Řípu	rotunda	416 591 611	www.hora-rip.eu
Stekník	zámek	723 086 011	www.zamek-steknik.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Zubrnice	skanzen	475 228 267	www.skanzen-zubrnice.cz

Karlovarský kraj

Bečov	hrad a zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvart.eu
Valeč	zámek	353 399 731	www.zamek-valec.cz

Dotace za rok 2016 v tis. Kč

Fondy EHP – Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře – neinvestice	7 343 259
Fondy EHP – Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře – investice	539 645
SMVS neinvestice	39 393 468
SMVS investice	3 567 878
Restaurování	771 120
Věda a výzkum – program dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví	106 032
Věda a výzkum – tematické průzkumy	4 073
Věda a výzkum – ekonomika projektů	8 147
ISO – rozšíření EPS a prev. ochrana před nepříznivými vlivy prostředí	1 673 000
Celkem	53 406 622

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Středočeský kraj

Hlavním počinem Lucemburského roku byla výstava *Karlštejnský poklad – kultura císařského dvora Karla IV.* Expozici pokladu na Karlštejně doplňuje ukáзка slavnostní tabule a repliky ceremoniálních dvorských oděvů. Hrad byl centrem Hradozámecké noci a byl opět otevřen celoročně. Na Křivoklátě je od roku 2016 vystavena faksimile bohatě iluminované Bible Václava IV. Život za vlády Lucemburků přiblížily tematické prohlídky a divadlo. Hrad byl opět otevřen celoročně. V klášteře Sázava byla k vidění šestá odkrytá freska v ambitu s vyobrazením sv. Prokopa orajícího s čertem. Na hradě Krakovec připomněli 600. výročí upálení Mistra Jeronýma Pražského. Hrad se dočkal dokončení experimentálního zastřešení nejcennějších částí. Narození Karla IV. před sedmi sty lety si na zámku Mníšek pod Brdy připomněli novou prohlídkou pro děti. Zámek byl opět otevřen celoročně. Na hradě Točnick byla zahájena výstava *Bellifortis* o středověkém rukopisu, který vznikl na hradě Žebrák a je věnován Václavu IV. V Hamousově statku ve Zbečně je od roku 2016 nová expozice historického truhlářského nářadí. Obnovena byla selská chlebová pec a správce statku o sobotách mezi 11. a 12. hodinou opět ukázkově pekl vonící bochníky.

Ústecký kraj

V druhém patře Volfova paláce na zámku Benešov nad Ploučnicí zpřístupnili lovecké salonky, do Thunské galerie přibýly restaurované obrazy a expozice se tak rozšířila o další místnost. Na zámku Duchcov otevřeli v osmi komnatách nový okruh bez průvodce *Okouzlení antikou*. Na zámku Stekník byla poprvé po padesáti letech k vidění sala terrena bez lešení, na komentovaných prohlídkách se návštěvníci dovídali podrobnosti o restaurování a památkové obnově zámku, do interiéru se vrátila restaurovaná socha Neptuna. Opevnění doby lucemburské názorně představil hrad Házmburk prostřednictvím výstavy s trojrozměrným modelem hradu a městečkem Podhradí v době vrcholného rozvoje.

Oděv Jana Očka z Vlašimi na hradě Karlštejn

Karlovarský kraj

Komponovaný program týmu Památky nás baví *Na cestách s Karlem IV.* umožnil zažít život ve středověku na hradě a zámku Bečov nad Teplou. Novinkou v prohlídkové trase zde byla replika korunovačních klenotů Karla IV. a audiovizuální aplikace do mobilních telefonů vytvořená hlavně pro děti jako doplněk k běžné prohlídce zámku. Událostí roku bylo napínavé zkoumání kvality vín nalezených v roce 1985 spolu s relikviářem sv. Maura. K hlavnímu okruhu na zámku Kynžvart byla v roce 2016 nově připojena kaple sv. Antonína. Návštěvníci poprvé viděli přípravu s rodinným porcelánovým servisem Metternichů a část rozsáhlé sbírky starých mincí. Na Kynžvart přibýly úložné skříňky a dětský koutek. Zámek Valeč byl díky spolupráci s o. s. Povaleč opět otevřen celoročně a každý pátek a sobotu zval na individuální prohlídky s lucernou do 23 hodin.

Servis rodiny Metternichů na zámku Kynžvart

► *Okouzlení antikou na zámku Duchcov*

Územní památková správa v Českých Budějovicích

Kontakt

Přemysla Otakara II. 121/34
370 21 České Budějovice
tel: 386 356 921, fax: 386 359 386
ups.budejovice.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-cb

Vedoucí pracovníci

Mgr. Petr Pavelec, Ph.D., ředitel
386 356 921/24, pavelec.petr@npu.cz

**Ing. Zdeňka Škabroudová,
náměstkyně ředitele**
386 352 762, skabroudova.zdenka@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Českých
Budějovicích

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa v Českých Budějovicích vznikla k 1. lednu 2013 v rámci reorganizace Národního památkového ústavu jako jedno ze čtyř pracovišť v České republice a vykonává na území krajů Jihočeského, Plzeňského a Vysočina odbornou správu státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti. Posláním ÚPS je zajistit ochranu, bezpečnost, dokumentaci, provoz, památkovou a stavební obnovu, restaurování, vhodné využívání, kontrolu, propagaci a prezentaci památkových objektů svěřených do péče. Celkem spravuje 31 památkových areálů, z nichž 2 jsou zapsané na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (historické jádro Českého Krumlova a historické jádro Telče), 27 bylo prohlášeno za národní kulturní památku a 4 objekty jsou chráněny jako kulturní památky.

Objekty ve správě pracoviště

Jihočeský kraj

Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenalhota.eu
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.eu
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.eu
Domanín	Schwarzenberská hrobka	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Hluboká	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.eu
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.eu
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.eu
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.eu
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.eu
Rožmberk	hrad	380 749 838	www.hrad-rozemberk.eu
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Vimperk	zámek	388 411 506	www.zamek-vimperk.eu
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.eu
Zvíkov	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.eu

Plzeňský kraj

Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.cervene-porici.cz
Gutštejn	hrad	374 631 773 (správa kláštera Kladruby)	www.hrad-gutstejn.cz
Horšov	kostel Všech svatých	379 423 111	www.horsovsky-tyln.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.horsovsky-tyln.cz
Kladruby	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.eu
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz
Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Plzeň-Bolevec	Selský dvůr U Matoušů	606 666 406	www.usedlost-bolevec.cz
Přimda	hrad	374 631 773 (správa kláštera Kladruby)	www.hrad-primda.cz
Rabí	hrad	376 596 171	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hrad-velhartice.cz

Kraj Vysočina

Jaroměřice nad Rokytnou	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	569 486 189	www.hrad-lipnice.eu
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 821	www.zamek-telc.eu
Zahrádka, kostel sv. Víta	kostel	569 486 189 (správa hradu Lipnice)	www.kostel-zahradka.cz

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Vybrané obnovy kulturních památek

Největší stavební akcí roku 2016 na Plzeňsku byla obnova krovů stropu a střešního pláště na objektu jízďárny státního zámku Kozel. Vykonané práce byly v hodnotě 7,5 mil. Kč.

Na zámku v Nebílovech byla obnovena loggie zadního křídla zámku za cca 4,5 mil. Kč. Rehabilitací nejcennějšího architektonického prostoru na objektu vznikl důstojný nástup do stávajících expozic a zejména k tanečnímu sálu, hojně využívanému pro kulturní akce.

Dokončena byla obnova vstupní věže hradu Švihov, během které byly zachráněny pozdně gotické omítky a cenné kamenné prvky. Vnitřní prostory věže byly zrekonstruovány tak, aby v co největší míře zachovaly dochované konstrukce. V létě 2016 byla hradní věž zpřístupněna.

V druhém patře zámku Hluboká proběhla rehabilitace tzv. Hostinských pokojů, která zahrnovala obnovu a restaurování omítek, dřevěných i kamenných podlah, truhlářských prvků, včetně skleněných výplní oken a vitráží. Místnosti byly doplněny lustry, restaurovala se kachlová kamna a opravovala elektroinstalace, včetně osazení nových skleněných vypínačů a zásuvek.

V roce 2016 byly dokončeny práce na restaurování a obnově západní ohradní zdi a domku Markéta na zámku Kratochvíle. Stavební práce spočívaly v odsolování, omítání a tmelení omítek, malířských retuších a rekonstrukci sgrafit ohradní zdi. Domek Markéta prošel očištěním a odstraněním nesoudržných omítek. Na základě výsledků restaurátorského průzkumu byly provedeny retuše maleb. Celkové náklady dosáhly výše téměř 7,5 mil. Kč.

Získávání finančních prostředků z IROP

ÚPS v Českých Budějovicích se v současné době uchází o prostředky z IROP se třemi projekty v celkové výši 269,5 mil. Kč. Podané žádosti se týkají selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevo (projekt *Rok na vsi*), kláštera Kladruby u Stříbra (projekt *Život v řádu*) a zámku Vimperk (projekt *Probouzení zimního zámku*).

Vybrané akce na památkových objektech roce 2016

Jihočeský kraj

Širokou nabídku tradičních pořadů obohatily aktivity související se 700. výročím narození Karla IV. v rámci projektu NPÚ *Lucemburský rok*. Nejvýraznější jihočeskou akci připravil Hrad a zámek Jindřichův Hradec, který otevřel novou expozici pod názvem *Následovníci sv. Jiří*. V nejstarších částech gotického hradu jsou k vidění unikátní nástěnné malby zobrazující svatojiřskou legendu a prostřednictvím interaktivní expozice návštěvníci proniknou do světa středověkých rytířů.

Hrad Landštejn se k Lucemburskému roku připojil *Slavnostním setkáním Karla IV. s Vilémem z Landštejna*. Při této příležitosti se na hradním nádvoří konala hostina královského dvora, středověký trh, ukázky řemesel ze 14. století, šermířská a kejklířská vystoupení, ukázky gotického tance a dobová hudba.

Podzimní slavnosti Viléma z Landštejna v Nových Hradech také spojily tuto osobnost s Karlem IV. Ústředním motivem programu bylo scénické vystoupení ze života purkrabího, který byl zároveň posledním majitelem hradu z rodu Landštejnů.

K oslavám Karlovského výročí se připojil i hrad Zvíkov. V rámci projektu NPÚ *Na cestách s Karlem IV.* se zájemci všech věkových kategorií stali součástí císařské družiny i přímými aktéry kontaktní divadelní hry společně se studenty JAMU a na konec si užili i vizuální zážitek v podobě videomappingu.

Na hradech Landštejn a Jindřichův Hradec vznikala pohádka *Pravý rytíř*, kterou natočila Česká televize.

Jihočeské památky se staly cílem významných státních i šlechtických návštěv. Hrad a zámek Český Krumlov navštívilo několik delegací velvyslanců z deseti zemí světa (např. Itálie, Španělsko, Francie, Jižní Korea, Norsko, Japonsko), na hrad Zvíkov zavítala manželka současného prezidenta ČR. Zámek Dačice si prohlédl potomek rodu Salmů a na hrad Nové Hrady přijeli rodinní příslušníci hraběnky Margarety Buquoy.

Kraj Vysočina

Do oslav Lucemburského roku se zapojil také hrad Lipnice, který zahájil sezonu symbolickým vyvěšením vlajky připomínající dobu, kdy hrad vlastnili Jan Lucemburský i Karel IV.

Jaroměřice nad Rokytnou si v roce 2016 připomněly 320 let od narození hudebního skladatele Františka Antonína Míči, který je s historií zámku nerozlučně spjat. K jeho počtě byla uvedena barokní opera *Operosa terni colossi moles*.

Na zámku v Telči probíhaly speciální dětské prohlídky *Z Itálie do Telče – po stopách kavalíra*. Historická pohádková představení byla uvedena v Telči, na hradě Lipnice a na zámku v Náměšti nad Oslavou.

Plzeňský kraj

Květnové narozeniny císaře Karla IV. si v klášteře Kladruby připomněli speciálními tematickými prohlídkami *Putování Karla IV.* Návštěvníci si prohlédli i běžně nepřístupné místnosti a navíc obdivovali netradiční květinová aranžmá. Při této příležitosti vzniklo i pět nových parfémů pro Archiv vůní.

Hrad Velhartice uspořádal v rámci Lucemburského roku oslavu *Narozeniny Karla IV.* V bývalém hradním pivovaru přes léto probíhala interaktivní výstava *Ve službách krále – Doba Lucemburků na Velharticích*. Karlu IV. byla věnována i vikendová akce *Bušková číše*.

Hrad a zámek Horšovský Týn vystavoval kostýmy z filmů věnovaných osobnosti Karla IV. (Slasti otce vlasti, Hlas pro římského krále a Noc na Karlštejně).

Zámek Nebílovy zsvětí sezónu výročí 200 let od úmrtí Vojtěcha hraběte Czernina z Chudenic, významné osobnosti, které zámek vděčí za svou záchranu na sklonku 18. století. Czernin byl připomínán nejen během prohlídek, ale také prostřednictvím cyklu deseti koncertů klasické hudby.

Hrad Rabí uspořádal k oslavám Dne dětí akci *Rabijáda*.

Tematicky zaměřené prohlídky nazvané *Monastýrování* uspořádaly kláštery Plasy, Kladruby a nově též Zlatá Koprna.

Územní památková správa na Sychrově

Kontakt

Zámek Sychrov čp. 3, 463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001, fax: 482 360 002
klabanova.eva@npu.cz, www.npu.cz/ups-sy

Vedoucí pracovníci

PhDr. Miloš Kadlec, ředitel

482 360 003, kadlec.milos@npu.cz

Bc. Iva Jelínková, náměstkyně ředitele

482 360 005, jelinkova.ivana@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS na Sychrově

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa na Sychrově, jež vznikla k 1. 1. 2013 reorganizací Národního památkového ústavu, spravuje celkem 18 objektů. Pět z nich je v kraji Pardubickém (SH Kunětická hora, SH Litice, SZ Litomyšl, SZ Slatiňany, Soubor lidových staveb Vysočina), pět v kraji Královéhradeckém (SZ Hrádek u Nechanic, Hospitál Kuks, SZ Náchod, SZ Opočno, SZ Ratibořice) a osm v kraji Libereckém (SH Bezděz, SH Grabštejn, SHZ Frýdlant, SZ Hrubý Rohozec, SZ Lemberk, SZ Sychrov, SH Trosky, SZ Zákupy). Z tohoto souboru je zámek Litomyšl zapsán na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO a Masopustní expozice v Betlémě Hlinsko (Soubor lidových staveb Vysočina) je zapsána do Reprezentativního seznamu nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

Základní činností ÚPS na Sychrově je správa, údržba a obnova památkových objektů, kdy základním kritériem je jejich památková ochrana. Velká pozornost je věnována restaurování a celkové péči o mobiliární fond a tvorbě nových expozic za využití všech dostupných pramenů. Neméně důležitá je prezentace památek a jejich výchovně vzdělávací, kulturní a společenské využití.

Objekty ve správě pracoviště

Královéhradecký kraj

Hrádek u Nechanic	zámek	495 441 244	www.hradekunehanic.cz
Hospitál Kuks	hospitál	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz

Liberecký kraj

Bezděz	hrad	487 873 131	www.hrad-bezdez.eu
Frýdlant	hrad a zámek	482 312 130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482 724 208	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec	zámek	481 321 012	www.hruby-rohozec.eu
Lemberk	zámek	487 762 305	www.zamek-lembek.cz
Sychrov	zámek	482 416 011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	481 313 925	www.hrad-trosky.eu
Zákupy	zámek	487 857 278	www.zamek-zakupy.cz

Pardubický kraj

Kunětická hora	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Vysočina	soubor lidových staveb	469 326 411	www.vesely-kopec.eu www.betlem-hlinsko.cz

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Pardubický kraj

Návštěvnicky velice úspěšná sezona se na Pardubicku nejvíce promítla do návštěvnosti Souboru lidových staveb Vysočina (Veselý Kopec a Betlém), který za rok 2016 navštívilo celkem 74 217 osob, což je o více než 10 000 návštěvníků více než v předchozím roce. Na Veselém Kopci byla v září zpřístupněna unikátní hospodářská část objektu čp. 4 U Pilných, na Betlémě v Hlinsku byla v květnu otevřena expozice dílny a bydlení pilníků. V rámci investičních akcí proběhla oprava vodních děl v havarijním stavu u mlýna a olejny na Veselém Kopci a oprava fasádního pláště u čp. 350 na Betlémě.

Na zámku ve Slatiňanech proběhlo množství stavebních akcí – byla dokončena oprava střešní konstrukce, proběhla revitalizace zásobní zahrady, došlo k zabezpečení opěrné zdi zahrady, byla provedena celková oprava střešních konstrukcí provozního domku. Byl schválen a v roce 2017 se začne realizovat projekt na obnovu areálu (IROP) s názvem *Slatiňany – šlechtická škola v přírodě*. Jeho cílem je záchrana a obnova zámeckého areálu s odkazem na historickou funkci zámku jako letního sídla knížecí rodiny Auerspergů s jedinečným edukačním centrem šlechtických dětí historicky doloženým již na konci 19. století.

V srpnu byl veřejnosti zpřístupněn hrad Litice, jenž byl uzavřen z důvodu vydrolení zdiva u bývalého severního paláce. Na hradě Kunětická hora proběhla úprava nádvoří u Jurkovičova paláce – pokládka štetové dlažby, pracovalo se na plánech k dokončení Jurkovičova paláce a pozornost byla také věnována přípravě projektové dokumentace k projektu IROP *Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva*.

Na zámku Litomyšl došlo k obnově souboru původního biedermeierovského nábytku, který doplnil tři sály zámku. Novinkou sezony byly *Gurmánské prohlídky*, kdy návštěvníci ochutnávali pokrmy připravené dle historických receptů. Na Litomyšli jsou připravovány dva projekty IROP, a to *Litomyšl – Božský zámek* a *Panský dům – Depozit krásných umění*.

Královéhradecký kraj

Pro hospital Kuks byl rok 2016 velice úspěšný – získal ocenění Stavba roku 2016 a Zvláštní cenu Ministerstva kultury a ocenění DestinaCZE 2016 v kategorii Fénix – Znovuzrozený projekt.

Zvýšenému zájmu návštěvníků se těšil zámek Opočno, kam v roce 2015 zavítalo 50 015 návštěvníků, v roce 2016 o bezmála 7 tisíc více – 56 829. Opočno každoročně zahajuje sezonu překrásnou velikonoční výzdobou, své příznivce si našly i prohlídky expozice nazdobené stovkami aranží z květin nazvané *Svátky růží*, které se zde konají v červenci.

Na zámku v Náchodě byly návštěvníkům zpřístupněny formou pravidelných prohlídek půdy nad hlavními zámeckými budovami. Komentované prohlídky zámecké kaple byly letos rozšířeny o prohlídku sakristie a kruchty, kde bylo instalováno 12 restaurovaných vitráží z původních oken kaple. V reprezentačním křídle hlavní zámecké (Piccolominské) expozice obohatila interiér nově zrestaurovaná barokní sedací souprava. Byla dokončena obnova všech 31 zámeckých komínů a natřena měděná krytina hodinové věže.

Na Hrádku u Nechanic byla poprvé v historii tohoto objektu zpřístupněna část zámeckého sklepení. Pokračovalo se v generální opravě fasád (jižní strana), její dokončení je plánováno na rok 2017.

Ratibořice letos nabízely nejenom květinová aranžmá v zámku, divadelní představení či setkání veteránů, ale také oblíbené klasické akce jako jsou oživené prohlídky s postavami z Babičky či již VII. ročník *Nocturna*.

Liberecký kraj

Na hrad Bezděz se vrátily poslední dvě dřevořezby z Křížové cesty, které byly původně v kapličkách lemujících cestu na hrad. ČNB vydala v říjnu minci s motivem Bezdězu, která je druhá ze série mincí s motivy českých hradů. Byl elektrifikován Templářský palác, proběhla oprava vitráží, kamenických prvků a fasády na kapli, oprava parkánové zdi a došlo k výkupu pozemků, jež umožní výstavbu nové lanovky.

Na Frýdlantě se realizovaly speciální prohlídky knihovny, celoročně je zde s velkým návštěvníckým ohlasem nabízena zkrácená dětská prohlídka. Z investičních akcí pokračovaly práce na výběru zhotovitele „revitalizace zámeckého rybníka“, proběhl zde důkladný archeologický výzkum.

Na hradě Grabštejn byla zrestaurována historická kamna, byly opraveny protipožární zídky a část komínů a upraveno zázemí pro návštěvníky.

Zámek Hrubý Rohozec nabízel tzv. varhanní soboty, kdy byly prohlídky kaple obohaceny hrou na původní varhany. Od letních měsíců probíhaly práce na odvodnění skalního masivu pod zámekem.

Na zámku Lemberk došlo v květnu ke slavnostnímu přenesení a uložení relikvie sv. Zdislavy do zámecké kaple Seslání Ducha svatého. Na Lemberku si také připomínali výročí 260 let od tzv. sedmileté války.

Pro větší komfort návštěvníků byly v návštěvníckém centru na zámku Sychrov instalovány skříňky na odkládání zavazadel a byla dokončena obnova toalet pro návštěvníky. Zámek Sychrov zakončil sezonu s rekordním počtem 126 621 návštěvníků, k čemuž výraznou měrou přispěla i velká řada doprovodných akcí.

Na hradě Trosky bylo s ohledem na rozšiřující se kulturní nabídku zastřešeno hlediště na nádvoří. Byl také zakoupen objekt pro zázemí hradu, kde bude zřízeno informační centrum.

Zákupy si celý rok připomínaly 100. výročí úmrtí předposledního majitele zámku – rakouského císaře a českého krále Františka Josefa I. a stěžejní aktivitou bylo zpřístupnění nové prohlídkové trasy. Pokračovala příprava na obnovu jižního křídla zdevastovaného hospodářského dvora pro podání žádosti do 2. výzvy IROP a zpracovávaly se podklady ke generální obnově krovů a střech hlavní budovy zámku zničených chybou rekonstrukcí ze 70. let.

Návštěvnost objektů ve správě ÚPS na Sychrově za rok 2016 byla 991 500 osob, o rok dříve 955 560 osob.

Restaurování

Restaurování bylo v roce 2016 provedeno jak na několika památkách umístěných v exteriéru spravovaných historických areálů (Ratibořice – sousolí Babičky s vnoučaty a socha Panny Marie u mlýna), tak i na kulturních památkách tvořících movitou náplň veřejnosti přístupných interiérových instalací. Do ložnice hraběnky na Hrádku u Nechanic se tak vrátí nebesa nad postel, prohlídkovou trasu hospitalu Kuks od nové sezony obohatí zemský globus z roku 1794, na zámku v Náchodě přibudou dva párové vyřezávané příborníky, pro Ratibořice byl zrestaurován barokní obraz s námětem loučení Venuše s Adonidem. Z prohlídkové trasy Grabštejna prošlo restaurováním několik drobných předmětů z keramiky a porcelánu, na Lemberku byly zrestaurovány párové portréty císaře Františka Josefa I. a císařovny Alžběty v náročně pojatých zlacených rámech, pro Zákupy to bylo více předmětů různého druhu z důvodu zpřístupnění nové prohlídkové trasy. Na Kunětické hoře proběhla první etapa restaurování obrazů z hradní kaple a do prohlídkové trasy zámku v Litomyšli budou od nové sezony umístěny zrestaurované portréty koní.

Další aktivity pracoviště

ÚPS na Sychrově pokračovala v reciproční spolupráci se ZOO v Liberci a se ZOO ve Dvoře Králové (snížené vstupné pro dospělého návštěvníka při předložení vstupenky), nadále byla rozvíjena spolupráce s místními správami a samosprávami, organizacemi a spolky činnými v turistickém ruchu, jakož i s médií a školskými zařízeními.

Územní památková správa v Kroměříži

Kontakt

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432, 573 301 411
ups.kromeriz.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-kr, facebook.com/npukm

Vedoucí pracovníci

Ing. Jan Slezák, ředitel

573 301 410, 724 663 522, slezak.jan@npu.cz

Ing. Petr Šubík, náměstek ředitele

573 301 430, 602 748 088, subik.petr@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Kroměříži

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa v Kroměříži byla zřízena na základě Statutu Národního památkového ústavu vydaného Ministerstvem kultury dne 20. 9. 2012 s účinností od 1. 1. 2013 (Sp. zn. MK-S 5830/2012 OPP). Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži, spravuje 24 památkových objektů na území Moravy a Slezska, tzn. památky v krajích Zlínském, Jihomoravském, Olomouckém a Moravskoslezském. Nejsou to jen hrady a zámky, má ve své správě i jednu technickou památku, Důl Michal v Ostravě-Michálkovicích, a též skanzen lidové architektury v Příkazích. Územní památková správa v Kroměříži zajišťuje obnovu, správu, propagaci a zpřístupnění tohoto unikátního souboru státních hradů a zámků, který představuje jednu z nejvýznamnějších součástí památkového dědictví České republiky.

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2016

Státní hrady, zámky a další památky spravované územní památkovou správou v Kroměříži vstoupily do Lucemburského roku s nabídkou akcí a kulturních programů, kterými jsme si připomněli 700. výročí narození Karla IV. Novou sezónu na objektech zahájily Velikono-

Objekty ve správě pracoviště

Zlínský kraj

Buchlov	hrad	572 595 161	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz
Kroměříž	zámek	573 502 011	www.zamek-kromeriz.cz

Jihomoravský kraj

Bítov	hrad	515 294 736	www.hradbitov.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.zamek-bucovice.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.cz
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Janův hrad (patří pod Lednici)	umělá zřícenina	519 355 134	www.januv-hrad.cz
Lysice	zámek	516 472 235	www.zameklysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamekmilotice.cz
Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou	zámek	516 432 013	www.zamekrajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	519 352 423	www.zamek-valtice.cz
Veveří	hrad	549 420 164	www.veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamek-vranov.cz
Nový hrádek u Lukova (patří pod Vranov)	zřícenina	515 296 215	www.novy-hradek.eu

Olomoucký kraj

Bouzov	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.janskyvrch.cz
Příkazy	skanzen	585 967 310	www.hanackeskanzen.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-losiny.cz

Moravskoslezský kraj

Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 915	www.zamek-hradec.cz
Důl Michal	důl	596 231 160	www.dul-michal.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz

ce a výstavy jarních květin. Během roku nechyběly další návštěvníky oblíbené akce, jako jsou noční prohlídky, kostýmované prohlídky, prohlídky s restaurátory, koncerty, divadelní představení, pořady pro děti a další.

V roce 2016 byla podána žádost o dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu. Žádost se týkala hradu Pernštejna a obno-

vy jeho zahrad a parku. V případě přiznání dotace a úspěšného ukončení projektu by se jako malý zážrak mohl jevit výsledek vzkříšení pernštejnských zahrad. Obnova pernštejnské vrchnostenské zahrady by zdánlivě pustému svahu u hradu vrátila podobu díla zahradního umění s tureckými lázněmi, altány, kaskádami a další architekturou, a sice podobu z počátku 19. století.

Nejvýznamnější obnovy a restaurování

V prosinci 2016 byla dokončena celková památková obnova s ojedinělou středověkou nástěnnou figurální malbou na zámku Kunštát, která se v roce 2017 stane součástí nově otevřeného výběrového prohlídkového okruhu *Hrad*. Tři rozsáhlé rekonstrukce proběhly na zámku Velké Losiny. Po jedenácti letech byla dokončena kompletní obnova zámeckého letohrádku, rekonstrukce elektroinstalace na celém zámku a výměna střešní krytiny na nízkém zámku.

Zámecký letohrádek ve Velkých Losinách po obnově

V roce 2016 došlo k rozsáhlé rekonstrukci dvou objektů v areálu státního hradu Veveří – kovárny a tzv. rozebrané věže. Na zámku v Lysicích byly opraveny severovýchodní fasády zámku včetně nárožní věžičky a povrchů arkády saly terreny. V září 2016 mohli návštěvníci po dlouhých 25 letech obdivovat znovuotevřený Taneční sál na hradě Buchlově, který prošel rozsáhlou památkovou obnovou včetně restaurování 14 obrazů rodových portrétů a dvou unikátních dřevěných malovaných lavic z kmenového mobiliárního fondu hradu Buchlova.

Znovuotevřený Taneční sál na Buchlově

Jihomoravský kraj

S Karlem IV. je nejvíce spojen hrad Veveří jako rezidence moravských Lucemburků. V červenci byla v prostorách středověkého hradního paláce otevřena nová stálá expozice *Lev a orlice. Moravští Lucemburkové a jejich hrad*, která návštěvníky seznamuje s nejslavnější etapou dějin hradu a osudy moravských Lucemburků. V roce 2016 jsme si připomněli 100. výročí od úmrtí Marie von Ebner-Eschenbach, moravské spisovatelky píšící německy, která je nejvíce spojována se zámekem v Lysicích a právě zde jí byla věnována nová moderně pojatá celoročně přístupná expozice *Marie von Ebner-Eschenbach – Žena tří století*. Na další významnou osobnost, starohraběte Hugo Franz Salma, významného moravského šlechtice, který je považován za nejvýraznější postavu rakouské průmyslové revoluce, jsme upozornili výstavou na zámku v Rájci nad Svitavou. V roce 2016 byla na zámku v Uherčicích dokončena obnova vegetačních úprav zámeckého parku. Kromě bývalého barokního parku a lesoparku, které jsou celoročně volně přístupné, tak byly poprvé veřejnosti otevřeny dvě ohrazené renesanční zahrady.

Zlínský kraj

Zámek v Buchlovicích přivítal návštěvnickou sezonu již tradiční výstavou *Tulipománie*, kdy několik desítek odrůd tulipánů rozdílných barev a tvarů zkrášlilo zámecké interiéry, další květinová výstava *Růže pro bohyni*, věnovaná růžím, zde proběhla v červenci. Jubilejní desátý ročník *Buchlovského kování*, mezinárodního kovářského sympozia, přilákal na hrad Buchlov velký počet návštěvníků stejně jako vánoční akce *Na Štěpána otevřená na Buchlově brána*. Arcibiskupský zámek v Kroměříži upoutal pozornost sezonní výstavou kopie Turínského plátna včetně bohaté obrazové dokumentace a historických kreseb a v září barokním festivalem *Hortus Magicus* jako prezentací dobových tanců, divadla a hudby. V zahradě vizovického zámku byl realizován pilotní edukační program pro žáky II. stupně základní školy *Od růže k slze*. Zkušenosti s jeho realizací vedly k vytvoření tištěného průvodce zahradou, který má podobu poetického „špacíralba“. Kromě mapy obsahuje kolekci unikátních snímků zahrady z přelomu 19. a 20. století, na kterých jsou současně zachyceni poslední šlechtičtí majitelé zámku prožívající zahradní kratochvíle.

Olomoucký kraj

Hrad Šternberk se k Lucemburskému roku připojil sezonní výstavou *Albert II. ve službách Karla IV.* a v září pak vystavením kopie Svatováclavské koruny v prostorách hradní kaple. Na hradě Bouzově byla opravena kaplička v hradním parku a její bezprostřední okolí bylo upraveno tak, aby se tato část parku stala opět pro návštěvníky atraktivní. Dokončení rekonstrukce zámeckého letohrádku na zámku Velké Losiny znamenalo pro návštěvníky podstatné rozšíření poskytovaných služeb, protože zde byla zřízena kavárna, dílny pro pořádání workshopů nejen pro děti, svatební sál a výstavní prostory, ve kterých byly v roce 2016 prezentovány archeologické nálezy z průběhu rekonstrukce budov v zámeckém areálu.

Moravskoslezský kraj

Klíčovou akcí na zámku v Hradci nad Moravicí byla revitalizace zámeckého parku, během níž došlo k vykácení stromů v havarijním stavu a kompozičně nevhodně situovaných stromů a k následné nové výsadbě. Revitalizací parku došlo k odkrytí budovy Červeného zámku, byly obnoveny dálkové pohledy na Mariánské louky, Jízdárnu a Hanuš, tak jak je známe z historických snímků let předválečných a poválečných.

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2016 po zdanění

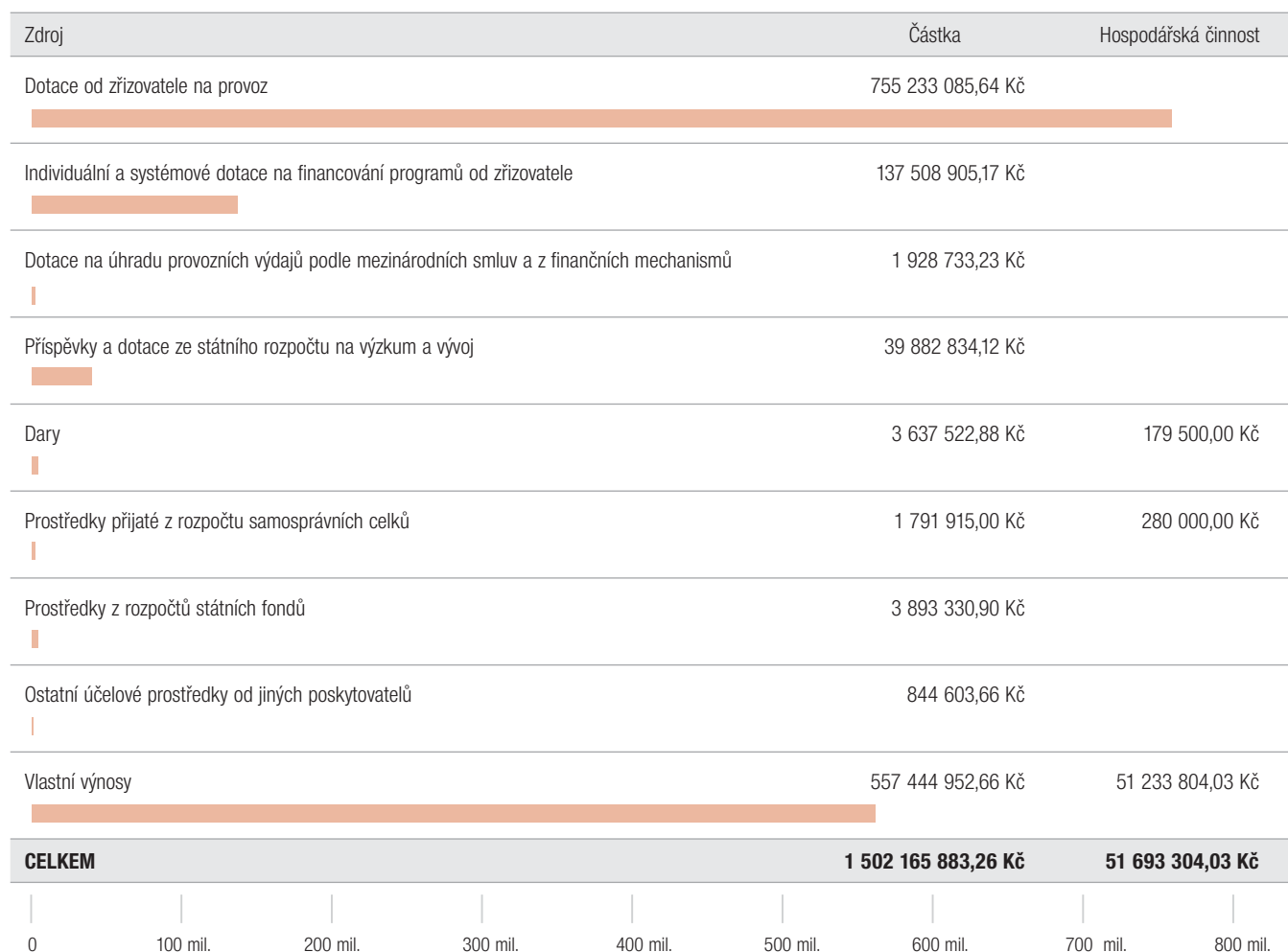
K 31. 12. 2016 byl výsledek hospodaření účetního období 727 293,96 Kč. V hlavní činnosti jsme dosáhli vyrovnaného (nulového) salda. Výsledek hospodaření je tedy plně roven přebytku z hospodářské (jiné) činnosti.

Výše uvedený výsledek v porovnání s předcházejícími pěti lety:

Rok	Výsledek hospodaření / Kč	Hlavní činnost / Kč	Hospodářská (jiná) činnost / Kč
2012	1 041 257	289 356	751 901
2013	10 758 038	10 371 803	386 236
2014	591 413	167 609	423 805
2015	225 606	0	225 606
2016	727 294	0	727 294

V roce 2016 byl v porovnání s předchozími lety dosažen optimální výsledek z hlediska hlavní činnosti. Z hlediska výsledku hospodaření a z hlediska výsledků hospodářské (jiné) činnosti je vypovídající, že NPÚ jako příspěvková organizace MK ČR hospodaří efektivně.

Rozhodující zdroje financování NPÚ v roce 2016

Komentář k účetní závěrce NPÚ sestavené k 31. prosinci 2016

Výnosy

Celkový plán vlastních výnosů byl v roce 2016 splněn na 181,0 % u výnosů z prodeje vlastních výrobků, 108,4 % u výnosů ze vstupného a 108,9 % u výnosů z pronájmu. V celkovém objemu oproti roku 2015 celkové vlastní výnosy vzrostly o 41 739 992 Kč.

Dominantní podíl zde sehrávají tržby ze vstupného. Příznivé počasí, zajímavosti nabízené spravovanými objekty a také velká rozmanitost doprovodných akcí uskutečněných po celý rok, včetně posledních měsíců roku 2016, jsou důvodem rostoucího trendu v návštěvnosti. Dále se pozitivně projevuje celoroční zpřístupnění některých objektů.

Výnosy z pronájmu nemovitého i movitého majetku oproti roku 2015 se rovněž zvýšily, a to o 3 502 910 Kč. Tyto výnosy jsou spojeny především s filmováním na objektech.

K zabezpečení plánu oprav a zajištění případných havárií byl jako doplňkový zdroj financování použit fond reprodukce majetku ve výši 16 715 117 Kč, dále došlo také k zapojení fondu rezervního, a to na úhradu odvodů za porušení rozpočtové kázně v celkové výši 185 382 Kč. Fond odměn byl zapojen ve výši 497 386 Kč. Zapojení fondu pro rok 2016 bylo ve výši 17 397 884 Kč.

Náklady

Rozpočet celkových nákladů byl k 31. 12. 2016 naplněn na 90,3 %. V celkovém objemu jsme v roce 2016 zaznamenali oproti roku 2015 nárůst celkových nákladů, a to o 51 645 962 Kč.

Osobní náklady (mzdové náklady, zákonné sociální pojištění, jiné sociální pojištění, jiné sociální náklady, nemocenská) byly naplněny na 100 % upraveného rozpočtu.

Spotřeba materiálových nákladů je naplněna na 123,7 %, nárůst v této položce souvisí s výrazným snížením skladových zásob organizace. Spotřeba energií je plněna na 89,0 % a oproti roku 2015 došlo k úspoře o 1 346 967 Kč.

Plán nákladů na opravy a udržování byl naplněn na 59 %. Oproti plánovanému rozpočtu nebyly realizovány v plné výši veškeré neinvestiční účelové dotace. Plán opravy a údržby v provozním příspěvku byl naplněn na 101,9 %. Realizovány jsou především opravy nutné k odstranění nebo předejití havarijního stavu objektů ve správě NPÚ a zajištění bezpečného návštěvnického provozu na zpřístupněných objektech.

Cestovné bylo realizováno oproti plánu na 97,1 %. Oproti roku 2015 došlo k úspoře cestovného o 674 277 Kč.

Plán služeb byl naplněn na 100,5 % celkového celoročního předpokladu. Oproti roku 2015 náklady na ostatní služby klesly a došlo k úspoře o 30 534 780 Kč.

Náklady z drobného hmotného a nehmotného majetku vykazují 160,7 % (32 611 068 Kč) plnění z důvodu nutné obnovy výpočetní techniky, pomocí které je zajišťováno zavádění moderních technologií řízení podniku a zpracování dokumentů NPÚ, které zahrnuje celou řadu softwarových i hardwarových produktů s využitím digitalizace dokumentů a jejich oběhu v elektronické podobě. Nárůst však není příliš výrazný ve vztahu ke skutečnosti roku 2015 (32 028 131 Kč).

Výdaje na cestovné

Celkové náklady na cestovné dosáhly v roce 2016 výše 8 753 338 Kč, což tvořilo 0,52 % celkových nákladů NPÚ.

Náklady na zahraniční služební cesty dosáhly hodnoty 2 701 064 Kč, což představovalo 0,14 % celkových nákladů NPÚ a 27,8 % celkových nákladů na cestovné.

Náklady na zahraniční služební cesty vykazovaly v průběhu let 2013–2015 rostoucí tendenci, naopak v roce 2016 měly zahraniční služební cesty ve srovnání s rokem 2015 tendenci klesající.

Mimorozpočtové zdroje financování

V roce 2016 byly čerpány mimorozpočtové zdroje financování ve výši 10 626 872 Kč. Podíl mimorozpočtových zdrojů vůči účtu 671 – Výnosy ústředních rozpočtů z transferů je 1,2 %.

Podíl vůči součtu účtů 67101 (Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů – provoz – hlavní činnost) a 67102 (Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z účelově poskytnutých transferů od MFČR – hlavní činnost) je 1,1 % a podíl čerpání mimorozpočtových zdrojů proti 67101 (Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů – provoz – hlavní činnost) je 1,4 %.

Označení	Název	Číslo řádku	Běžné období			Minulé období
			brutto	korekce	netto	
	AKTIVA CELKEM	1	6 074 900 891,70	1 708 843 778,66	4 366 057 113,04	4 170 191 259,30
A.	Stálá aktiva	2	5 647 103 425,39	1 698 708 269,51	3 948 395 155,88	3 820 520 797,94
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	3	67 783 570,94	51 010 573,47	16 772 997,47	25 616 535,24
A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje (012),(072)	4	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.2.	Software (013),(073)	5	44 916 772,72	28 373 471,65	16 543 301,07	25 287 366,23
A.I.3.	Ocenitelná práva (014),(074)	6	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00
A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity (015),(075)	7	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (018),(078)	8	21 960 443,72	21 960 443,72	0,00	0,00
A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (019), (079)	9	806 354,50	676 658,10	129 696,40	49 174,40
A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (041)	10	0,00	0,00	0,00	279 994,61
A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (051)	11	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji (035)	12	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	13	5 577 040 588,90	1 647 333 816,54	3 929 706 772,36	3 792 334 003,15
A.II.1.	Pozemky (031)	14	300 181 033,11	0,00	300 181 033,11	299 856 817,95
A.II.2.	Kulturní předměty (032)	15	352 712 283,20	0,00	352 712 283,20	333 788 094,80
A.II.3.	Stavby (021),(081)	16	3 437 200 758,09	614 387 774,13	2 822 812 983,96	2 540 115 497,58
A.II.4.	Samostatné hmot. mov. věci a soubory hm. m. věci (022),(082)	17	883 952 169,19	634 285 099,84	249 667 069,35	221 510 190,34
A.II.5.	Pěstitelské celky trvalých porostů (025),(085)	18	471 258,00	0,00	471 258,00	471 258,00
A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek (028),(088)	19	397 613 618,24	397 613 618,24	0,00	0,00
A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek (029),(089)	20	1 304 606,33	1 047 324,33	257 282,00	453 047,00
A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek (042)	21	203 604 862,74	0,00	203 604 862,74	390 244 047,48
A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (052)	22	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji (036)	23	0,00	0,00	0,00	5 895 050,00
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	24	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem (061)	25	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem (062)	26	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti (063)	27	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé (068)	28	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek (069)	29	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	30	2 279 265,55	363 879,50	1 915 386,05	2 570 259,55
A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (462)	31	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů (464)	32	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy (465)	33	19 850,00	0,00	19 850,00	308 694,00
A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky (469),(149)	34	2 259 415,55	363 879,50	1 895 536,05	2 261 565,55
A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery (471)	35	0,00	0,00	0,00	0,00
B.	Oběžná aktiva	36	427 797 466,31	10 135 509,15	417 661 957,16	349 670 461,36
B.I.	Zásoby	37	45 917 197,23	1 716 925,14	44 200 272,09	44 462 411,05
B.I.1.	Pořízení materiálu (111)	38	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.2.	Materiál na skladě (112)	39	1 118 979,89	0,00	1 118 979,89	1 449 225,39
B.I.3.	Materiál na cestě (119)	40	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.4.	Nedokončená výroba (121)	41	76 350,00	0,00	76 350,00	136 650,00
B.I.5.	Polotovary vlastní výroby (122)	42	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.6.	Výrobky (123),(184)	43	20 016 735,91	1 716 925,14	18 299 810,77	18 157 071,68
B.I.7.	Pořízení zboží (131)	44	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.8.	Zboží na skladě (132)	45	24 213 086,43	0,00	24 213 086,43	24 206 923,98
B.I.9.	Zboží na cestě (138)	46	0,00	0,00	0,00	8 994,00
B.I.10.	Ostatní zásoby (139)	47	492 045,00	0,00	492 045,00	503 546,00
B.II.	Krátkodobé pohledávky	48	97 143 731,44	8 418 584,01	88 725 147,43	71 710 444,85
B.II.1.	Odběratelé (311),(194)	49	9 162 835,85	4 546 926,06	4 615 909,79	5 849 801,94
B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy (314)	50	12 013 089,90	0,00	12 013 089,90	19 481 275,76
B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavních činností (315),(192)	51	37 739 276,73	339 935,20	37 399 341,53	14 984 847,69
B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé (316)	52	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	53	1 574 683,37	0,00	1 574 683,37	1 606 147,19
B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	54	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	55	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	56	1 606 147,19	0,00	0,00	0,00
B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	57	0,00	0,00	529 505,00	1 591 216,00
B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	58	0,00	0,00	0,00	0,00

Označení	Název	Č. řádku	Běžné období			Minulé období
			brutto	korekce	netto	
B.II.12.	Důchodové spoření (338)	59	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.13.	Daň z příjmů (341)	60	529 505,00	0,00	529 505,00	1 591 216,00
B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění (342)	61	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.15.	Daň z přidané hodnoty (343)	62	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce (344)	63	28 522,00	0,00	28 522,00	0,00
B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi (346)	64	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi (348)	65	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery (373)	66	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.30.	Náklady příštích období (381)	68	9 670 077,08	0,00	9 670 077,08	5 977 012,75
B.II.31.	Příjmy příštích období (385)	69	26 250,00	0,00	26 250,00	15 000,00
B.II.32.	Dohadné účty aktivní (388)	70	6 985 239,74	0,00	6 985 239,74	6 006 560,26
B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky (377), (199)	71	19 414 251,77	3 531 722,75	15 882 529,02	16 198 583,26
B.III.	Krátkodobý finanční majetek	72	284 736 537,64	0,00	284 736 537,64	233 497 605,46
B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování (251)	73	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování (253)	74	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.3.	Jiné cenné papíry (256)	75	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé (244)	76	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.5.	Jiné běžné účty (245)	77	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.9.	Běžný účet (241)	78	268 280 731,86	0,00	268 280 731,86	217 905 666,37
B.III.10.	Běžný účet FKSP (243)	79	7 267 536,64	0,00	7 267 536,64	5 165 308,40
B.III.15.	Ceniny (263)	80	305 310,00	0,00	305 310,00	2 033 640,00
B.III.16.	Peníze na cestě (262)	81	541 645,00	0,00	541 645,00	267 791,00
B.III.17.	Pokladna (261)	82	8 341 314,14	0,00	8 341 314,14	8 125 199,69

Označení	Název	Č. řádku	Běžné období	Minulé období
	PASIVA CELKEM	83	4 366 057 113,04	4 170 191 259,30
C.	Vlastní kapitál	84	4 095 002 533,24	3 961 030 316,30
C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	85	3 970 868 643,04	3 842 035 229,37
C.I.1.	Jmění účetní jednotky (401)	86	3 969 759 140,65	3 836 714 956,96
C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku (403)	87	5 750 572,20	4 836 605,54
C.I.4.	Kurzové rozdíly (405)	88	0,00	0,00
C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody (406)	89	-4 351 729,81	-4 351 729,81
C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly (407)	90	0,00	5 124 736,68
C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období (408)	91	-289 340,00	-289 340,00
C.II.	Fondy účetní jednotky	92	123 406 596,24	118 769 480,75
C.II.1.	Fond odměn (411)	93	23 099 991,00	23 416 893,00
C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb (412)	94	7 350 571,44	5 442 157,93
C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hosp. (413)	95	13 068 121,88	13 253 503,88
C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů (414)	96	1 972 334,23	3 904 283,61
C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic (416)	97	77 915 577,69	72 752 642,33
C.III.	Výsledek hospodaření	98	727 293,96	225 606,18
C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	99	727 293,96	225 606,18
C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (431)	100	0,00	0,00
C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období (432)	101	0,00	0,00
D.	Cizí zdroje	102	271 054 579,80	209 160 943,00
D.I.	Rezervy	103	0,00	0,00
D.I.1.	Rezervy (441)	104	0,00	0,00
D.II.	Dlouhodobé závazky	105	346 921,71	343 921,71
D.II.1.	Dlouhodobé úvěry (451)	106	0,00	0,00
D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (452)	107	0,00	0,00
D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy (455)	108	0,00	0,00
D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky (459)	109	346 921,71	343 921,71
D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery (472)	110	0,00	0,00
D.III.	Krátkodobé závazky	112	270 707 658,09	208 817 021,29
D.III.1.	Krátkodobé úvěry (281)	113	0,00	0,00
D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky (289)	114	0,00	0,00
D.III.5.	Dodavatelé (321)	115	57 899 176,44	39 157 194,15
D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy (324)	116	3 811 086,77	2 173 950,98
D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé (326)	117	0,00	0,00
D.III.10.	Zaměstnanci (331)	118	51 035 898,00	40 186 288,00

Označení	Název	Č. řádku	Běžné období	Minulé období
D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům (333)	119	28 664,00	44 651,90
D.III.12.	Sociální zabezpečení (336)	120	24 176 009,00	19 077 226,26
D.III.13.	Zdravotní pojištění (337)	121	10 389 133,00	8 200 203,49
D.III.14.	Důchodové spoření (338)	122	0,00	38 573,00
D.III.15.	Daň z příjmů (341)	123	0,00	0,00
D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění (342)	124	10 767 447,00	7 612 932,00
D.III.17.	Daň z přidané hodnoty (343)	125	826 401,36	525 792,86
D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce (345)	126	0,00	0,00
D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím (347)	127	640 048,44	956 701,91
D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím (349)	128	1 296,50	10,31
D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery (374)	129	85 375,41	160 000,00
D.III.35.	Výdaje příštích období (383)	131	698 750,84	371 034,03
D.III.36.	Výnosy příštích období (384)	132	42 735 578,92	45 737 919,50
D.III.37.	Dohadné účty pasivní (389)	133	24 598 969,89	24 566 399,82
D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky (378)	134	43 013 822,52	20 008 143,08

Výkaz zisku a ztráty

Označení	Text	Číslo řádku	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
A.	NÁKLADY CELKEM	1	1 502 165 883,26	50 966 010,07	1 450 519 921,00	41 39 1746,66
A.I.	Náklady z činnosti	2	1 496 064 749,21	50 966 010,07	1 444 497 127,30	41 391 746,66
A.I.1.	Spotřeba materiálu (501)	3	53 396 918,17	1 326 454,96	43 140 058,34	1 233 198,59
A.I.2.	Spotřeba energie (502)	4	60 186 759,07	2 130 251,15	61 533 725,60	1 883 167,33
A.I.3.	Spotřeba ostatních nesklad. dodávek (503)	5	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.4.	Prodané zboží (504)	6	17 857,30	19 312 439,05	0,00	15 280 354,28
A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku (506)	7	-321 242,64	0,00	-138 542,88	0,00
A.I.6.	Aktivace oběžného majetku (507)	8	-96 544,67	0,00	-142,64	0,00
A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby (508)	9	-4 424 555,40	23 465,83	-3 017 342,93	24 107,19
A.I.8.	Opravy a udržování (511)	10	260 332 427,96	506 155,52	270 854 123,77	234 506,33
A.I.9.	Cestovné (512)	11	8 078 696,96	0,00	8 752 974,54	363,49
A.I.10.	Náklady na reprezentaci (513)	12	1 410 882,97	33 662,24	1 351 688,74	17 929,51
A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb (516)	13	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.12.	Ostatní služby (518)	14	186 785 365,40	7 412 251,73	217 320 145,04	5 405 375,54
A.I.13.	Mzdové náklady (521)	15	576 877 813,00	14 004 057,34	526 418 083,00	12 463 420,00
A.I.14.	Zákonné sociální pojištění (524)	16	187 165 112,45	4 158 269,93	170 784 794,95	3 768 332,70
A.I.15.	Jiné sociální pojištění (525)	17	1 535 217,14	40 100,64	1 406 553,60	30 890,28
A.I.16.	Zákonné sociální náklady (527)	18	22 974 683,18	324 427,91	19 535 675,65	145 573,40
A.I.17.	Jiné sociální náklady (528)	19	31 654,00	0,00	77 329,00	0,00
A.I.18.	Daň silniční (531)	20	4 019,00	0,00	29 379,00	0,00
A.I.19.	Daň z nemovitostí (532)	21	458 164,00	300,00	484 400,00	300,00
A.I.20.	Jiné daně a poplatky (538)	22	618 591,21	53 595,65	388 275,20	66 387,09
A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (541)	23	50 175,00	0,00	49 621,41	0,00
A.I.23.	Jiné pokuty a penále (542)	24	376 499,00	0,00	842 674,01	0,00
A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání (543)	25	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.25.	Prodaný materiál (544)	26	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.26.	Manka a škody (547)	27	387 360,00	33 354,45	607 292,00	0,00
A.I.27.	Tvorba fondů (548)	28	-263 572,05	0,00	103 666,00	0,00
A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku (551)	29	97 000 934,71	184 958,00	80 594 271,43	247 650,00
A.I.29.	Zúst. cena prodaného dlouh. nehmot. maj. (552)	30	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.30.	Zúst. cena prodaného dlouh. hmot. majetku (553)	31	395 741,93	0,00	103 666,00	0,00
A.I.31.	Prodané pozemky (554)	32	267 600,00	0,00	226 650,00	0,00
A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv (555)	33	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek (556)	34	-691 642,46	0,00	1 785 248,80	238,03
A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek (557)	35	134 687,86	0,00	12 927,20	0,00

Označení	Text	Číslo řádku	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)	36	32 611 067,57	1 414 395,03	32 028 130,89	589 233,38
A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti (549)	37	10 764 078,55	7 870,64	9 221 801,58	1 195,58
A.II.	Finanční náklady	39	524 928,78	0,00	94 672,76	0,00
A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly (561)	40	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.2.	Úroky (562)	41	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.3.	Kurzové ztráty (563)	42	116 360,80	0,00	94 672,76	0,00
A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou (564)	43	408 567,98	0,00	0,00	0,00
A.II.5.	Ostatní finanční náklady (569)	44	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.	Náklady na transfery	45	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery (571)	46	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	47	0,00	0,00	0,00	0,00
A.V.	Daň z příjmů	48	5 576 205,27	0,00	5 928 120,94	0,00
A.V.1.	Daň z příjmů (591)	49	5 514 427,27	0,00	5 928 120,94	0,00
A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů (595)	50	61 778,00	0,00	0,00	0,00
B.	VÝNOSY CELKEM	51	1 502 165 883,26	51 693 304,03	1 450 519 921,00	41 617 352,84
B.I.	Výnosy z činnosti	52	556 919 761,13	51 233 804,03	512 343 438,83	41 334 572,84
B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků (601)	53	3 076 912,36	1 394 541,27	3 343 687,85	989 404,51
B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb (602)	54	461 364 889,39	21 585 933,19	422 868 031,16	17 837 487,04
B.I.3.	Výnosy z pronájmu (603)	55	70 793 870,65	0,00	67 290 960,69	15 595,88
B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží (604)	56	21 814,20	28 131 275,61	0,00	22 477 994,89
B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů (609)	57	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlžení (641)	58	827 195,02	0,00	455 369,94	0,00
B.I.10.	Jiné pokuty a penále (642)	59	72 838,50	0,00	34 242,73	0,00
B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek (643)	60	0,00	0,00	187,96	0,00
B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu (644)	61	13 411,85	0,00	300 576,49	0,00
B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouh. nehm. majetku (645)	62	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouh. hmot. majetku kromě pozemků (646)	63	357 411,93	0,00	123 666,00	0,00
B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků (647)	64	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.16.	Čerpání fondů (648)	65	17 397 884,27	0,00	4 320 303,55	0,00
B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti (649)	66	2 993 532,96	122 053,96	13 606 412,46	14 090,52
B.II.	Finanční výnosy	67	525 191,53	0,00	572 382,83	0,00
B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů (661)	68	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.2.	Úroky (662)	69	40 667,92	0,00	221 005,08	0,00
B.II.3.	Kurzové zisky (663)	70	8 827,68	0,00	21 061,75	0,00
B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou (664)	71	475 695,93	0,00	330 316,00	0,00
B.II.6.	Ostatní finanční výnosy (669)	72	0,00	0,00	0,00	0,00
B.IV.	Výnosy z transferů	73	944 720 930,60	459 500,00	937 604 099,34	282 780,00
B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (671)	74	944 720 930,60	459 500,00	937 604 099,34	282 780,00
B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (672)	75	0,00	0,00	0,00	0,00
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	76	0,00	0,00	0,00	0,00
C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	77	5 576 205,27	727 293,96	5 928 120,94	225 606,18
C.2.	Výsledek hospodaření po zdanění	78	0,00	727 293,96	0,00	225 606,18

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Výroční zpráva za rok 2016

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Vydal Národní památkový ústav
Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Redakce: Mgr. Lukáš Hyřha

Grafická úprava a sazba: Mgr. Barbora Augustová, www.virtualworld.cz
Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., Husova 1881, 580 01 Havlíčkův Brod

Praha 2017

Neprodejné

ISBN 978-80-7480-079-5

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

ISBN 978-80-7480-079-5